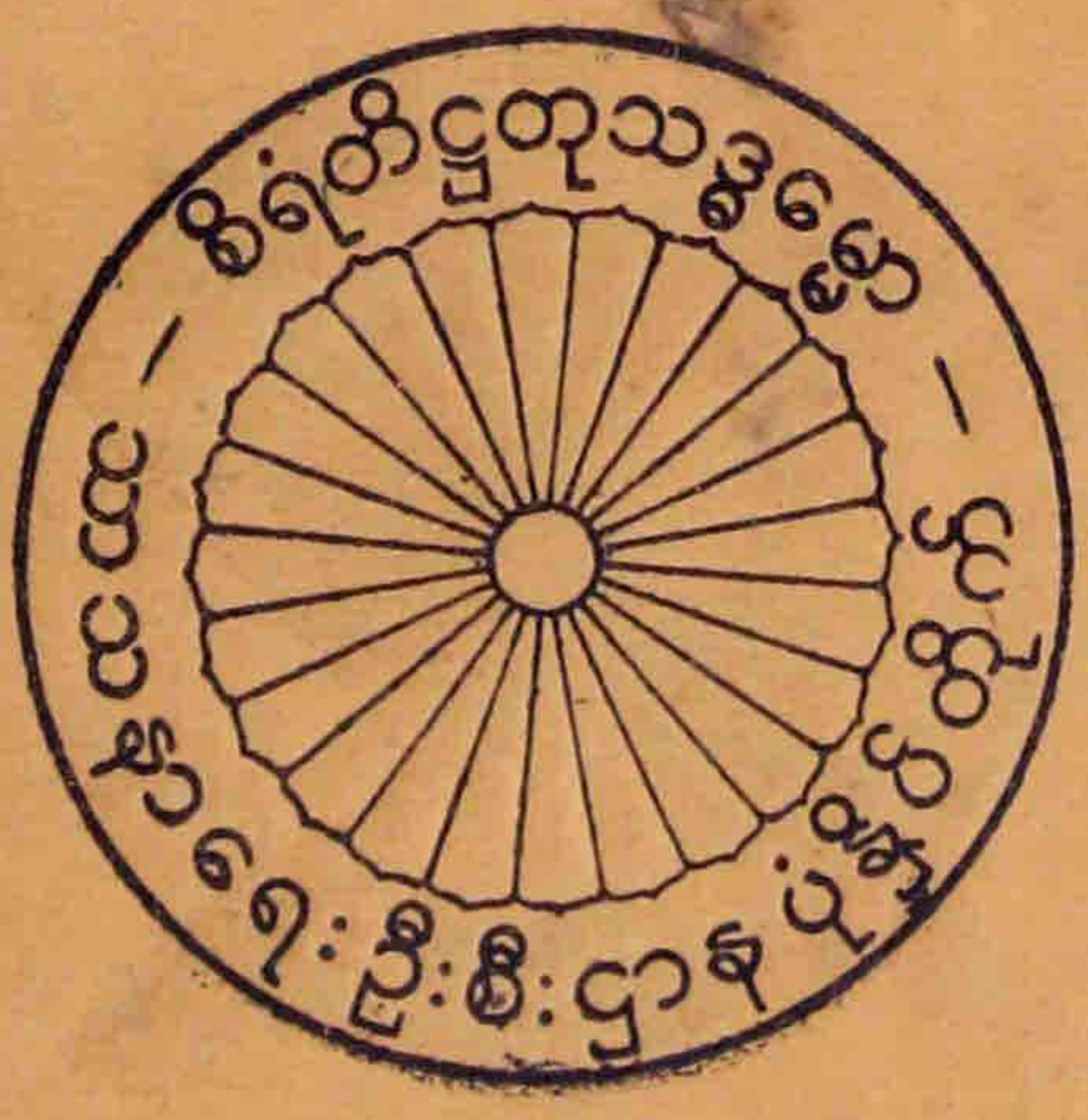

၂၅၅၆

ဥပသမ္မဒ
ကမ္မဝါစာ သင်တန်း

ရ တ နာ သီ ခ အ ရှင်-ပ ဣ ဝ
သာသနဇေ သိရိပဇေ မ္ဗောစရိယ
ပြု စု ရေး သား သည်။

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန။

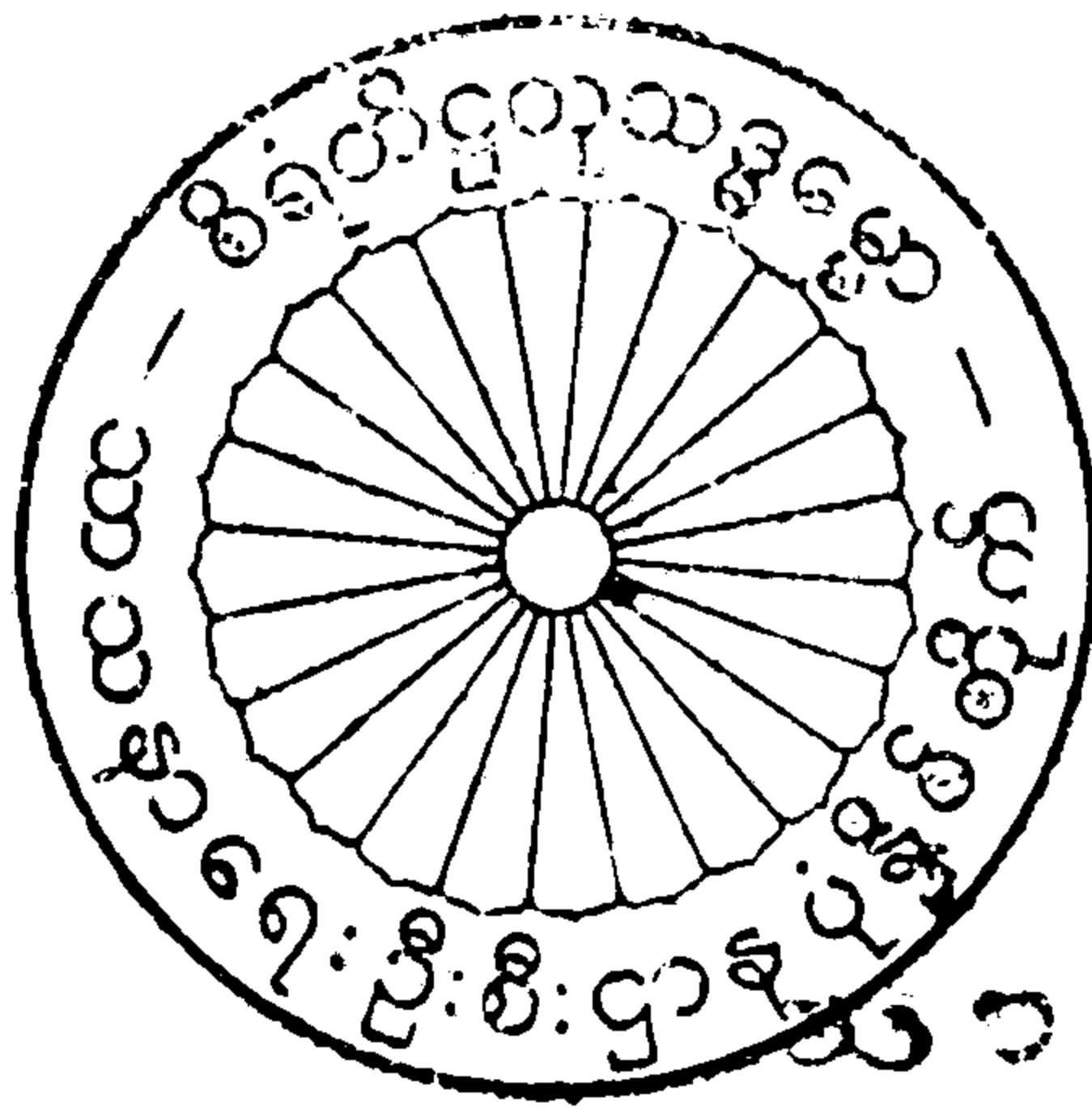
စာအုပ်အမှတ် ၂၅၅၂၀ ကောဇာ ၁၃၄၈ ဇူလိုင်လ ၁၉၈၆

ဥပသမ္မုဒ
ကမ္မဝါတ သင်တန်း

ရတနာသီခ အရှင်ပဏ္ဍဝ

သာသနဓဇ သိရိပဇရ ဓမ္မာစရိယ

ပြုစုရေးသားသည်။

သာသနာရေးဦးစီးဌာန
စာကြည့်တိုက်
အမှုဆောင်ချုပ်

ပြည်ထောင်စု ဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန။

သာသနာ ၂၅၃၀ ကောဇာ ၁၃၄၀ ဇူလိုင်လ ၉

ပထမအကြိမ်

အုပ်စု - ၄၀၀၀
၁၉၈၆-ခု - ဇူလိုင်လ

သာသနာရေးဦးစီးဌာနအတွက်

ဦးလှရွှေ (၀၂၂၃၀) စိမ်းစိုစိပ်ပုံနှိပ်တိုက်
အမှတ်- ၁၀၇၇၊ ရာဇသုရလမ်း၊ (၇)ရပ်ကွက်
တောင်ဥက္ကလာပမြို့ ကပုံနှိပ်၍

ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်မောင် (၀၂၅၂၇)က
ထုတ်ဝေသည်။

နိဒါန်းကဏ္ဍ

ဤကမ္မဝါစာသင်တန်းကို ဂန္ထဝင်မြောက် ကျမ်းစာတစ်စောင်ဟု မသတ်မှတ်လိုပါ။ သာသနာတော်၏ မူလပဓာနဖြစ်သော ဥပသမ္မဒ ကမ္မဝါစာနှင့် ဆက်စပ်၍ သိသင့်သိထိုက်သော အချက်အလက်တို့ကို ထိုဆိုသို့သော ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာ ကဏ္ဍီ ဝိနိစ္ဆယ ကျမ်းတို့မှ မှတ်စုမှတ်ရာ အနေနှင့် ထုတ်နုတ်ရေးသားထားသော မှတ်တမ်းတခု ဟူ၍မျှသာ သတ်မှတ်လိုပါသည်။

ဤမှတ်တမ်း ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ဤမှတ်တမ်း ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်လည်း အလုပ်ဘုရားအနေဖြင့် အချိန်ယူ၍ ရေးသား မှတ်တမ်းတင်ရသည် မဟုတ်ပါပေ။

မွန်၏။ အနာဂတ်သာသနာ အကျင့်သိက္ခာ မြင့်မားစေမှု အာရုံ ပြု၍ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်း စီမံချက်စည်းမျဉ်းကို ၁၃၃၄-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း ၁၃ ရက် (၄-၆-၈၂) ခု သောကြာနေ့တွင် ကျင်းပသော ပထမအကြိမ် နိုင်ငံတော် ဗဟို သံဃာ့ဝန်ဆောင်အဖွဲ့ တတိယအစည်းအဝေး တတိယနေ့၌ အတည် ပြုချက် အမှတ် ၅/၈၂ ဖြင့် အတည်ပြုခဲ့ပေသည်။

ထိုသို့ အတည်ပြုခဲ့ပြီးနောက် ရန်ကုန်တိုင်း ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းကို ဟမ္ဘာအေး အရှေ့ဂါယာလက် ၂ လမ်းရှိ

မှတ်ကျန်းကျောင်းကို ရှေ့ဦးစွာ ၁၃၄၅ ခုနှစ်၊ တန်ခူးလပြည့်ကျော် ၃ ရက်၊ (၁၀-၄-၁၃)နေ့တွင် နိုင်ငံတော် သံဃမဟာ နာယက အဖွဲ့က စတင်ဖွင့်လှစ်၍ အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် စစ်ကိုင်းတိုင်း ရွှေဘိုမြို့ မဟာ အောင်မြေကျောင်းတိုက်၌ ၁၃၄၇ ခုနှစ်၊ နယုန် လပြည့်ကျော် ၁၅ ရက်၊ (၁၇-၆-၁၅)ခု စနေနေ့တွင် သင်တန်းပြဆရာတော် (၁၁)ပါး၊ သင်တန်းကျောင်းသား (၄၀)တို့ဖြင့် နိုင်ငံတော် သံဃမဟာ နာယကအဖွဲ့က ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပါသည်။

ထိုသင်တန်းကျောင်း၌ မိမိတို့ ကျရောက်ရာ တာဝန်ဖြစ်သော မြန်မာစာ အရေးအသားနှင့် ကမ္မာကမ္မတို့ကို သင်ကြားပေးနေစဉ် စစ်ကိုင်းမြို့ နယ် တောင်ရင်းကျေးရွာ နိဂြောဓာရုံ ရွှေဘိုသာ ကျောင်းတိုက်မှ သင်တန်းပြဆရာတော် ဦးကောဏ္ဍညက ဆရာတော် ဘုရား ယခု သင်ကြားပြသဆဲဖြစ်သော ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာနှင့် ဆက်စပ်သည့်များကို သင်တန်းသားများ ရေးမှတ်ထားရုံမျှဖြင့် ပြည့်စုံ မည် မဟုတ်ပါ။ အဆင့်ဆင့် မေးကူးကြရန်လည်း လွယ်ကူမည် မဟုတ် ပါ။ သို့ပါ၍ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြစ်ရန်အကြောင်း။ နောက်နေ့ခင်းကာလ သင်တန်းတက်ကြွစသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် သင်တန်းတက်ခွင့် မရရှိကြသော ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး ထေရ်ဝန်များပါ အလွယ်တကူ လေ့လာ ကြည့်ရှုနိုင်ကြစေရန်အကြောင်း၊ ဤအကြောင်းတို့ကြောင့် စာအုပ် အဖြစ်ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်နိုင်အောင် စီစဉ်ပါလျှင် သင့်တော်လိမ့်မည် ထင်ပါသည်ဟု အကြံပြု တိုက်တွန်းချက်အရ ဤဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ သင်တန်း ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပေသည်။

ပါဠိသာမက များလွန်းလှ

ထိုသို့ ဖြစ်ပေါ်လာရာ ခေတ်သစ်ဘာသာရပ် ပါဠိမဖက် မြန်မာဘာသာ သက်သက်ဖြင့်သာလျှင် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ မှတ်တမ်း တင်လိုပါ

သော်လည်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း၌ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာစသော ကျမ်းစာအုပ်များနှင့် အခြားကျမ်းစာအုပ်များ ရှားပါးနေသော အချိန်ဖြစ်၍ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ စုဆောင်းထားရှိဖို့ အခက်အခဲ တွေ့ကြုံ နေကြရပေသည်။

သို့ပါ၍ ဤမှတ်တမ်းကို ကြည့်ရှုလေ့လာကြကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ် များ၊ စာတအုပ်တည်းဖြင့် သင်အံကြည့်ရှု အလွယ်တကူ လေ့လာမှု ပြုနိုင်ကြစေရန် သက်ဆိုင်ရာ ပါဠိသာကေများကို ပြည့်ပြည့် စုံစုံ ထည့်သွင်း၍ မှတ်တမ်းတင်လိုက်ရပါကြောင်း။

ရည်ညွှန်းချက်

ဤဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာသင်တန်းသည် ကျောင်းထိုင် ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းသို့ တက်ရောက်ကြသော သင်တန်းသားများနှင့် ကျောင်းထိုင် ဘုန်းကြီး သင်တန်း ကျောင်းသို့ အမျိုးမျိုးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် တက်ခွင့်မရရှားကြသော လက်ရှိ ကျောင်းထိုင် ဘုန်းကြီး ထေရ်ဇယ် ဝါဒီများ အဝပါရမီ နည်းရှာကြ၍ လည်း ကောင်း၊ ဘဝအခြေအနေ မပေးမှုကြောင့် လည်းကောင်း ပရိယတ္တိ ဒုဗ္ဗလ အပ္ပဿုတပုဂ္ဂိုလ် ထေရ်ဇယ် အသွယ်သွယ်တို့ အသိဉာဏ်တိုးပွား လွယ်ကူစွာ မှတ်သားနိုင်ကြစေရန်ကိုသာ ရည်ညွှန်း၍ မှတ်တမ်းတင် လိုက်ရပါကြောင်း။

ပှာထားချက်

ထိုသို့ မှတ်တမ်းတင်ရာ၌ အဓိပ္ပာယ်ကို သိလိုသူတို့သည်ပါဠိသာကေ များကို မကြည့်ရှုပဲ မြန်မာဘာသာ သက်သက်ကိုသာ ကြည့်ရှုသွား ကြပါလျှင် အချိန်မကြာ ရှင်းလင်းစွာဖြင့် မိမိတို့ သိလိုသည်တို့ကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း သိရှိဖြုလိမ့်မည် ဖြစ်ပါကြောင်း ခန္ဓပြုလိုက် ရပေသည်။

(ဃ)

နိဒါန်းကဏ္ဍ

တောင်းပန်လွှာ

ဤဥပဒေမူဒ် ကမ္ဘာ့ဝါဒသင်တန်း၌ အကယ်၍ သတိပြု မသိ
မှုကြောင့် ပ'ဋိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ဂဏ္ဍိ ရှေးရှေးသော အာရိယ
ဝါဒတို့နှင့် ဆန့်ကျင်သော အယူအဆ အရေးအသားများ ထွေရှိခဲ့ပါမူ
ကရုဏာလျှောက်အမှုန်ရောက်အောင် ချီးမြှောက် ပြုပြင် ရှု မြင် နိုင်
ကြပါစေ ကုန်သတည်း။

ရတနာသီခ အရှင်ပဏ္ဍဝ

သာသနဇေသိရိပဝရဓမ္မစရိယ

သီတဂူ ကျောင်းတိုက်

ရွှေဘိုမြို့

အာသိသ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

ကမ္မာတဓမ္မေန သမ္ဗန္ဓံ၊ ကထံ ဝိတ္ထာရဒေသကံ။
သမ္ဗုဒ္ဓံ ဗုဿ သဒ္ဓမ္မံ၊ ဂဏ္ဍတ္ထမံ အဟံ နမေ။

ရဋ္ဌဇေယျ ဘူမျာချာတေ၊ ဝိဟာရေ ဂဏဝါစကော။
ကမ္မဝါစံ ကရိဿာမိ၊ ဝါစာနံ ဧဂ္ဂနိဿိတံ။

- က. မ္မာကဓမ္မေန = သာသနာတိုင်းသား ရဟန်းများတို့ ပြုငြား သီးသီး ကံကြီးကံငယ် အသွယ်သွယ်နှင့်။
- သမ္ဗန္ဓံ = သိထိုက်သိသင့် ပြုသင့်ပြုအပ် အရပ်ရပ်နှင့် စပ်သော။
- ကထံ = နာနာနာ နိပုဏဖြစ်ငြား ဂမ္ဘီရစကားကို။
- ဝိတ္ထာရဒေသကံ = မသိသေးသူ ရဟန်းလူတို့ သိလွယ်မြင်လွယ် အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် အကျယ် ဟောကြားတော် မူတတ်သော။
- သမ္ဗုဒ္ဓဉ္စ = ဧည့်ယျငါးအင် သိစွမ်းမြင်သည့် သဗ္ဗညုတ ဉာဏပိုင်ရှင် မြတ်စွာဘုရားသခင်ကို လည်း ကောင်း။
- တဿ = တို့သဗ္ဗညုတ ဉာဏပိုင်ရှင် ဘုရားသခင်၏။

- သဒ္ဓမ္မဉ္စ = နေညပြတ် နှဲဝဲအပ်သည့် မင် ပိုလ် နိဗ္ဗာန် ဓမ္မက္ခန်ပရိယတ် ဆယ်ပါးသော ၀.ရား တော်မြတ်ကို လည်းကောင်း။
- ဂဏုတ္တမဉ္စ = အဝိဇ္ဇာ ကင်းလတ် ယင်းသကတ်ကြောင့် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ထက် မြတ်တော်မူ သော အရိယာ သံဃာတော် အပေါင်းကို လည်းကောင်း။
- အဟံ = သီတဂူဝိဟာရ မဟာထေရမည်တွင် ငါ အရှင်သည်။
- နမေ-နမာမိ = ကိုယ်နှုတ်စိတ်ဟု သုံးသွင်္ဂါရ ဦးနှိုင်းချ၍ ကြည်စွာသဒ္ဓါ ရှိခိုးပါ၏။
- နတော = ရှိခိုးပြီ ။
- ရဋ္ဌဇေယျဘူမျာချာတေ ဝိဟာရေ = တိုင်းဇေယျာရှေ မြို့အောင်မြေ၌ ခုန့်ရှည်သာသနာ တည်ငံ့ငှာဟု မဟာသံဃ နာယကတို့ ဖွင့်ကြလေတောင်း ဒုတိယ မြောက် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်း ကျောင်း၌။
- ဂဏဝါစကော = တာဝန်ကျရာ ယထာသတ္တိ စွမ်းအားရှိသမျှ သင်ပြပေးရသော ဂဏဝါစကဖြစ်သော။
- အဟံ = သီတဂူဝိဟာရ မဟာထေရမည်တွင် ငါ အရှင်သည်။
- ဝါစာနံ မဂ္ဂနိဿိတံ = သင်ကြားကျန ပို့ချအပ်သော အစဉ်ကို မှီသော။
- ကမ္မဝါစံ = ဥပသမ္ပဒ မူလပဓာနာ ကမ္မဝါစာ ကြောင်း ခြင်းရာကို။
- ကရိယာမိ = ကျမ်းသဘောဟုတ် မှတ်စုထုတ်၍ သရုပ် ထေ့ပြား ဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် ရေးသားပြုပြင် စီရင်ပေအံ့။

တိုက်တွန်းလွှာ

ဥပသမ္ပဒါ (၈) မျိုး

ဘဝ-နာမည် အမျိုးမျိုး တွင်လျောက် ရုပ်နာမ် ခန္ဓာတို့ ရှေ့နောက် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေမှု၊ သံသရာ၏ အပြီးသတ် ရင်စဲရေးကို လိုလားကြ၍ မြတ်စွာဘုရား၏ ဆုံးမ သွန်သင်မှု၊ သာသနာကို ရဟန်း အဖြစ်ဖြင့် လိုက်နာ ကျင့်သုံး လိုကြသော အမျိုးသား အမျိုးသမီး တို့အား ခွင့်ပြုခဲ့သော ရဟန်းအဖြစ်သည် ရှင်မျိုး ရှိခဲ့သော်လည်း—

၁။ ဧဟိဘိက္ခုပသမ္ပဒါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ ငထမဗောဓိ ဝါတော် နှစ်ဆယ် အတွင်းကပင် သီလဝန္တ ရဟန်းတော် အား ပရိက္ခရာ ရှစ်ပါးလုံးကိုသော် လည်းကောင်း၊ သပိတ် သင်္ကန်းကိုသော် လည်းကောင်း လှူဒါန်းလျက်-ငါ၏ ဤပရိက္ခရာ ဒါနသည်-(ဤသပိတ် သင်္ကန်း လှူဒါန်းမှု ကုသိုလ်သည်) နောင်အခါ ဧဟိဘိက္ခု ဖြစ်ခြင်းငှါ ကျေးဇူး ပြုနိုင်ပါးစေဟု ပတ္တနာ ပြုခဲ့ဖူးသော အမျိုးသားတို့အား သာ-ဧဟိဘိက္ခု ခေါ်တော်မူကာ ချီးမြှောက်တော်မူခြင်း ဖြင့် ပြီးငြိမ်းခဲ့လေပြီ။

၂။ သရဏဂမနူပသမ္ပဒါသည်လည်း ဘုရားဖြင့်ပြီးခါစ သာ သနာ ပြုကြသော ရဟန်းဟော်မျိုးက ရောက်ရာအရပ် ဒေသရှိ ရဟန်းပြုလိုသူ စင်ကြယ်သော အမျိုးသားတို့အား အပွဲ နည်းဖြင့် ရဟန်းပြုပေးနိုင်ရန် ခွင့်ပြုခဲ့လေရာ-ရာဇ ပုဏ္ဏား ရဟန်းပြုချိန်တွင် ရုပ်သိမ်းခဲ့ပြီး ဖြစ်သဖြင့် ထိုအချိန် ကပင် ပြက်စဲခဲ့လေပြီ။

တိုက်တွန်းလွှာ

၃။ သြဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါသည်လည်း အရှင်မဟာကဿပ (ပိပ္ပလိအမျိုးသား) တဦးတည်းကိုသာ သီးခြား ချီးမြှောက်ခဲ့မှု ဖြစ်သောကြောင့် အခြား ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် လုံးဝ သက်ဆိုင်သော ကိစ္စ မဟုတ်လေပြီ။

၄။ ပဥဗျာကရဏူပသမ္ပဒါသည်လည်း မြတ်စွာဘုရား၏ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်ကြီးနှင့် နှီးနှောမိ ဟပ်မိသော အသိဉာဏ်ဖြင့် မေးအပ်သောပြဿနာကို ဖြေဆိုနိုင်ပါပေသည်ဟု ခုနစ်နှစ်အရှယ် သောပါကသာသမဇဏ တဦးတည်းကိုသာ ချီးမြှောက်ခဲ့မှု ဖြစ်သောကြောင့် ထိုအချိန်ကပင် ရပ်စဲပြီး ဖြစ်လေပြီ။

၅။ အဋ္ဌဂရုဓမ္မပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါသည်လည်း မာတုဂါမတို့အား ဘုရား သာသနာတိုင် ရဟန်းပြုခွင့် ပေးရေးအတွက် စိတ်ပျက် ညှိုးနွမ်း ငင်ပန်းစွာ ခရီးအပေးကြီးမှ ခြေလျင်လွှာကာ အသနားခံ တောင်းပန် လျှောက်ထားရှာလေသော မီထွေးတော် မဟာပဇာပတိ ဂေါတမီ အမျိုးသမီးကြီး တဦးတည်းနှင့်သာ သက်ဆိုင်သောအရာ ဖြစ်ခဲ့လေပြီ။

၆။ ဒုတေန္တပသမ္ပဒါသည်လည်း အစုကားသိမည်သော (ပြည့်တန်ဆာ) အမျိုးသမီး ရဟန်းမကို အကြောင်းပြု၍ အမျိုးသမီး ရဟန်းမများအတွက် စီစဉ် ခွင့်ပြုရသော ကိစ္စ ဖြစ်လေရာ အမျိုးသား ရဟန်းများနှင့် သက်ဆိုင်သောကိစ္စ မဟုတ်လေပြီ။

၇။ အဋ္ဌဝါစီကူပသမ္ပဒါသည်လည်း ဘုရား လက်ထက်တော်မူစ၍ သာသနာနှင့် သုံးရာအတွင်းလောက် အထိသာ ထင်ထင်ရှားရှား (ကျန်းဂနီတို့၌) တွေ့ရသော အမျိုးသမီး ရဟန်းမတို့နှင့်သာ သက်ဆိုင်ရကား အမျိုးသမီး ရဟန်းမအဆက် ပြတ်စဲချိန်မှစ၍ ဆိတ်သုဉ်းခဲ့လေပြီ။

၈။ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒါသည်သာ ဖော်ပြခဲ့သော ပါရမီ
တူး ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတို့မှတစ်ပါး ဘုရားလက်ထက်တော်မူစဉ် ယခု
သာသနာနှစ် နှစ်ထောင်ငါးရာကျော် အချိန်နှင့် နောင်
ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်၍ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရယူလေရာ
အချိန်အတွင်း ထင်ရှားရှိပြီး ရှိဆဲ ရှိဦးမည် ရဟန်းဖြစ်မှု
ဖြစ်ပေသည်။

ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မူပ သမ္ပဒါ

ထို့ကြောင့်-

တဏှာ ယှာယံ ဘိက္ခု သမဂ္ဂေန သံဃေန ဥတ္တိစတုတ္ထေန
ကမ္မေန အကုပ္ပေန ဌာနာရဟေန ဥပသမ္ပဒန္တာ အယံ ဣမသ္မိံ
အတ္ထ အဓိပ္ပေတော ဘိက္ခုတိ ဟံ ဟောတေ မုခံပြီ-
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၀)

ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မူပ သမ္ပဒါနာမ ဘိက္ခုနံ တေရဟိ ဥပ
သမ္ပဒါ-ဟံ မိနိတော် မုခံလေသည်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၀၇)

ဥပသမ္ပဒန္တာ

ဥပသမ္ပဒန္တာနာမ ဥပရိဘာဝံ သမာပန္နော၊ ပတ္တောတိ
အတ္ထော၊ ဘိက္ခုဘာဝေါ ဟိ ဥပရိဘာဝေါ၊ ကဉ္ဇေသယထာ
ရုတ္တေန ကမ္မေန၊ သမာပန္နတ္တာ “ဥပသမ္ပဒန္တာ တိ” ဝုစ္စတိ ။
(ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၀၈)

မြင့်မြတ်သည်ဖြစ်၍ အထက်ဘိုး ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့ ရောက်သူသည်
ဥပသမ္ပဒ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ မှန်၏-ရဟန်းအဖြစ်သည် အထက်တန်းပုဂ္ဂိုလ်
၏ အဖြစ်ပင် ဖြစ်သည်။ ရဟန်းသည် အထက်တန်း ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်သို့
မြတ်စွာဘုရား ဟောပြုအပ်သော သမဂ္ဂသံဃာသည် ပြုအပ်သော ပျက်
စီးသည်ဖြစ်၍ မြတ်စွာဘုရား သာသနာပေးနှင့် ထိုက်တန်သော ဥတ်
တကြိမ် ကမ္မဝါစာ သုံးကြိမ်အားဖြင့် လေးကြိမ် ရွတ်ဖတ် ပြောဆိုမှု။

(ည)

ထိုက်တန်းလွှာ

ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် ရောက်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ ရောက်ခဲ့သူဖြစ်သော ကြောင့် ယင်းရဟန်းကို ဥပသမ္ပန္တဟု ခေါ်ဆိုရပေသည်။

မြင့်မြတ်သူ အထက်တန်းရောက်သူ

ဖော်ပြခဲ့သော ဥတ္တိစတုတ္ထကံကို အောင်အောင်မြင်မြင် ပြုပြီးသည် နှင့် တပြိုင်နက် အတိအကျအားဖြင့် ပြောရသော် တတိယကမ္မဝါစ၏ အဆုံးဖြစ်သော “ယ သ န က္ခမေတိ သော ဘာသေယျ” ဝယ် ယျ အက္ခရာ ကို ရှုတ်ဆိုပြီးသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဥတ္တိစတုတ္ထကံဒု ပြုခံ သူ၏ သန္တာန် ၌ ကုဗ္ဗေ ကိုးထောင် တစ်ရာရှစ်ဆယ် ငါးသန်း သုံးသောင်း ခြောက် ထောင် အရေအတွက်ရှိသော ဝိနည်း သိက္ခာတော်တို့သည် သက်ရောက် ကိန်းပပ်တည်နေကုန်တော့သည်။

ထို့ကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပသမ္ပန္တ = မြင့်မြတ်သူ အထက်တန်း ရောက်သူ ဖြစ်တော့သည်။ ယင်းဥပသမ္ပန္တ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် ဘိက္ခု = ရဟန်း ဟု ခေါ်ဆိုအပ်ပေသည်။

ပြည့်စုံရမည့်အင်္ဂါများ

ဥတ္တိစတုတ္ထကံ အောင်မြင်မှု ဥပသမ္ပန္တ ဘိက္ခုအဖြစ်သို့ ရောက်နိုင် သည် ဖြစ်သောကြောင့် အောင်မြင်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကံ ဖြစ်ဖို့ အရေကြီးကြောင်း ထင်ရှားသည်။

အောင်မြင်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကံ ဖြစ်ဖို့အတွက် ပြည့်စုံ ရမည့် အင်္ဂါများမှာ-

- ၁။ ကံပြုသံဃာ၏ သမဂ္ဂသံဃာဖြစ်ခြင်း
- ၂။ မွေက ကံ ဖြစ်ခြင်း
- ၃။ ပြည့်စုံသင့်သော အချက်များနှင့် ပြည့်စုံသဖြင့် အကျပွတာ မပျက်စီးသောကံ ဖြစ်ခြင်း
- ၄။ မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမ သာသနာတော်အား ထိုက်တန် သော ကံ ဖြစ်ခြင်း အားဖြင့် လေးမျိုးရှိလေသည်။

ထိုလေးမျိုးတို့တွင် ၃ နံပါတ် အင်္ဂါနှင့် အတိအကျ ပြည့်စုံလျှင် ကျန်အင်္ဂါတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံပြီးဖြစ်၍ အောင်မြင်သော ဥတ္တိစတုတ္ထကံ ဖြစ်စေတော့သည်။ သို့ဖြစ်၍ ၃ နံပါတ် အင်္ဂါ ပြည့်စုံရန် အရေးကြီးသည်—

ယင်း ၃ နံပါတ် အင်္ဂါဟူသည် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် အကုပ္ပတာ ပင် ဖြစ်သည် ယင်း အကုပ္ပတာ ကို ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၌—

တဿ ပန ကမ္မဿ ဝတ္ထုဥတ္တိ အနုဿာ နသီမာပရိသာ
သမ္ပတ္တိ ဝသေန အကုပ္ပတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဟု ဖွင့်ဆိုတော်
မူသည်။

အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်-

- (က) ဝတ္ထု၏ ပြည့်စုံခြင်း၊
- (ခ) ဥတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊
- (ဂ) ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်း၊
- (ဃ) သိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊
- (င) ပရိသတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊

ဟူသော ပြည့်စုံခြင်း ငါးမျိုးသည် အကုပ္ပတာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ယင်းအကုပ္ပတာကိုပင် ပါရာဇိကတ် အဋ္ဌကထာ၌ အကောပေတဗ္ဗတံ၊ အပ္ပဒိက္ခောသိဘဗ္ဗံ ကဉ္စ ဟု ဖွင့်ဆိုတော်မူသည်။

“မပျက်စီးစေအပ်သည်၏ အဖြစ်၊ မဖျက်ထိုက်သည် ၏ အဖြစ်၊ မဘားမြစ်ထိုက်၊ မကန့်ကွက်ထိုက်သည်၏ အဖြစ်”ဟု ဆိုလိုသည်။

အပြည့်အစုံအားဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ပြီးသော ပြည့်စုံခြင်း၊ ငါးမျိုးတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ဥပသမ္ပဒကံသည် မပျက်စီးစေအပ်သည်၏ အဖြစ် မပျက် ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သောကံ မတားမြစ်ထိုက် မကန့်ကွက်ထိုက် သော ကံ မပျက်စီးသောကံ၊ ဖျက်၍မရသောကံ၊ တားမြစ် ကန့်ကွက်၍ မရတော့သောကံ၊ စင်စစ် အောင်မြင်သောကံ ဖြစ်တော့သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ယင်းသို့ အောင်မြင်သော ဥပသမ္ပဒကံ အပြုခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပသမ္ပဒဘိက္ခု စစ်စစ် ဖြစ်လေသည်။

ဥတ္တိအနုဿာဝန သမ္ပတ္တိ

ပြည့်စုံခြင်း ငါးမျိုးတို့တွင် -

(က) စတ္တု၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ (ခ) သိမ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ (င) ပရိ သတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း တို့နှင့် ပြည့်စုံရန် အရေးကြီးသကဲ့သို့ (စ) ဥတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ (ဂ) ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်းတို့နှင့် ပြည့်စုံရန်လည်း အရေးကြီးလှပေသည်။

ဥတ္တိ ဒေါသ ငါးမျိုးမှ ကင်းလွတ်သဖြင့် ဥတ္တိသမ္ပတ္တိ ဖြစ်ပုံမှာ ထင်ရှားသည်။ ထို့အတူ ကမ္မဝါစာ ဒေါသ ငါးမျိုးတို့တွင် သာဝနာယ ဟာပန ကမ္မဝါစာကို ယုတ်လျော့စေမှုဟူသော ဒေါသမှ တပါးသော လေးမျိုးသောဒေါသတို့ကို သိဖို့လွယ်ကူသည်။ ကမ္မဝါစာကို ယုတ်လျော့ စေမှုဟူသော သာဝနာယဟာပနကိုကား အသိခက်သည်။

ယင်းအသိခက်သော သာဝနာယဟာပန ဒေါသမှ ကင်းလွတ်စေ ကာ အနုဿာဝနသမ္ပတ္တိ ကမ္မဝါစာ၏ ပြည့်စုံခြင်းနှင့် ပြည့်စုံစေရန် သာဝနာယဟာပန ဒေါသဖြစ်ပုံကို ကင်္ခါ အဋ္ဌကထာ (နှာ-၁၀၆) ၌ အထဝါ ပန ကမ္မဝါစာဗန္ဓရေ အက္ခရဿပါ ပဒဿဝါ အနုစွာ ရကံဝါ ဒုရုစွာရကံဝါ သာဝနာယဟာပနံ နာမ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၍ -

ပရိဝါကမ္မဝဂ် အဋ္ဌကထာ ၂၄၆ ၌-

အက္ခရာဝါ ပဒဝါ ဆဇ္ဇေန္တောပိ ဒုရုတ္တံ ကရောန္တောပိ
အနုဿာဝနံ ဟာပေတိယေဝ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူသည်။

ယင်းသို့ ဖွင့်ပြရာတွင် အက္ခရာမဒအနုစ္စာရဏဒေါသ အက္ခရာပဒဆန္ဒန
ဒေါသကား ထင်ရှားသိသာ၍ ဒုရုစ္စာရဏ ဒုရုတ္တံ ကရဏဒေါသမ္မာ
အသိခက်သည်။ အသိခက်သော ဒုရုစ္စာရဏ ဒုရုတ္တံကရဏဒေါသကို
ပရိဝါကမ္မဝဂ် အဋ္ဌကထာ၌-

သိထိလံ ဓနိတဉ္စ ဒိဿရဿံ၊ ဂရုက္ခံလဟုကဉ္စနိဂ္ဂဟိတံ သမ္ပန္နံ
ဝဝတ္တိတံ ဝိမုတ္တံ၊ ဒသဓာ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ ပဘေဒေါ-

ဟု ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ ဆယ်ပါး မာတို့ကာ သားကာ ဖွင့်ပြထားတော်
မူသည်။

သီတဂူ၏ဆန္ဒ

ယင်းသို့ ဖွင့်ပြထားသော်လည်း အလေ့အလာ နည်းပါးသော
ရဟန်းတော်များအဖို့ အသိဉာဏ် ရှုတ်ထွေးဖွယ် ရှိနေသေးသည်မင်၊
ယင်းအချက်ကို မျက်ခြည်မပြတ် အကဲခတ်နေတော်မူသော ရွှေဘိုမြို့
သီတဂူကျောင်းတိုက်၊ သာသနဓဇသီရိပဝရဓမ္မာစရိယ ရတနာသီခ
အရှင်ပဏ္ဍဝ သီတဂူဆရာတော်သည် ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာနှင့် ပတ်သက်
သော သိသင့်သိထိုက်သော လျှို့ဝှက်ခက်ခဲသော အချက်တို့ကို မူလ
ပကတိအပင် လေ့လာမှတ်သား ဆောင်ထားတော်မူရာ စစ်ကိုင်းတိုင်း
ကျောင်းထိုင်တန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းကို ရွှေဘိုမြို့ မဟာအောင်မြေ
ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ ၁၉၄၇-ခုနှစ် ကဆုန်လကွယ်နေ့မှစ၍ ဖွင့်လှစ်
လေရာ ထိုသင်တန်းကျောင်း၌ အရည်အချင်းပြည့် ဂဏဝါစာက ဆရာ
တော် အဖြစ်ဖြင့်ဝိနယဘာသာ ဆိုင်ရာ သင်တန်းကို ပို့ချတော်မူသည်။

ယင်းသို့ ပို့ချရာတွင် ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာဆိုင်ရာ သိသင့် သိထိုက်
သော အချက်အလက်တို့ကိုလည်း အထူးဂရုစိုက်၍ ပို့ချနေဆဲအချိန်တွင်

(၁)

တိုက်တွန်းလွှာ

ခုရော နောင်လာ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းတော်များ လေ့လာ မှတ်သား ဆောင်ထားကြကာ ဥပသမ္မဒကံ စီမံဆောင်ရွက်ခွင့်ကြုံလာ လျှင် ဥပသမ္မဒကမ္မဝါစာကို သမ္မတ္တိဂုဏ်ပြည့်စုံစွာဖြင့် ရဲရဲဝံ့ဝံ့ ရွတ်ဖတ် ကြလျက်ဆောင်မြင်သော ဥပသမ္မဒကံ ဆောင်နိုင်ကြစေရန် “ဥပသမ္မဒ ကမ္မဝါစာ သင်တန်း” ဟူသော အမည်ဖြင့် ကျမ်းစာတခု ရေးသား စီရင်၍ စက်ဘင် ပုံနှိပ်စေခဲ့တော်မူသည်။

တိုက်တွန်းချက်

သီဟဂူ ဆရာတော်၏ ဥပသမ္မဒကမ္မဝါစာ သင်တန်း ကျမ်းစာသည် သာသနာတော်တွင် အလွန်လိုအပ်နေသော အရေးကြီးလှသည့်ဥပသမ္မဒ ကံ အတွက် အတက်တက်မှ လိုလေသေးမရှိလောက်အောင် အာစရိယ ဝါဒအစုံ ဆုံးဖြတ်ချက်အဖုံဖုံကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ထည့်သွင်း စီရင်ထား သော ကျမ်းစာဖြစ်သောကြောင့်ဖတ်ရှုလေ့လာ မှတ်သားဆောင်ထား သုံးစွဲသင့်ကြောင်း တိုက်တွန်းလိုက်ရပေသတည်း။

ဘဒ္ဒန္တဝိမလာဘိဝံသ

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက (အဖွဲ့ဝင်)

ပုခန်းကျောင်းတိုက်

ရွှေဘိုမြို့

၁၃၄၈-ခုနှစ်၊ နယုန်လပြည့်ကျော်(၁၄)ရက်၊

(၆-၇-၈၆)

ကျမ်းညွှန်းအများ သိစရာ

မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ ကမ္မဝါစာသည် အရေး အပါဆုံးသော ဓမ္မရတနာဖြစ်ပါသည်။ ကမ္မဝါစာ အားလုံးမှာ အကြောင်းကိစ္စအလိုက် အရေးပါကြသည်ချည်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ အရေးပါကြသည့်အနက် ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာမှာ မဟာနန်းဖြစ်အောင် (သံဃာရတနာ ပေါ်ထွက်အောင်) စီမံ ဆောင်ရွက်ပေးသော ဓမ္မရတနာ ဖြစ်၍ ပို၍ အရေးပါသည်။ (ပို၍ အရေးကြီးသည်) ဟု ဆိုသင့်ပါသည်။

သာသနာတော်၌ အရေးကြီးသော ကဏ္ဍတွင် ပါဝင်ရသော ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာကို စစ်ကိုင်းတိုင်း ကျောင်းထိုင် ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းတွင် ဘာသာရပ် တခုအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာတို့က ထည့်သွင်းစီစဉ်ထားပါသည်။ ယင်းသို့စီစဉ်ထားခဲ့ရာ သင်တန်းနည်းပြ ဆရာတော် (ရွှေတိုမြို့ သီဟဂူ ဆရာတော်) အရှင်ဘဏ္ဍဝမထေရ်က လက်တွေ့သင်ကြားပို့ချခဲ့ပါသည်။ ယခု ထိုပို့ချချက်များကို မပျောက်ပျက်စေရန် စာမူပြုစု၍ စာအုပ်အဖြစ်သို့ ရိုက်နှိပ်ထားပါသည်။

အရှင်မြတ်၏ ပို့ချချက်များသည်-

- (က) စာတို့ လက်တွေ့ ပေါင်းစပ်၍ ညှိနှိုင်းထားခြင်း၊
- (ခ) ကျမ်းဂန်နှင့်အညီ ရေးသား ပို့ချခြင်း၊

(တ)

(ဂ) ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဝိသုဒ္ဓိ၊ အာစရိယ ၀၂၅ တို့ကို စနစ်တကျ ကိုးကားပြခြင်း။

(ဆ) ရှာနည်း၊ ဖတ်နည်းနှင့် ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်နည်းများကို ဆရာနည်းကျကျ လှမ်းညွှန်မှုပေးထားခြင်း။

(ဇ) ဥပသမ္ပဒ (ရဟန်းခံဆိုင်ရာ) ကမ္မဝါစာ အကြောင်းကို အဓိပ္ပာယ် အပြည့်အစုံ ဖွင့်ဆိုထားခြင်း။

စသော အင်္ဂါချပ်များကြောင့် ရဟန်း သံဃာ မှန်သမျှ (သာသနာ့ဇောကို စိတ်ပင်စားသူ မှန်သမျှ) လေ့လာသော စာမူကောင်းဘုရား ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက်ပြု၍ ညွှန်းဆိုလိုက်ရပါသည်။

ရွှေအောင်

ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူး
သာသနာရေးဦးစီးဌာန။

၇-၇-၈၆

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ယဏာမ	
ကမ္မဝါစာ မည်ခြင်းအကြောင်း	
ကမ္မဘေဒ	၂
အပလောကနက်	၂
ဥတ္တိကံ	၄
ဥတ္တိဒုတိယကံ	၅
ဥတ္တိစတုတ္ထကံ	၆
ဥတ္တိ ဒုတိယ-ဥတ္တိစတုတ္ထဆိုရခြင်း	၇
အဂ္ဂဘဝကနစ်ပါး ရဟန္တာပြစ်သောနေ့	
ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာပါဠိ	၁၂
ယင်းကို ခွဲပြချက်	
ဥတ္တိဘေဒ	၁၅
ဥတံ-ကမ္မဝါစာနိဂုံးထူးခြားချက်	၁၆
ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ အနက်	၂၀
ဗျတ္တနှင့် ငိုဗလ	၂၁
ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ခြင်း	၂၄
ဌာနာရိဏ်း-ယတ်အကျယ်ပြုချက်	၂၅
ရွတ်ဖတ်နည်း အကျယ်ပြုချက်	၂၇

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ကမ္မဝါစာ သမ္ပတ္တိ ဝိပုတ္တိ	၃၂
ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓိဆယ်ပါး	၃၆
သိထိပနှင့်ခနိတ အက္ခရာဝါဒန္တရ	၄၀
ကမ္မကောပ-ဒုရုတ္တနှင့် ကမ္မအကောပ-ဒုရုတ္တ	၅၃
ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်မှု၌ သတ်ပြုရန်	၅၇
ဝါဠိဘာသာ၌ အက္ခရာဆင့်ပုံနှင့်အသံထွက်ပုံ	၆၁
ဥပသမ္ပဒယျနှင့် ဘာသေယျရွတ်ဖတ်နည်းရှစ်ပါး	၆၆
တပုဒ်၌ နှစ်နည်းသုံးနည်းထပ်၍ ရွတ်ဖတ်သင့်မသင့်	၇၀
ကမ္မဝါစာ၌ သိစရာမှတ်စရာများ	၇၆
ဘန်းဘေ-ဟု ဝိသဇ္ဇနီသံဖြင့် ရွတ်ဖတ်သင့်မသင့်	၇၇
နာဂ-တိဿ အမည်မှည့်ရသည့်အခါကာလ	၇၃
ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမရှိပဲ ရဟန်းခံက ရဟန်းဖြစ်မဖြစ်	၇၅
အန္တရာယ်နှစ်မျိုး	၇၆
ရဟန်းမဖြစ်သောအန္တရာယ်	၇၇
ဒုက္ခိအာပတ်သင့်သောအန္တရာယ်	၇၇
ကုဋ္ဌစသော (၁၃)ပါး အကျယ်ပြဆိုချက်	၁၀၀
ကိုယ်တိုင်ကျန်ခံသူ	၁၁၇
ဂိုဏ်းပိုင် အသင်းအဖွဲ့ပိုင်ကျန်	၁၁၉
အာရာမစောင့်နှင့် ကျောင်းကျန်	၁၁၉
အဖေအမေကျန်	၁၂၂
တာဝကာလိကကျန်	၁၂၃
ပတ္တကဏ္ဍ အင်္ဂါငါးပါးအကျယ်	၁၂၇
ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းမပြုရာသည် (၁၃)ပါး	၁၃၃
လူ၏အသွင်၌ တည်ရှိသူရဟန်းဖြစ်သလော	၁၃၆
ဟတ္ထဝါသ ၃-မျိုး	၁၄၀
ခမတိ၊ ခမ္မတိ စိစစ်ချက်	၁၅၁
တုဏှိ-တုဏှိ-စိစစ်ချက်	၁၅၂

ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာသင်တန်း

(၉)

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ကမ္မဝါစာ သင်္ခယသုံးသလဲ	၁၅၆
နိဂမသါဒန္တရ	၁၅၇
ပါရာဇိက ကျသု ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်က ကံမြောက်မမြောက်	၁၅၉
အနုသာသန နယူပဒေသ	၁၆၅
ဒွေဥပသမ္ပဒင်္ဂိ	၁၈၃
ဒန္တအပြု လေးပါး	၁၈၄
ကေုပဇ္ဈာယ ကောစရိယနည်း	၁၈၅
ကေုပဇ္ဈာယ နာနာစရိယနည်း	၁၈၆
နာနုပဇ္ဈာယ နာနာစရိယနည်း	၁၈၇
ဒန္တ ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ၌ ဒွန်လေးမျိုး	၁၈၉
ပရိပုဏ္ဏံ တေသံ ပတ္တစိဝရံ ပရိပုဏ္ဏံ မေသံ ပတ္တစိဝရံ စိစစ်ချက်	၁၉၇
ဝါကျဒွန် အင်္ဂါသိတဒွန္တ ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါ	၁၉၉
စယာသိက အင်္ဂါသိတဒွန္တကမ္မဝါစာ၌	၂၀၅
အယံစနာဂေါ အယဉ္ဇနာဂေါ အယံနာဂေါ စိစစ်ချက်	၂၀၅
သုတေသိတ္တိအဘူကံ ဘုရားကြီးသရာတော် ဦးနာရဒ၏	
ဒန္တကမ္မဝါစာ ဝိနိစ္ဆယ	၂၁၁
ရဟန်းလောင်း ၄-ပါး ၅-ပါး တပြိုင်နက်ရဟန်းပြုပေးအပ်၊	
မပေ အပ်	၂၁၆
နိဋ္ဌာဂမန	၂၁၈

ဥပသမ္မဒ

ကမ္မဝါစာသင်တန်း

၁။ ကမ္မဝါစာ

ဝစိတဗ္ဗာတိ ဝါစာ၊ ဝစိယတေ ဧတာယာတိ ဝါစာ။

ကမ္မဿ (ကရုဏကာလေ) ဝါစာ ကမ္မဝါစာ။

ကံကြီး ကံငယ်အသွယ်သွယ်ကို ရွတ်ဆိုကြောင်း စကားသည် ကမ္မဝါစာ။

ကံကြီးကံငယ်ကို ပြုသောကာလ၌ ရွတ်ဆိုအပ်သောစကားသည် ကမ္မဝါစာမည်၏။

သာဝနာယာတိ ကမ္မဝါစာယ၊ သာ ဟိ သာဝေတဗ္ဗာတိ

သာဝနာ။ သာဝိယတေ ဧတာယာတိဝါ သာဝနာတိ ဝုစ္စတိ။

ဟူသော (ကင်္ခါယောဇနာ မဟာဋီ၊ ပ၊ ၂၇၄) နှင့်အညီတည်း။

ကမ္မဝါစာ (ထိ) (ကမ္မ+ဝါစာ) ကံကိုရွတ်ဆိုကြောင်းစကား၊ ကံကို ပြုသောအခါ ရွတ်ဆိုအပ်သောစကား၊ (ပိဋိ မြန်မာ-ဓာန်၊ အတွဲ-၅၊ ၃၆၁) ရှု။

၂။ ကမ္မဘေဒ

၁။ အပလောကနကံ

၂။ ဥတ္တိကံ

၃။ ဥတ္တိဒုတိယကံ

၄။ ဥတ္တိစတုတ္ထကံ

(ဝိ၊ ၄၊ ၃၈၀) ရှု။

(၁) အပလောကနကံ

ပန်ကြား၍ ပြုလုပ်ကြောင်း ဖြစ်သော အမှုသည် အပလောကနကံ မည်၏။

အပလောကေတိ အာပုစ္ဆတိ အနေနာတိ အပလောကနံ၊

အပလောကနမေဝ ကံမ္ပံ အပလောကနကမ္ပံ။

(စူဠဝါယောဇနာ၊ ၄၄၃)

ဥပစာရသိမ်မွေ့သည်သော သံသာကို သုတ်သင်၍ ဆန္ဒပေးထိုက်သော ရဟန်းတို့၏ ဆန္ဒကိုဆောင်၍ ညီညွတ်သောသံသာ၏အလိုအားဖြင့် သုံးကြိမ်ပန်ကြားစေ၍ ပြုအပ်သောကံသည် အပလောကနကံမည်၏။

အပလောကနကမ္ပံနာမ သိမဋ္ဌကသံဃံ သောဓေတွာ ဆန္ဒာ-
ရဟာနံ ဆန္ဒံ အာဟရိတွာ သမဂ္ဂဿ သံဃဿ အနုမတိယာ
တိက္ခတ္တံ သာဝေတွာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ။ ။

(ဝိနယသင်္ဂဟ၊ ၄၊ ၃၉၄)

ပန်းကြားမှုဖြင့် ပြီးသောကိစ္စ

(က) သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်း။

(ခ) သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်း။

(ဂ) ရှင်လောင်းကို ဆံရိုတ်ပေးခြင်း။

(ဃ) ဗြဟ္မဒဏ်ပေးခြင်း။

(င) ကံဟူ၍ မှတ်သားအပ်သော အဘိဝန္ဓိယစသော ကမ္မလက္ခဏာ။

ဤငါးပါးသောကိစ္စတို့ကို ပြီးစေနိုင်၏။

မှတ်ချက်။ (က) အရ-ကဏ္ဍကသာမဏေကဲ့သို့ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနအား ဖြင့် ထုတ်သောသူကို တဖန် သံဃာ့ဘောင်သို့ သွင်းခြင်းကိုယူ။

(ခ) အရ-ကဏ္ဍကသာမဏေကဲ့သို့ ဒဏ္ဍကမ္မနာသနအားဖြင့် သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းကိုယူ။

(ဃ) အရ-ဆန္ဒရဟန်းအား ပေးသောဇဏ်ကဲ့သို့ ပေးခြင်း စည်း၊ ဤ၌-ဆန္ဒရဟန်းသည် သူပြောလိုရာစကားကို ပြောဆိုနိုင်၏။ သို့သော်-ရဟန်းတို့က ထိုဆန္ဒရဟန်းကို ဘာမျှမပြောဆိုပဲ မဆုံးပဲ မတားမြစ်ပဲ နေသည်ကို ပြဟ္မဒဏ်ပေးသည်ဟုမှတ်။

(ဝိနယသင်္ဂဟ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၀၁)ရှု

(င) အရ-ဘိက္ခုနီမတို့အား ပေါင်ကိုလှန်၍ပြုခြင်း၊ အင်္ဂါ ဇာတ်ကိုလှန်၍ပြုခြင်းစသော အပါသဒိကရဟန်းတို့အား ဘိက္ခုနီမတို့က ၎င်းရဟန်းတို့ကို ရှိမခိုးထိုက် ရှိမခိုးကြနှင့်ဟု ပြုထားသောအမှုကိုစွဲကိုယူ။

အပလောကနကမ္မံ ကတမာနိ ပဉ္စဌာနနိ ဂစ္ဆတိ
ဩသာရဏံ နိဿာ ရဏံ ဘဏ္ဍုကမ္မံ ပြဟ္မဒဏ္ဍံ ကမ္မလက္ခဏ
ဏ ညေဝ ပဉ္စမံ၊ ဣမာနိ ပဉ္စဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။

(ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၄)

ဥတ္တိကံ

သုဏ္ဍာတုဒေမ အစရှိသည်ဖြင့် သံဃာဂိုဏ်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသိစေကြောင်း ဖြစ်သော ကံသည် ဥတ္တိကံမည်၏။

သုဏ္ဍာတုဒေ တိအာဒိနာ သံဃဂဏ္ဍာဂ္ဂုလေ ဉာပတိ တော ယာတိ ဥတ္တိ၊ သာယေဝ ကမ္မံ ဥတ္တိကမ္မံ။

(ဝိ၊ ၄၊ ယောဇနာ၊ ၄၄၃)

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းအရ ညီညွတ်သောသံဃာ၏အလိုဖြင့် ဥတ် တကြိမ် ရှုတ်ဖတ်၍ပြုအပ်သောကံသည် ဥတ္တိကံမည်၏။

ဥတ္တိကမ္မံ နာမ ဝုတ္တနယေဝနာဝ သမဂ္ဂဿ သံဃဿ အနုပတိယာ ကောယ ဥတ္တိယာ ကတ္တဗ္ဗကမ္မံ။

(ဝိနယသင်္ဂဟ၊ ၅၊ ၃၉၄)

ဥတ္တိကံဖြင့် ပြီးစေရန်အတွက်

- (က) ရဟန်းလောင်းကို သံဃာ့ဘောင်သို့သွင်းခြင်း။
- (ခ) မွေ့ကထိက ရဟန်းဆိုးကို နှင်ထုတ်ခြင်း။
- (ဂ) ဥပုသ်ပြုခြင်း။
- (ဃ) ပဝါရဏာပြုခြင်း။
- (င) ရဟန်းလောင်းကို ဆုံးမရန် မိမိကိုယ်ကို သမုတ်ခြင်း။
- (စ) စွန့်အပ်သော သပိတ်သင်္ကန်းစသည်တို့ကို ပြန်လည်၍ ပေးအပ်ခြင်း။
- (ဆ) အာပတ်ကုခံယူခြင်း။
- (ဇ) ပဝါရဏာငင်ခြင်း။
- (ဈ) (တခုသောအဓိကရုဏ်းကို မျက်ဖြင့်ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့ ဖုံးလွှမ်း၍ ငြိမ်းစေခြင်းဟုဆိုအပ်သော) ကံဟူ၍ မှတ်သား အပ်သော ကမ္မလက္ခဏာ။

ဤကိုးပါးသော အမှုကိစ္စတို့ကို ပြီးစေနိုင်၏။

ဥတ္တိကမ္မံ ကတမာနိ နဝဌာနနိ ဂစ္ဆတိ-ဩဿရဏံ နိဿရဏံ
ဥပေါသထံ ပဝါရဏံ သမ္ပုတိံ ဒါနံ ပဋိဂ္ဂဟဏံ ပစ္စုကဗ္ဗနံ
ကမ္မလက္ခဏဉေဝ နဝမံ၊ဥတ္တိကမ္မံ ဣမာနိ နဝဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။
(ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၄)

ဥတ္တိ ဒုတိယကံ

ဥတ်လျှင် နှစ်ခုမြောက်သော ကံသည် ဥတ္တိဒုတိယကံမည်၏။
ဥတ္တိယေဝ ဒုတိယံ ဥတ္တိဒုတိယံ၊တမေဝ ကမ္မံ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ။
(စူဠဝါ ယောဇနာ၊ ၄၄၄)

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ညီညွတ်သောသံဃာအလိုဖြင့် ဥတ်တ
ကြိမ်၊ ကမ္မဝါစာတကြိမ် ရှုတ်ဖတ်၍ ပြုအပ်သောကံသည် ဥတ္တိဒုတိယ
ကံမည်၏။

ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံနာမ ဝုတ္တနယေ နေဝ သဂ္ဂေဿ သံဃဿ
အနုမတိယာ ကောယဥတ္တိယာ ကောယစ အနုဿာဝနာယတိ
ဧဝံ ဥတ္တိ ဒုတိယာယ အနုဿာဝနာယ ကတ္တဗ္ဗကမ္မံ။
(ဝိနယသင်္ဂဟ၊ ၉၊ ၃၉၄)

ဥတ္တိဒုတိယကံဖြင့် ပြီးသောကိစ္စ

- (က) သပိတ်လှန်ခြင်း။
 - (ခ) သပိတ်မှောက်ခြင်း။
 - (ဂ) သိမ်သမုတ်ခြင်း။
 - (ဃ) ကထိန်သင်္ကန်းပေးခြင်း။
 - (င) ကထိန်နုတ်ခြင်း။
 - (စ) ကျောင်းနေရာကို ကြားခြင်း။
 - (ဆ) ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို မသိယောင်ဆောင်ခြင်းကြောင့် မော
ဟနကံသို့ တင်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော ကမ္မလက္ခဏာ။
- ဤ(၇)ပါးသောကိစ္စတို့ကို ပြီးစေနိုင်၏။

ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ ကတမာနိ သတ္တဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ၊ ဩသာရဏံ
 နိဿာရဏံ သမ္ပုတံ ဒါနံ ဥဒ္ဓရဏံ ဒေသနံ ကမ္မလက္ခဏဉေဝ
 သတ္တမံ၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ ဣမာနိ သတ္တဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။
 (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၄)

ဥတ္တိစတုတ္ထကံ

ဥတ်လျှင် လေးကြိမ်မြောက်သောကံသည် ဥတ္တိစတုတ္ထကံမည်၏။

ဧသေဝနယော ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မေပိ။ (စူဠဝါယောဇန၊ ၄၄၄)
 ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောနည်းဖြင့် ညီညွတ်သောသံဃာ၏အလိုအားဖြင့် ဥတ်
 တကြိမ်၊ ကမ္မဝါစာသုံးကြိမ်တို့ဖြင့် ရှုတ်ဖတ်၍ ပြုလုပ်အပ်သောကံသည်
 ဥတ္တိစတုတ္ထကံမည်၏။

ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ နာမ ဝုတ္တနယေနေဝ သမဂ္ဂဿ သံဃဿ အနု
 မတိယာ ကောယဥတ္တိယာ တိဟိစ အနုဿာဝနာဟိတိ ဧဝံ
 ဥတ္တိစတုတ္ထာဟိ တိဟိအနုဿာဝနာဟိ ကတ္တဗ္ဗကမ္မံ။
 (ဝိနယသင်္ဂဟ၊ ၅၊ ၃၉၄)

ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် ပြီးသောကိစ္စ

- (က) တဇ္ဇနိယစသေကံ(၇)ပါးတို့ကို ငြိမ်းစေသည်၏အစွမ်း
 ဖြင့် နှင်ထုတ်ခံရသောရဟန်းကို သံဃာ့ဘောင်သို့သွင်း
 ခြင်း။
- (ခ) တဇ္ဇနိယစသေကံ (၇)ပါးတို့ကို ပြုပြင်ခြင်းကြောင့်
 သံဃာ့ဘောင်မှနှင်ထုတ်ခြင်း။
- (ဂ) ဘိက္ခုနောဝါဒက သမ္ပုတိပေးခြင်း။
- (ဃ) ပရိဝါသ် မာနတ်ပေးခြင်း။
- (င) ပရိဝါသ်နေသောရဟန်းအား အရင်းသို့ငင်သည်၏ အ
 စွမ်းအားဖြင့်နှိပ်ခြင်း။
- (စ) အရိဋ္ဌရဟန်းကဲ့သို့သော ရဟန်းအား ဥက္ခိတ္တာနုဝတ္တက
 စသောဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ဆုံးမခြင်း။

(ဆ) ရဟန်းဟူ၍သမုတ်ခြင်း၊ မာနတ္ထရဟန်းကို သံဃာ့ဘောင် သို့သွင်းခြင်းစသော ကံဟူ၍မုတ်အပ်သောကမ္မလက္ခဏာ၊ ဤ(၇)ပါးသောကိစ္စတို့ကို ပြီးစေနိုင်၏။

ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ ကတမာနိ သတ္တဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ၊ ဩသာ ရဏံ နိဿာရဏံ သမ္ပုတိံ ဒါနံ နိဂ္ဂဟံ သမနဘာသနံ ကမ္မ လက္ခဏညေပ သတ္တမံ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ ဣမာနိ သတ္တဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၄)

၃။ ဥတ္တိဒုတိယ ဥတ္တိစတုတ္ထ ဆိုရခြင်း

ဤနှစ်ပါးတို့၌ ဥတ်ကိုရှေးဦးစွာရွတ်ဖတ်နေသည်ဖြစ်ပါလျက် ဥတ္တိ ဒုတိယ ဥတ္တိစတုတ္ထ-ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်း။

စူဠဝါယောဇနာ....

(က) ဖဿ ပဉ္စမ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ ပဋိလော၏အစွမ်းဖြင့် ဥတ္တိဒုတိယ ဥတ္တိစတုတ္ထဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ကင်္ခါဒ္ဓိကာသစ်

(ခ) သုံးပါးသော ကမ္မဝါစာတို့၏ အနက်အားဖြင့် လည်း ကောင်း၊ သဒ္ဓါအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ တုသည်ဖြစ်၍ အနက်သဒ္ဓါမတူ ကွဲပြားသောဥတ်ကို ၂-ကြိမ်မြောက် လည်းကောင်း၊ လေးကြိမ်မြောက်လည်းကောင်း ပြု၍ ဥတ္တိစတုတ္ထဥတ္တိဒုတိယ-ဟုခေါ်ဆိုကြသည်။

(က) တေ ကိဉ္စာပိ ဥတ္တိ ပဌမံ -ဌပိတာ၊ ကမ္မဝါစာယေဝ ဒုတိယာ ဟောတိ၊ ဖဿပဉ္စမာတိ အာဒိသုဝိယ ပန ပဋိလောမဝသေန ဝေါဟာရံ ကတာ ဥတ္တိဒုတိယာတိ စုတ္တံ၊ ဒေဝေဝနယော ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မေပံ။

(စူဠဝါယောဇနာ၊ ၄၄၃)

(ခ) ကိဉ္ဇာပိ ဟိ ဥတ္တိ သဗ္ဗပဌမံ ဝုစ္စဘိ၊ တိဿန္တံ ပန အနု-
ဿာဝနာနံ အတ္ထဗျဉ္ဇန ဘေဒါဘာဝတော အတ္ထဗျဉ္ဇန-
ဘိန္တံ ဥတ္တိတာသံ စတုတ္ထန္တိ ကတော ဥတ္တိစတုတ္ထန္တိ
ဝုစ္စတိ။ (ကင်္ခါဒီသစ်၊ ၁၆၇)

အနက်။

။ (က) ဧတ္ထ၊ ဤဥတ္တိဒုတိယကံ၌။ ဥတ္တိ၊ ဥတ်ကို။ ပဌမံ၊
ရှေးဦးစွာ။ ကိဉ္ဇာပိ ဝုပိတာ၊ အကယ်၍ထားအပ်၏။ ကမ္မ-
ဝါစာ ယေဝ၊ ကမ္မဝါစာသည်သာလျှင်။ ဒုတိယာ၊ နှစ်ခု
မြောက်သည်။ ကိဉ္ဇာပိ ဟောတိ၊ အကယ်၍ကားဖြစ်၏။
ပန တထာပိ၊ ထိုသို့ဥတ်သည် ပဌမ ကမ္မဝါစာသည် ဒုတိယ
ဖြစ်ပါသော်လည်း။ ဖာပဉ္စမာတိ အာဒိသုဝိယ၊ ဖာပ-
ပဉ္စမံ ဤသို့စသည်တို့၌ကဲ့သို့။ ပဋိလောမဝသေန၊ ပြန်သည်၏
အစွမ်းဖြင့်။ ဝေါဟာရံ၊ ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို။ ကတော၊ ပြု၍။
ဥတ္တိဒုတိယာဟိ၊ ဥတ္တိဒုတိယဟူ၍။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

ဥတ္တိစတုတ္ထကန္တုပိ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကံ၌လည်း။ ဒေဝေဝ-
နယော-ဒေသာဝေနယော၊ ဤနည်းလျှင်နည်းရှိ၏။

(ခ) ဟိ၊ စောဒကအာဘော်ကိုဆိုဦးအံ့။ ဥတ္တိ၊ ဥတ်
ကို။ သဗ္ဗပဌမံ၊ ခပ်သိမ်းသောကမ္မဝါစာတို့၏ ရှေးဦးစွာ။
ကိဉ္ဇာပိ ဝုစ္စဘိ၊ အကယ်၍ကား ရှုတ်ဖတ်အပ်၏။ ပန-
တထာပိ၊ ထိုသို့ပင်ရှုတ်ဖတ်အပ်ပါသော်လည်း။ တိဿန္တံ၊
သုံးကြိမ် ကုန်သော။ အနုဿာဝနာနံ၊ ကမ္မဝါစာတို့၏။
အတ္ထဗျဉ္ဇနဘေဒါဘာဝတော၊ အနက်သဒ္ဒါ အထူးအပြား
မရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ အတ္ထဗျဉ္ဇနဘိန္တံ၊ အနက်သဒ္ဒါ
ပြားသော။ ဥတ္တိ၊ ဥတ်ကို။ တာသံ၊ ထိုကမ္မဝါစာတို့၏။
စတုတ္ထန္တိ၊ လေးကြိမ်မြောက်ဟူ၍။ ကတော၊ ပြု၍။ ဥတ္တိ-
စတုတ္ထန္တိ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထ-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

၄။ ဥပသမ္မဒကမ္မဝါစာ ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

သုံးလူ့ထွဋ်ထား အကျွန်ုပ်တို့၏မြတ်စွာဘုရားသည် မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့၌ အတုမရှိ မုနိပုဂံဝ ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူပြီးနောက် ထိုနှစ်ဝါကို မိဂဒါဝုန်တော၌ ဝါကပ်တော်မူ ပါသည်။

ဝါလကျွတ်သောအခါ အရှင်ဟသ-အစရှိသော ခြောက်ကျိပ်သော ရဟန္တာတို့ကို သာသနာပြုစေလွှတ်တော်မူ၍၊ ထိုသာသနာပြုမထေရ်တို့ ခေါ်ဆောင်ခဲ့သော ရှင်လောင်း၊ ရဟန်းလောင်းတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် ပင် သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ရှင်ရဟန်းပြုပေးတော်မူခဲ့ပါသည်။

ထိုမှနောက်၌ သာသနာပြုမထေရ်များနှင့် ခရီးဝေးမှခေါ်ဆောင် လာခဲ့ကြသော ရှင်လောင်း-ရဟန်းလောင်းတို့၏ ပင်ပန်းနွမ်းနယ်မှုဖြစ် ကြရသည်ကို အကြောင်းပြု၍၊ သာသနာပြု ရဟန်းတို့ကိုယ်တိုင်ပင် ရောက်ရာအရပ်၌ ရှင်-ရဟန်းပြုပေးနိုင်ကြရန်။

အနုဇာနဿိ ဘိက္ခုဝေ တီဟိ သရဏဂမနေဟိ ပဗ္ဗဇံ ဥပသမ္မဒဉ္စ ဟု ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့ပါသည်။

ရှင်တော်ဘုရားသည် ထို ၁၀၃-ခုနှစ်၊ ပြာသိုလပြည့်နေ့တွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ရောက်တော်မူ၍ တပို့တွဲလဆန်း(၁)ရက်နေ့၌ အဂ္ဂသာဝက နှစ်ပါးတို့ကို တပည့်များနှင့်တကွ ရဟန်းပြုပေးတော်မူပါသည်။

ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် (၇)ရက်မြောက် တပို့တွဲလဆန်း (၇)ရက်နေ့ တွင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလင်္ဂန် ရဟန္တာဖြစ်၍ (၁၅)ရက်မြောက် တပို့တွဲ လပြည့်နေ့တွင် အရှင်သာရိပုတ္တရာ ရဟန္တာဖြစ်တော်မူပါသည်။

(မဟာဗုဒ္ဓဝင်၊ တ၊ ၁၃)အလို။

ပဉ္စစတ္တာလီသ-ပုစ္ဆာ-ဝိသုဒ္ဓိသာ ၃-နံပါတ်အဖြေ၌ (လပြာသိုကွယ် သည့်နေ့မှစ၍ မြတ်ဘုန်းဟေ-ဟေခေါ်ယူ)ဟု မန်လည် ဆရာတော် ဘုရားကြီး ဖြေတော်မူသည်ကိုလည်း တွေ့ရသေး၏။

ထိုစဉ်အခါ (တပို့တွဲလပြည့်နေ့နှင့်တပေါင်းလပြည့်နေ့အတွင်း) ရာဇဂြိုဟ်ပြည်နေ အသက်အရွယ်ကြီးရင့်၍ သားမယားတို့၏ မြတ်နိုးတနာကြင်နာယုယမှုကို မခံစားရရှာသော ရာဇပုဏ္ဏားကြီးသည် ရှင်ရဟန်းပြုပေးပါရန် ရဟန်းတော်တို့အား လျှောက်ထားတောင်းပန်ရာ ရွတ်တူယိုယွင်း အိုမင်းနေသောသူဖြစ်၍ ဂန္ဓဓူရ-ဝိပသနာဓူရ ဤနှစ်ဝကိုလုံ့လကြိုးကုတ် အားမထုတ်နိုင်သူဟုယူဆကြကာ တဦးသောရဟန်းမျှ ရဟန်းပြုပေးကြရန် အလိုမရှိကြ ရဟန်းပြုမပေးကြချေ။

အသက်ကလည်းကြီး မိမိအလိုရှိသော ရဟန်းပြုရန်ကိစ္စကလည်း မပြီးစီးသော ရာဇပုဏ္ဏားကြီးသည်ပိန်ချိုးချိနဲ့ ခေါင်းပါးသောအသွေးအသား သစ်ရွက်ရော်အလား ဖြော့တော့သောအဆင်း အကြေးပြိုင်းပြိုင်းထသော ကိုယ်ရှိနေလေတော့သည်။

တနေ့သောအခါ ဘုရားရှင်ရွှေမှောက် ဆည်းကပ်ခစားရောက်လာသော ရာဇပုဏ္ဏားကြီးကို ရှင်တော်ဘုရားမြင်တော်မူလျှင် ထိုရာဇပုဏ္ဏား၏ မင်ဖိုလ်ရကြောင်း ရှေးကောင်းမှုနှင့် ပြည့်စုံသည်၏အဖြစ်ကို သိမြင်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်....

တို့သို့ဖြစ်နေသော ပုဏ္ဏားကြီး၏အကြောင်းကို ရဟန်းတို့အား မေးမြန်းတော်မူရာ ရဟန်းတို့က ရဟန်းပြုမပေး၍ ဤသို့ဤပုံ ဖြစ်နေရပါကြောင်း လျှောက်ထားကြသဖြင့်....

ရဟန်းတို့—အဘယ်သူသည် ထိုပုဏ္ဏား၏ကျေးဇူးကို အမှတ်ရကြသနည်းဟု မေးတော်မူသောကာလ - အရှင်သာရိပုတ္တရာမထေရ်မြတ်က.... တချိန်သောကာလက ရာဇဂြိုဟ်ပြည်တွင်း ဆွမ်းခံလှည့်လည်စဉ် တပည့်တော်အား ထိုပုဏ္ဏားက ဆွမ်းတဇွန် လောင်းလှူဖူးသော ကျေးဇူးကို အမှတ်ရပါသည်ဘုရားဟု ပြန်ကြားလျှောက်ထားလေသည်။

ထိုအခါမြတ်စွာဘုရားက သာရိပုတ္တရာ ကောင်းလေစွ-ကောင်းလေစွ သူတော်ကောင်းတို့သည် သူ့ကျေးဇူးကိုလည်း သိတတ်ကြကုန်၏။ ကျေးဇူးတို့ပြန်ဆပ်ရမည်ကိုလည်း သိတတ်ကြကုန်၏။ ချစ်သားသာရိပုတ္တရာ

ထိုသို့ဖြစ်လျှင် ထိုပုဏ္ဏားအား ကျေးဇူးဆပ်သောအနေဖြင့် ရှင်ပြုပေးပါ
လော့-ရဟန်းပြုပေးပါလော့ဟု မိန့်တော်မူလေသည်။

ထိုအခါ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် မြတ်စွာဘုရား မာရာဏသီပြည်
မိဂဒါဝုန်တော၌နေတော်မူစဉ် (ရဟန်းများစွာမရှိကြသေးမီ) သရဏဂုံ
သုံးပါးဖြင့် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ရဟန်းပြုပေးရန်ခွင့်ပြုထားတော်မူသည်ကို
သိလျက်နှင့်ပင်- ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ရောက်၍ ရဟန္တာပေါင်းနှစ်သောင်း
ကျော်အောင် များပြားလာသောဤအချိန်ဝယ် ရှင်တော်ဘုရားသရဏ
ဂုံသုံးပါးဖြင့် ရဟန်းပြုပေးခြင်းကိုပယ်ဖျက်တော်မူ၍ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မ
ဝါစာဖြင့် အလေးဂရုရဟန်းပြုပေးမှုကို ခွင့်ပြုတော်မူလိုသည်ဟု ဗုဒ္ဓ
မတည။ မြတ်ဘုရား၏အလိုတော်ကို သိရှိသည့်အားလျော်စွာ....

ကထာဟံ ဘန္တေ တံဗြာဟ္မဏံ ပဗ္ဗာဇေမိ ဥပသမ္ပဒဒေမိ၊

မြတ်စွာဘုရား တပည့်တော်သည် အဘယ်သို့လျှင် ထိုပုဏ္ဏားကို ရှင်
ပြုပေးရပါအံ့နည်း၊ ရဟန်းပြုပေးရပါအံ့နည်းဟု လျှောက်ထားခြင်းကို
အကြောင်းပြု၍....

အဘခေါ ဘဂဝါ ဧကသ္မိ' နိဒါနန တေသ္မိ' ပကရဏေ
ဓမ္မိ' ကထံ ကတုာ ဘိက္ခူ အာမန္တေသိ၊ ယာသာ ဘိက္ခဝေ မယာ
တီဟိ သရဏဂမနေဟိ ဥပသမ္ပဒါ အနုညာတာ၊ တံ အဇ္ဇတဂ္ဂေ
ပဋိက္ခိပါမိ။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥတ္တိစတုတ္ထေန ကမ္မေန ဥပသမ္ပဒ
ဒေတုံ။ ဧဝဥပန ဘိက္ခဝေ ဥပသမ္ပဒဒေတဗ္ဗေ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၇၀)

ရဟန်းတို့ ငါဘုရားခွင့်ပြုတော်မူခဲ့သော သရဏဂုံသုံးပါးဖြင့် ရဟန်း
ပြုပေးခြင်းကို ယနေ့မှစ၍ပယ်ဖျက်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထ (ဥတ်လျှင်
လေးကြိမ်မြောက်ဖြစ်သော) ကံဖြင့် ရဟန်းပြုပေးရန် ငါဘုရားခွင့်ပြုတော်
မူအပ်၏။ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ဟောကြား ပညတ်တော်မူသည်မှစ၍
ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ ဖြစ်ပေါ်၍လာလေသည်။

၅။ ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ

ဥတိ၊ ၁။ သုဏ္ဍာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။

၂။ (က) အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊

(ခ) ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ၊

(ဂ) ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ၊

• (ဃ) နာဂေါ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစတိ၊ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၃။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။

၄။ သံဃော နာဂံ ဥပသမ္ပာဒေယျ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၅။ သော ဥတိ။ ။

ကမ္မဝါစာ—

ပ- ၁။ သုဏ္ဍာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။

၂။ (က) အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။

(ခ) ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ။

(ဂ) ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ။

(ဃ) နာဂေါ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစတိ၊ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၃။ သံဃော နာဂံ ဥပသမ္ပာဒေတိ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၄။ (က) ယဿ ယသ္မတော ခမတိ နာဂဿ ဥပသမ္ပဒါ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန သောတု ဣဿ။

(ခ) ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။

ဒု။ ။ ဒုတိယမိ တေမတ္ထံ ဝဒါမိ။ သုဏာတု မေ အန္တေ သံဃော။ပ။

တ။ ။ တတိယမိ တေမတ္ထံ ဝဒါမိ။ သုဏာတု ဓမ ဘန္တေ သံဃော။ပ။

နိဂမ ။ (က) ဥပသမ္ပဒော သံဃေန နာဂေါ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန၊

(ခ) ခမတိ သံဃဿ၊ တသ္မာ တုဏှိ။

(ဂ) ဝေ မေတံ ဓာရယာမိ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၁၂-၃)

အမှာ။ ။ ယင်း၌ နာဂ-တိဿတို့ကို ဣတ္ထန္နာဒသဒ္ဒါတို့ဖြင့် လာရှိသည်။

ထို့ကမ္မဝါစာပါဌ်

(၁) ဝါကျသည် သံဃာတော်များ အာရုံစိုက် နားထောင် တော်မူပါရန် ကမ္မဝါစာဆရာက လျှောက်ထားသော (အဇ္ဈေသန) စကားဖြစ်ပေသည်။

(၂) (က) ဝါကျသည် ရဟန်းလောင်းအား ရဟန်းပြုပေး ထိုက်သော အကြောင်း ၄-ပါးတို့တွင် ဤနာဂမည် သောရဟန်းလောင်းသည် အရှင်တိဿ၏ရဟန်းလောင်း ပါဘုရားဟု အကြောင်းတပါးကို လျှောက်ထားသော ဝတ္ထုအကြောင်းပြ စကားဖြစ်ပေသည်။

(ခ) ဝါကျသည် ဤနာဂမည်သော ရဟန်းလောင်း သည် ရဟန်းဖြစ်ခြင်း၏ အန္တရာယ် (၂၅)ပါး၊ ရဟန်း ပြုပေးသော သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့၏ ဒုက္ခဋ္ဌိအာပတ် သင့်ခြင်း တည်းဟူသော အန္တရာယ်မှ ကင်းစင်ပါသည် ဟု ဒုတိယအကြောင်းတပါးကို လျှောက်ထားသော ဝတ္ထုအကြောင်းပြ စကားဖြစ်ပေသည်။

(ဂ) ဝါကျသည် ဤနဂမည်သော ရဟန်းလောင်းသည် ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်သော သပိတ်တလုံး- သင်္ကန်းသုံးထည် ပြည့်စုံပါသည်ဟု ဗာတိယအကြောင်း တပါးကို လျှောက်ထားသော ဝတ္ထု အကြောင်းပြ စကားဖြစ်ပေသည်။

(ဃ) ဝါကျသည် ဤနဂမည်သော ရဟန်းလောင်းသည် သံဃာတော်ကို အရှင်တိဿကိုဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းပြုပေးပါရန် တောင်းပန် နေပါသည်ဟု စတုတ္ထ အကြောင်း တပါးကို လျှောက်ထားသော ဝတ္ထု အကြောင်းပြ စကားဖြစ်ပေသည်။

(၃) ဝါကျသည် သံဃာတော်၏ ရဟန်းပြုပေးရန် အမှုလျှောက်ပတ်သောအခါ ရှိပါဘိမ္မဟု မယုတ် မလွန်သော နိဝါတဖြင့် လျှောက်ထားသော ပတ္တကလ္လပြ စကားဖြစ်ပေသည်။

(၄) ဝါကျသည် ဒီလိုသံဃာတော်၏ ရဟန်းပြုပေးရန်အမှုလျှောက်ပတ်သောအခါ ရှိခဲ့ပါလျှင် အရှင် တိဿကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ နဂမည်သောရဟန်းလောင်းကို ရဟန်းပြုပေး သင့်ကြောင်း လိုရင်းပခာနကို လျှောက်ထားသော ပခာနကိစ္စပြ စကားဖြစ်ပေသည်။

(၅) ဝါကျသည် သံဃာတော်များကို တပည့်တော်လျှောက်ထားချင်တာက ဒါပါပဲဟု အဆုံးသတ်သော ဥတ္တိ နိဂမ စကားဖြစ်ပေသည်။

ကမ္မဝါစာ၌

(၁-၂-၃) ဝါကျတို့သည် ဥဏ်၌လာသော (၁-၂-၄) ဝါကျတို့နှင့် အစဉ်အတိုင်း အတူတူပင်ဖြစ်သည်။

- (၅) ဝါကျသည် အကြင် ရဟန်းအား အရှင် တိဿကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ နာဂကိုရဟန်းပြုပေးမှုသည် နှစ်သက်၏။ ထိုရဟန်းသည် ဆိတ်ဆိတ် နေတော်မူပါ။ အကယ်၍ မနှစ်သက်ပါမှ-မနှစ်သက်ပါဟု ပြောဆိုကြပါ။ ဤသို့ သံဃာကို တိုက်တွန်းသော သံဃဥယျောဇန စကားဖြစ်ပေသည်။

နိဂုံး၌

- (က) ဝါကျဖြင့် အရှင်တိဿကိုဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍သံဃာတော်သည် နာဂကိုရဟန်းပြုပေးပြီးပါပြီ။
- (ခ) ဝါကျဖြင့် ဤသို့ရဟန်းပြုပေးရာ၌ သံဃာတော်သည် နှစ်သက်သောကြောင့်သာလျှင် ဆိတ်ဆိတ်နေကြပါသည်။
- (ဂ) ဝါကျဖြင့် ထိုသို့ဆိတ်ဆိတ်နေသည်၏အဖြစ်ကို သိရပါပြီ။ ဘုရားဟု သံဃာတော်အား လျှောက်ထားသော ကမ္မ နိဋ္ဌာန(ကံပြီးဆုံးကြောင်း) စကားဖြစ်ပေသည်။

၆။ ဥတ္တိဘောဒ

ဥတ္တိကံ၌လာသော ဥတ်ကား သောဥတ္တိ-ဟူသောစကား မပါ မရှိချေ။

ဥတ္တိဒုတိယကံ၌လာသော ဥတ်ကား သောဥတ္တိ-ဟူသောစကား ပါရှိချေသည်။

ဆောင်။ ။ဥတ္တိကံမှာ မပါရာ သောဥတ္တိစကားတည်း။

ဥတ်-ကမ္မဝါစာ-နိဂုံး ထူးခြားချက်

ဥတ်၌- ပရိကပ္ပတည်း... ဥပသမ္မာဒေယျ၊

ကမ္မဝါစာ၌- ပစ္စုပ္ပန်တည်း .. ဥပသမ္မာဒေတိ၊

နိဂုံး၌- ကမ္မဝါစာ အတိတ်တည်း... ဥပသမ္မာဒန္တာ၊

ထိုမှတစ်ပါး....

ပတ္တကလ္လ၊ ပယ်ချသွင်းထည့်၊ အရုစိပြ၊ နောက်ဝါကျ၌၊ ယေျ
ဝိဘတ်၊ တိဝိဘတ်၊ ဥတ်နှင့်စာသားထူး။

ကံဟောအတိတ်၊ ကိတ်ကြိယာ၊ ပြင်တုံရာ၊ မှတ်ပါကမ္မ နိဋ္ဌာန။
ဟူ၍ မင်းကုန်း-တိပိဋကဓရ ရဋ္ဌဂုရု ဓမ္မနာဒဆရာတော်၏ ကမ္မဝါစာ
(၃၇)ခန်း၌ ညွှန်ပြတော်မူသည်။

မှတ်ထားချက်။ ။ အထက်ပါ တိပိဋကဆရာတော်၏ ညွှန်ပြချက်ဖြင့်
မသိကြသေးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိလွယ်ကြစေရန် မဟာသံဃာ
နာယက မန္တလေးမြို့ ဘုရားကြီးတိုက်ဆရာတော် ဦးမေဓိယ၏
ပိဋကဝိသောဓနိကျမ်း (၃၄၆)လာ ဆောင်ပုဒ်လင်္ကာကို ဖော်
ထုတ်၍ ရှင်းလင်းပြပေအံ့။

ဆောင်။ ။ ဝါကျဥတ္တိ အတွင်းရှိသည့် ယဒိ သံဃိဿ ပတ္တကလ္လံ
ဝါကျနောက်မှ ရှိဝါကျတွင် သတ္တမုန္တ အာချာတကို ကမ္မဝါ
စာ နောက်ဝါကျ၌ ဝတ္တမမာနန္တ ပြောင်းဟောပြန်၊ ထိုမှတစ်
ပြောင်းပုံပြအံ့ ခေတိပုဒ် ကတ္တုရုပ်၏-တော့ ရုပ်ကတ္တု ပြောင်းလဲ
ပြုရာ သမ္မုတိစသား ထိုပုဒ်များကို ဘုရားဂရု အရာရူ၍ တိ-ယု-
က-အ ဝတ္တည်းမျှဖြင့် ဌာနလျော်စွာ ပြောင်းဟောပြုရှင် နိဂမန
နောက်ဝါကျ၌ ကမ္မကိတာ ပြောင်းဟောပါသည် နည်းနာ
ဟောမြဲ မလွဲတည်း။

အလုံးစုံသောကမ္မဝါစာ၌-

ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော်မူသော နယူပဒေသ

၁။ ဥတ္တိဝါကျအတွင်း ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ-ဝါကျနောက်၌ ရှိသောဝါကျ၌ သတ္တမုန္တ အာချာတ်ပုဒ်ကို နောက်ဖြစ်သော ကမ္မဝါစာဝါကျ၌ ဝတ္တမာနန္တ အာချာတ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း။

၂။ ကတ္တဝါစက ယင်းသတ္တမုန္တအာချာတ်ပုဒ်ကို ဘာဝါစက ကတ္တားပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း၊ အရာဌာနအားလျော်စွာ (တိ-ယု-ဏ-အ) လေးပစ္စည်းတို့ဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဟောတော်မူသည်။

နိဂုံး၌မူ-

ကမ္မဝါစက ကိတ်ကြံယူအဖြစ်ဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဟောတော်မူသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။

ဤလင်္ကာ၌(တိ-ယု-ဏ-အ ဌာနလျော်စွာ)ဆိုသည်...

အရာဌာနအားလျော်စွာ ကမ္မဝါစာပုဒ်တို့၌...

- (က) တိ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဟောခြင်း၊
- (ခ) ယု-ပစ္စည်းဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဟောခြင်း၊
- (ဂ) ဏ ပစ္စည်းဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဟောခြင်း၊
- (ဃ) အ-ပစ္စည်းဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဟောခြင်းဟုဆိုလိုသည်။

ပုံစံများ-

- (က) သမ္ပန္နယု-ဟူသောပုဒ်ကို သမ္ပတိ-ဟုပြောင်းသည်။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၅) ရှု။
- (ခ) သမနုဘာသေယု-ပုဒ်ကို သမနုဘာသနာ-ဟုပြောင်းသည်။
(ဝိ၊ ၁၊ ၂၂၆)
- (ဂ) သမ္ပဟနေယု-ပုဒ်ကို သမ္ပဂ္ဂါတော-ဟုပြောင်းသည်။
(ဝိ၊ ၁၊ ၁၄၆) ရှု။
- (ဃ) ဥပသမ္ပဒ-ယု-ပုဒ်ကို ဥပသမ္ပဒါ-ဟုပြောင်းသည်။
(ဝိ၊ ၃၊ ၇၁) ရှု။

ရှင်းစေပါအံ့-

ဤဥပသမ္မာဒကမ္မဝါစာ၌-

ယဒိ သံဃဿ ဗုတ္တကလ္လံ-ဝါကျ၏ နောက်၌ရှိသောဝါကျကား သံဃော နာဂံ ဥပသမ္မာဒေယျ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန-တည်း။

သတ္တမုန္တ အာချာတ်ပုဒ်ကား ဥပသမ္မာဒေယျတည်း။

ထိုဥပသမ္မာဒေယျ-ဟူသော သတ္တမုန္တအာချာတ်ပုဒ်ကို (သတ္တမုန္တ အာချာတ်ကို ကမ္မဝါစာ့နောက်ဝါကျ၌ ဝတ္တမာနန္တပြောင်းဟောပြု၏) ဟူသောလင်္ကာနှင့်အညီ ကမ္မဝါစာ(အမှတ် ၃-ဝါကျ)၌ဥပသမ္မာဒေတိဟု ဝတ္တမာနန္တ အာချာတ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဟောတော်မူသည်။

ယင်း ဥပသမ္မာဒေယျ-ဟူသောပုဒ်ကိုလင်လျှင် (ခမတိပုဒ် ကတ္တုရုပ်၏ ဘေးရုပ် ကတ္တုပြောင်းလဲရုံ) ဟူသည်နှင့်အညီ ကမ္မဝါစာ(၄-အမှတ် ပြုဝါကျ)၌ ကတ္တုဝါစက ခမတိပုဒ်၏ ဘာဝဝါစက ကတ္တာပုဒ်အဖြစ် ဖြင့် ဥပသမ္မာဒါ-ဟုပြောင်းလဲ၍ ဟောတော်မူသည်။

နိဂုံး၌ကား (နိဂမန နောက်ဝါကျ၌ ကမ္မကိုတာ ပြောင်းဟောပါသည်) ဟူသည်နှင့်အညီ ဥပသမ္မာဒေယျ-ဟူသော သတ္တမုန္တအာချာတ်ပုဒ်ကို ဥပသမ္မာဒေယျ-ဟု ကမ္မဝါစက ကိတ်ကြိယာအဖြစ်ဖြင့် ပြောင်းလဲ၍ ဟောတော်မူပါသည်။

ထိုသို့နိဂုံး၌ ကမ္မဝါစကကိတ်ကြိယာဖြင့် ဟောတော်မူသောကြောင့် ဉတ်၌ရှိသော ဥပသမ္မာဒေယျ-ဟူသော သတ္တမုန္တအာချာတ်ပုဒ်၏ သံဃော-ဟူသော ဝုတ္တကတ္တာကို ဤနိဂုံးဝါကျ၌ သံဃေန-ဟု အဝုတ္တကတ္တာအဖြစ်ဖြင့် ရှိရသည်ကိုလည်းကောင်း၊ နာဂံ-ဟူသော အဝုတ္တကတ္တာပုဒ်ကို နာဂေါဟု ဝုတ္တကတ္တာအဖြစ်ဖြင့် ရှိရသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သဘောပေါက်ကြပါကုန် အရှင်ကောင်းတို့။

မှတ်တမ်းချက်—

ဥတ်ကမ္မဝါစာကို အနက်တင်မှ သမ္ပန္န ၀၀တ္တိတ စသော ဗျဉ္ဇ
နုဗ္ဗိ အရာ၌ လိမ္မာကျမ်းကျင်နိုင်ပေသည်။ ဗျဉ္ဇနုဗ္ဗိ ဆယ်ပါး
ကို ပိုင်းခြား၍ သိရှိမှလည်း ဗျတ္တိ ပဋိပလပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်နိုင်ကြပေ
မည်။ ဗျတ္တိပဋိပလပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှလည်း....

ဗျတ္တေနု ဘိက္ခုနာ ပဋိပဇေန သံဃော ဉာပေတဗွေ—ကမ္မဝါစာ
ဆရာ ပြုလုပ်ရမည်ဟု ဗုဒ္ဓက ညွှန်ပြထားသည် မဟုတ်ပါလော....

၇။ ထို့ကြောင့် သုတေသိတို့အတွက် ရန်ကုန်မြို့ မဟာစည်ရိပ်သာ
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သိလ္လယံ
သော ကမ္မဝါစာနိဿယကို ထုတ်ဖော်ညွှန်ပြပါအံ့။

၁။ ဘန္တေ၊ အရှင်မြတ်တို့ဘုရား။ သံဃော၊ သည်။ မေ၊ ၏။ ဝစနံ၊
စကားကို။ သုဏာတု၊ နားဆင်တော်မူစေချင်ပါသည်။

၂။ (က) အယံနာဂေါ၊ ဤနာဂသည်။ အာယသ္မတော တိဿဿ၊
အရှင်တိဿ၏။ ဥပသမ္ပဒါ ပေက္ခော၊ ရဟန်းသိက္ခာနှင့်
ပြည့်စုံခြင်းကိုအလိုရှိသူ ပဉ္စင်းလောင်းပါသည်။

(ခ) အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ ရဟန်းပြုပေးခြင်း၏အန္တရာယ်ကို
ပြုတတ်သော အပြစ်တို့မှ။ ပရိသုဒ္ဓေါ၊ လုံးဝစင်ကြယ်
ပါသည်။

(ဂ) အဿ၊ ဤနာဂအား။ ဝါ၊ ထိုနာဂအား။ ပတ္တစီဝရံ၊
သပိတ်သင်္ကန်းသည်။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည့်စုံပါသည်။

(ဃ) နာဂေါ၊ နာဂသည်။ သံဃံ၊ သံဃာတော်ကို။ အာယသ္မ
တာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာ ယေန၊ အရှင်တိဿဟူသော
ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာဖြင့်။ ဝါ၊ အရှင်တိဿကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍။
ဥပသမ္ပဒံ၊ ရဟန်းသိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းဟူသော ရဟန်း
အဖြစ်ကို။ ယာစကံ၊ လျှောက်ထားတောင်းပါ၏။

- ၃။ သံဃဿ၊ သံဃာတော်အား။ ပတ္တကလ္လံ၊ လျှောက်ပတ်သည့် အခါရှိသောကံသည်။ ယဒိ၊ အကယ်၍ဖြစ်ငြားအံ့။
- ၄။ သံဃော၊ သံဃာတော်သည်။ နာဂံ၊ နာဂကို။ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ အရှင်တိဿကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍။ ဥပသမ္မာဒေယျ၊ ရဟန်းသိက္ခာနှင့်ပြည့်စုံစေရာ၏။ ဝါ၊ ရဟန်းပြုပေးရာ၏။ ဝါ၊ ရဟန်းဟု အသိအမှတ်ပြုပေးရာ၏။
- ၅။ သော၊ ဤစကားသည်။ ဥတ္တိ၊ အဆိုတင်ပြလျက် သိစေသော စကားဖြစ်ပါသည်။

ကမ္မဝါစာအနက်။

- ၁။ ဘန္တေ၊ တို့ဘုရား။ သံဃော၊ သည်။ မေ၊ ၏။ ဝစနံ၊ ကို။ သုဏာတု၊ ချင်ပါသည်။
- ၂။ (က) အယံနာဂေါ၊ သည်။ အာယသ္မတာ တိဿဿ၊ ၏။ ဥပသမ္မဒါပေက္ခော၊ ပါတည်း။
 - (ခ) အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ၊ တို့မှ။ ပရိသုဒ္ဓေါ၊ လုံးဝစင်းကြယ်ပါသည်။
 - (ဂ) အဿ၊ အား။ ပတ္တစီဝရံ၊ သည်။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည့်စုံပါသည်။
 - (ဃ) နာဂေါ၊ သည်။ သံဃံ၊ ကို။ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ ပြု၍။ ဥပသမ္မာဒေတိ၊ ရဟန်းသိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံစေပါ၏။ ဝါ၊ ရဟန်းပြုပေးပါ၏။ ဝါ၊ ရဟန်းဟု အသိအမှတ်ပြုပါ၏။
- ၃။ (က) အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ အရှင်တိဿကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍။ နာဂဿ ဥပသမ္မဒါ၊ နာဂကို ရဟန်းပြုပေးခြင်း ရဟန်းဟုအသိအမှတ်ပြုခြင်းသည်။ ဝါ၊ ပြုခြင်းကို။ ယဿ အာယသ္မတာ၊ အကြင်အရှင်အား။ ခမတိ၊ နှစ်သက်ကြည်ဖြူသဘောတူ၏။ သော၊ ထိုအရှင်သည်။ တုဏ္ဏိ၊ အဿ၊ ဆိတ်ဆိတ်နေသည်ဖြစ်ရာ၏။

- (ခ) ယဿ၊ အကြင်ရဟန်းအား။ နက္ခမတိ၊ မနှစ်သက်။ သော၊ ထိုအရှင်သည်။ ဘာသေယျ၊ ကန့်ကွက်ပြောဆို၏။
- ဒုတိယမ္ပိ၊ နှစ်ကြိမ်မြောက်လည်း။ တေံအတ္ထံ၊ ဤဆိုခဲ့သော အနက်အကြောင်းအရာကို။ ဝဒါမိ၊ ပြောဆိုပါ၏။
- တတိယမ္ပိ၊ သုံးကြိမ်မြောက်လည်း။ တေံအတ္ထံ၊ ဤ။ ပ။ ကိ။ ဝဒါမိ၊ ပြောဆိုပါ၏။

နိဂုံး (က) နာဂေါ၊ နာဂကို။ သံဗေဒန၊ သံဃာတော်က။ အယသ္မာတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ ပြု၍။ ဥပသမ္ပဒေန္တာ၊ ရဟန်း ပြုပေးအပ်ပြီးပါပြီ။ ဝါ၊ ရဟန်းဟုအသိအမှတ်ပြုအပ်ပြီးပါပြီ။

(ခ) သံဃံဿ၊ အား။ ခမတိ၊ နှစ်သက်ကြည်ဖြူ သဘောတူပါသည်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တုဏှိ၊ ကန့်ကွက်ခြင်းမရှိပဲ ဆိတ်ဆိတ်နေပါသည်။

(ဂ) ဧဝံ၊ ဤသို့ ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းဖြင့်။ တေံ၊ ဤနှစ်သက်ကြည်ဖြူသဘောတူခြင်းကို။ ဓာယောမိ၊ မှတ်ယူရပါသည် အရှင်မြတ်တို့ဘုရား။

ဂ။ ဗျတ္တ-ပဋိပလ

အနုဇနာမိ ဘိက္ခဝေ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန ဒသဝဿေန ဝါ အတိရေက ဒသဝဿေန ဝါ ဥပသမ္ပဒေတုံ။

(ဝိ၊ ၃၊ ၂၅)

အနုဇနာမိ ဘိက္ခဝေ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန ဒသဝဿေန ဝါ အတိရေက ဒသဝဿေန ဝါ နိဿယံ ဒါတုံ။

(ဝိ၊ ၃၊ ၂၆)

ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန သံဃော ဣပေတဗ္ဗေ။

(ဝိ၊ ၃၊ ၂၈)

၁၇၆၂၅ သာသနာရေးဦးစီးဌာန

ဤစကားတို့အရ

ဗျတ္တ-ပဋိဗလဖြစ်သော ရဟန်းတို့သည်သာ ရဟန်းပြုပေးခြင်း-
နိဿရည်းပေးခြင်း ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ခြင်းအမှုတို့ကို ပြုရမည်
ဟု ကန့်သတ်ခွင့်ပြုတော်မူလေသည်။

ထို့ကြောင့်-ဗျတ္တ-ပဋိဗလ မဖြစ်ပါမူ ရဟန်းပြုမပေးအပ် နိဿ
ရည်း မပေးအပ် ကမ္မဝါစာမရွတ်ဖတ်အပ်။ အကယ်၍ ရဟန်း
ပြုပေးပါက ရဟန်းမဖြစ်၊ နိဿရည်းမမြောက်၊ ကမ္မဝါစာ
ရွတ်ဖတ်သည် မမည်သည်ဖြစ်၍ ကံပျက်တော့သည်ဟုမှတ်။

- ဗျတ္တ။ (က) အဋ္ဌကထာနှင့်တကွသော ဝိနည်းပိဋကတ်ကို နှုတ်တက်ရ
ခြင်းသည် သို့မဟုတ် စွမ်းနိုင်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။
- (ခ) ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာကိုမျှ နှုတ်တက်အခွင့် ရခြင်းလည်း
ကောင်း၊ ဝါစုဂ္ဂတမည်၏။
- (ဂ) ဌာန်-ကရိုဏ်း-ပယတ် ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ အစီအရင်နှင့်တကွ တတ်
သိလိမ္မာသော ဆရာထံမှ ကျကျနနရွတ်ဖတ် နည်းရခြင်း
သည် သုဂ္ဂဟိတမည်၏။

ဤ-ဝါစုဂ္ဂတ သုဂ္ဂဟိတနှစ်ပါးသည် ဗျတ္တမည်၏။
ဗျတ္တောနာမ ယဿ သဗ္ဗကထံ ဝိနယပိဋကံ ဝါစုဂ္ဂတံ ပဝတ္တတိ၊
တသ္မိံ အသတိ ယဿ အန္တမသော ဣဒံ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာ
မတ္တမ္ပိ သုဂ္ဂဟိတံ ဟောတိ၊ ဝါစုဂ္ဂတံ ပဝတ္တတိ၊ အယမ္ပိ
ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ဗျတ္တော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၆၄)

ပဋိဗလ

- ၁။ ချောင်းဆိုးရောဂါ၊ ပန်းနာရောဂါ၊ သလိပ်စသော
ရောဂါတို့ကြောင့်ဖြစ်စေ။
- ၂။ သွား၊ နှုတ်ခမ်း၊ လျှာစသောအင်္ဂါတို့၏ ချွတ်ယွင်းခြင်း
ကြောင့်ဖြစ်စေ။

၃။ အဋ္ဌကထာနှင့်တကွသော ပိဋကတ်ကိုသင်ယူခြင်း၌ အလေ့ အသာမပြုခြင်း နည်းပါးခြင်းကြောင့်ဖြစ်စေ။

ဤသုံးပါးတို့တွင် တပါးပါးသော အကြောင်းကြောင့် ဌာန်ကရိုဏ်း ပယတ်တို့ကိုမှန်ကန်အောင် မရွတ်ဆိုနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်၊ အက္ခရာတလုံး-ပုဒ် တခုစသည်ကို မရွတ်ဖတ်ပဲ ကျန်နေစေခဲ့သောပုဂ္ဂိုလ်၊ သိသိလဖြင့် ရွတ် ဆိုရမည်ကို ခနိဘ၊ ခနိတဖြင့် ရွတ်ဆိုရမည်ကို သိထိသ၊ နိဂ္ဂဟိတဖြင့် ရွတ်ဆိုရမည် ကိုဝိမုတ္တ၊ ဝိမုတ္တဖြင့် ရွတ်ဆိုရမည်ကို နိဂ္ဂဟိတ စသည်ဖြင့် ရွတ်ဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် အပုဂ္ဂိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

ထိုမပြုနိုင်သောအားဖြင့် ဗဟုသုတ အင်္ဂါသာနပရိပုဏ္ဏင်္ဂဖြစ်၍ ဌာန် ကရိုဏ်း ပယတ် ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ ဆယ်ဝညို၍ ပုဒ်ပါဌ်အက္ခရာ မှန်ကန်ပီသစွာ ရွတ်ဆိုနိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဋိပလပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

ယောပန ကာသ သောသ သေမ္မာဒိနာဝါ ဂေလညေန ဩဋ္ဌ ဒန္တဇိဝှာဒိနံဝါ အသမ္ပတ္တိ သာ ပရိယတ္တိယံဝါ အကတပရိစယတ္တာ နသက္ကောတိ ပရိမဏ္ဍာသဟိ ပဒဗျဉ္ဇနေဟိ ကမ္မဝါစံ သာဝေတံ၊ ဗျဉ္ဇနံဝါ ပဒံဝါ ဟာပေတိ၊ အညထာဝါ ဝတ္တပ္ပံ အညထာ ဝဒတိ၊ အယံ အပုဂ္ဂိုလေား တဗ္ဗိပရိတော ဣမသ္မိံ အတ္ထ ပဋိပလောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၆၄)

မှတ်ချက်။ ။ ရှေးမူအဋ္ဌကထာ၌ (ပရိယတ္တိယံ) ဟုမတွေ့ရ (ပရိသတိ) ဟု တွေ့ရ၏။ ပရိသတိ-ရှိသည့်အလိုမှ ပရိသတ်ကိုကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ် နေသဖြင့် မှန်ကန်အောင် မရွတ်ဖတ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုယူလေ့။

အမှာ။ ။ ထိုသို့ ဗျတ္တပဋိပလ ပုဂ္ဂိုလ် ဝင်ဖြစ်သော်ငြားလည်း မြင်းကောင်း ခွါလိပ်ဟူသကဲ့သို့ မဖြစ်ကြရအောင် သတိဆောင်၍ ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်မှု၌ အလေ့အကျင့် ပရိစယပြုနိုင်ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ကမ္မ ဝါစာ လျှောက်ဖျော်စေရမည်ဟူသော ပေါရာဏဆောင်ပုဒ်အရ ဥတ္တိသမ္ပတ္တိ ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိ ပြီးစီးအောင်မြင်အောင် ဆောင် ရွက်နိုင်ကြကုန်ရာသည် အရှင်ကောင်းတို့။

၉။ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ခြင်း

ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပရိဝါ အဋ္ဌကထာ ကမ္မဝဂ် (၂၄၇)၌ ကမ္မဝါစာအဆုတ်ပယ် ဗျဉ္ဇနဗျဒိသယ်ပါးကိုသာ ဖွင့်ပြထားလေသည်။ မဟာဝါအဋ္ဌကထာ ပဗ္ဗဇ္ဇကထာ သရဏဂုံ အရာ၌ကား... ဌာနကရဏသမ္ပဒံ အဟာပေဇန္တန-ဟု ဌာနံ ကရိုဏ်း ပယုတ်တို့ကို ဖွင့်ပြထားလေသည်။

ဤသို့-

သရဏဂုံအရာ၌ ဌာနကရဏ သမ္ပဒံ အဟာပနကိုဖွင့်ဆိုသကဲ့သို့ ကမ္မဝါစာအရာ၌ ဌာနကရဏ သမ္ပဒံ အဟာပနကို (ပရိဝါအဋ္ဌကထာ ကမ္မဝဂ်၌ မဖွင့်ဆိုခြင်းသည် ကမ္မဝါစာအောက် ပေါ့သော သရဏဂုံ အရာ၌ဆိုသဖြင့် သရဏဂုံ ထက်လေးသော ကမ္မဝါစာအရာ၌ ဆိုခြင်းကိုစွဲပြီးလေသောကြောင့် မဆိုသည်ဟုမှတ်။
(မဟာဝါ-စသင်း ဂဏ္ဍိသစ်၊ ၄၆)

ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ပန ဣဒါနိ တိဏိ သရဏာနိ ဝိကာရဓကောရာဒိနံ ဗျဉ္ဇနာနံ ဌာနကရဏသမ္ပဒံ အဟာပေဇန္တနေနဝ အာစရိယေနပိ အန္တေဝါသိကေနပိ ဝတ္တဗ္ဗာနိ။ (ဝိ၊ ဌ၊ ၂၊ ၂၅၀)

ဌာနကရဏသမ္ပဒံ-

အဟာပေဇန္တန ဒါဟဗျာ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏမိစ္ဆာဘာ။
ကေဝဏ္ဍိနာသေန၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာဘိ နရူဟတိ။ ။
(ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၂၄၆၉၈၇၇၇)

ယသ္မာဓကသိာပိ ဝဏ္ဏသ ဝိနာဓာန အနုစွာရဏေနဝါ ဒုရုစွာ ရဏေနဝါ ပဗ္ဗဇ္ဇာ နရူဟဘိ၊ ဟသ္မာ ဝေဝုတ္တန္တိ အခိပ္ပါယော။
(ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၂၊ ဒု၊ ၁၃၄)

ဤအဋ္ဌကထာ-ဋီကာတို့၌-

ဌာန်-ကရိုဏ်း ပယတ်ကိုမယုတ်စေမူ၍ တလုံးသောအက္ခရာကို မပျက်စေမူ၍ သရဏဏှိပေးရမည်၊ ရဟန်းပြုပေးရမည့်-ဟု ဆိုသောကြောင့် ဌာန်-ကရိုဏ်း ပယတ်ရွတ်ဖတ်ပုံတို့ကို ဝိနယသံခိပ်ကျမ်း၌ လာရှိသည့် အတိုင်း ဖော်ပြပေအံ့။

- ၃၉၅။ ရင်လည် အာအာ၊ သွား-နှုတ်-နာ၊ ဖြစ်ရာဌာန်ခုနစ်။
- ၃၉၆။ လျှာလယ်လျှာဖျား၊ နီးအပါး၊ ဌာန်အားကရိုဏ်းလေး။
- ၃၉၇။ ပိတ်-ဖွင့်-ခိုက်-ထိ၊ စဉ်းငယ်ထိ၊ ပြဘိ ပယတ်လေး။
- ၃၉၈။ က-ခ-ဂ-သ-ငါ၊ အ-အာ-ဟ၊ အဋ္ဌ လည်ချောင်းဖြစ်၏။
(ကဏ္ဍဇရုတ်လုံး)
- ၃၉၉။ စ-ဆ-ဇ-စျ-ည၊ ဣ-ဤ-ယ၊ အဋ္ဌ အာစောက်ဖြစ်၏။
(တာလုဇရုတ်လုံး)
- ၄၀၀။ ဋ-ဌ-ဍ ခ-ဏ၊ ရနှင့်ဋ္ဌ၊ သတ္တ အာခေါင်ဖြစ်။
(မုဒ္ဒဇရုတ်လုံး)
- ၄၀၁။ တ-ထ-ဒ-ဓ-န၊ လနှင့်သ၊ သတ္တသွားမှာဖြစ်။
(ဒန္တဇရုတ်လုံး)
- ၄၀၂။ ပ-ဖ-ဗ-ဘ-မ၊ ဥ-ဥိ-မျှ၊ သတ္တ နှုတ်ခမ်းဖြစ်။
(ဩဋ္ဌဇရုတ်လုံး)
- ၄၀၃။ ဝဂ္ဂန်ပဉ္စ၊ နိဂ္ဂဟိတ၊ ဆ-မှာနာခေါင်းဖြစ်။
- ၄၀၄။ လည်နှုတ်ဩသာ၊ ဇ-လည်-အာ၊ ဝ-မှာ သွားနှုတ်ဖြစ်။
- ၄၀၅။ ဝဂ္ဂန-ယ-ဝ၊ ယှဉ်သည်ဟ၊ ဥရဌာန်၌ဖြစ်။
(ဌ-ဥ-ဏှ-န-မှ-ယှ-ရှ-လှ-ဝှ-ဋ)
- ၄၀၆။ အာစောက်မဇ္ဈ၊ ခေါင်ပဂ္ဂ၊ ဒန္တလျှာဖျားစပ်။
- ၄၀၇။ အသံဝုတ၊ ကြွင်းသရာ၊ သ-ဟ ပိဝဋ္ဌာ။
- ၄၀၈။ ဝဂ်မှာဖုဋ္ဌ၊ ယ-ဝ-မှန်၊ ဤသံဖုဋ္ဌသာ။

ဌာန်-

နျာသအလို-ကဏ္ဍ-တာလု-မုဒ္ဒ-ဒန္တ-ဩဋ္ဌ-အားဖြင့် ငါးပါး
 ရူပသိဒ္ဓိအလို-နာသိကဌာန်ထည့်၍ ခြောက်ပါး။
 ရူပသိဒ္ဓိသာ ဝဒန္တဝါဒအလို ဥရဌာန်ထည့်၍ ခုနစ်ပါး။
 တနည်း-ဝဇီရဗုဒ္ဓိ-သာရတ္ထ-ဋီကာတို့အလို ဥရဌာန်ထည့်၍ခုနစ်ပါး

ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ၊ ဒု၊ ၁၃၃-၌ကား-

ဌာနကရဏသမ္ပဒံ ကဏ္ဍတာလုမုဒ္ဒဒန္တဩဋ္ဌနာသိကာဘောဒံ ဌာနသမ္ပ
 ဒဉ္စ-ဟု ဌာန်ခြောက်ပါးကိုသာဖွင့်ပြုလေသည်။ သရဏဂုံအရာ၌၊ ဥရ
 ဌာန်၌ဖြစ်သော အက္ခရာမရှိခြင်းကြောင့် ဥရဌာန် ခိုဖွင့်၍မပြုချေ။

ဝဇီရဗုဒ္ဓိ(၄၁၂)၌-

ဥရာဒိနိဌာနာနိနာမ သံဝုဘာဒိနိ ကရဏာနိနာမ-ဟူ၍ လည်း
 ကောင်း။

သာရတ္ထဋီ၊ တ၊ (၂၀၃)၌-

ဌာနကရဏသမ္ပဒန္တိတ္ထေ ဥရအာဒိနိ နိဌာနာနိ သံဝုဘာဒိနိ ကရ
 ဏာနိ ဝေဒိတဗျာနိ-ဟူ၍လည်းကောင်း ဖွင့်ပြုတော်မူကြသည်။

သဒ္ဓနိတိ-သုတ္တမာလာ(၈)၌လည်း-

ဌာနံ ကဏ္ဍာဒိနိ ပဉ္စ၊ နိဂ္ဂဟိတ ဝ ဥ ဏ နမာနံ၊ ဌာနဘူဘာ
 ယ နာသိကာယ သဒ္ဓိံဆ၊ ဝဂ္ဂန္တယရလဝဋ္ဌေဟိ ယုတ္တဟ ကာ
 ရဿ ဌာနဘူတေန ဥရေန သဒ္ဓိံသတ္ထ၊ ဟု ဖွင့်ပြုတော်မူ
 သေးသည်။

အထက်ပါ လင်္ကာတို့တွင်—

အာစောက် မဇ္ဈ-ခေါင်ပဂ္ဂ-ဒန္တ လျှာဖျားစပ်၊ ဆိုသည်....

(က) အာစောက်(တာလု)ဌာန်နှင့်ဇိဝ္ဗာ-မဇ္ဈကရိုဏ်း၊

(ခ) အာခေါင် (မုဒ္ဒ)ဌာန်နှင့် ဇိဝ္ဗောပဂ္ဂကရိုဏ်း၊

(ဂ) သွား(ဒန္တ ဌာန်နှင့် ဇိဝ္ဗကရိုဏ်း။ တွဲဖက်၍ ရွတ်ဆိုကြ ပါဟု ဆိုလိုသည်။။

၁၀။ ရွတ်ဖတ်နည်း—

ဦးစွာပဌမ သိထားကြရန်

၁။ ဌာန်သည် စည်နှင့်တူ၏။

၂။ ကရိုဏ်းသည် စည်ကိုတီးသော လက်ခတ်နှင့်တူ၏။

၃။ ပယံတ်သည် တီးရန်အားထုတ်သော လှံ့လပယောဂ နှင့်တူ၏။

(မဟာဝါဂဏ္ဍိသစ်-စလင်းဆရာတော်)

၁။ အက္ခရာတို့၏ တည်ရာကား ဌာန်၊

၂။ အက္ခရာတို့၏ နီးသောအကြောင်းကား ကရိုဏ်း၊

၃။ အက္ခရာတို့၏ ဝေးသောအကြောင်းကား ပယတ်၊

ဥပမာ

ရွှေ၏ တည်ရာသည် မှိုက်ခွက်၊

ရွှေပျော့ပျော့ခြင်း၏ နီးသောအကြောင်းကား မီး၊

ရွှေပျော့ပျော့ခြင်း၏ ဝေးသောအကြောင်းကား မှိုက်ခြင်းပယောဂ၊

ဤဥပမာ၌-

ရွှေနှင့်အက္ခရာသည်	တူ၏။
မီးနှင့်ကရိုဏ်းသည်	တူ၏။
မီးမှတ်ခြင်းပယောဂနှင့်ပယတ်သည်	တူ၏။

ထို့ကြောင့် ကရိုဏ်းနှင့်ပယတ်ကို အက္ခရာတို့၏အကြောင်းချည်းဟူ၍ သဘ်မူတ်။ (တောင်တွင်းဆရာတော်၏ပုဒ်စစ်ကျယ်)

တာလုဇအက္ခရာ

ဇိတောမဇ္ဈသည် (စဆဇဗျည၊ ယ) တာလုဇအက္ခရာ ၆-လုံးတို့၏ ကရိုဏ်းဖြစ်ရကား စ-ဝဂ်ငါးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုသောအခါ၌ ဖဋ္ဌသည် ဝဂ်အက္ခရာ ၂၅-လုံးတို့၏ ပယတနမည်၏ဟု ပုဒ်စစ်၌ဆိုသောကြောင့် လျှာလယ်အရပ်ဖြင့် လှုံ့ဆော်၍ အာစောက်ကို အားကြီးစွာထိစေပြီး ရွတ်ဆိုရမည်။ (စ)အက္ခရာကိုလက်တွေ့ရွတ်ဆိုကြည့်ပါလေ။

ယ-အက္ခရာကိုရွတ်ဆိုသောအခါ၌ကား ဤသံဖဋ္ဌသည် ယရလဝ ဤလေးလုံးတို့၏ ပယတနမည်၏ဟု ပုဒ်စစ်၌ဆိုသောကြောင့် လျှာလယ် အရပ်ဖြင့်လှုံ့ဆော်၍ အာစောက်ကိုစဉ်းငယ်ထိစေပြီး ရွတ်ဆိုရမည်။

ဣနှင့်ဤကို ရွတ်ဆိုသောအခါ၌ ဝိဝဋ္ဌသည် အာ-အစရှိသော ခုနစ်လုံးသောသရ သ-အက္ခရာ၊ ဟ-အက္ခရာ ဤကိုးလုံးတို့၏ပယတနမည်၏ဟု ပုဒ်စစ်၌ဆိုသောကြောင့် အာစောက်၌ခန့်နှင့်လျှာလယ်ကရိုဏ်းကို ပွင့်ပွင့်ပြု၍ ရွတ်ဆိုရမည်။

မုဒ္ဒဇ အက္ခရာ

ဇိတောပဂ္ဂသည် (ဋ္ဌဋ္ဌဋ္ဌဗ ဣ၊ ရဋ္ဌ) မုဒ္ဒဇအက္ခရာခုနစ်လုံးတို့၏ကရိုဏ်း ဖြစ်ရကား ဋ-ဝဂ်ငါးလုံးတို့ကို ရွတ်သောအခါ ဖဋ္ဌသည် ဝဂ်အက္ခရာ ၂၅-လုံးတို့၏ ပယတနမည်၏ဟု ပုဒ်စစ်၌ဆိုသောကြောင့် ဇိတောပဂ္ဂ ကရိုဏ်းဖြင့် မုဒ္ဒဋ္ဌာန်ကိုအားကြီးစွာ ထိ၍ရွတ်ရမည်။ (လျှာထိပ်လျှာ ဖျား)ကို အဟက်သွားရင်း၌ထား၍ ရွတ်ရမည်ဟုဆိုလိုသည်။

ရနှင့်ဋ္ဌကိုရွတ်သောအခါ ဤသံဖုံဋ္ဌ ပယတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဇိဝှော ဟဂ္ဂကရိုဏ်းဖြင့် မုဒ္ဒဋ္ဌာန်ကိုစဉ်းငယ်သာထိစေ၍ ရွတ်ရမည်။

ထင်ရှားစွာသိရှိနိုင်ရန် (ရ)ကိုရွတ်ကြည့်ကြပါလေ၊ ကြွင်းသော မုဒ္ဒဇ အက္ခရာတို့၌ (ရ)ရွတ်နည်းကိုနည်းမီ၍ ရွတ်ကြပါကုန်အရှင်ကောင်းတို့။

ဒန္တဇ အက္ခရာ-

ဇိဝှဂ္ဂသည် (တထဒဓန၊ လသ) ဒန္တဇအက္ခရာခုနစ်လုံးတို့၏ ကရိုဏ်း ဖြစ်ရကား တဝဂ်ငါးလုံးတို့ကို ရွတ်သောအခါ၌ ဖုဋ္ဌသည် ငဂ်အက္ခရာ ၂၅-လုံးတို့၏ ပယတနမည်၏ဟု ပုဒ်စင်၌ဆိုသောကြောင့် ဇိဝှဂ္ဂကရိုဏ်း ဖြင့် ဒန္တဋ္ဌာန်ကို အားကြီးစွာထိစေ၍ ရွတ်ဆိုရမည် (သွားနှစ်ခုတို့၏ အကြား၌ လျှာဖျားကိုထား၍ ရွတ်ရမည်ဟုဆိုလိုသည်)

လ-အက္ခရာကိုရွတ်သောအခါ ဤသံဖုံဋ္ဌပယတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဇိဝှဂ္ဂ ကရိုဏ်းဖြင့် ဒန္တဋ္ဌာန်ကို စဉ်းငယ်သာထိ စေ၍ ရွတ်ဆိုရမည်။

သ-အက္ခရာကို ရွတ်ဆိုသောအခါ ဝိဝဋ္ဌပယတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဇိဝှဂ္ဂကရိုဏ်းနှင့်ဒန္တဋ္ဌာန်ကိုဖွင့်၍ ရွတ်ဆိုရမည်။

ဤ၌ သတိပြုဖွယ်

မုဒ္ဒဇနှင့် ဒန္တဇအက္ခရာတို့ကို ရွတ်ဖတ်ရာ၌ ကြောင့်ကြစိုက်မှု သတိပြု၍ရွတ်ဖတ်ပါက ဋ္ဌာန်ကရိုဏ်းကွဲကွဲပြားပြား ပီသပေမည်။ ကြောင့်ကြစိုက်မှု သတိပြုပဲရွတ်ဖတ်ကြပါမူ ဋ္ဌာန်ကရိုဏ်းချွတ် လှဲပြီး ဒုရုတ္တဖြစ်၍ ဆောင်ရွက်ဆဲကံပျက်စီး အချည်းနှီးဖြစ်သွား နိုင်ပေသည်။

တို့ကြောင့် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဝိနယသံခိပ်၌-

မုဒ္ဒဇအက္ခရာတို့ကို ဖြစ်စေလိုသော် လျှာဖျား၏အနီးဖြစ်သော လျှာ အရပ်နှင့်လှုံဆော်၍ပေးမှ ဖြစ်နိုင်ကြကုန်သည်။ ရ-ကြီးကိုပီသအောင် ရွတ်လိုသော်-လျှာကိုအတက်သို့ခေါက်လိပ်၍ အထက်အာခေါင်အရပ်ကို ထိခိုက်၍ပေးမှ လျှာလိပ်သံပေါ်၍ရ-ကြီးအက္ခရာ ပီသစွာဖြစ်နိုင်သည်။

ဋ္ဌဋ္ဌခုစက၊ ဋ္ဌ ကြီးတို့ကိုရွတ်လိုသောအခါ၌လည်း လျှောက်အထက်သို့ ခေါက်လိပ်၍ပေးရမည်။ ရ-ကြီးနှင့်ဌာန်တူ ကရိုဏ်းတူဖြစ်ကြသည်။ လျှောက်အထက်သို့ခေါက်လိပ်၍ မပေးခဲ့လျှင် တထဒဓန-ဟူသော ဒန္တဇ တွေဖြစ်ကုန်၏။ မုဒ္ဒဇတွေဖြစ်မလာကုန်။

သုဏာတုမေဋ္ဌိ ဏာကိုရွတ်မည်ဟု ရွတ်ဆိုပါသော်လည်း လျှောက် တန်းတန်းထား၍ရွတ်ခဲ့သော် ဒန္တဇ နာဒ-ကုဏ္ဍရာသာဖြစ်လေ၏။ မုဒ္ဒဇနှင့် ဒန္တဇကဲ့ပြားအောင်မရွတ်တတ်လျှင် ကမ္မဝါရွတ်ဖတ်ခြင်ငှါမထိုက်၊ သု ဏာတု-၌ပင်လျှင် အလဲ့လဲ့အချော်ချော်ဖြစ်လိမ့်မည်။ သတ်ကြီးကြီးထား သင့်လှ၏ဟု ကရုဏာရှေးရှုမှသာထားခြင်းပြုတော်မူသည်။

တောင်တွင်းဆရာတော်သည်လည်း-

မုဒ္ဒဇအက္ခရာကို အထက်သွားရင်း၌ လျှောက်ထိပ်ကိုထား၍ရွတ်၊ ဒန္တဇ အက္ခရာကို သွားနှစ်ခုတို့၏အကြား၌ လျှောက်ထိပ်ကိုထား၍ရွတ်၊ ဤကား- အထူးတည်း၊ အာစရိယဝါဒဟုပုဒ်စစ်ကုယ်ကျမ်း၌မှသာထားတော်မူသည်။

ကဏ္ဍဇ အက္ခရာ-

သကဌာနသည် (ကဏ္ဍဇ (ဂ)သြဋ္ဌဇ(ရ)ဩဝနိဂ္ဂဟိတ်)ကြွင်းသော အက္ခရာ ၁၉-လုံးတို့၏ ကရိုဏ်းဖြစ်ရကား ကဝင်အက္ခရာငါးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုသောအခါ၌ ဖဋ္ဌသည် ဝင်အက္ခရာ ၂၅-လုံးတို့၏ ပယတနမည်၏ ဟု ပုဒ်စစ်၌ဆိုသောကြောင့် ကဏ္ဍဇသလျှင်ဖြစ်သောကရိုဏ်းကို အချင်း ချင်း အားကြီးစွာထိစေ၍ ရွတ်ဖတ်ရမည်။

အ-အာကို ရွတ်ဆိုရာ၌-

ပယတနံ သံဝုဋ္ဌာဒိ ကရဏဝိသေသော၊
သံဝုဋ္ဌတ္တမကာရသာ၊ စိဝဋ္ဌံ သေသ သရာနံ။
သကာရဟကာရာနဉ္စ၊ သံဖဋ္ဌံ ပဉ္စဝဂ္ဂါနံ။ ။
ဤသံဖဋ္ဌံ ယရလှဝါနံ။ (ရှု-အက္ခရာပါဒယောသုတ်အဖွင့်)

ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓအနက်

သံဝုဋ္ဌာဒိ၊ နှုတ်ခမ်းကိုပိတ်ခြင်းအရရှိသော။ ကရုဏ်ဝိသေသော၊ ရွတ်ခြင်းအထူးသည်။ ပယတနံ၊ ပယတ်မည်၏။ သံဝုဋ္ဌတ္တံ၊ နှုတ်ခမ်းကို ပိတ်သည်၏အဖြစ်သည်။ အကောရေသ၊ အ-အက္ခရာ၏။ ပယတနံ၊ ပယတ်မည်၏။ ဝိဝဋ္ဌံ၊ နှုတ်ခမ်းကိုဖွင့်ခြင်းသည်။ သေသသရာနဉ္စ၊ အ-သရမ္ပကြွင်းသော သရခုနစ်လုံးတို့၏လည်းကောင်း။ သကာရ ဟကာရာနဉ္စ၊ သ-အက္ခရာ၊ ဟ-အက္ခရာတို့၏လည်းကောင်း။ ပယတနံ၊ ပယတ်မည်၏။ သံဖုဋ္ဌံ၊ နှုတ်ခမ်းတို့၏ထိခြင်းသည်။ ပဉ္စဝဂ္ဂါနံ၊ ငါးပါးကိုနိသော ဝဂ်အက္ခရာတို့၏။ ပယတနံ၊ ပယတ်မည်၏။ ဤသံဖုဋ္ဌံ၊ နှုတ်ခမ်းတို့၏စဉ်းငယ်ထိခြင်းသည်။ ယရလဝါနံ၊ ယရလဝတို့၏။ ပယတနံ၊ ပယတ်မည်၏။

အ-သရသည် နှုတ်ခမ်းကိုပိတ်ခြင်းဟူသော သံဝုဋ္ဌပယတ်ရှိ၏။

လယ်တိဆရာတော်ကား-လည်ချောင်းကိုပိတ်သော အခြင်းအရာထင်၏ ပိတ်လေ ပီသလေဖြစ်၏။ အာ-ကိုရွတ်သောအခါ လည်ချောင်းပေါက်ကို ပွင့်ပွင့်ပြု၍ရွတ်ဟု မှုဝထားတော်မူ၏။ ဟ-ကိုရွတ်ရာ၌လည်း ထို့ အတူပင်။

သြဋ္ဌဇအက္ခရာ-

သြဋ္ဌဇအက္ခရာ (ပဖဗဘမ၊ ဥဉ္စိ) ခုနစ်လုံးတို့တွင် ပဝဂ်ငါးလုံးတို့ကို ရွတ်ဆိုသောအခါ၌သြဋ္ဌသလျှင် ဌာန်ကရိုဏ်းဖြစ်၍နှုတ်ခမ်းတို့အချင်းချင်း အားကြီးစွာ ထိစေ၍ရွတ်ဆိုရမည်။

ဥ-ဉ္စိတို့ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ သြဋ္ဌဌာန်ချင်းကားတူကြ၏။ ဝိဝဋ္ဌံ သေသသရာနံ-ဟုဆိုသောကြောင့် ဝိဝဋ္ဌပယတ်ဖြစ်ရကား နှုတ်ခမ်းကိုဖွင့်၍ ရွတ်ဖတ်ရမည်။

မှာထားချက်။ ။ အထက်ပါ(ရှုပသိဒ္ဓိ) အက္ခရာတို့ကိုပယတ်လေးပါးတို့ဖြင့်
ဝေဖန်ခဲ့ခြားရာ၌—

- သံဝုဋ္ဌသည် အ-သရ၏ပယတ်၊
- ဝိဝဋ္ဌသည် ကြွင်းသော သံရခုနစ်လုံး၏ သ-ဟတို့၏ပယတ်။
- ဖုဋ္ဌသည် ဝဂ်အက္ခရာ ၂၅လုံးတို့၏ပယတ်။
- ဤသံဖုဋ္ဌသည် ယရလဝ-တို့၏ပယတ်။

ဟုဆိုသောကြောင့် (ဋ္ဌနှင့်နိဂ္ဂဟိတ်) ကျန်ရှိနေသည်။ သဒ္ဓါ-ဋီကာ ဆရာ
တို့လည်း မဖွင့်ဆိုကြချေ။ ။ ထိုသို့မဖွင့်ကြသော်လည်း ဋ-ကြီးအက္ခရာကိုရ-
အက္ခရာနှင့်မဒ္ဓဋ္ဌာန၏အဖြစ်ဖြင့်တူသောကြောင့် ဤသံဖုဋ္ဌပတ်သို့သွင်း၍၊
နိဂ္ဂဟိတ်ကို သေသရ သုံးလုံးကိုမရှိ၍ ရှစ်အပ်သောကြောင့် သံဝုဋ္ဌပယတ်
ဝိဝဋ္ဌပယတ်သို့သွင်း၍ ယူကြလေဟု (ပဒဝိစယတ္ထဒီပနီ-၁၅) ၌ မန္တလေးမြို့
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ ခေမာသီဝံဆရာတော်ဘုရား မှာကြားကော်မူသည်။

၁၁။ သမ္ပတ္တိ ဝိပတ္တိ

ဝိ၊ သံခိပ် (၃၇၇) ဝတ်—ဥတ်+ကမ္မဝါ၊ သိမ်-ပရိသာ၊ ငါး
ဖြာသမ္ပတ္တိ။

(၃၇၈) ပဉ္စင်းမြောက်နေ့၊ အင်ငါးတန်း၊ ပြန်လေ ဝိပတ္တိ။
တဿ ပန ကမ္မဿ ဝတ္ထု ဥတ္တိ အနုဿာဝန သိမာ ပရိသာ
သမ္ပတ္တိ ဝသေန အကုပ္ပတာ ဝေဒိတဗျာ။ (ကမ်၊ ဋ္ဌ၊ ၁၀၄)

ဥတ္တိ ဒေါသ(၅)ပါး

- ၁။ ဝတ္ထုအပရာမာသ၊
- ၂။ သံဃအပရာမာသ၊
- ၃။ ပုဂ္ဂလအပရာမာသ၊
- ၄။ ဥတ္တိအပရာမာသ၊
- ၅။ ပစ္စာဥတ္တိဌပန၊

ပဉ္စာဟာကာရေဟိ ဥတ္တိတော ကမ္မာနိ ဝိပဇ္ဇန္တိ။ ဝတ္ထုနပရာ
မသတိ၊ သံဃံ နပရာမသတိ၊ ပုဂ္ဂလံ နပရာမသတိ၊ ဥတ္တိ နပရာ
မသတိ၊ ပစ္ဆာဝါ ဥတ္တိဌပေတိ၊ ဣမေဟိ ပဉ္စာဟာကာရေဟိ
ဥတ္တိတော ကမ္မာနိ ဝိပဇ္ဇန္တိ။ ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၈၀)

၁။ အယံနာဂေါစသညံဖြင့် ပဉ္စင်းလောင်း ဟောသဒ္ဓါကို မဖတ်
မရွတ်ပဲ ချန်ထားခဲ့လျှင် ဝတ္ထုအပရာမာသမည်၏။

၂။ သုဏာတုမေ ဘန္တေသံဃောဉ္စိ သံဃောကို မရွတ်ဖတ်ပဲ သုဏာ
တုမေ ဘန္တေ အယံ နာဂေါ-ဟုရွတ်ဖတ်ခဲ့လျှင် သံဃ်အပရာ
မာသမည်၏။

၃။ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ဟု ဥပဇ္ဈာယ်
ဟောပုဒ်တို့ကို မရွတ်ဖတ်ပဲချန်ထားခဲ့လျှင် ပုဂ္ဂလအပရာမာသ
မည်၏။

၄။ သုဏာတု-ကဇ၍ သောဥတ္တိတိုင်အောင် ဥတ်ကို လုံးဝ မရွတ်
မဖတ်ပဲ ချန်ထားခဲ့လျှင် ဥတ္တိအပရာမာသမည်၏။

၅။ ဥတ်ကိုရှေးဦးစွာမရွတ်ဖတ်ပဲ ကမ္မဝါစာကိုရွတ်ဖတ်ပြီးမှ သော
ဥတ္တိဟုဆို၍ ခမတိ သံဃဿ၊ တသ္မာတုဏှိ၊ ဝေမေတံ ဓာရ
ယာမိ-ဟု ရွတ်ဖတ်ခဲ့သော် ပစ္ဆာ ဥတ္တိဌပနမည်၏။
(ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၂၄၅ + ၆) ရှု။)

မှတ်ချက်။ ။ ဤမူပြန်သောအားဖြင့် ဥတ္တိသမ္ပတ္တိ ၅-ပါးကို သိကြပါလေ။

ဝိ၊ သံခိမ် (၃၉၀) ငတ်-သံ-ပုဂ်-ဥတ်၊ မသုံးသပ်၊ ဥတ်ကို
နောက်မှထား။

(၃၉၁) ဥတ္တိဝိပတ်၊ အင်ငါးရပ်၊ သမ္ပတ် အပြန်ငါး။

အနုဿာဝနဒေဝါသ(၅)ပါး

- ၁။ ဝတ္ထု အပရာမာသ၊
- ၂။ သံဃ အပရာမာသ၊
- ၃။ ပုဂ္ဂလ အပရာမာသ၊
- ၄။ သာဝနဟာပန၊
- ၅။ အကာလ သာဝန၊

ပဉ္စာဟာကာရေဟိ အနုဿာဝနတော ကမ္မာနိ ဝိပဇ္ဇန္တိ၊ ဝတ္ထု
 နပရာမသတိ၊ သံဃံ နပရာမသတိ၊ ပုဂ္ဂလံ နပရာမသတိ၊ သာဝ
 နံ ဟာပေတိ၊ အကာလေဝါ သာဝေတိ၊ ဣမေဟိ ပဉ္စာဟာ
 ကာရေဟိ အနုဿာဝနတော ကမ္မာနိ ဝိပဇ္ဇန္တိ။ ။
 (ပိ၊ ၅၊ ၃၀၀)

တတ္ထ ဝတ္ထာဒီနံ အပရာမသနာနိ ဥတ္တိယံ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။
 (ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၁၀၆)

(၁၂၃)တို့မှာ ဥတ္တိဒေဝါသနှင့်အဟူတူပင်။

- ၄။ (က)ကမ္မဝါစာအလုံးစုံကို မသုံးသပ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။
- (ခ)ကမ္မဝါစာကို မရှုတ်ဖတ်ပဲ ဥတ်ကို ၄-ကြိမ်တိုင်တိုင် ရှုတ်
ဖတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။
- (ဂ)ကမ္မဝါစာ၏အတွင်း၌ရှိသော ပုဒ်အက္ခရာတို့ကို မရှုတ်ဆို
ခြင်းသည်လည်းကောင်း။
- (ဃ)ဌာန်ကရိုဏ်း ပယတ် ဗျဉ္ဇနပုဒ်ဆယ်ပါးတို့ကို ပြည့်ပြည့်
စုံစုံ ပီပီသသ မရှုတ်ဆိုခြင်း တည်းဟူသော ကမ္မဝါစာကို
မကောင်းသဖြင့် ရှုတ်ဆိုခြင်းသည် လည်းကောင်း။ သာဝန
ဟာပန မည်၏။

၅။ (က) ဥတံကို ရှေးဦးစွာ ရှုတ်ဖတ်ရမည်ဖြစ်ပါလျက် ကမ္မဝါစာကို ရှေးဦးစွာ ရှုတ်ဖတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။

(ခ) ကမ္မဝါစာကို ရှေးဦးစွာ ရှုတ်ဖတ်ပြီးမှ ဥတံကို ရှုတ်ဖတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။ အကာလ သာဝနမည်၏ ။

(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၆) ရှု။

ဝိ၊ သံခိပ် (၃၉၂) ကမ္မဝါလံ၊ ဥတ္တိနံ၊ ခွဲလေ ဝိပ်-သံ-ငါး။

(၃၉၃) အက္ခရ ပဒံ၊ ယုတ်လျော့ပြန်၊ ဆယ်သန်သဒ္ဒါများ။

(၃၉၄) ကမ္မဝါမှာ၊ ကံပျက်ရာ၊ ဥတံမှာ ထိုနည်းသား။

၁၂။ ပျဉ္ဇနုပုဒ္ဓိ

ပျဉ္ဇနာနံ ဇနိကာ ပုဒ္ဓိ ပျဉ္ဇနုပုဒ္ဓိ။

ပျဉ္ဇနာနံ၊ အကြင်အကြင် အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ပြတတ်သောကြောင့် ပျဉ္ဇနုဟုဆိုအပ်သော အက္ခရာတို့ကို။ ဇနိကာ၊ ပြစ်စေဇာတ်သော။ ပုဒ္ဓိ၊ ဝိတ် စည်း။ ပျဉ္ဇနုပုဒ္ဓိ၊ အကြင်အကြင်အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ပြတတ်သောကြောင့် ပျဉ္ဇနုဟုဆိုအပ်ကုန်သော အက္ခရာတို့ကို ပြစ်စေဇာတ်သောစိတ်။

(ဇနိက ဟူသော အသွယ်ပုဒ်ကျေသော မဇ္ဈေသလာပ ကမ္မဆဋ္ဌိ တပျုရိသ်သမာသ်)

ယထာဓိပုပ္ဖတတ္ထပျဉ္ဇနုတော ပျဉ္ဇနုသင်္ခါတံ အက္ခရာနံ ဇနိကာ ပုဒ္ဓိ ပျဉ္ဇနုပုဒ္ဓိ၊ တာယ ပျဉ္ဇနုပုဒ္ဓိယာ၊ အက္ခရာသမုဋ္ဌာပက စိတ္တဘေဒဒေဒနဝါတိ အတ္ထော။ ။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၃၁၄)

ဒသဓာပျဉ္ဇနုပုဒ္ဓိယာ ပဘေဒဒါတိ ဧဝံ သိထိယာဒိ ဝသေန ပျဉ္ဇနုပုဒ္ဓိယာ အက္ခရပူဂါဒ ဝ စိတ္တဿ ဒသပုကာရေန ပဘေဒဒါ၊ သဗ္ဗာနိဟိ အက္ခရာနံ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနိ ယထာဓိပုပ္ဖတတ္ထ ပျဉ္ဇနုပုဒ္ဓိယာ ပျဉ္ဇနာနံ။ (သုရတ္ထ၊ တ၊ ၄၉၂)

ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ(၁၀)ပါး

- ၁။ ဌာန်ကရိုဏ်းတို့ကို လျော့လျော့ပြု၍ ရွတ်ဆိုရသည့် သိထိလ အက္ခရာ၊
- ၂။ ဌာန်ကရိုဏ်းတို့ကိုပြင်းစွာပြု၍ ရွတ်ဆိုရသည့် ခနိဘအက္ခရာ၊
- ၃။ အသံရှည်ရှည် ရွတ်ဆိုရသည့် ဒီဃ အက္ခရာ၊
- ၄။ အသံတိုတို ရွတ်ဆိုရသည့် ရဿအက္ခရာ၊
- ၅။ ဇယးလေးပင်ပင် ရွတ်ဆိုရသည့် ဂရုအက္ခရာ၊
- ၆။ ပေါ့ပေါ့ဘန်တန် ရွတ်ဆိုရသည့် လဟုအက္ခရာ၊
- ၇။ ခံတွင်းကိုပိတ်၍ နှာခေါင်းမှလေထွက်အောင် ရွတ်ဆိုရသည့် နိဂ္ဂဟိတ်၊
- ၈။ ရှေ့ပုဒ်နောက်ပုဒ်နှစ်ပါးကို သန္ဓ္စိစပ်၍ ရွတ်ဆိုရသည့် သမ္ပန္န အက္ခရာ၊
- ၉။ သန္ဓ္စိစပ်ယားသော ပုဒ်နှစ်ပါးကို ပုဒ်ဖြတ်၍ ရွတ်ဆိုရသည့် ဝဝတ္ထိတ အက္ခရာ၊
- ၁၀။ ခံတွင်းကိုဖွင့်၍ ရွတ်ဆိုရသည့် ဝိမုတ္တိအက္ခရာ။

တသ္မာ ကမ္မဝါစံ ကရောန္တေန ဘိက္ခုနာယူယံ
 သိထိလံ ခနိတဉ္စ ဒီဃရဿံ၊ ဂရုကံ လဟုကဉ္စ နိဂ္ဂဟိတံ။
 သမ္ပန္နံ ဝဝတ္ထိတံ ဝိမုတ္တံ၊ ဒသခာ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ ပဘောဒေဂါတိ
 ဝုတ္တော။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

ဝိ၊ သုခိပ် (၄၀၉)လျော့-တင်း-ရှည်-တို၊ လေး-ပေါ့ကို၊ ပိတ်သို့-လွတ်
 စပ်-ဖြတ်။

(သိထိလနှင့်ခနိတ အသံ)

အချို့ကား... သိထိလအက္ခရာ၊ ခနိဘအက္ခရာတို့ကို ပကကိသဘော
 အားဖြင့် ပြီးသောအက္ခရာတို့ဟူ၍မှတ်ယူပြီးလျှင် သဘာဝသိဒ္ဓ အသံမျိုး
 ယူ၍ ခနိတ အက္ခရာများကို ပင်လျှင် နှုတ်ထွက် အသံမပြင်းပဲ သိထိလ
 အက္ခရာတို့ကဲ့သို့ ရွတ်ဖတ်ကြကုန်၏။

•ထိုသို့ မရှုတ်ဖတ်သင့်

ဌာန်ကရိုဏ်းတို့ကို ညှင်းညှင်းဟာဟာ ပွတ်တိုက်ခြစ်ချုပ်၍ လေးလေး စည်စည် ဟိန်းဟိန်း ပြင်းပြင်းမြည်သော သဘာဝသိဒ္ဓ အသံသည် ယောသမည်၏။ ရှားနှစ် တုတ် နှစ်ခု ထိခိုက်ရိုက်နှက်သကဲ့သို့ မာမာ ခက်ခက်မြည်သော ပယောဂသိဒ္ဓပြင်းထန်လှသော အသံသည် ခနိတမည်၏။

ထို့တွင် ခ.စသော ဒုတိယအက္ခရာသည် လေးလေး ဟိန်းဟိန်းမမြည်သောကြောင့် အယောသ၊ မာမာခက်ခက် အသံထွက်သောကြောင့် ခနိတမည်၏။ ဂ စသောတတိယအက္ခရာသည် လေးလေးဟိန်းဟိန်း မြည်သောကြောင့် ယောသ၊ ပယောဂကုစုတ်၍ မာမာခက်ခက် မရှုတ်ရသောကြောင့် သိထိလမည်၏။

•ခနိတနှင့်ယောသ။ ဗျာ ဂါစိုက်ခါ၊ ရှုတ်ရပါ၊ ကင်းမာ ခနိတအသံတည်း။ ပကတိက၊ မြည်ကျယ်စွာ၊ ယောသ အသံတည်း။

(က) ဤသို့ယောသအယောသအက္ခရာတို့မှာ သဘာဝသိဒ္ဓ အသံ ဖြစ်ကြောင်း၊ သိထိလ ခနိတအက္ခရာတို့မှာ ပယောဂသိဒ္ဓ အသံဖြစ်ကြောင်းကို မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ (ဝိသုဒ္ဓါရုံ ကစည်း သုတ်နက်-၇) ၌ ဆုံးဖြတ်ထားတော်မူသောကြောင့်လည်းကောင်း

(ခ) မုဒုနာ ဝစိပယောဂေန ဝတ္တဗ္ဗာ ဝဂ္ဂပဌမတတိယ ပဉ္စမာ သိထိလာနာမ၊ တဒ္ဓေန ဝစိပယောဂေန ဝတ္တဗ္ဗာ ဝဂ္ဂ ဒုတိယ စတုတ္ထာ ခနိတာနာမ-ဟု (နိရုတ္တိဒီပနီ-၆) ၌ မိန့်ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း။

(ဂ) သိထိလေန အဂဇ္ဇေန၊ အထဒ္ဓေနော သဗ္ဗဒါ။ ဝစိပယောဂမုဒုနာ၊ ဝတ္တဗ္ဗက္ခရာဘာဝတော။ ဟု (ကာရိကာကျမ်း ဂါထာ-၁၁၁) ၌ ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း။

(သ) ဌာနကရဏာနိ သိထိလာနိ ကတော ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ အက္ခရံ သိထိလံ။

တာနိယေဝ ဓနိတာနိ အသိထိလာနိ ကတော ဥစ္စာရေတဗ္ဗံ အက္ခရံ ဓနိတံ။

ဟု (သာရတ္ထဋီ၊ တ၊ ၄၉၂) ၌ ဖွင့်သေဆိုကြောင့်လည်းကောင်း။ ဓနိတအက္ခရတို့ကို ကိုယ်ကိုယ်မီးယိုင်သွားအောင်ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊ နေထိုင်ရာဌာန တုန်လှုပ်သွားအောင် ရွတ်ဖတ်ခြင်းတို့ကို မဖြစ်စေမူ၍ ရိုးရိုး မှန်မှန်အသံထက် ခပ်ပြင်းပြင်းရွတ်ကြကုန်ရာသည်။

ဓနိတအက္ခရတို့ကိုထောက်ဆ၍ သိထိလအက္ခရတို့ကို ထိုဓနိတအက္ခရတို့လောက် အသံပြင်းစေမူ၍ ခြင်ကောင်၏အသံ နှစ်ကိုယ်ကြား အသံမျိုးလည်းမဖြစ်စေပဲ ဌာနကရိုဏ်းတို့ကို လျော့သည်ကိုပြု၍ ရွတ်ဖတ်ကြကုန်ရာသည် အရှင်ကောင်းတို့။

အချို့ကား....

ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဗျုတ္တိယာ သဒ္ဓသဒိသံ ကရေန္တိ၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ သကုဏိယာ သဒ္ဓသဒိသံ ကရေန္တိ၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ တမ္ပုလက သိဋ္ဌပါတံကရေန္တိ၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဒက္ခိဏတော နမန္တာ ဘဏန္တိ၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ပါမတော နမန္တာ ဘဏန္တိ၊ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဝိလာသံ ကုရုမာနာ ဘဏန္တိ။

ဟူသော (ဝိနယာလင်္ကာ-ဋီ၊ ဒု၊ ၂၀၅) ၌ ဟသိတဗ္ဗ-အယုတ္တကထာကို ပြသည်နှင့်အညီ....

သိထိလ ဓနိတ-စသည်တို့၏ ဝိနိစ္ဆယကို မသိကြကုန်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဝိနယဓရ ပိဋကတ္တယဆေက ဗဟုသုတ ထေရတို့၏ အထံမှ သိက္ခိတဗ္ဗ-နယူပဒေသ မရကြကုန်သည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ဤနေရာ၌ ကျားမ၏အသံနှင့်တူစွာရွတ်ဖတ်မည်၊ ဤနေရာ၌ ငှက်မ၏အသံနှင့်တူစွာ

ရွတ်ဖတ်မည်၊ ဤနေရာ၌-ခံတွင်းမှ ကွမ်းဖတ်တွေထွက်ကျအောင် ရွတ်ဖတ်မည်၊ ဤနေရာ၌-လက်ယာဘက်သို့ယိမ်းယိုင်သွားအောင်ရွတ်ဖတ်မည် ဤနေရာ၌-လက်ဝဲဘက်သို့ယိမ်းယိုင်သွားအောင်ရွတ်ဖတ်မည်၊ ဤနေရာ၌ တင်တယ်စံပယ်မှုကိုပြု၍ ရွတ်ဖတ်မည်ဟု မနသိကာရပြု၍ ပညာရှိတို့ ရယ်ဖွယ်ဖြစ်သော ရွတ်ဖတ်နည်းတို့ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ကြကုန်၏။

ထိုသို့တို့၏ ထိုသို့ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည်....

ဣမေ ဘိက္ခု။ ဘဂဝတော အာဏံ အတိက္ကမေန္တိ သာသနံ
ဩသက္ကာပေန္တိတိ ဒဠဗ္ဗာ။

ဟူသော (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ဒု၊ ၂၀၅) နှင့်အညီ မြတ်စွာဘုရား၏ အာဏာတော်ကို လွန်ကျူးကြခြင်း သာသနာတော်ကို ဆုတ်ယုတ်စေခြင်း၊ ဝါ-သာသနာတော်ကို ဖျက်နေကြခြင်းမည်သောကြောင့် အလွန်မလှိုလားအပ်သော ရွတ်ဖတ်နည်းတို့ဟူ၍ မှတ်ယူတော်မူကြပါကုန် အရှင်ကောင်းတို့။

ထိုထိုသို့သော အကြောင်းတို့ကြောင့်-

သိထိလကို-လျော့လျော့ရွတ်ရမည်ဆိုသော်လည်း အလွန်လျော့လျော့မရွတ်မူ၍-

ခနိဘကို-ပြင်းပြင်း ရွတ်ရမည်ဆိုသော်လည်း အလွန်ပြင်းပြင်း မရွတ်မူ၍-

ယယာ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသကေန ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသန္ဓေန ယတ္တကာ ဝိက္ခူ ပါတိမောက္ခံ သုဏန္တိ၊ တေသံ သဝနပ္ပမာနေန ယာဝ ပရိယောသာနာ ဥဒ္ဓိသိတုံ အတ္တနောသရပ္ပမာဏံ ဂဟေတွာ ပါတိမောက္ခော ဥဒ္ဓိသိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ကမ္မဝါစံ ဘဏန္ဓေန ပိ သိမဏ္ဍာနာ နိသိန္ဒဘိက္ခုနံ သဝနပ္ပမာဏေန ယာဝ ပရိယောသာနာ အတ္တနော သရပ္ပမာနံ ဂဟေတွာ ဘဏိတဗ္ဗော။ ။

ဟူသော (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ဒု၊ ၂၀၄) နယူပဒေသ အားလျော်စွာ....
ကမ္မဝါစာကို ရှုတ်ဖတ်လိုသောရဟန်းသည် သိမ်အပြင်၌နေသော ရဟန်း
တို့အား ကြားလောက်ရုံသော အတိုင်းအရှည်ဖြင့် ကမ္မဝါစာပြီးဆုံး
သည်တိုင်အောင် မိမိ၏အသံပမာဏကိုယူ၍ ရှုတ်ဖတ်အပ်၏ဟု မှတ်ကြ
ကုန်ရာသည် အရှင်ကောင်းတို့။

သတိပြုပူဇော်။ ။ ကမ္မဝါစာရှုတ်ဖတ်ရာ၌ ဤကား-သိထိလ၊ ဤကား-ခနိ
တဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျကျသိရှိမှသာလျှင် ကမ္မသမ္ပတ္တိ ဖြစ်
အောင် ရှုတ်ဖတ်နိုင်ပေမည်။ သိထိလ-ခနိတကို သန္နိဋ္ဌာန်
ကျကျမသိရှိပဲ ရှုတ်ဖတ်ပါမူ ကမ္မသမ္ပတ္တိဖြစ်ရန် ခဲပင်
လှပေသည်။

သိထိလ-ခနိတ-အက္ခရာဘေဒ....

(ဝါဒန္တရများ)

သန္တိ-ကစ္စာယန ဝဏ္ဏနာအလို။ ။ ဝဂ် ဒုတိယ စတုတ္ထ ပဉ္စမ အက္ခရာ (၁၅)
လုံးတို့သည် ခနိတကြွင်းသော ပဌမ
တတိယအက္ခရာ၊ အဝဂ်(ဂ)လုံး၊ သရ
(ဂ)လုံး၊ ပေါင်း (၂၆) လုံးသည် သိထိလ။

စလင်း ဂဏ္ဍိသင်္ဃအလို။ ။ ဝဂ် ပဌမ တတိယ အက္ခရာ (၁၀) လုံးသည်
သိထိလ။ ဝဂ်-ဒုတိယ စတုတ္ထ အက္ခရာ (၁၀)
လုံးသည် ခနိတ။

ဆရာတော်-ဦးဗုဒ္ဓအလို။ ။ ဝဂ်-ဒုတိယ စတုတ္ထ အက္ခရာ (၁၀) လုံးသည်
ခနိတ။ ဝဂ်-ပဌမ တတိယ ပဉ္စမ အက္ခရာ (၁၅)
လုံးသည် သိထိလ။

ဝိနယသာရဂဏ္ဍိအလို။ ။ ဝဂ်-ဒုတိယ စတုတ္ထ အက္ခရာ (၁၀) လုံးသည်
ခနိတ။ ကြွင်းသော (၂၁) လုံးသည် သိထိလ။

ရူပသိဒ္ဓိအလို။ ။ ဝဂ်-ဒုတိယ စတုတ္ထအက္ခရာ(၁၀)လုံးသည် ခနိတ-
ကြွင်းသော အက္ခရာ(၃၁)လုံးသည် သိထိလ။

သိမ်ပျိုးစုံမဟာဒွိကာဆရာကျန်းရွာဆရာတော်အလိုကား

ဝဂ္ဂပဉ္စမအက္ခရာ(၅)လုံး၊ အဝဂ်အက္ခရာ (၈)လုံး၊ ပေါင်း (၁၃)
လုံးသော အက္ခရာတို့သည်ကား သိထိလ၊ ခနိတ-မှလွတ်သော ဥဘယ
မုတ္တကအက္ခရာတို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ထိုအက္ခရာ (၁၃)လုံးတို့ကို ပြင်း
ပြင်းရှုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ လျော့လျော့ရှုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ ကံမပျက်၊ ဤ
ကား.....ငါတို့အလိုတည်းဟု ယင်းကျမ်း(၂၉၇)၌ ဆိုတော်မူ၏။

ဝိ၊ သံခိပ် (၄၁၀) ပ-ဘ-သိထိ၊ ဝဂ်တွင်ရှိ၊ ခနိ-ဒု-စ-မှတ်။

သိထိလ-ခနိတ-ဝိနိစ္ဆယ-

ပရသမညာပယောဂေ သုတ်အဖွင့်(ရှု)

တ္ထေစ ဝဂ္ဂဒုတိယစတုတ္ထာ ခနိတာတိပိ ဝုစ္စန္တိ၊ ဣကရေ သိထိလာ။

ဦးဗုဒ္ဓအနက်

တ္ထေ၊ ဤသောသာ-သောသ ဒေက္ခရာတွင် ဝဂ္ဂဒုတိယ စတုတ္ထာ၊ ဝဂ်
ငါးပါးတို့၏ ဒုတိယက္ခရာငါးလုံး၊ စတုတ္ထက္ခရာငါးလုံးတို့ကို။ ခနိ
တာတိပိ၊ ခနိတတို့ဟူ၍လည်း။ ဝိနယဓရေဟိ၊ တို့သည်။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်
ကုန်၏။ ဣကရေ၊ ဝဂ္ဂဒုတိယ စတုတ္ထမှတစ်ပါးကုန်သော ဝဂ္ဂ ပဌမ ဟတိယ
ပဉ္စမတို့ကို။ သိထိလာတိ၊ သိထိလတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ ဆိုအပ်ကုန်၏။

ဤအလိုမှ-ဝဂ် ဒုတိယက္ခရာငါးလုံး၊ စတုတ္ထက္ခရာငါးလုံး၊ ပေါင်း
(၁၀)လုံးတို့သည် ခနိတမည်၏။ ဝဂ္ဂပဉ္စမက္ခရာငါးလုံး၊ တတိယ
က္ခရာငါးလုံး၊ ပဉ္စမက္ခရာငါးလုံး၊ ပေါင်း (၁၅) လုံးတို့သည် သိထိ
လမည်၏။ ကြွင်းသောအဝဂ်အက္ခရာ(၈)လုံး၊ သရ(၈)လုံး၊ ပေါင်း
(၁၃)လုံးတို့ကို မည်သို့မျှမဆိုပေ။

နိရုတ္တိဒီပနီ ဖြစ်လည်း.... “မုဒုနာ ဝစီပယောဂေန ဝတ္ထုဗ္ဗာ ဝဂ္ဂပဌမ၊ တတိယ ပဉ္စမာ သိထိလာနာမ” ဤနည်းတူပင် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။

ဤ၌-သာမညဝစနံ သဗ္ဗသာဓာရဏံ-ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ လည်းကောင်း၊ ဧကဒေသဿ ဂဟဏေ အသတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိပ္ပ ဒေသတာဝ ဝိညာယတိ-ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီလည်းကောင်း၊ သာမညသဒ္ဓါသည် အလုံးစုံသော အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့်ဆက်စပ်၍ တစိတ် ကိုယူခြင်းမရှိခဲ့သော် ယူအပ်သောအနက်အဓိပ္ပာယ်၏ အကြွင်းမရှိသိအပ် သောကြောင့်....

ယင်းရှုပသိဒ္ဓိပါဌ်ကို-

စ၊ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့။ တနည်း၊ စ၊ သက္ကတဝေါဟာရဗျူဟပါး သာသ နဝေါဟာရကုပြုဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤဝိနည်းကံအရာ၌လာသော သိထိလ ဓနိတ-စသော ဆယ်ပါးအပြားရှိသော အက္ခရာ၌။ ဝိနယဓရေဟိ၊ တို့ သည်။ ဝဂ္ဂဒုတိယ စတုတ္ထာ၊ ဝဂ္ဂဒုတိယက္ခရာ စတုတ္ထက္ခရာ ငါးလုံးတို့ကို။ ဓနိတာတိပိ၊ ဓနိတတို့ဟူ၍လည်း။ ဝုစ္စန္တိ၊ မိန့်အပ်ကုန်၏။ ဝဂ္ဂဒုတိယ စတုတ္ထဟိ၊ ဝဂ္ဂဒုတိယက္ခရာငါးလုံး၊ စတုတ္ထက္ခရာငါးလုံးတို့မူ။ ဣတရေ- အညေး၊ တပါးသော သုံးဆယ့်တလုံးသော အက္ခရာတို့ကို။ သိထိလာတိ၊ သိထိလတို့ဟူ၍။ ဝုစ္စန္တိ၊ မိန့်အပ်ကုန်၏။

ဤသို့သမ္ပုန်၍... ဝဂ္ဂ ပဌမ တတိယ ပဉ္စမအက္ခရာ (၁၅)လုံး၊ အဝဂ္ဂ အက္ခရာ(၈)လုံး၊ သရ(၈)လုံး၊ ပေါင်း(၃၁)လုံးတို့ကို ဣတရဏပါဒိ အရ ယူမှ ကမ္မဝဂ္ဂ-ပရိဝါ အဋ္ဌကထာနှင့်ညီညွတ်ပေမည်။

ဧတ္ထ ဟိ သိထိလံနာမ ပဉ္စသု ဝဂ္ဂေသု ပဌမတတိယံ ဓနိတံနာမ၊
ဟေသေဂ ဒုတိယ စတုတ္ထံ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

ဧသဒ္ဓဿ ဧတ္ထ သန္တိဋ္ဌာနတ္ထော နိဝတ္တနံတ္ထော အနုညာတတ္ထေသ
စာတိ တယော အတ္ထာ။

ဟု-မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ....

တေသေဝ-၌-ဝေ-သဒ္ဓါသည် သန္နိဋ္ဌာနုတ္တ နိဝတ္တနုတ္တ အနုညာတတ္ထ အားဖြင့် သုံးပါးရှိ၏။

ထို့တွင် (က) ငါးပါးသောငင်တို့တွင် ဒုတိယကွရာငါးလုံး၊ စတုတ္ထ-ကွရာငါးလုံးသာ ခနိတမည်၏။ (သန္နိဋ္ဌာနုတ္တ)

(ခ) ကြွင်းသောအကွရာ(၃၁)လုံးသည် ခနိတမမည်။ (နိဝတ္တနုတ္တ)

ဤ၌-အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့သဘောသည့် ဤကဲ့သို့ အလေးဂရုပြု သင့်သောအရာ၌ အကြွင်းထား၍ ဆိုမြဲမဟုတ်။ ဤကဲ့သို့အလေးဂရုပြု သင့်သောအရာ၌ သန္နိဋ္ဌာန်ကျ သိသာထင်ရှားအောင် ဆိုမြဲဖြစ်သည် အားလျော်စွာ ဤကား-သိထိလ၊ ဤကား-ခနိတတည်းဟု သိသာထင် ရှားအောင် အဋ္ဌကထာ ဆရာမိန့်ဆိုရာရောက်သောကြောင့် ကြွင်းသော အကွရာ (၃၁)လုံးသည် ခနိတ မမည်ဟုဆိုသဖြင့် ကြွင်းသောအကွရာ (၃၁)လုံးကို သိထိလဟူ၍သာ သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်ယူသင့်သည်။ အနုညာ တတ္ထထုတ်ရန်မလို-ဟု ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိဒီဇနိကျမ်း(၂၉) ၌ ပဉ္စကမ္မိမန္တလေး တိုက် ဆရာတော်-ဦးပုခန်း ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

(ဒိသနှင့်ရဿ)

ရဿ-

ကေမတ္တေန သံယုတ္တာ၊ ရဿာဏ္ဍဟိ ဝကေသိတာ။
(ကာရိကာ ၈၇-ဂါထာ)

ရဿန္တိ တတော ဥပခုကာလေန ဝတ္တဗ္ဗံ အကာရာဒိ။
(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

ရဿကာလ ယောဂတော ရဿ၊ ရဿကာလဝန္တေဝိ၊
ရဿ၊မတ္တသဒ္ဓေါစေတိ အတ္ထရာသိသာတ အက္ခိန္နိမ္မိလနသင်္ခါတိ
ကာလံ ဝဒတိ။ (ရူ)

တတ္တ သရေသု အာဒိ တတိယပဉ္စမာ ကေမတ္တာ သရာ ရဿာ
နာမ၊ ဘဝန္တိ၊ သေယျထိဒံ အ-ဣ-ဥ။ မတ္တသဒ္ဓေါစေတ္ထ နိမ္မိသ
နိမ္မိသနသင်္ခါတံ ပရိတ္တကာလံ ဝဒတိ။ (နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၄) ၎င်းတို့
နှင့်အညီ—

(က) တမတြာ-ဟု ဆိုအပ်သော မျက်စိ တမှိတ်၊ မျက်စိ တပွင့်
လက်ဖျစ်စာတုက် ကာလအတိုင်း အရှည်ဖြင့်ရှုတ်ဆိုအပ်သော
(အ-ဣ-ဥ)ဟူသော ဗျည်းတို့နှင့်မဖက် သက်သက်သော သရ
သုံးလုံးသည်လည်းကောင်း။

ကုစိ သံယောဂတော ပုဗ္ဗာ ကောရောကာရာ ရဿာဣဝ
ဝုစ္စန္တိ၊ ယထာ တေ၊ သေယျော၊ ဩဋ္ဌော၊ သောတ္ထိ။ (ရ)

ကုစိ သံယောဂပုဗ္ဗာ ကောရောကာရာ ရဿာဝ ဝတ္တဗ္ဗာ။
(နိတိ၊ သုတ္တ-၈)

တတ္တ ဧတံ သြတ် ဣကံ ကေပဒသံယောဂေ ပရေ ကုစိ
လဗ္ဘန္တိ။ (နိရုတ္တိဒီပနိ-၃) ၎င်းတို့နှင့်အညီ—

(ခ) သံယုတ်မှ ရှေးဖြစ်သောဧတံအက္ခရာ၊ သြတ်အက္ခရာတို့ကို ရဿ
ကဲ့သို့ ရှုတ်အပ်၏ဟုဆိုသောကြောင့် ဗျည်းနှင့်မဖက် သက်
သက်သော ဧတံရဿ သြတ်ရဿ-နှင့်လုံးသည်လည်းကောင်း။

ဒိယစုမတ္တိကာ စေတ္ထ၊ ရဿစတ္တနေဝ ဂယုဗော။
(ကာရိကာ၊ ဂါထာ-၈၇)

လဟုဂဟဏဉ္စေတ္ထ ဆန္ဒသိ ဒိယစုမတ္တိကာ နမ္မိ ဂဟဏတ္ထိ။ (ရ)
၎င်းတို့နှင့်အညီ....

(ဂ) တမတြာ ထက်ဝက် ရှုတ်ဆိုရာကာလရှိသော ဗျည်းတို့နှင့်တူ
ဖက်သဖြင့် တမတြာခွဲ ရှုတ်ဆိုရာကာလရှိသော ဘ ကိ ကု-
စသောမိဿကအက္ခရာ သရသုံးလုံးတို့သည်လည်းကောင်း-
ရဿမည်ကုန်၏။

ထိုမှတစ်ပါး ဧကေကဿ ရဿဿ တေတ္ထိံ သ ဟေတ္ထိံ သဘောဒတ္တာ နဝနဝုတိ ဟောဒန္တိ-ဟု ကစ္စာယန ဘေဒဋ္ဌိကာသစ် (၁၆၇)၌ မိဿက ရဿသုံးလုံးတို့တွင် တလုံးတလုံး၌ ဗျည်း (၃၃) လုံးမှီသောကြောင့် ရဿ သရပေါင်း (၉၉) လုံးဖြစ်၏ဟုဆိုသေး၏။

ဒီဃ-ဆောင်။ ။ ကေပဒါ၊ သံယုတ္တာ၊ ရှေ့မှာ ရဿန္တိ။

ဒီဃ

ဒီဃကာလေန ယုတ္တတ္တာ၊ တဗ္ဗန္တော ဒီဃနာမကာ။
(ကခိကာ ၈၇-၈၁၀)

ဒီဃကာလေန နိယုတ္တာ တဗ္ဗန္တောဝါ ဒီဃာ။ (ရ)

ဒီဃကာလေန ဝတ္တဗ္ဗတ္တာ ဒီဃာ။ (နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၄)

ဒီဃန္တိ ဒီဃေန ကာလေန ဝတ္တဗ္ဗံ အာကာရာဒိ။
(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

၎င်းတို့နှင့်အညီ—

(က) နှစ်မကြာဟုဆိုအပ်သော မျက်စိနှင့်မှိတ် လက်ဖျစ် နှစ်တွက် ကာလအတိုင်းအရှည်ဖြင့် ရှုတ်ဆိုရသော (အာ-ဤ-ဦ-ဇ-ဩ) ဟူသော ဗျည်းနှင့်မဖက် သက်သက်သော သရဝ ဝလုံးတို့သည် လည်းကောင်း။

ဆန္တေ နိဒ္ဒိဋ္ဌတိနိ၊ နိယမေနော ဝိညာနာ။
ဒီဃဗုဒ္ဓိကာစေတိ၊ ဒီဃတ္တေနော ဝယုတေ။
(ကခိကာ-၉၂ ၈၁၀)

အညဂ္ဂဟဏံ တိယဗုဒ္ဓိကာနုမ္မိ သံဂဟဏတ္ထံ။ (ရ)

၎င်းတို့နှင့်အညီ—

(ခ) တမတြာထက်ဝက် ရှုတ်ဆိုရာကာလရှိသော ဗျည်း တို့နှင့်တွဲဖက်သဖြင့် နှစ်မတြာခွဲ ရှုတ်ဆိုရာကာလရှိသော (ကာ ကီ ကူ ကေ ကော) စသော မိဿက သရငါးလုံး တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒီဃသရမည်၏။

ထိုမှတစ်ပါး

ကေကဿ ဒီဃဿ ဒုတ္တိသံ ဒုတ္တိသဘောဒတ္တာ သဋ္ဌိ အဓိကကေသတာနိ ဟောန္တိ၊ ဟု ကဏ္ဍာယနဘောဒဋ္ဌိကာသစ်(၁၆၇)၌၊ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုကြည့်၍ (၃၂) လုံးသော ဗျည်းတို့သည် ငါးလုံးသော ဒီဃသရတို့ကို မှီ၍ဖြစ်ရကား ဒီဃသရပေါင်း (၁၆၀) ဖြစ်၏ဟု ဆိုသေး၏။

မှတ်ချက်။

ကေ-လဒ၊ သံယုတ္တလည်း၊ ဝဂ္ဂန္တနှင့်၊ ယ-ရ-လ-ဝ၊ နှောင်းတို့က၊ ရဿ မရွတ်ရ မှတ်လေတည်း။ ။

ကုစိတိကိ၊ ကေပဒသံယောဂေပိဝဂ္ဂန္တေသုဝါ ယ-ရ-လ-ဝေ သုဝါ ပရေသု ရဿာ မာဟောန္တုတိ၊ ဧန္တိ၊ သေန္တိ၊ ယေျာဘာသေယျ၊ မေဏ္ဍော၊ သောဏ္ဍော။ (နိရုတ္တိဒီပနီ-၃)

ကုစိတိကိ မဉ္ဇေ တံ နိက္ခဏံ ဝနေ၊ ပုတ္တောတျာဟံ မဟာရာဇ။ (၅)

ဂရုက-လဟုက)

ဂရု

ဂရုကန္တိ ဒီဃမေဝ ယံ ဝါ အယသ္မုတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတ၊ ထေရဿ ယဿနက္ခမတိတိဓံ သံ ယောဂပရိ ကတော ဝုစ္စတိ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၂၄၇)

ဒီဃော ဂရု၊ အာ-ဤ-ဥိ ဘူ-ဓိ-မာ သံယောဂပထော။
ဝတွာ၊ ဂန္ဓာ၊ ယဿ နက္ခမတိ။ (နိဟိ၊ သုတ္တ၊ ၆)

သံယောဂဘူတေ အက္ခရေ ပရေ ယောပုဗ္ဗော ရဿက္ခရာ။
ဧသာ ဂရုသညော ဟောဘိ၊ ယထာ ဒတွာ၊ ဟိတွာ၊ သုတွာ။
(ရု-ဒုမ္ပိဂရုအပုဗ္ဗံ)

ဒီဃာစေဝ သံယောဂပုဗ္ဗာစ နိဂ္ဂဟိတန္တာစ ဂရုကာနာမ။
(နိရုတ္တိဒီပနီ-၆)

သင်္ခါသ္မာရော အနုသ္မာရံသဟိတော ဥပလက္ခဏမေတံ၊
အဝသာနေ ဗျဉ္ဇနန္ဒောပိ လုဟု ဂရု ဘဝဟိတိ ဗောဓံ။
(ဆန္ဒောမဉ္ဇရီ ဋီ)

၎င်းတို့နှင့်အညီ-

- (က) ဗျည်းနှင့် မဖက် သက်သက်သော (အာ-ဤ-ဥိ-ဇ-ဩ) ဟူသော ဒီဃသရ (၅) လုံးသည် လည်းကောင်း။
- (ခ) ဗျည်းနှင့် တွဲဖက်နေသော (ကာ-ကိ-ကူ-ကေ-ကော) ဟူသော ဒီဃသရ (၅) လုံးသည် လည်းကောင်း။
- (ဂ) သံယုဂ် (လုံးဆင့်) အက္ခရာတို့၏ ရှေ့၌ရှိသော (ယဿ၊ စိတ္တ၊ ဘိက္ခုယ) စသော ရဿ သရ(၃) လုံးသည်လည်းကောင်း။
- (ဃ) နိဂ္ဂဟိတ် (သေးသေးတင်) နှင့် တွဲစပ်နေသော ဗျည်းနှင့် တကွသော (အဟံ၊ တဟိံ၊ အဟံ) စသော ရဿ သရ(၃) လုံး။ ဗျည်းနှင့် မဖက် သက်သက်သော (အံ၊ ဣံ၊ ဥံ) ဟူသော ရဿ သရ(၃) လုံးသည် လည်းကောင်း။

ဂရု-မည်၏။

ဝိ၊ သံခိပ် (၄၃၁) ငါးလုံး ဒီဃံ၊ သုံး ရဿ၊ ဂ-လ-နှစ်မည်ထပ်။
(၄၁၂) သံယုတ်-နိဂ္ဂဟိတ၊ နှောင်းပြန်က၊ ရဿ ဂရုမုတ်။

လဟု။

လဟုကန္တိ ရဿ မေဝ ယံဝါ အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိန္ဒ
ယေရဿ ယဿ နခမတိတိ ဧဝံ အသံယောဂ ပရိကတော ဝုစ္စတိ။
(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

ရဿော လဟု၊ အ-ဣ-ဥ၊ ပဌတိ၊ ပဒတု၊ အသံယောဂ ပရောစ၊
ယဿ နခမတိ၊ နု။ (နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၆)

ရဿဉ္စ သံယောဂါ၊ ရံ၊ ဘာသိတံ လဟုကဝုယံ။
(ကာရိကာ-၁၁၃ ဂါထာ)

ကုစိ သံယောဂတော ပုဗ္ဗာ ကောရောကောရာ ရဿာဣဝ
ပုစ္ဆန္တိ၊ ယသာ-တ္ထေ -သေဇယျာ၊ ဩဋ္ဌော၊ သောတ္ထိ။
(ရူ-အညေဒိသာအဖွင့်)

တတ္ထ ဧတံ ဩတံ ဣတိဒ္ဓေ ကေပဒသံယောဂေ ပရေ ကုစိ
လဗ္ဘန္တိ၊ ဧဋ္ဌိ၊ သေဋ္ဌော၊ ဩဋ္ဌော၊ သောတ္ထိ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ-၃)

၎င်းတို့နှင့်အညီ-

(က) ဗျည်းနှင့် မဖက် သက်သက်သော (အ-ဣ-ဥ) ရဿ သရ
(၃)လုံးသည်လည်းကောင်း။

(ခ) ဗျည်း နှင့်ဝဲဖက် သော(က ကိကု)စသော ရဿသရ(၃)လုံး
သည်လည်းကောင်း။

(ဂ) ဗျည်းနှင့် မဖက် သက်သက်သော ကေပဒသံယုတ်(လုံးဆင့်)
ရှေ့က ရှိသော(ဧတံ-ဩတံ)ဟူသော ဧ-ဩ-ဒီသရနှစ်လုံး
သည်လည်းကောင်း။

(ဃ) ဗျည်းနှင့် ဝဲဖက်သော ကေပဒသံယုတ် (လုံးဆင့်) ရှေ့ကရှိ
သော (သေဋ္ဌောသောတ္ထိ)ဟူသောဩ-ဒီသရနှစ်လုံးသည်
လည်းကောင်း-လဟုမည်၏။

ကောင်း။ ။ကေပဒ၊ သံယုတ္တ၊ ဒီသ-ဩ လဟုဟော၏။

(နိဂ္ဂဟိတနှင့် ဝိမုတ္တ)

နိဂ္ဂဟိတ

အံ ဣံ ဥမိတိ ယံ သရဘော ပရံ သုယျတိ၊ တံ နိဂ္ဂဟိတံ၊ ယံ သဒ္ဓရူပံ တံ အံ ဣံ ဥမိတိ သရဘော ပရံ ဟုတ္တာ သုယျတိ၊ တံ နိဂ္ဂဟိတံနာမ ဘဝတိ။ သေယျထိဒံ-အဟံ ကေဝဇ္ဇဂါမသ္မိံ အဟံ ကေဝဇ္ဇဒါရကောတိအာဒိသု ရဿတ္တယတော ပရံ ဗိန္ဒု၊ နိဂ္ဂဟိတံနာမာတိ ဒဠဗ္ဗံ။ တံ ပန သာသနိက ပယောဂဝသေန ရဿ သရံ နိဿာယ ဂယျတိ ဥစ္စာရိယတိတိ နိဂ္ဂဟိတန္တိဝုစ္စတိ။ ကရဏာနိ နိဂ္ဂဟေတွာ အဝိဝဋ္ဋေန မုခေန သာနုနာသိကံ ကတွာ ဤရိတန္တိ နိဂ္ဂဟိတံ။ (နိတိ၊ သုတ္ထ၊ ၅)

ဤအလို။ (က)ရဿ သရသုံးလုံးကိုမိ၍ ရှုတ်အပ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်မည်၏။

(ခ)ကရိုဏ်းကိုနှိပ်၍ မဖွင့်သောခံတွင်းဖြင့် နာသိကဌာန်ဖြစ်အောင် ရှုတ်အပ်သောကြောင့် နိဂ္ဂဟိတ်မည်၏။

ကရဏံ နိဂ္ဂဟေတွာန၊ မုခေန ဝိဝဋ္ဋေန ယံ။
ဝုစ္စတေ နိဂ္ဂဟိတန္တိ၊ ဝုတ္တံ ဗိန္ဒု သရာနုဂံ။
(ရူ-အံဣတိ နိဂ္ဂဟိ-အဖွင့်)

နိဂ္ဂဟိတန္တိ ယံ ကရဏာနိ နိဂ္ဂဟေတွာ အဝိဿဇ္ဇေတွာ အဝိဝဋ္ဋေန မုခေန သာနုနာသိကံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၂၄၇)

ယထာ သဒ္ဓသဟိတော ဝါတော မုခသိဒ္ဓေန ဗဟိ အနိက္ခမ နာသ သောတာဘိမုခေါ ဟောတိ၊ တထာ မုခံ အဝိဝဋ္ဋံ ကတွာ ဝတ္တဗ္ဗံ ဗျဉ္ဇနံ နိဂ္ဂဟိတံနာမ၊ တေန ယုတ္တာနိ သဗ္ဗဗျဉ္ဇနာနိ နိဂ္ဂဟိတန္တိနာမ။ (နိရုတ္တိဒီပနီ-၆)

ဗိန္ဒု၊ ပန နိဂ္ဂဟိတန္တိ ဝုစ္စတိ၊ တံ ဟိ သရံ နိဿိတံ ဟောတိ၊
ဗျဉ္ဇနံ နိဿိတံ ဟောတိ။ နန္ဒစ ရဿသရံ နိဿာယ ဂယတိတိ
နိဂ္ဂဟိတန္တိ ဝုတ္တတ္တာ သရမေဝ နိဿိတံ၊ န ဗျဉ္ဇနန္တိ။ သစ္စံ၊
ကေဝလံ သံဝရေစ သသရဗျဉ္ဇနေစ ပန ဒဿနတော ဝေဝုတ္တန္တိ
ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ။ တေနာဟ-စူဠနိရုတ္တိယံ....

ဗျဉ္ဇနာနံ သရာနံ တု၊ သာခာရဏမိဒံ တသ္မာ။
နိဂ္ဂဟိတံနာမ ဇာတံ၊ နိရုတ္တညု ဟိ ဒေသိတန္တိ။

(ကစွာယနဘေဒ၊ ဋီသစ်၊ ၁၆၆၊ ၁၆၇)

နိဂ္ဂဟေတုာတိ နိဂ္ဂဟိတံနာမ အတ္ထတော ဌာနံကရဏာနံ
အဝိဿဇ္ဇနံ အမုဉ္ဇနန္တိ အာဟ အဝိဿဇ္ဇေတုာတိ။

(ကမ္မဝဂ်၊ ပရိဝါယောဇနာ)

၎င်းတို့နှင့်အညီ—

နိဂ္ဂဟိတံကိုမိသော အက္ခရာတို့၏ လည်ချောင်းစသော ဌာနံကရိုဏ်း
တို့မှဖြစ်သော အသံနှင့်တကွသောလောကီ ခံတွင်းပေါက်မှ အသံထွက်
မသွားစေပဲ ခံတွင်းကိုပိတ်၍ နှာခေါင်းပေါက်မှ လေထွက်သွားအောင်
ပြု၍ ရှုတ်ဆိုအပ်သော—

(က) အံဏ္ဍံ ဥ-ဟူသော ရဿသရ (၃)လုံးကိုမိသော ဗိန္ဒုသည်
လည်းကောင်း။

(ခ) ကံ ကိံ ကုံ-စသော ဗျည်းနှင့်တကွသော ရဿ-သရ (၃)လုံး
ကိုမိသော ဗိန္ဒုသည်လည်းကောင်း နိဂ္ဂဟိတံမည်၏။

နိဂ္ဂဟိတံနှင့် ဗိန္ဒု

နိဂ္ဂဟိတေ ကဏေ ဗိန္ဒု။ (ဓာန်-၁၁၁၅-ဝါထာ)၌ ဆိုသောကြောင့်
နိဂ္ဂဟိတံနှင့် ဗိန္ဒုသည် သဒ္ဒါမျှသာကဲ့၏ အနက်အတူတူပင်။

သရဏဂမနာဒိဋ္ဌာနေ ဝိဒတိ ဇာနာတိ တေနာတိ ဝိဒ-ဉာဏေ၊
ဥ၊ နာဂမော၊ ဝဿ ဗော။ ယံလောကေ နိဂ္ဂဟိတံဣတိ၊ ဝိဒ္ဓန္တု
ဣတိ၊ သေးသေးတင်ဣတိ၊ ဝိသဇ္ဇနိဣတိ ဝေါဟာရန္တ။
(ပဒဝိစယတ္ထ၊ ၃၃)

(ဓာနံ၊ ပဒီပိကာသုစိ၊ ၃၇၇) ဌိကား....

ဝိဒ-လာဘော၊ ဥ၊ ဝိဒ္ဓန္တု၊ တေ လဗ္ဘဇေတိ ဝိဒ္ဓန္တု၊ ဝဿ ဗော၊
နိဂ္ဂဟိတံဂမော။ ဝဇ္ဇတ္တာ ဝါဝိဒ္ဓန္တု၊ ဣမသ္မိံ ပက္ခေ ပဗ္ဗဇ္ဇဒိနာ
ရူပသိဒ္ဓိ-ဟုဆိုတော်မူ၏။

ဝိမုတ္တ

ဝိမုတ္တန္တိယံကရဏာနိ အနိဂ္ဂဟေတွာ ဝိဝဇ္ဇေန မု
ခေန အနုနာသိကံ အကတွာ ဝုစ္စတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)
ဋ္ဌာန်းကရိုဏ်းတို့ကို မနှိပ်မူ၍ နှာခေါင်းပေါက်မှ လေမထွက်စေပဲ
ခံတွင်းကိုဖွင့်၍ ရှုတ်ဆိုအပ်သော....

- (က) ဗျည်းနှင့်မတွဲဖက် သက်သက်သော (အာ) သရသည် လည်း
ကောင်း။
- (ခ) ဗျည်းနှင့်တကွသော (ကာ-ခါ) စသော (အာ) သရသည်လည်း
ကောင်း-ဝိမုတ္တမည်၏။

ဝိ၊ သံခိပ် (၄၁၂) ဝိဒ္ဓန္တု-နိဂ္ဂဟိတံ၊ ခံတွင်းပိတ်၊ မပိတ်-ဝိမုတ်မှတ်။

ဆရာတော်-ဦးပုခန်း၏ ဗျဉ္ဇနဋ္ဌိဒီပနီ (၁၈) ဌိကား-

ကရဏာနိ အနိဂ္ဂဟေတွာ ဝိဝဇ္ဇေန မုခေန ဝတ္ထဗ္ဗံ ဝိမုတ္တံ၊ ဓမ္မဋ္ဌိ
တတာ ဓမ္မနိဟာမတာ ကုသလာမော။ (နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၇)

သုကာတုမေတိ ဝိဝဇ္ဇေန မုခေန ဝတ္ထဗ္ဗေ ပန သုဏိတုမေတိ
ဝါ ဗောဉ္ဇတ္တိတိဝတ္ထဗ္ဗေ ဝေါဉ္ဇတ္တိတိ ဝါ အဝိဝဇ္ဇေန မုခေန
သာနုနာသိကံ ကတွာ ဝဇ္ဇနံ ဝိမုတ္တော နိဂ္ဂဟိယဝစနံနာမ။

ပတ္တကလ္လန္တိ အဝိဝဋ္ဋေန မုခေန သာနုနာသိကံ ကတော ဝတ္တဗ္ဗေ
ပတ္တကလ္လာတိ ဝိဝဋ္ဋေန မုခေန သာနုနာသိကံ အကတော ဝစနံ
နိဂ္ဂဟိတဿ ဝိမုတ္တဝစနံနာမ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

အထက်ပါ-သဒ္ဒါနိတိ၊ ဝိ-အဋ္ဌကထာတို့၌။

ဗျည်းနှင့်မဖက် သက်သက်သော သုဒ္ဓ(အာ)အက္ခရာကို ဝိမုတ္တဟု
မပြဆိုမူ၍....

- (က) ဓမ္မဋ္ဌိဘတာ-ဓမ္မနိယာမတာ-တို့၌ တ-ဗျည်းနှင့် တက္ကသော
(အာ)အက္ခရာ။
- (ခ) ကုသလာ-၌ လ-ဗျည်းနှင့်တက္ကသော(အာ)အက္ခရာ။
- (ဂ) ဓမ္မာ-၌ မှ ဗျည်းနှင့်တက္ကသော(အာ)အက္ခရာ။
- (ဃ) သုဏာတု-၌ ဏ-ဗျည်းနှင့်တက္ကသော(အာ)အက္ခရာ။
- (င) သော-၌ သ-ဗျည်းနှင့်တက္ကသော(အာ)အက္ခရာ။
- (စ) ပတ္တကလ္လာ-၌ လဗျည်းနှင့်တက္ကသော(အာ)အက္ခရာ။

ဤသည်တို့ကိုသာ ဝိမုတ္တ-ဟုအသေအချာ ဖွင့်မိန့်ဆိုတော်မူကြ
သောကြောင့် ဗျည်းနှင့်တက္ကသော (အာ) အက္ခရာကိုသာ ဝိမုတ္တ-ဟု
သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်ယူသိမြင်သင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

(သမ္ပန္နနှင့် ဝဝတ္တိတ)

သမ္ပန္န

သမ္ပန္နန္တိ ယံ ပရပဒေန သမ္ပန္နိတော တုဏှိဿာတိဝါ တုဏှဿာတိ
ဝါ ဝုစ္စတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

ပရပဒေန သမ္ပန္နိတော ဝုတ္တံ သမ္ပန္နံ။ (နိတိ၊ သုတ္ထ၊ ၇)

သဒ္ဓါနုဂ္ဂပ ဥပဒေသ ဇိနဝစနာနုဂ္ဂပနှင့်အညီ တုဏှိ-အဿ-ဟူသော
ရှေ့ပုဒ်နောက်ပုဒ် နှစ်ပါးတို့ကို သန္နိစပ်၍ တုဏှိဿ-ဟု ရှုတ်ဖတ်ခြင်း
စသည်၊ သည် သမ္ပန္နမည်၏။

ဝဝတ္တိတ

ဝဝတ္တိတန္တိ ယံပရပဒေန အသမ္ပန္နံ ကတာ ဝိဝိဒ္ဓိတု၊ တုဏှိ
အဿာတံဝါ တုဏှအဿာတံပါ ဝုစ္စတံ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

ပဒစ္ဆေဒံ ကတာ ဝုတ္တံ ဝဝတ္တိတံ။ (နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၇)

သဒ္ဓါနုရူပ ဇိနဝစနာနုရူပနှင့်အညီ တုဏှိဿ-ဟူသောပုဒ်ကို တုဏှိ-
အဿ.ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည် ဝဝတ္တိတမည်၏။

ဝိ၊ သံခိပ်(၄၁၄)သမ္ပန်-သန္ဓံ၊ ပုဒ်ဖြတ်ဘိ၊ ဝဝတ္တိတ-မှတ်။

၁၃။ ရွတ်ဖတ်ခြင်း

က။ (ကမ္မကောပ-ဒုရုတ္တ)ကံကို ပျက်စီးစေသော ရွတ်ဖတ်နည်း။

ခ။ ကမ္မအကောပ-ဒုရုတ္တ-ကံကို မပျက်စီးစေသော ရွတ်ဖတ်နည်း။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်။ သိထိလကို နေိတအားဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း။

ဓနိတကို သိထိလအားဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း။

နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝိမုဟ်အားဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း။

ဝိမုတ္တိကို နိဂ္ဂဟိတ်အားဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း-တို့သည် ကံကို
ပျက်စီးစေသော (ကမ္မကောပ) ရွတ်ဆိုခြင်းမည်၏။

ဝိ၊ သံခိပ်(၄၁၅)သိ-ဓ-နိဂ်-ဝိ၊ ပြန်လှန်ဘိ၊ ပျက်၏ ဥ တ်ကမ္မဝါ။

ဣတိ သိထိလေ ကတ္တဗ္ဗေ နေိတံ၊ နေိတေ ကတ္တဗ္ဗေ သိထိလံ၊
ဝိမုတ္တေ ကတ္တဗ္ဗေ နိဂ္ဂဟိတံ၊ နိဂ္ဂဟိတေ ကတ္တဗ္ဗေ ဝိမုတ္တန္တိ ဣမာနိ
စတ္တာရံ ဗျဉ္ဇနန္တိ အန္တောကမ္မဝါစာယ ဒူသေန္တိ၊ ဧဝံ ဝဒန္တော
ဟိ အညသ္မိ အက္ခရေ ဝတ္တဗ္ဗေအညံ ဝဒတိ ဒုရုတ္တံ ကရောတိတိ
ဝုစ္စတံ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၈)

သိထိလကို-ခနိဆို

(က) တတ္ထ သုဏ္ဍာတုမေတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ တကာရဿ ထ ကာရံ ကတော သုဏ္ဍာထုမေတိဝစနံ သိထိလဿ ခနိတကရဏံနာမ။ တထာ ပတ္တကလ္လံ သောဉတ္တိတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ ပတ္တကလ္လံ သောဉတ္တိတိ အာဒိဝစနဉ္စ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

သုဏ္ဍာတု-ဟု သိထိလ တအက္ခရာဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရမည်ကို၊ သုဏ္ဍာထု-ဟု ခနိတ(ထ) အက္ခရာဖြင့် ရွတ်ဖတ်ခြင်းကြောင့် ကံပျက်၏။

ခနိကိုကား-သိထိထား-

ရွတ်ငြား ပျက်ခဲ့ပြီ

(ခ) ဘန္တေ သံဃောတိဝတ္ထဗ္ဗေ ဘ-ကာရ သံ-ကာရာနံ(ဗ) ကာရ ဂကာရေ ကတော ဗန္တေ သံဂေါတိဝစနံ ခနိတဿ သိထိလ ကရဏံနာမ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

ဘန္တေ-၌ ခနိတ(ဘ)အက္ခရာဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရမည်ကို၊ သိထိလ(ဗ) အက္ခရာဖြင့် ရွတ်ဖတ်ခြင်း။ သံဃော-၌ ခနိတ(ဃ)အက္ခရာဖြင့် ရွတ်ဖတ် ရမည်ကို သိထိလ(ဂ)အက္ခရာဖြင့် ရွတ်ဖတ်ခြင်းကြောင့် ကံပျက်၏။

ဝိမုတ္တိကို-နိဂ္ဂဟိတ်ဆို-

(ဂ) သုဏ္ဍာတု မေတိ ဝိဝဋ္ဌေန မုခေန ပတ္ထဗ္ဗေ ပန သုဏ္ဍာတု မေတိဝါ သောဉတ္တိတိဝတ္ထဗ္ဗေ သေဉတ္တိတိဝါ၊ အဝိဝဋ္ဌေန မုခေန အနုနာသိကံ ကတော ဝစနံ ဝိမုတ္တဿ နိဂ္ဂဟိတဝစ နံနာမ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

သုဏ္ဍာတုမေ-၌(ဏာ) သောဉတ္တိ-၌(သာ) တို့ကို ခံတွင်းကိုဖွင့်၍ ဝိမုတ္တိဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရမည် ဖြစ်ပါလျက်(ဏိ-သံ)ဟု ခံတွင်းကိုပိတ်၍ နာသိကဋ္ဌာန်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ခြင်းကြောင့် ကံပျက်၏။

နိဂ္ဂဟိတ်အား-ဝိမုတ်ထား

ရွတ်ငြား-ပျက်ခဲ့ပြီ

(ဆ) ပတ္တကလ္လန္တိ အဝိဝဇ္ဇေန မုခေန အနုနာသိကံ ကတော ဝတ္တဗ္ဗေ
ပတ္တကလ္လာတိ ဝိဝဇ္ဇေန မုခေန အနုနာသိကံ အကတော ဝဇ္ဇနံ
နိဂ္ဂဟိတဿ ဝိမုတ္တဝဇ္ဇနံနာမ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၇)

ပတ္တကလ္လံ-၌(လ္လံ)ဟု ခံတွင်းကိုငိုက်၍ နာသိကဌာန်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရ
ရမည်ကို(လ္လာ)ဟု ခံတွင်းကိုဖွင့်၍ (ဝိမုတ္တ)ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ခြင်းကြောင့်
ကံပျက်၏။

ကမ္မအကောပ-ဒုရုတ္တ

- ၁။ -ဒီဃကို ရဿ-ပြု၍ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊
- ၂။ -ရဿကို ဒီဃပြု၍ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊
- ၃။ -ဂရုကို လဟုပြု၍ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊
- ၄။ -လဟုကို ဂရုပြု၍ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊
- ၅။ -သမ္ပန္နကို ဝဝတ္ထိတပြု၍ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊
- ၆။ -ဝဝတ္ထိတကို သမ္ပန္နပြု၍ ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊

ဤ(၆)ပါးသော ရွတ်ဖတ်ခြင်း တို့သည် ကံကို ပျက်စီး စေတတ်
သော ရွတ်ဖတ်ခြင်းတို့သည်ကုန်၏။

သစေ ပန ဧဝံ အကတော ဒီဃ ဝတ္တဗ္ဗေ ရဿံ၊ ရဿ
ဝတ္တဗ္ဗေ ဒီဃံ ဝဒတိ။ တထာ ဂရုကေ ဝတ္တဗ္ဗေ လဟုကံ၊
လဟုကေ ဝတ္တဗ္ဗေ ဂရုကံ ဝဒတိ။ သမ္ပန္နေ ဝါပန ဝတ္တဗ္ဗေ
ဝဝတ္ထိကံ၊ ဝဝတ္ထိတေ ဝါ ဝတ္တဗ္ဗေသမ္ပန္နံ ဝဒတိ။ ဧဝံ ဝုဇ္ဇင်္ဂ
ကမ္မဝါစာ န ကုပ္ပတိ။ ဣမာနိ ဟိ ဆဗျာဉ္ဇနာနိကမ္မံ နကော
ပေန္တိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၈)

ယထာဘူတ-သိမှတ်ကြ

အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ၌၊ ကံမပျက်—ဟူသော စကားသည်၊ ဒီသံ—ရဿ—ဂရု—လဟု နှစ်ချက်ရကောင်းသော အရာဌာန တို့ကို ရည်ညွှန်း၍ ဖွင့်ဆိုပေသည်။ နေရာဌာနတိုင်း ရည်ညွှန်း၍ မဖွင့်ဆိုကြောင်းကို....

ဧဝံ ယထာဌာနေ တံ တဒေဝ အက္ခရံ ဘာသန္ဓေန အနုက္ကမာဂတံ ပဝေဏီ အဝိနာသေန္ဓေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ ဟူသော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၈) မှာထား ချက်ဖြင့် သိနိုင်ကြပေသည်။

အနုရူပဌာန—	(ဒီသံ)	(ရဿ)
၁။	-တသ္မာ တုဏှိ...	-တသ္မာ တုဏှိ၊
၂။	-သမူဟ နေယျ...	-သမူဟ နေယျ၊
၃။	-ဧကူ ပေါသထံ...	-ဧကူ ပေါသထံ၊
၄။	-ယာ သိမာ....	-ယာသိမာ၊
၅။	-ဘိက္ခူနံ....	-ဘိက္ခူနံ၊
	(ဂရု)	(လဟု)
၁။	ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော—	ဥပသမ္ပဒါပေခေါ၊
၂။	နက္ခမ္ပတိ—	နခမတိ၊
၃။	သမ္ပန္နိတော—	သမ္ပန္နိတော၊

စသော နှစ်ချက် ရကောင်းသော ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့နှင့် မဆန့်ကျင်၍ ပေါရာဏ ပဝေဏီ အာဂတ အနုရူပဌာန တို့၌သာ ကံမပျက်ဟု ဖွင့်ဆိုပေသည်။

ဒီသေ ဝတ္တဗ္ဗေ ရဿန္တိအာဒီသု ဘိက္ခူနန္တိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဘိက္ခူနန္တိ ဝါ၊ ဗဟုသုတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဗဟုသုတိဝါ၊ နက္ခမ္ပတိတိ ဝတ္တဗ္ဗေ နခမတိတိဝါ၊ ဥပသမ္ပဒါ ပေက္ခောတိ ဝတ္တဗ္ဗေ ဥပသမ္ပဒါ ပေခေါတိဝါ၊ ဧဝံ အနုရူပဌာနေသုပေ ဒီသရဿာဒိ ရဿာသာဒိ ဝသေန ပရိဝတ္တေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၃၁၅)။

အနန္တရူပဌာန	(ဒီဃ)	(ရိဿ)
၁။ အယံ နာဂေါ-		အယံ နဂေါ။
၂။ သုဏ္ဍတု-		သုဏ္ဍတု။
၃။ အန္တရာယိကေဟိဓမ္မဟိ-		အန္တရာယိကေဟိဓမ္မေဟိ။
	(ဂရု)	(လဟု)။
၁။ သံဃော-		သဃော။
၂။ တိဿော-		တိဿော။
၃။ ယာစန္တိ-		ယာစတိ။

ဤသို့သော ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့နှင့်ဆန့်ကျင်၍ အနန္တရူပဌာနတို့၌ ဒီဃ ရိဿ ပြောင်းလဲ၍လည်းကောင်း၊ ဂရု-လဟု ပြောင်းလဲ၍လည်းကောင်း၊ မရွတ်ဖတ်အပ်ပေ ကံပျက်၏။

အမှာ။ ။ ဤ၌-ဒီဃနှင့်ဂရု၊ ရိဿနှင့်လဟုတို့သည် မထူးလှသော်လည်း ထင်မြင်လွယ်ကူစေရန် ခွဲခြား၍ပြလိုက်သည်။

န ဝန နာဂေါတိဝတ္တဗ္ဗေ နဂေါတိဝါ။ သံဃောတိဝတ္တဗ္ဗေ သဃောတိဝါ တိဿောတိဝတ္တဗ္ဗေ တိဿောတိဝါ။ ယာစတိတိဝတ္တဗ္ဗေ ယာစန္တိတိဝါ။ ဧဝံ အနန္တရူပဌာနောသု ဝတ္တံ။
(ဝိမတိဒု၊ ၃၁၅)

အနန္တရူပချည်းသာ

သမ္ပန္နနှင့်ဝတ္တိတ-ဤနှစ်ပါး၌ကား (ဝဏ္ဏကာလဗျဝဌာနေ သန္တိကာရိယံ န ဟေ ကိ) ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိလော-သဒ္ဓဉာဏေသနှင့်အညီ ပုဒ်စပ်၍ ရွတ်ရမည့်နေရာ၌လည်းကောင်း၊ ပုဒ်ဖြတ်၍ရွတ်ရမည့်နေရာ၌ ပုဒ်စပ်၍လည်းကောင်း ရွတ်ဖတ်ဖြားဖြင့် အလုံးစုံသော နေရာဌာန၌ရအပ်၏။ ကံမပျက်ပေ။

သို့သော်... ပုဒ်စပ်-ပုဒ်ဖြတ်ရာ၌ ဇိနဝစနန္တရူပဖြစ်ရမည်ကို သတ်ပြုကြရာသည်။

(ဝဝတ္တိတ)

(သမ္ဗန္ဓ)

- ၁။ ယံဿ အာယသ္မတော ယဿာယသ္မတော၊
 - ၂။ တုဏှိ အဿ တုဏှဿ၊
 - ၃။ ဧဝံ တေဓာရယာမိ ဧဝမေတံဓာရယာမိ၊
- သမ္ဗန္ဓံ ပန ဝဝတ္ထာနဉ္စ သဗ္ဗထာပိ ဝဇ္ဇတီတိ ဂဟေထဗ္ဗံ ။
(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၃၁၅)

(ပဓာန-မှတ်ရန်အချက်)

- ၁။ ပါဠိတော်အား မလျော်သော အာဒေသကို အပြောင်းအလွှဲပြု၍ မရွတ်ဖတ်အပ်-ကမ္မကောပ ဒုရုတ္တဖြစ်၏။
- ၂။ ပါဠိတော်အား လျော်သော အာဒေသကို အပြောင်းအလွှဲပြု၍ ရွတ်ဖတ်အပ်၏-ကမ္မကောပ ဒုရုတ္တ မဖြစ်။
- ၃။ ပါဠိတော်အား မလျော်သော ဒီဃ-ရဿတို့ကိုအပြောင်းအလွှဲပြု၍ မရွတ်ဖတ်အပ်၊ ကမ္မကောပ ဒုရုတ္တဖြစ်၏။
- ၄။ ပါဠိတော်အား လျော်သော ဒီဃ-ရဿ နှစ်ချက်သင့်သော အရာဌာနတို့၌ ပြောင်းလွှဲ၍ ရွတ်ဖတ်အပ်၏ ကမ္မကောပ ဒုရုတ္တ မဖြစ်။
- ၅။ ပါဠိတော်အားလျော်သော သမ္ဗန္ဓ-ဝဝတ္တိတတို့ကိုပြောင်းလွှဲ၍ နေရာဌာနတိုင်း ရွတ်ဖတ်အပ်၏ ကမ္မကောပ ဒုရုတ္တမဖြစ်။

- ၁၄။ ကမ္မဝါစာဖတ်မှုသတ်ပြု
 ကမ္မဝါ လျှောက်ကျိုး စေရမည်....ဥပဒေသ။
 ကမ္မဝါ-မှားမှု သုဏာတု.... မဖြစ်ကြစေရန်။
- ၁။ (ဋ-ဌ-ဍ-ဎ-ဏ-ရ-ဠ) ဟူသော မုဒ္ဒဇအက္ခရာတို့ကို ရွတ်ဖတ်ကြရာ၌ အမှတ်မထင် (တ-ထ-ဒ-ဓ-န-လ-သ) ဟူသော ဓန္တဇအက္ခရာတို့၏ အသံနှင့်ရွတ်ဖတ်မိတတ်ကြလေသည်။

ထို့ကြောင့်(ဏ)ကိုရွတ်ဖတ်ရာ၌ လျှောက်လိပ်ခံတွင်းကိုဖွင့်၍ သု-ဏာ-တုဟု လေးလေးမှန်မှန်ရွတ်မှ မုဒ္ဒဋ္ဌာန်ဖြစ်နိုင်ပေမည်။ “ရ”အက္ခရာကိုရွတ်ကြည့်၍ နည်းယူလေ့ကျင့်ကြပါကုန်။

၂။ (အယံ-စိဝရံ-ဥပသမ္ပဒံ-သံဃဿ-ပတ္တကလ္လံ-နာဂံ)တို့၌ (ယံ-ရံ-ဒံ-သံ-လ္လံ-ဂံ)တို့ကို အမှတ်မထင် ခံတွင်းကိုဖွင့်၍ ရွတ်ဖတ်မိတတ်ကြသည်။

(ကရိုဏ်းကိုနှိပ်၊ နိဂ္ဂဟိတ်၊ ပိဏ်၍ရွတ်လေပါ)ဟူသော ရဋ္ဌဂုရုတိပိဋကဓရ-မင်းကွန်းဆရာတော်၏ ဆောင်ပုဒ်နှင့်အညီ၊ ကရိုဏ်းကိုဖိနှိပ်၍ ခံတွင်းကိုပိတ်ပြီးလျှင် နှာခေါင်းမှလေထွက်သွားအောင် ရွတ်ဖတ်နိုင်ကြရန်လုံ့လပြု၍လေ့ကျင့်ကြပါကုန်။ ၂-ပါး၊ ၃-ပါး တပေါင်းတည်းရွတ်ဖတ်ကြရာ၌ တပါးကို တပါး အမှီလိုက်ခါ ရွတ်ဖတ်နေကြရသဖြင့် ဌာန်ကရိုဏ်းပယတ် မပီမသဖြစ်တတ်ကြပါသည် အရှင်ကောင်းတို့။

၃။ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊

ဤ၌-ဝိသေသန ဝိသေသပဒဖြစ်သော (အာယသ္မတော တိဿဿ)ဟု စဉ်းငယ်ဖြတ်၍ ရပ်တန့်ပြီးမှ (ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော) ဟု ရွတ်ဖတ်လျှင် ဥပသမ္ပဒါပေက္ခောဟူသော သမ္ပန္နပုဒ်သည် ဝဝတ္ထိတပုဒ် ဖြစ်ပဲ သုဝုတ္တ ကောင်းစွာဖတ်ခြင်းသဘော သက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

၄။ ဥပသမ္ပဒော၊ ဤ၌(သမ်-ပန်)ဟု နှစ်သံရှိရာ (သမ်)အတွက် နှုတ်ခမ်းကို ရှေးဦးစွာပိတ်လိုက်ပြီး ချက်ချင်းဖွင့်ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် ပီသသော မကာရန္တအသံကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

(ပန်)အတွက် လျှာဖျားကိုသွားရင်းအခြေသို့ ထိအောင်ပြု၍ ရွတ်ဆိုလျှင် ပီသသော န-ကာရန္တအသံကို ရရှိနိုင်ပါသည်။

၅။ အးမှထုတ်ရန်မှာ—

- (က) မုဒ္ဒဇအက္ခရာတို့၌ ရ ကို ၃-၄ ကြိမ် ရွတ်ကြည့်၍နည်း ယူကြပါရန်
- (ခ) ဒန္တဇအက္ခရာတို့၌ သ-အက္ခရာကို ၃-၄ ကြိမ် ရွတ်ကြည့်၍ နည်းယူကြပါရန်။
- (ဂ) သြဋ္ဌဇအက္ခရာတို့၌ မ-အက္ခရာကို ၃-၄ ကြိမ် ရွတ်ကြည့်၍ နည်းယူကြပါရန်။

၆။ ယသွာ—တသွာ

ဤ၌ ယသမာ တသမာ-ဟု မရွတ်ဖတ်ရပေ။

မာဂဓဘာသာ (သံဒယာဂပရ) အက္ခရာဆင့်၍ ရေးသားရွတ်ကြရာ၌

- ၁။ ဝဂ်တူ အက္ခရာဆင့်၊
- ၂။ ဝဂ်မတူ အက္ခရာဆင့်—ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပေသည်။

တနည်း....

- ၁။ ထက်အောက်ဆင့်၊
- ၂။ ဘေးတိုက်ဆင့်၊
- ၃။ ထပ်၍ဆင့်၊
- ၄။ သုံးလုံးဆင့်၊
- ၅။ ဝိကတိဆင့်-ဟူ၍ ငါးမျိုးရှိပေသည်။

ပုံစံများ—

- ၁။ ထက်အောက်ဆင့်-...သက္က၊ အဂ္ဂ၊ သစ္စ၊ သဇ္ဇန၊ ဝဇ္ဇ၊ အဗ္ဗ၊ ဝဏ္ဏ-စသည်။
- ၂။ ဘေးတိုက်ဆင့်...ပညာ၊ ယဿ၊ ဘာသေယျ-စသည်။
- ၃။ ထပ်၍ဆင့် ...ဇဇဋ္ဌ၊ စုဗ္ဗ။
- ၄။ သုံးလုံးဆင့်...စက္ခာပထံ၊ ဝက္ကေတ္တ၊ ဣန္ဒြိယ-စသည်။
- ၅။ ဝိကတိဆင့်-ဒဠိ၊ တံယှံ၊ မယှံ-စသည်။

• ပါဠိဘာသာ၌—

ယေဘုယျ ရှုတ်ဖတ်ရန် အသံထွက်များ

- ၁။ က-သတ်သံ၊
- ၂။ င-သတ်သံ၊
- ၃။ စ-သတ်သံ၊
- ၄။ တ-သတ်သံ၊
- ၅။ န-သတ်သံ၊
- ၆။ ဝဆွဲ တ-သတ်သံ။

ဆောင်။ ။ က-င-စ-သတ်၊ တ န-သတ်၊ တ-သတ် ဝ-ဆွဲ သံခြောက်မျိုး။

• ထို(၆)ပါးတို့တွင်—

၁။ (က)ဣ-အက္ခရာ၊ ဥအက္ခရာတို့ နောက်၌ (ပ-ဒု-တ-စ) ဝဂ်အက္ခရာ တို့ နှစ်သုံးစီဆင့်၍ နေခဲ့သော် (က-သတ်သံ) ထွက်၍ ဖတ်ရမည်။

(က)ဣ အက္ခရာ နောက်ပုံစံ-သိက္ခ၊ နိက္ခ၊ ဝိဂ္ဂဟ၊ အနိစ္စ၊ လူစ္စ၊
ဝိဇ္ဇ၊ နိဇ္ဈာန၊ ကိတ္တ၊ ဝိဒ္ဓ၊ သိပ္ပ၊ ပိပ္ပလိ၊
တိပ္ပ၊ ဝိပ္ပမစသည်။

(ခ) ဥ-အက္ခရာ နောက်ပုံစံ-သတ္တ၊ သုက္ခ၊ ပုဂ္ဂလ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ တုစ္စ၊
ဥဇ္ဇ၊ ဥဇ္ဈာန၊ ကုဇ္ဇ၊ ကုဇ္ဇ၊ ဝုဇ္ဈ၊ ကပ္ပ၊ ပပ္ပ၊
ပုပ္ပ စသည်။

• ဆောင်။ ။ ဣ-ဥ-နောက်မှ၊ ပ-ဒု-တ-စ၊ ဝဂ်အက္ခရာ၊ ဆင်လှာ တ-သတ်သံ၊
ဤ၌-သိက်က၊ နိက်ခ၊ သုက်ခ၊ ပုတ်ဖ-စသည်ဖြင့် ဖတ်ကြရမည်။

၂။ ဣ-အက္ခရာ၊ ဥ-အက္ခရာတို့နောက်၌ (င-သတ်၊ ည-သတ်၊ ယ-သတ်) သုံးခုတို့တွင် တခုခုရှိအံ့၊ (န)သတ်သံသွက်၍ ရှုတ်ဖတ်ရမည်။

ဣ-ဥ-နောက်(င)သတ်ပုံစံ-လိဂံ၊ သုဂံ၊ (လိန်ဂ၊ သုန် ဂ) ဟုဖတ်။

။ (ည) ။ ကိုဉ္ဇ၊ ဘုဉ္ဇ၊ (ကိန်စ၊ ဘုန်ဇ) ဟုဖတ်။

။ (ယ) ။ ဟိယျ၊ သုယျဟိ၊ (ဟိန်ယ၊ သုန်ယတိ) ဟုဖတ်။

ဆောင်။ ။ ဣ-ဥ-နောက်ကျ၊ င-ဥ-ယ၊ ဆင့်က န-သတ်သံ။

၃။ ဧ-အက္ခရာနောက်၌ (က)ဝဂ်အက္ခရာ (၂၅)လုံး (ခ)အဝဂ်အက္ခရာ (၈)လုံးတို့ နှစ်လုံးစီဆင့်၍ နေခဲ့သော် (များသော အားဖြင့်) စ-သတ်သံ ထွက်၍ ဖတ်ရမည်။

(က)ဝဂ်အက္ခရာပုံစံ- ကေတ္ထ၊ ခေတ္ထ၊ စေတ္ထ၊ ဆေဇ္ဇ၊ ဇေဋ္ဌ၊ ကေတ္တိ သ၊ နေတ္ထ-စသည်။

(ခစ်တ၊ ဆစ်ဇ၊ ဇစ်ဋ္ဌ၊ နစ်တ) ဟုဖတ်။

(ခ)အဝဂ်အက္ခရာပုံစံ- ယေတ္ထ၊ လေဉ္ဇ၊ ဝေတ္ထ၊ သေဋ္ဌ၊ ဟေတ္ထ-စသည်။

ဆောင်။ ။ လုံစုံအက္ခရာ၊ ဧ-နောက်မှာ၊ ဆင့်လာ-စသတ်သံ။

၄။ ဣ-သရာ၊ ဥ-သရနောက်၌ သဒီသဒ္ဒေဘော်-အသဒီသဒ္ဒေဘော် ဖြစ်သော (က-ဂ-စ-ဇ-ဋ-ဉ-တ-ဒ-ပ-ဗ) အက္ခရာတို့ရှိခဲ့သော် (တ-သတ်) သံထွက်၍ ဖတ်ရမည်။

ဣ-သရနောက် ပုံစံ	သဒိသဒ္ဓေဘော်	အသဒိသဒ္ဓေဘော်	ဖတ်ပုံ
က -	ဣက	ဣက္ခဏာ	အိတ်ခဏ
င -	နိဂဟိတ	ဒိဂိကာ	
ခ -	ဣစ္ဆတိ	ဣစ္ဆတိ	
စ -	သိဇ္ဇတိ	ဣဇ္ဈတိ	
ဃ -	ဣဗ္ဗာ	ဣဗ္ဗ	
လ -	ဣလ		
ဝ -	ဣဝ	ဣဝ	

ပုံစံ	သဒိသဒ္ဓေဘော်	အသဒိသဒ္ဓေဘော်	ဖတ်ပုံ
ဧ -	သိဒ္ဓါ	ဣဒ္ဓါ	အိတ်ဒါ
ပ -	နိပ္ပဇ္ဇတေ	နိပ္ပာဒိယတေ	
တ -	တိဗ္ဗါ	ဣဗ္ဗါ	

ဥ-သရနောက်ပုံစံ	သဒိသဒ္ဓေဘော်	အသဒိဒ္ဓေဘော်	ဖတ်ပုံ
က -	ဥက္ကံသ	ဒုက္ခါ	ဒုတ်ခ
င -	ဥဂ	ဥဂ္ဂသတိ	
ခ -	ဥစ္စ	ဥစ္စေဒါ	
စ -	ဥဇ္ဇ	ဥဇ္ဈာနာ	
ဃ -	ဣဗ္ဗ	ဣဗ္ဗါ	
လ -	ဣလ	ဣလ	
ဝ -	ဥတ္တရ	ဒုတ္တာ	
ဧ -	ဥဒ္ဓေသ	ဗုဒ္ဓါ	
ပ -	ဥပာဒ	ပုပု	
တ -	ဣဗ္ဗတိ	ဥဗ္ဗတိ	

ဆောင်။ ။ ဣ-ဋ္ဌနောက်မှ၊ ဝဂ္ဂ-ပ-တ၊ ဒွေတာဝ၊ ရှိက

တ-သတ်သံ။

ဩ-သရနောက်၌ သဒိသဒ္ဓေတော်ဖြစ်ကြသော (ဇ္ဇ-ဇ-ဉ-တ္တ-ပ) အက္ခရာတို့ ရှိကြသော်လည်းကောင်း။ အသဒိသဒ္ဓေတော်ဖြစ်ကြသော (စ္စ-ဌ-တ္ထ-ဇ-ဒ) အက္ခရာတို့ ရှိကြသော်လည်းကောင်း။ (ဝဆဲ-တ-သတ်သံ) ဖတ်ရမည်။

ပုံစံ၊	သဒိသဒ္ဓေတော်	အသဒိသဒ္ဓေတော်၊	ဖတ်ပုံ
ဇ္ဇ -		ကောစ္စ	ကုတ်ဆ၊
ဇ -	ဘောဇ	ဗောဇ္ဈင်္ဂ	ဘုတ်ဇင်ဂ၊
ဉ -	ကောဉ္ဇန	ကောဌ	ကုတ်ဌန၊
တ္တ -	ဩတ္တ		အုတ်ဉိတ၊
ပ -	ဩတ္တပ	ဩတ္တရတိ	အုတ်ထရတိ၊
ဇ -		ဗောဇ္ဈိ	ဗုတ်ဇု၊
ဇ -		ဂေါဗ္ဗ	ဂုတ်ဖ၊

ဩ-သရနောက် (ည-ဏ-ဇ-ဗ) သံယုတ်တို့ ရှိခဲ့သော် (ဝဆဲ န-သတ်သံ) ဖတ်ရမည်။

ဩ-သရနောက် (ည) သံယုတ် ပုံစံ၊	ဩည-တံ	(အုန်ညာတံ)
။ (ဏ)	ကောဏည	ကုန်ညင်ည
။ (ဇ)	ဘောဇော	ဘုန်တော
။ (ဗ)	သောဗ္ဗာ	သုန်ဘာ
။ (ဉ)	ကောဉ္ဇ	ကုန်စ

ဆောင်။ ။ ဩနောက် ဉ-ည၊ ဏ-န-မ၊ ဖတ်ကြ ဝဆဲ နသတ်သံ။ ။
ဇ-သရနောက် (ဇ-ဏ-ဇ-ဉ-ဗ) သံယုတ်တို့ ရှိခဲ့သော် (ဇင်) သံထွက်၍ ဖတ်ရမည်။

e-သရနောက်(c)သံယုတ်ပုံစံ၊	ပေခံတ၊	ပင်မိက
။ (ဇ)	ဂေဏ္ဍု	ဂင်ဉု
။ (ဇ)	နေန္တိ	နင်တ
။ (ဇ)	ဝေလ္လ	ဝင်လ
။ (ဇ)	သေမ္ပလီ	သင်ဗလီ

- ဝဂ်ဘူဆင့်(က-ဝဂ်) -သက္က၊နက္ခမတိ၊လောကဂ္ဂ၊အဂ္ဂ၊သမောဓာန။
- (စ-ဝဂ်) သစ္စ၊ဣစ္စိ၊ဘ၊သဇ္ဇန၊ပဌမဇ္ဈာန။
- (ဋ-ဝဂ်) ဝန္တ၊ကုဋ္ဌ၊အဋ္ဌ၊ယာဂ၊စုစု။ဝဏ္ဏ။
- (တ-ဝဂ်) သတ္တ၊အတ္တ၊သဒ္ဓ၊သဒ္ဓ၊အန္တ။
- (ပ-ဝဂ်) ကပ္ပ၊ဗုပ္ပ၊ပဗ္ဗ၊ကမ္မ၊အမ္မ။

မှတ်ချက်။ ။က-ဝဂ်၌ င-အက္ခရာနှင့် အဆင့်မရှိချေ။
 (င-ကဇရန္တံ ငါးသေသော နုတ္တိသာသနေ)။

ဝဂ်မတူအဆင့်။

ယသ္မာ ဝ.သ္မာ ကတော ဝတော။

ယင်းတို့၌ အသံထွက်ပုံ

ဝဂ်တူအက္ခရာဆင့်ရာ၌ အထက်စာလုံး (အာဂန္တု၊
 ပျည်း)အသံထွက်ရေး။

ပုံစံ။

။သက္က-သက်က-ဟု အသံထွက်ဖတ်မှုမည်။
 ဝဂ်မတူအက္ခရာဆင့်ရာ၌ အထက်စာလုံး (အာဂန္တု၊
 ပျည်း) အသံထွက်ရေးမည် မှီရာသရ၏အသံကို
 အောက်အက္ခရာ (အာဝါသိကပျည်း)မှာ ထွက်စေရ
 မည်။

ပုံစံ။ ။ ပ သွာ-ယတ်သမာဟု အသံထွက်၍ ဖတ်ရမည်။

အကြောင်းကား။

ဂရုကန္တိ ဒီဃ မေဝ၊ ယံဝါ အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ။
ယဿ နက္ခမတိတိ ဧဝံ သံယောဂံ ယေ ကတော ဝုစ္စတိ။

ဟု(ဝိ၊ ငွ၊ ၃၊ ၂၄၇)၌ ဖွင့်ပြသောကြောင့်လည်းကောင်း။

ဒီဃော ဂရု အာ-ဤ-ဦ-ဘူ မိ-မာ၊ သံယောဂယေ စ ဝတော၊
ဂန္တာ ယဿ နက္ခမတိ။

ဟု(နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၆)၌ ဖွင့်ပြသောကြောင့်လည်းကောင်း။

ဝိ၊ ငွ၊ ၁၊ ပဏာမ-ပဉ္စမဂါထာ-ပဌမပါဒ်၌....

ယသ္မိံ ဌိတေ သာသနမဋ္ဌိတဿ။

ဟု ဣန္ဒဝဇီရဂါထာဖြင့် ဖွဲ့ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိသောကြောင့်လည်း-
ကောင်း။ ယင်းအဋ္ဌမဂါထာ-တေတ္ထပါဒ်၌လည်း-

ဒီပန္နရေ ဘိက္ခု ဇနဿ ယသ္မာ။

ဟု ဣန္ဒဝဇီရဂါထာဖြင့်ပင် ဖွဲ့ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရှိရသောကြောင့်
လည်းကောင်း။ ယတ်သမာ ဟတ်သမာ-ဟုသာ အသံထွက်၍ ရှုတ်
ဖတ်ရမည်။

(၇) ဥပသမ္ပာဒေယျ-ဘာသေယျ။

ဤ၌-ရှေးရှေးက ရှုတ်ဖတ်နည်းများ၊

(က) -အောက်မြစ်ဖြင့်..... ဘာသေယျ။

(ခ) -တသတ်သံဖြင့်..... ဘာသေတ်ယျ။

(ဂ) -စ-သတ်သံဖြင့်..... ဘာသင်ယျ။

(ဃ) -င-သတ်သံဖြင့်..... ဘာသင်ယျ။

(င) -ညကြီး သတ်သံဖြင့် ဘာသည်ယျ။

(စ) -ဝိပရိတ-ဣရဿ-ယု၍ န-သတ်သံဖြင့် ဘာသိန်ယျ။

(ဆ) -ယ-သတ်သံဖြင့်..... ဘာသယ်ယျ။

(ဇ) -သံယုတ် ယ-တလုံးပျောက်၍-ဘာသေယ။

ထိုရှစ်ပါးတို့တွင်-

ကုစိ သံယောဂ ပုဗ္ဗာကောရောကာရာ ရဿာ ဣဝ ဝုစ္စန္တေ၊
ယထာ တွတ္ထ သေယျော သြဋ္ဌော သောတ္ထိ။ ကုစိတိကံ -
မဉ္ဇေတံ နိက္ခဏံ ဝနေ၊ ပုတ္တောတျဟံ မဟာရာဇ။

(ရှု-အညေဒီဃာအဖွင့်)

တတ္ထ တေ သြတ်တုတိဒ္ဒေ ကေပဒသံယောဂေ ပရေ ကုစိ
လဗ္ဘန္တိ။ ဧဝံ သေဋ္ဌော သြဋ္ဌော သောတ္ထိ။ ကေပဒသံယော
ဂေတိကံ - ပဒန္တရသံယောဂေ ပရေ ရဿာ မာ ဟောန္တိ။
တံ၊ မံ စေ တံ နိက္ခဏံ ဝနေ၊ ပုတ္တောတျဟံ မဟာရာဇ။
ကုစိတိကံ - ကေပဒသံယောဂေပိ ဝဂ္ဂန္တေသုဝါ ယ-ရ-လ-ဝေသု
ဝါ ရဿာ မာဟောန္တိ။ ဧန္တိ သေန္တိ ယေျ ဘာသေယျ
မေဏော သောဏော။

(နိရုတ္တိဒီပနီ-၃)

ဆောင်။ ။ ကေပဒ၊ သံယုတ်မှ၊ ရဿကဲ့သို့ ရှုတ်။
ကေပဒ၊ သံယုတ္တလည်း၊ ဝဂ္ဂန္တေနှင့်၊ ယ-ရ-လ-ဝ။
နှောင်းတိုက်၊ ရဿ မရှုတ်ရ။

(က) ဤသို့လားရာ၌ သံယုတ်မှ ရှေ့ပြင်ကုန်သော ဒီဃ၊ သြဒီဃ
တို့ကို ရဿကဲ့သို့ ရှုတ်ဆိုအပ်ကုန်၏ဟူသည်။ သက္ကဋကုမ်းတို့၌
ရိ-သရကဲ့သို့ အောက်မြင်သံဖြင့် ရှုတ်ရမည်ဟု ဆရာတော်-ဦးဗုဒ္ဓိ-
ရှုနိဿယ-(၁၅) ၌မှာထားတော်မူသည်နှင့်အညီ-ဥပသမ္ပဒ
ယျ-သာသေယျ-ဟုတ်ဖတ်တော်မူကြပါသည်။

(ခ) မောဂ္ဂလာန်ကျမ်း ၌-သေဋ္ဌိ၊ သောတ္ထိ-အဖွင့်သော ပုဒ်များကဲ့
သို့ တေ-ရဿ၊ သြတ်-ရဿ တို့သားရှိသည်။ အေ-ဟုတ်အပ်
သော ဧ-ရဿမရှိ၊ အော-ဟုတ်ရသော သြ-ရဿ ဟူ၍လည်း
ဖွင့် သောကြောင့်-

ဥပသမ္မာဒေဏ်ယျ... ဘာသေဏ်ယျ - ဟုရွတ်ဖတ်တော်မူကြသည်။

(ဂ) သံယုတ်ရှေ့၌ဖြစ်သော ဒေဝီ၊ သြဒိသ-တို့ကို ရသကဲ့သို့ ရွတ်ဖတ်ရာ ဇ-နောက်မှ(က-သံယုတ်၊ တ-သံယုတ်-ဌ-သံယုတ်၊ ပ-သံယုတ်-သ-သံယုတ်)တို့ရှိလျှင် စ-သတ်သံကဲ့သို့ ဇတ်သံ၊ သြ၊ နောက်မှရှိလျှင် ဝဆဲ့ဘ-သတ်သံကဲ့သို့ သြတ်သံဖြစ်၍ သေဌိ၊ သောတ္တိ စသည်၌ စ-သတ်သံကဲ့သို့ ထွက်ပေးကား... ဥပသမ္မာဒေဏ်ယျ-ဘာသေဏ်ယျဟု ရွတ်ဖတ်တော်မူကြသည်။

ဆောင်။ ။က-ဌ-တ-ပ-သ၊ ဇ-နောက်မှ၊ ရှိက စ-သတ်သံ။
သြနောင်ရှိလဲ၊ ထိုနည်းပဲ၊ ဝဆဲ့ တ-သတ်သံ။

ပုံစံ။ ။တ္ထ၊ ဒေတ္ထ၊ ဇေဌ၊ ဒေပု၊ ဝေထ၊ စသည်တည်း။

(ဃ) ၁။ ဒိယုတိ၊ သုယုတိ၊ မိယုတိ၊ ဘိယျော၊ ဥယျုတ္တံ၊ စသော ယ-သတ်အရာ၌ (န-သတ်သံ)ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရိုးပြုကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း။

၂။ ပတ္တကလ္လံ၊ မလ္လော၊ မလ္လဿ၊ စသော လ-သတ်အရာ၌ (န သတ်သံ)ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရိုး ပြုကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း။

၃။ ဇေဏ္ဍက၊ စသော ဏကြီး သတ်အရာ၊ ပူရေန္တံ၊ ဒေန္တံ၊ ပူရေန္တံ၊ ကဏေန္တံ၊ ဝိနာသမေန္တံ၊ စသော နငယ်သတ်အရာ။ အညမညံ၊ အာနေဉံ-စသော ဉ လေး ညကြီး-သတ်အရာ၌ (င-သတ်သံ)ဖြင့် ရွတ်ဖတ်ရိုး ပြုကြသကဲ့သို့လည်းကောင်း။

ဤသည်တို့ကို ထောက်ဆ၍-
ဥပသမ္မာဒေဏ်ယျ...ဘာသေဏ်ယျ-ဟုရွတ်ဖတ်တော်မူကြသည်။

(င) ဇေယျသုရ-သဒ္ဓါကို စည်သူ၊ အာဇာနေယျ သဒ္ဓါကို အာဇာနည် ဟူသောရှေးဝေါဟာရ၊ (နောက်ပစ် ဥ - သတ်၊ ယသတ်သမာန တော-ဟူသော ပေါရာဏရေးထုံးတို့၌၊ ယ-သတ်ကို ညကြီးသတ် ပြု၍အည်ကာရန်ဖြင့် ရေးထုံး ရွတ်ဖတ်ထုံး ရှိသကဲ့သို့....

ဥပသမ္မာဒည်ယျ၊ ဘာသည့်ယျ-ဟု ရွတ်ဖတ်တော်မူကြသည်။

(စ) အယျာယော၊ အယျိကာ၊ ကယျတိ၊ ငယျဘိ၊ စသည်တို့၌ ယ- သတ်သံ ထွက်သကဲ့သို့-

ထိုအဟူ ဇ-၌ သံယုတ်သံဖျောက်၍ ယ-သတ်သံဖြင့်-

ဥပသမ္မာဒယ်ယျ-ဘာသယ်ယျ-ဟု-ရွတ်ဖတ်တော်မူကြသည်။

(ဆ) ကုစီတိကိံ ကေပဒသံယောဂေပိ ဝဂ္ဂန္တေသုဝါ ယ-ရ-လ-ဝေ သုဝါ ရဿာမာ ဟောန္တုတိ၊ ဇန္တိ၊ သေန္တိ၊ ယေ၊ ဘာသေယျ- ဟူသော နိရုတ္တိဒီပနီ(၃)အရလည်းကောင်း။ အနုက္ကမာဂတံ ပဝေဏိံ အဝိနာသေန္တေန ကမ္မဝါစာ ကာဘဗ္ဗာ - ဟူသော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၈)အရလည်းကောင်း၊ ရှေးရှေးသော ဆရာ တော်တို့ ရွတ်ဖတ်ရိုးရွတ်ဖတ်စဉ်ပေါရာဏပဝေဏိံအာ၊ တဥစ္စာ ရဏနည်းတို့ကို မပျက်စေမူ၍ ရွတ်ဖတ်ရမည်ဟု ဆိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဗျဉ္ဇနဗိဿကံ ဇ-သရကို ဇ-ဒိဃဒ-တိုင်း ထား၍သံယုတ်(ယ)တလုံးကိုချေ၍....

ဘာသေယ-ဥပသမ္မာဒေယ-ဟုရွတ်ဖတ်တော်မူသည်။

မှာထားချက်။ ။ အ ဝိပွဝါသ သိမ သ မူဟနန-ကမ္မဝါစာ၌ သ မူဟနယျ ဟူသော ပုဒ်ကိုလည်း ဤနည်းအတူ (ဂ) ပါးသော နည်းဖြင့် ရွတ်ဖတ်တော်မူကြပါကုန်။

ဤသို့(ဂ)မျိုးသော ရွတ်ဖတ်နည်းရှိရာတွင် အဘယ် ရွတ်ဖတ်နည်းသုံးသင့်၏။ အဘယ်ရွတ်ဖတ်နည်းသင့်- ဟူ၍ ဆိုခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းပေ။ ရွတ်ဖတ်နည်း(ဂ)

မျိုးလုံးပင် ရှေးရိုးအစဉ်အလာပေါ်ရာဏ ပဝေဏီ ရွတ်၊
 ဖတ်ရိုးထုံးစံကြီးတွေ သာဓကအသီးသီးနှင့် ရှိကြပေသော
 ကြောင့်လည်း ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့နှင့် ဆန့်ကျင်
 သည်ဟု ဆိုခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းသောကြောင့် ဌာန်-
 ကရိုဏ်း ပယတ် ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ (၁၀)ပါးတို့နှင့်အညီ ကမ္ဘာ
 နုရူပ ဖြစ်အောင် ရွတ်ဖတ်ကြ ကျန်ရာသည် အရှင်
 ကောင်းတို့။

သို့သော်-

ဘာသေယျ-ဟုရွတ်လိုမှု တကြိမ်တခေါက်ဆုံးအောင် ဘာသေ
 ယျ-ဟူ၍သာ ရွတ်ဖတ်ရမည်။ ဘာသင်ယ-ဟုရွတ်ဖတ်လိုမှု တ
 ကြိမ်တခေါက်ဆုံးအောင် ဘာသင်ယျ-ဟူ၍သာ ရွတ်ဖတ်ရမည်။
 တကြိမ်တခေါက်တည်း ရွတ်ဖတ်ရာ၌ ဘာသေယျ-ဘာသင်ယျ
 ဘာသေယျ စသည်ဖြင့် နယများစွာ တပေ'င်း'င်း ညှင်းရ၍ မရွတ်
 ဖတ်ရ။

အကြောင်းကား-

သစေ ပန အက္ခရပရိဟိနံဝါ ပဒပရိဟိနံဝါ ဒုရုတ္တပဒံဝါ
 ဟောတိ၊

တဿ သောဓနတ္ထံ ပုနပုနံ ဝတ္ထံ၊ ငဇ္ဇတိ၊ ဣဒံ အကုပ္ပကမ္ပဿ
 ဒဠိကမ္ပံ ဟောတိ၊ ကုပ္ပကမ္ပေ ကမ္ပံ ဟုတုာ တိဋ္ဌတိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၃)ဖြင့် ဥတ်-ကမ္မဝါစာအလုံးစုံကို အဖန်ဖန်
 ရွတ်ဖတ်ရမည်ကိုသားပြုတော်မူ၍ တခုသောအက္ခရာ တခုသောပုဒ်တို့ကို
 အဖန်ဖန် ရွတ်ဖတ်ရမည်ဟု မပြောသောကြောင့်တည်း။

တခုသောအက္ခရ တခုသောပုဒ်ကို အဖန်ဖန်ရွတ်ရာ၌ အက္ခရပရိဟိနံ
 ပဒပရိဟိနံ ဒုရုတ္တပဒံ ဒုရုတ္တက္ခရ အပြစ်မှလွတ်၍ အပြစ်မရှိ ကံမပျက်ဟု
 ဆိုသင့်ဖွယ်ရှိသော်လည်း ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ တခုသောအက္ခရ

တခုသောပုဒ်ကို အဖန်ဖန်ရွတ်ဖတ်သင့်၏ဟု မိန့်ဆိုခြင်းမရှိသောကြောင့် အပြစ်မရှိ ကံပျက်ဟု ယူရမည်မှာ လွန်စွာခဲယဉ်းလှ၏။

ထို့ကြောင့်-

ယထာပဋိဋ္ဌိယာ နိရုတ္တိံ သောဓေဘော ဒသဝိဓာယံ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ
ဝုတ္တဒေါသေ ပရိဟရန္နေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။ ဣတရထာ-
ဟိ သာပနံ ဟာပေတိနာမ။

ဟူသော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၄၈) ကိုထောက်ဆ၍ တခုသောအက္ခရ တခုသော ပုဒ်ကို အဖန်ဖန်ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည် အပြစ်ရှိ၏။ ကံပျက်၏ဟု ယူခြင်းသာ သင့်လျော်၏ဟု မှတ်သင့်သည်။

ဣဒံ ဌာနံ ဒုဗ္ဗိဇာနံညေယျံ၊
တသ္မာ ဝိနယကုသ လေဟိ စိန္တိတံ။

ဟု ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိဒီပနီကျမ်း (၁၄) ၌ ဆရာဘော်ဦးပုခန်း ဆုံးဖြတ်ဘော် မှုသည်။

(ဗားကရာ ဆရာတော်ဝါဒ)

အာရပူရမြို့၏မြောက်ဘက်၊ ယခုမြို့ဟောင်းဘူဘာ၏ အရှေ့တောင်ဘက် လူအများခေါ် မှန်ကျောင်းတိုက်တွင် သိမ်သမုတ်သောအခါ အချို့ဆရာတော်များက နှစ်မျိုးသုံးမျိုးဖြစ်သင့်သည်ဟု ယူဆသောပုဒ်များကို တကြိမ်ဘခေါက်ထည်း၌ ရပ်တန့်၍ နှစ်မျိုးသုံးမျိုး ရွတ်ဖတ်တော်မူကြသတဲ့။

ဥပမာ။ ။ တုဏှိ တုဏှိ-ပုဒ်ကို တကြိမ်တခေါက်ထည်း၌ တုဏှိ တုဏှိ ဟု ရွတ်ဖတ်တော်မူကြသတဲ့။

ဗားကရာဆရာတော်သည် သိမ်သမုတ်ရာမှအပြန် တပည့်ကြီးများကို ခေါ်၍ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ရာတွင် နှစ်မျိုးသုံးမျိုးသင့်သည်ဟု ယူဆသောပုဒ်များကို နှစ်မျိုးသုံးမျိုးရွတ်ဖတ်လိုလျှင် တကြိမ်ဘခေါက်ထည်း မှာ နှစ်မျိုးသုံးမျိုးမရွတ်ဘူး။ ဥပမာ-သမ္မုတိ-သမ္မုတိ-ဟု နှစ်မျိုးရွတ်ဖတ်လို လျှင် အစမှစ၍ သမ္မုတိ-ဟုအဆုံးတိုင်အောင် တကြိမ်ဘခေါက်

ရွက်ဖက်၍၊ နောက်တစ်ဖက်အစမှစ၍ ဘမ္မတိ-ဟု အစိုးတို့၌ အောင်ချက်ဖတ်
ရသည်။ ကမ္မဂါစာသည် သဒ္ဓါအားဖြင့် ပညားကောင်း၊ အနက်အား
ဖြင့်လည်းကောင်း၊ မကွဲပြားကောင်းတူးဟု အမိန့်ရှိသကဲ့။ (ဆရာသမား
များထံမှ) ဟု မန္တလေးမြို့ ဘုရားကြီးတိုက် နယားကျောင်းဆရာတော်၏
ပိဋကဝိသောဓနိကျမ်း (၃၂၅-၆)၌ ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရှိရ
ပေသည်။

(ရှေ့ခင်ဆရာတော်၏အဋ္ဌကထာနိဿယ ၂၃၉)၌ကား-

သစေပန၊ အကယ်၍။ အက္ခရပရိဟိနံဝါ၊ အက္ခရာ၏ယုတ်ခြင်းသည်
လည်းကောင်း၊ ပဒပရိဟိနံဝါ၊ ပုဒ်၏ယုတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း။
ဒုရုတ္တပဒံဝါ၊ အရှုတ်မမှန်သောပုဒ်သည်လည်းကောင်း။ ဟောတိ၊ ဖြစ်
၏။ တဿ ပဒဿ ထိုပုဒ်ကို။ သောဓနတ္ထံ၊ သုခ်သင်ခြင်းငှာ။ ပုနပုနံ၊
အဖန်တလဲလဲ။ ဝတ္ထံ၊ ဆိုခြင်းငှာ။ ဝဇ္ဇတိ၊ အပ်၏။ ဟု တ-ဟူသောသဗ္ဗ
နာမ်ပုဒ်၏အစွဲကိုဖော်ထုတ်၍ အနက်သမ္ပန်တော်မူသည်။

ကျန်းရွာဆရာတော်၏ သိမ်မျိုးစုံ မဟာဋီကာ(၁၅၃)၌ကား-

သစေ ပန အက္ခရပရိဟိနံဝါ ပဒပရိဟိနံပဝါ ဒုရုတ္တပဒံဝါ ဟော
တိ၊ တဿ သောဓနတ္ထံ ပုနပုနံ ဝတ္ထံ၊ ဝဇ္ဇတိ၊ ဣဒံ အက္ခပုကမ္မ
ဿ ဒဋ္ဌိကမ္ပံ ဟောတိ၊ ကုပ္ပကမ္မေ ကမ္ပံ ဟုတ္တာ တိဋ္ဌတိ။
(ပါ၊ ပု၊ ၃၊ ၂၄၃-၄)

ယဒိ ပရိဝတ္တောက္ခာ ကထံ ဒဋ္ဌိကမ္ပံ န ဟောတိ၊ ဧဝံ သတိ ဒဋ္ဌိ
ကမ္မတ္ထာယ ကိန္တိ ကာတဗ္ဗန္တိ အာဟ သစေပနာတိအာဒိ။

တတ္ထ အက္ခရပရိဟိနံဝါ ပဒပရိဟိနံဝါတိ ဣဒံ အက္ခရပဒါနံ
ဂဋ္ဌိတံ သန္ဓာယ ဝတ္ထံ။ ဒုရုတ္တပဒံဝါတိ ဣဒံ သိသိလဓနိတာဒိ
အပရိပုဏ္ဏံ သန္ဓာယ ဝတ္ထံ။ ဧတ္ထ ဒုရုတ္တက္ခရံဝါတိ အဇ္ဈာဟရိ
တဗ္ဗံ။ ဣဒန္တိ ပုနပုနံဝစနံ။ ကမ္ပံ ဟုတ္တာတိသု ကမ္ပံ ဟုတ္တာ။
(ပါမိကျာဒိ သယာဇနာ၊ ၆၃၅)

ဤသို့ ဖွင့်သည်နှင့်အညီ—

အက္ခရာ-ပုဒ်ကိုပြင်၍ ရွတ်ဖတ်ကြရာ၌—

- ၁။ စံဒကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၂။ စလင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၃။ မိုင်းခိုင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၄။ ရွှေရေးဆောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၅။ ကျီဝန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၆။ ဆရာတော်ဦးရန်ကုန်-တို့သည်လည်းကောင်း။

မော်လူး သိမ်သမုတ်စဉ်က—

- ၁။ မာန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၂။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၃။ ဝဇီရာ, ရာမဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၄။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ထိန်တောဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၅။ ကသာဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၆။ စကုဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၇။ မှန်ကင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၈။ ပင်းရွာဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၉။ ကိုင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၊
- ၁၀။ ရွှေရေးဆောင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊

အစရှိသော ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်၌ နေမြင် လမြင် ကျော်စောထင်ရှားသော ဆရာတော် ဘုရားကြီးတို့သည် အက္ခရာပရိဟိန် ပဒပရိဟိန် ဒုရုတ္တပဒ ဒုရုတ္တက္ခရာ ဖြစ်မည်တင်သော ပုဒ်အက္ခရာဝါကျတို့ကို အထပ်ထပ်ပြင်၍ ဖတ်တော်မူကြသတည်း။

သုဏ္ဍာတု-ကစ၍ တခါပြင် တခါပြန်၍ပြန်၍ ဖတ်တော်မမူကြ။

ယခုခေတ် ဆရာတို့ကား—

တပုဒ်ပြင်လိုလျှင် ပြင်လိုတိုင်း-ပြင်လိုတိုင်း သုဏ္ဍာတုမေ-ကစ၍ တခါကိစိအဆုံးတိုင်ဖတ်မှ အပ်သတည်းဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဖတ်ရှုတ်သည်ကိုလည်း ငါတို့ဆတ်ဆတ်ကြားဖူး၏။ တလုံးပြင်လိုလျှင် အစကစ၍ဖတ်ခြင်းသာ သင့်သတည်းဟု ပြောဆိုကြကုန်၏။ ဘယ်ပါဠိ အဋ္ဌကထာဋီကာ ဂန္ထန္တရ သာခကရုံသည်ကိုကား ပြတော်မမူကြချေ။

တဿ ယောဇနတ္ထံ ပုနပ္ပုနံ ဝတ္တံ၊ ဗဒ္ဓတိ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ ဟ-သဒ္ဓါဖြင့် အက္ခရပရိဟိန ပဒပရိဟိန ဒုရုတ္တက္ခရ ဒုရုတ္တပဒ ရှိသောဝါကျကိုစွဲရသတည်း။ ကြွင်းသော ပရိပဏ္ဍပဒ အက္ခရသုဝတ္တက္ခရ သုဝတ္တပဒ ရှိသောဝါကျကိုမစွဲရ။

ထို-အက္ခရပရိဟိန ပဒပရိဟိန ဒုရုတ္တက္ခရ ဒုရုတ္တပဒတို့ကို သုတ်သင်ခြင်းငှာ ယင်းတို့ရှိရာဝါကျကို အထပ်ထပ် ရွတ်ဆိုရမည်ဟူလိုသတည်း။

ဣဒံ-၌ ဣမသဒ္ဓါဖြင့်-

ပုနပ္ပုနံ-ဝတ္တံကိုပင် ပြင်၍၊ ဣဒံ ပုနပ္ပုနံ ဝစနံ ဟု ယောဇနာ ဆရာစွဲသတည်း။

ထိုလေးပါးတို့တွင်-

အက္ခရပရိဟိန-ပဒပရိဟိနဆိုသည်ကား- အက္ခရပဒ ကျေနပ်သည့်ကို ဆိုသတည်း။

ဒုရုတ္တက္ခရ-ဒုရုတ္တပဒဆိုသည်ကား- ပုဒ်အက္ခရာတို့ကို သိထိလ ခနိတ ဟု သောဗျဉ္ဇ ဗုဒ္ဓိသယ်ပါး၊ ဌာန်ကရိုဏ်း ပယတ် မပြည့်စုံသည်ကို ဆိုသတည်း။

အထက်ပါ တဿ သောဓနတ္ထံ ပုနပုနံ ဝဇ္ဇတိ-၌၊ ထိုလေးဌာနတို့ ကိုတ် သုတ်သင်ခြင်းငှာ ဥတ်ကမ္မဝါစာကို အစကစ၍ အထပ်ထပ် ဖတ်ခြင်းငှာ သင့်သတည်းဟု ဝတ္တံ-၏ကံကို (သဗ္ဗဥတ္တိ ကမ္မဝါစံ) ဟု ထည့်လိုပုံရသည်။

ယတ္ထ ဝါကျေ၊ တဿ ဝါကျဿ ပုနပုနံ ဝတ္တံ ဝဇ္ဇတိ-ဟု စပ်လိုသည်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-

ထိုထို ပရိဟိန ပဒက္ခရ ဒုဂ္ဂတ္တပဒက္ခရ ရှိမည်ထင်ရာ ဝါကျပဒများ ကိုသာ အထပ်ထပ်ဖတ်ရမည်ဟု မိန့်တော်မူသတည်း။

သောဓနတ္ထံ-၏ ကံကို အက္ခရ၊ ရိဟိနာဒိနံ-ဟု ဆဋ္ဌိကံ ထည့်လေ။
ဤသို့အားဖြင့်-

(က) အက္ခရာတလုံး တပါးပြင်လိုလျှင် အဆုံး ဥတ်ကစ၍ အဆုံးတိုင် တခေါက်စီသာ ဖတ်ရမည်။ ပရိဟိနဒုဂ္ဂတ္တ ဖြစ်မည်ထင်သော ဝါကျပဒတွင်သာ ထပ်၍ ထပ်၍ ဖတ်ရလှသောဝါဒ။

(ခ) ဥတ်အစ သုဏာတုက စ၍ အဆုံးတိုင် ဖတ်ဖွယ်ရှိ၊ ပရိဟိန ဒုဂ္ဂတ္တဖြစ်မည်ထင်သော ပဒဝါကျတို့ကိုသာ ထပ်၍ ထပ်၍ ဖတ်ရမည်-ဟူသော ကမ္ဘာအစဉ် သာသနာအစဉ်-လာသော အာရိယပရိပဒ ပေါဒုဏ ပဝေဏီ ရှေးရှေးပညာရှိ ဆရာ တော်ကြီးများ ဟဝါဒ-ဟူ၍ နှစ်ဝါဒရှိကြောင်း ဖော်ပြ တားလေသည်။

အမှာ။ ။ အပြည့်အစုံသိလိုပါက ကျန်းရှာဆရာတော်ရေး သိမ်ပျိုးစုံ မဟာဂိုဏ်း (၁၅၂-၅၊ ၁၅၂) တိုင်အောင် ရှုကြပါကုန်။

၁၆။ ကမ္မဝါစာသီစရာ၊

၁။...သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော

သုဏာတု-

သုဏာတုတိ ဣဒံ သဝနာဏတ္တိကဝစနံ ...ဟူသောကံ၌ အဋ္ဌက ထာနှင့်အညီ နာကြားခြင်း၌ တိုက်တွန်းစေခိုင်းသော (ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏) စကားဖြစ်ပေသည်။

ယင်း-သုဏာတု-၌၊ တု-ဝိဘတ်သည် အာဏကျာသိဋ္ဌေ နုတ္တကာလေ ပဉ္စမိ ဟူသောသုတ်ဖြင့် - အာဏတ္တိ အာသိဋ္ဌ အက္ကောသ သပယ ယာစန ဝိမိ နိမန္တန အာမန္တန အဇ္ဈိက္ခ သမ္ပုစ္ဆ ပတ္တ-ဟူသောအနက်တို့တွင် အာဏတ္တိအနက်၌ သက်သောကြောင့် အာနတ္တိဝစနံ-ဟု အဋ္ဌက ထာဖွင့်ဆိုပြုလေသည်။

ယင်း အာဏတ္တိ-အရ-

တတြ အာဏတ္တိတိ အာဏာပနံ အာဏတ္တိ၊ သာဓေ သဒ္ဒသ- သတ္ထေ နိယောဂေါ တိ နာမံ ဝုတ္တံ၊ နိယောဂေါ စ နာမ အနာဒရပုဗ္ဗကော သဒ္ဒသတ္ထေ အမိပေတော။ ဣစ ပန အနာဒရပုဗ္ဗကောဝါ ဟောတု၊ အာဒရပုဗ္ဗကောဝါ၊ ဥဘယထာပိ အာဏတ္တိလက္ခဏော နိယောဂေါ အမိပေတော။

ဟု(နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၂၇၀) ၌ ဆိုသောကြောင့် စေခိုင်းခြင်းသည်ပင်လျှင် သဒ္ဒါကျမ်း၌ နိယောဂမည်၏ (မရိုသေခြင်းသည်လျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်း ရှိ၏) ဟုဆို၏။ သာသနာတော်၌ကား မရိုသေခြင်းလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသော စေခိုင်းခြင်း- အနာဒရပုဗ္ဗက အာဏတ္တိပင်ဖြစ်စေ။ ရိုသေခြင်းလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသော စေခိုင်းခြင်း အာဒရပုဗ္ဗက အာဏတ္တိပင်ဖြစ်စေ-နှစ်ပါးစုံဖြင့် စေခိုင်းခြင်းလက္ခဏာရှိသော နိယောဂကို အလိုရှိအပ်၏။

ထို့ကြောင့်-ဤအရာ၌ သံဃော-ဟူသော ကတ္တားကိုလောက၌ သုဏ္ဍာဟု- အရ...ရိုသေလေးစားခြင်းလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသော အာဒရပုဗ္ဗက နိယောဂ အာဏတ္တိ-ကိုယူသင့်၏။

ထိုသို့-ရိုသေခြင်းလျှင် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းရှိသော အာဒရပုဗ္ဗက နိယောဂ ကို ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ကမ္မဝါစာကို ရှုတ်ဖတ်ဆဲ ဖြစ်သော ကာလ၌၊ အာရုံမစိုက်ခြင်း အချင်းချင်း စကားပြော၍နေခြင်း စသော အဂါရဝ အသက္ကစ္စ နာကြားခြင်းတို့ကို မပြုကြကုန်မူ၍ ရိုသေလေး စားစွာ သက္ကစ္စ ဂါရဝ မနာသိကာရတို့ဖြင့် နာကြားရမည်ကို သဘိမ္မုကြ ပါကုန် အရှင်ကောင်းတို့။

(ဘန္တေ)

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့...ဟု ဗဟုဝစနန္တ-အာလပန-ပုဒ်အဖြစ်နှင့် သာ ထိုသို့သို့သောနိဿယတို့၌ အများအပြား တွေ့ရှိရသည်။

ဘောဂေတု... ဟူသော ကစွည်းသုတ်၌ ဘောတု-ဂေတု-ဟု-ယောဂ ဝိဘာဂ နှစ်မျိုးခွဲခြား၍၊ ဘောတု-၌ တုသဒ္ဒါဖြင့် ဂ သိ-နှောင်းရာ၌ ဘဝန္တ- သဒ္ဒါကို ဘန္တေ-အပြု စီရင်ပြသော ဝိသုဒ္ဓါရုံ ကစွည်း သုတ်နက် (၁၀၂) အရဆိုလျှင် ဧကဝစနန္တ အာလပနအရာ၌လည်း ဘန္တေ-ဟူ သောပုဒ် ဖြစ်နိုင်သေး၏ဟု ယူသင့်သည်။

ဘန္တေတိ သဂါရဝသပတိဿ ဝစနံ။ (ကင်္ခါ ဌ၊ ၈၅)

ဘန္တေတိ အာလပနတ္ထေ ဝုဇေသု သဂါရဝ ဝစနံ၊ ဘောပိ ဖေ ဘန္တေတိ ဝဒေယျ၊ နဝကတရောဂါ အာဝုသေဘင်္ဂါ၊ ကမ္မ ကောပေါ နတ္တိ။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၃)

ဘန္တေ-ဟူသောစကားသည်-ကြီးသောသူတို့၌ ရိုသေတုတ်ကုခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သော ခေါ်ဝေါ်သော စကားဖြစ်သည်။

အထက်၌ ဆိုခဲ့ပြီး ကဏ္ဍ ကာဝိုင်း- အာလုပ်အနက်၌-ကေဝုတ်-ဗဟုဝုတ် ဝိကတ်အစိုး ရှိသောပုဒ်ဖြစ်သည်။

မိမိအောက် ငယ်သောရဟန်းတို့အားလည်း ပြောဆိုရွတ်ဖတ်
ရာ၌ ကံမပျက်ပေ၊ ရွတ်ဖတ်ကောင်း၏။

ထို့အတူ-အာစုသောဟူသောပုဒ်ကိုလည်း မိမိထက်ကြီးသော
ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း အာစုသောဟု ရွတ်ဖတ်ကောင်း၏-ကံမပျက်ပေ။

တို့-ဘဇ္ဇေ-ကို-

ဘန်းတေ-ဟု ဝိသဇ္ဇနိသံဖြင့် မရွတ်မဖတ်အပ်။

မိမိဘာသာဖြစ်သော မာဂဘောသာဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏
စကားတော်ကို သင်ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင်းတည်း။

န ဘိက္ခဝေ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဆန္ဒသော အာရောပေတဗ္ဗံ၊ ယော
အာရောပေယျ အာပတ္တိဒုက္ခဋ္ဌာယ။

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သကာယ နိရုတ္တိယာ ဗုဒ္ဓဝစနံ
ပရိယာပုဏိတုံ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၂၈၀)

ဆန္ဒသော အာရောပေမတီ ဂေဒိဝိယ သက္ကတဘာသာယ
ဝါစနာမဂ္ဂံ အာရောပေမ။ သကာယနိရုတ္တိယာတံ ဧတ္ထသကာ
နိရုတ္တိနာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဝုတ္တပကာရေ မာဂဓိကော
ဝေါဟာရော။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၅၆)

ဤဝိသဇ္ဇနိသံဖြင့်-ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည်ကား-

ကရဏာနိ အနိဂ္ဂဟေတုာ ဝိဝဋ္ဌေန မုခေန ဝတ္တဗ္ဗံ ဝိမုတ္တံ...ဟူ
သော(ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၂၄၇)ဝိမုတ္တလက္ခဏာပြု-ဓမ္မဋ္ဌိတထာ ဓမ္မနိယာမတာ
ကုသလာဓမ္မာဟူသော ဝိမုတ္တ ဥဒါဟရုဏ်တို့နှင့် မညီသောကြောင့်လည်း
ကောင်း။ အံဏှာဘိ ဝိသဇ္ဇနိယံ ဟူသော ကလာပ်သုတ်နှင့်အညီ သက္ကတ
ဘာသာ၌ ဝိသဇ္ဇနိ ဋီသကဲ့သို့ မာဂဘောသာ၌ဝိသဇ္ဇနိ မရှိသင့်သော
ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မရွတ်ဖတ်အပ်-ဟု ဆရာတော်-ဦးဗုဒ္ဓ၏ ရူပသိဒ္ဓိ
နိဿယ ၂၀-၌ မှာထားဆုံးဖြတ်ဖော်မူသည်။

ဤ-သုဏာတု-၌

ရွတ်ဖတ်ပုံကို လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ (သာသန ဝိသေသ ဓနိ၊ တ၊ ၇၇) အထူးညွှန်ကြားချက်။

သုဏာတု-ဟူ၍ ရွတ်မည်ရှိရာ သု-အက္ခရာ၏ ဌာန်ကိုလည်းကောင်း၊ က-ရိုဏ်းကိုလည်းကောင်း၊ ပယတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ အပိုင်း အခြားကိုလည်းကောင်း၊ သိ၍ ရွတ်ရမည်။ သု-အက္ခရာ၏ ဌာန်ကား-ဒန္တ ဌာန်တည်း။ ဒန္တဌာန်ဟူသည်ကား အထက်သွားအစဉ်၏ အတွင်းအရပ် တည်း။ ကရိုဏ်းကား-ဇိဝုဂ္ဂ-ကရိုဏ်းတည်း။ ဇိဝုဂ္ဂကရိုဏ်းဟူသည်ကား လျှာဖျား အရပ်တည်း။ ပယတ်ဟူသည်ကား...ဝိဝဋ္ဌပယတ်တည်း။ ဝိဝဋ္ဌ ပယတ်ဟူသည်ကား-၎င်း သု-အက္ခရာ၏ ဌာန်ကရိုဏ်းတို့၏ ဖွင့်ခြင်းတည်း။ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိ-အပိုင်း အခြားဟူသည်ကား-သု-အက္ခရာသည် သိထိလ-ဓနိတ နှစ်ပါးတို့တွင် အလျော်အားဖြင့် သိထိလသို့သွင်းရသည်။ ဂရု-လဟူ နှစ်ပါးတို့တွင် ဂဟုပေတည်း။ နိဂ္ဂဟိတ-ဝိမုတ္တနှစ်ပါးတို့တွင် အလျော် အားဖြင့် ဝိမုတ္တ၌ ဝင်သတည်း။ သမ္ပန္န-ဝတ္ထိတနှစ်ပါးတို့တွင် အလျော် အားဖြင့် ဝတ္ထိတ၌ ဝင်သတည်း။

ထို့ကြောင့်-ထို-သု-အက္ခရာကို သေးသေးသိမ်သိမ် ပိန်ပိန်ညပ်ညပ်မရှိ စေမူ၍ စကြာမင်းတို့အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ပြည်တန်ပုတ္တမြားလုံးကဲ့ သို့ လုံးဝန်းမဏ္ဍလ ပြည့်ဝအောင်မြင်သဖြင့် ပရိမဏ္ဍလ ပဒဗျဉ္ဇနဖြစ်စေ ခြင်းငှာ ဌာန်ကိုလည်း အတတ်သိ၍ ဌာန်စွန်း-ဌာန်ဖျား၌ မဖြစ်စေပါ။ ဌာန်လယ်ဝမ်းလှိုင်၌ ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမည်။ ဌာန်စွန်း-ဌာန်ဖျား၌ ဖြစ်ခဲ့သော် တောင်သူလူရိုင်းတို့ရွတ်သော သု-အက္ခရာကဲ့သို့ သေးသေး သိမ်သိမ် ပိန်ပိန်ညပ်ညပ်သာဖြစ်သည်။ လုံးဝန်းမဏ္ဍလ ပြည့်ဝအောင် မဖြစ်။ (ကရိုဏ်းကိုလည်း အတတ်သိ၍ ပယတ်ကိုလည်း အတတ်သိ၍ ဗျဉ္ဇန ဗုဒ္ဓိအပိုင် အခြားကိုလည်း အတတ်သိ၍ လုံးဝန်းမဏ္ဍလ ပြည့်ဝအောင် မြင်စွာ ရွတ်ရမည်။)

ဏာ-အက္ခရာသည် မုဒ္ဒဌာန်၌ဖြစ်၏။ မုဒ္ဒဌာန်ဟူသည်ကား-အာခေါင် အရပ်ကိုဆိုသတည်း။ ၎င်း ဏာ-အက္ခရာသည် ဇိဝှောပဂ္ဂကရိုဏ်းဖြစ်ဖြစ် ၏။ ဇိဝှောပဂ္ဂကရိုဏ်းဟူသည်ကား-လျှာဖျား၏အနီးအပါးဖြစ်သော လျှာအရပ်ကိုဆိုသတည်း။ ဏာ-အက္ခရာကိုရွတ်မည်ရှိသောအခါ ဌာန် ကရိုဏ်းကိုသိ၍ ရွတ်ရမည်။ ဌာန်ကရိုဏ်းကို မသိမူ၍ ရွတ်ခဲ့သော် ဒန္တ ဌာန် ဇိဝှောကရိုဏ်းများနှင့်ရွတ်မိလျှင် နငယ် နာအက္ခရာသာ ဖြစ်မည်။ ဏ-ကြီး ဏာ-အက္ခရာမဖြစ်၊ နငယ်နာအက္ခရာနှင့် သုနာတု-ဟုဖြစ်လျှင် သဘာဝနိရုတ္တိလက္ခဏာပျက်သောကြောင့် ကံပျက်မည်။

တု-အက္ခရာသည်လည်း သု-အက္ခရာနှင့်ဌာန်ကရိုဏ်း ပျဉ်နုဗုဒ္ဓိတူ၏။ ပယတ်သာကဲ့၏။ တု-အက္ခရာမူကား ဖုဋ္ဌ-ပယတ်တည်း။ ထို့ကြောင့် ထို တု-အက္ခရာကို ရွတ်မည်ရှိသောအခါ ဌာန်ကရိုဏ်းကိုသိ၍ ရွတ် ရမည်။ ဌာန်ကရိုဏ်းကိုမသိမူ၍ ရွတ်ခဲ့သော်-မုဒ္ဒဌာန် ဇိဝှောပဂ္ဂကရိုဏ်း များနှင့်ရွတ်မိလျှင် ဌာသံလျှင်းချိတ် ဌာအက္ခရာနှင့် သုဏှ-ဌာ-ဟုဖြစ်လျှင် လည်း သဘာဝနိရုတ္တိလက္ခဏာပျက်သောကြောင့် ကံပျက်မည်။ ထိုသို့ ရွတ်မိလျှင် ကံပျက်ကြောင်းကို ဝိမတိဝိနောဒနိဋ္ဌိကာ၌ ဝဂ်တပါး၌ သိထိလ-ဟုရွတ်သင့်လျက် ဝဂ်တပါး၌ သိထိလရွတ်ခြင်းသည်လည်း အညသ္မိ ဝတ္တဗေ အညံ ဝဒဟိ-ပင် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။

(နောက်တပြင်လုံး၌လည်း ဤအတူ အလုံးတိုင်း အလုံးတိုင်း ကြီးစေရမည်)

သင်္စီပညာ) သတိတားရန်-

ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ-သမယမည်သည်။ ကမ္ဘာ အသင်္ချေကြာမှ တခါတလေသာ ဖြစ်နိုင်သည်။ ထိုခဏနှင့်ကြုံကြုံကံကြသောသူ တသောင်း တသိန်းတွင် တယောက်တလေမျှသာ ပဗ္ဗဇိတသယေကို ရနိုင်သည်။ သို့ဖြစ်၍ သဒ္ဓါ၊ တရားနှင့်ပြည့်စုံသော အမျိုးကောင်းသားတယောက်သည် ရပြီး၊ ရဆဲ၊ ရလတ္တံ့သော မနုဿ သမ္ပတ္တိတို့ကို အကုန်လုံးစွန့်၍ ပဗ္ဗဇိတဒုလ္လဘကို

ရခြင်းငှာ ရဟန်းပြုပါသည်ကို ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်သောဆရာက အထည် အဝါသာကြီး၍ ဌာန် ကရိုဏ်း ပယတ် ဗျဉ္ဇန အခြင်းအရာများကို မသိ လေသောကြောင့်-

တ-ဝမ်းပူနှင့် ဋသံလျင်းချိတ်၊ ထဆင်ထူးနှင့် ဌဝမ်းဘဲ၊ ဒဒွေးနှင့် ဋသံကောက်၊ ဓအောက်ချိုင့်နှင့် ဗရေမ္မတ်၊ နုငယ်နှင့် ကကြီး၊ ယငယ်နှင့် ရကြီး၊ လငယ်နှင့် ဌကြီးတို့ကို....

ဌာန်ကရိုဏ်းကဲ့ပြားကြသည့်အတိုင်း အသံကဲ့အောင်ဖတ်နည်း ရွတ်နည်း ကို မသိမလိမ္မာသောကြောင့် ရတနာအပြည့်တင်သော သုံးပင်တိုင် သဘောကြီးကို မှောက်စေဘိသကဲ့သို့ သုဏ္ဍာတု-တခွန်းနှင့် ပဗ္ဗဇီတဒုလ္လဘ အချက်ကြီးကို ဖျက်ဆီး၍ ပစ်တတ်သည်။

ဋ-ဌ-ဋံ-ဗ-ဏ-ရ-ဠ- ဤခုနစ်လုံးတို့သည် အာခေါင်အရပ်၌ ဖြစ်ကုန်၏၊ ဇိဝှောပဂ္ဂကရိုဏ်းဋီကုန်၏၊ ထို့ကြောင့် လျှာဖျား၏ အနီးဖြစ်သော လျှာအရပ်နှင့်စေ့ဆော်၍ လိုက်သံပါအောင် ရွတ်ရမည်။

တ-ထ-ဒ-ခ-န-သ-လ-ဤခုနစ်လုံးတို့သည် သွားအရပ်၌ ဖြစ် ကုန်၏။

ဇိဝှဂ္ဂကရိုဏ်းဋီကုန်၏၊ ထို့ကြောင့်-လျှာဖျားအရပ်နှင့် စေ့ ဆော်၍ သွားသံပါအောင် ရွတ်ရမည်။

သဒ္ဒါကျမ်းဂန် အဋ္ဌက ဟာ-ဒ္ဓိကာကျမ်းဂန်တို့၌လည်း ကျမ်းကျင်ပါမှ ဆရာကောင်း၊ ဆရာ မြတ်တို့၏ နည်းဥပဒေကိုလည်း လက်ထပ်လက်ငင်း ရဖူးပါမှ ကမ္မဝါစာကိုဖတ်ခြင်းငှာထိုက်သည်။ သို့မဟုတ်မူ၍ သိထိလ ဓနိတ-နိဂ္ဂဟိတမျှကို မှတ်မိရုံနှင့် ကမ္မဝါစာရာလုပ်ပေလျှင် သုဏ္ဍာတု- တခွန်းနှင့်ပင် ဥပသမ္ပဒကံ ပရိဝါသကံ မာနုတ်ကံ အပ္ပာနုကံတို့သည် ပျက်စီး၍ ကုန်ရှာတော့သည်။ (သတ်မှုကြပါကုန်)

ဥတ်ကမ္မဝါစာ ရွတ်စဉ်အခါ၌လည်း အမှားအတိမ်း မရှိစေမူ၍
 ဖြည်းညင်းသာယာစွာ ဖတ်ရွတ်ရမည်။ မိမိဖတ်ရွတ်လိုက်သော အက္ခရာကို
 အပီအသနည်းအံ့ထင်၍ အားမရရှိပါလျှင် ဝယ်၍ဆိုရမည်။ သူတပါး
 ကိုအမှီမလိုက်ရ။ ဖတ်ရွတ်စဉ်အခါ၌လည်း ဖတ်ရွတ်ပြီး ပုဒ်ပိုင်းအက္ခရာ
 နှင့်စပ်လျဉ်း၍ အပျက်အချော်စကားကိုမျှ မပြောမဆိုအပ်။ ယုတ်စွာ
 အဆုံး ဖတ်ရွတ်သောသူကြားရာ ပရိသတ်အစွန့်အဖျား၌နေသော
 ရဟန်းတို့အချင်းချင်း နားရင်းအပ်၍ တိုးတိုးကောင်းကျိုးမျှမပြောမဆိုအပ်။
 ပြောဆိုမိလျှင် ဖတ်ရွတ်ပြီးသော ကမ္မဝါစာသည် အချည်းနှီးဖြစ်လေ
 ကော့သည်။ အရင်းကပြန်၍ဖတ်ရမည်။

(ဤကား-ဥတ်၌ လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါသုံးချက်၌လည်း
 ကောင်း၊ ကမ္မနိဋ္ဌာန်နိဂုံး၌လည်းကောင်း၊ ဤငါးချက်သောဌာန
 သည် လိုရင်းပဓာနဖြစ်၍ သတိထားရန် ဆိုလိုက်သော စကား
 ရပ်ပေတည်း။

အမ္ဘာ။ ၊ အလွန်အရေးကြီးသော အရာဌာနဖြစ်၍ ထည့်သွင်း ဖော်
 ပြလိုက်ပါသည်။

သံဃော။ ။ သံဃော-၌ သံဃော-ဟု နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့်လည်း ပါဠိရှိ၏။
 သဃော-ဟု င-သတ်ဖြင့်လည်း ပါဠိရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

ကမ္မဝါစာအရာ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့် သံဃော-ကိုသာ ပါဠိအဋ္ဌကထာ
 တို့၌ တွေ့မြင်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် သံဃော-ဟု နိဂ္ဂဟိတ်ဖြင့်သာ
 ရွတ်ဖတ်ကြရမည်။ သဃော-ဟုမရွတ်ဖတ်ရ။ ရွတ်ဖတ်ခဲ့ပါမူ ကမ္မဝါစာ
 ကို ယုတ်စေသည်ဖြစ်၍ ကံပျက်၏။

ဘိက္ခု သံဃောတို့ ဝဂ္ဂန္တသဟိတပဒံ ဗဟူသု ပေါတ္ထကေသု
 ဒိဿတိ။ ကမ္မဝါစာယံ ပန နိဂ္ဂဟိတပဒဿေဝ ဌိတတ္တာ တမေဝ
 ဂဟေတဗ္ဗံ။ နိရုတ္တိ ကော သလ္လပတ္တေဟိ ပဘိန္ဒုဋ္ဌိတမ္ဘိဒေဟိ
 ဒိဏာသဝေဟိ သုသောမိတတ္တာ၊ တတောဝ သံဃာဒိသေသော
 တိ ပဒံ သနိဂ္ဂဟိတန္တမေဝ သမ္ဘဝတိ။ (ပါတိမောက္ခ ဝိသောဓန)

၂။ အယံ နာဂေါ

ဤ၌ နာဂေါ-ဟူသော နာမဝါစာသဒ္ဒါရှိပြီးဖြစ်ပါလျက် အယံ သဒ္ဒါကိုထည့်၍ ဟောတော်မူခြင်းသည် ရဟန်းလောင်း၏ တည်နေရာ အရပ်၊ တည်နေသောအဖြစ်ကို ပြကြောင်းဖြစ်သော စကားပေတည်း။ ထိုစကားဖြင့် နှစ်တောင့်ထွာ-ဟတ္ထပါသ်-အတွင်း တည်ရှိသော ရဟန်း လောင်းသာ ပဉ္စင်းဖြစ်၏။ ဟတ္ထပါသ်မှ လွတ်သောနေရာ၌တည်ရှိသော ရဟန်းလောင်းမှာ ရဟန်းမဖြစ်-ဟူ၍ သိအပ်၏။

ထို့ကြောင့်-ရဟန်းပြုပေးရာ၌ ရဟန်းလောင်းကို နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်-အတွင်းမှာသာ ထားရှိကြရမည်။ အယံသဒ္ဒါကိုလည်း ရှေး ဦးစွာ ခေတီခေတီအပ်သောအမည်နှင့် မချွတ်ကေနိယျဉ်နေစေ၍ ရွတ် ဖတ်ကြရမည်။

နာဂ-အမည်

အယံ တိဿောတိ ဝါ နာဂေါတိဝါ နာမံ ကရောဇ္ဇေဟိ အနုသာသက သမ္ပုတိတော ပဌပဒမဝ ကာတဗ္ဗံ။

ဟူသော (ဝိနယာလာင်္ကာရဋီ၊ ပ၊ ၂၇၉)နှင့်အညီ အနုသာသက သမ္ပုတိ ညွတ် မရှုတ်ဖတ်ခင် ရဟန်းလောင်းအား-နာဂ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအား တိဿ-ဟု အမည်ပေးရမည်။

ထို-အနုသာသက သမ္ပုတိညွတ်၌ ပကတိ နာမည်နှင့်ရွတ်ဖတ်၍၊ နောက်ညွတ်စတုတ္ထ-ကမ္မဝါစာရောက်မှ တိဿ-နာဂ-ထပ်၍မှည့်ပြီး ကမ္မ ဝါစာညွတ် ရွတ်ဖတ်ခဲ့သော်လည်းကောင်း။ အနုသာသကညွတ်၌ တိဿ နာဂ-မှည့်၍ ရွတ်ဖတ်ပြီးလျှင် ညွတ်စတုတ္ထကမ္မဝါစာရောက်မှ အမည် ရင်းဖြင့် ရွတ်ဖတ်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ရဟန်းလောင်းအား မသုံး သပ်ခြင်း၊ ဝတ္ထုအပရာမာသ)ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအား မသုံးသပ်ခြင်း ပုဂ္ဂလ အပရာမာသ-ဖြစ်သောကြောင့် ကံပျက်၏။

ဥတ်နှင့်ကမ္မဝါစာတို့၏ မပြားသော အနက်သဒ္ဒါ ရှိရကား ကံ ပျက်၏။ ထို့ကြောင့်၊

အနုသာသကဥတ်၌ ရှုတ်ဖတ်အပ်သော အမည်နာမတို့ဖြင့်သာ လျှင် အလုံးစုံသော ဥတ်ကမ္မဝါစာတို့၌ ရှုတ်ဖတ်ကြကုန်ရာသည် အရှင် ကောင်းတို့။

သစေ ပန တသ္မိံ ခဏေ ပကတိနာမေန ဝတှာ ပဏ္ဍိတံ
တိဿောမာမာတိ အနုပုဗ္ဗနာမေန အနုဿာဝေတိ၊ န ဝဇ္ဇတိ။

ယံန ဥာသမ္ပဒါပေက္ခ ဥာဇ္ဈာယာနံ ဧကတ္ထ ဂဟိတံ နာမံ
ဗဒေဝ ဥတ္တိယာ သဗ္ဗတ္ထ အနုဿာဝနာသုစ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ဂဟိ
တတော ဟိ အညသ္မိံ ဂဟိတေ ဗျဉ္ဇနံ ဘိန္ဒနာမဟောတိ ကမ္မံ
ဝိပဉ္စတိ။ အတ္ထဘော ဟိ ဗျဉ္ဇနတော အဘိန္ဒာဝေ ဥတ္တိအနုဿာ
ဝနာဝ ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ပ၊ ၂၇၉)

ယောပိ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မေ ဧကံ ဥတ္တိံ ဌပေဘော ဧကံ ကမ္မ
ဝါစံ အနုဿာဝဇ္ဇော အက္ခရံဝါ ဆဇ္ဇေတိ ပဒံဝါ ဒုရတ္တံ
ကရေတိ၊ အယမ္ပိ အနုဿာဝနံ ဟာပေတိယေဝ။

ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မေ ပန ဧကံ ဥတ္တိံ ဌပေဘော သင်္ကမေဝဝါ
ဒွိက္ခတ္တံ၊ ကမ္မဝါစာယ အနုဿာဝနံ ကရေဇ္ဇောပိ အက္ခရံဝါ
ပဒံဝါ ဆဇ္ဇေဇ္ဇောပိ ဒုရတ္တံ ကရေဇ္ဇောပိ အနုဿာဝနံ
ဟာပေတိယေဝ။ (ဝိ၊ ဌ၊ ၃၊ ၂၄၆)

၂။ (က) အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။

ဤ၌ အယံ နာဂေါ-ဟု ရဟန်းလောင်းအား ဣမသဒ္ဓါဖြင့် သုံး သပ်လျက် ဟောတော်မူသကဲ့သို့ ဣဒဿ တိဿဿ-ဟု ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ကို သုံးသပ်၍ ဟောတော်မူသင့်လျက် မဟောခြင်းသည်။ ဥပသမ္ပဒ ကံပြု ရာ၌ အဂ္ဂဟိတ ဥပဇ္ဈာယဂ္ဂဟုဏ-အသန္နိဟိတ-နဂိုကင် ဥပဇ္ဈာယ် မယူရ ၍ဖြစ်စေ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ လုံးဝမရှိသည်ဖြစ်စေ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာရှိပါ သော်လည်း သိမ်အတွင်း သံဃာ့မျက်မှောက်၌ မလာမရောက်သည်ဖြစ်စေ၊ ကမ္မဝါစာရှုတ်ဖတ်ရာ၌ အာယသ္မတော တိဿဿ ဟု ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ အမည်ကို ထည့်၍ ရှုတ်ဖတ်လျှင် ကမ္မဝါစာယုတ်လျော့မှု မရှိသော ကြောင့် ကံမပျက်ဟု ဖွတ်ရမည်။

ကမ္မံ ပန နကုပ္ပတိ၊ ကေစိ ကုပ္ပတိတိ ဝဒန္တိ၊ တံ နဂဟေ တဗ္ဗံ။
(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၃၀၇)

ကမ္မံ ပန နကုပ္ပတိတိဣဒံ ဥပဇ္ဈာယဘာဝေပိ ဣတ္ထန္နာမဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခေ ဣတ္ထန္နာဒမန ဥပဇ္ဈာယေနာတိ မတဿဝါ- ဝိဗ္ဗန္တဿဝါ ပုရာဏ ဥပဇ္ဈာယဿ အညဿဝါ ယဿကဿစိ အဝိဇ္ဇေ မာနဿ နာမေန သဗ္ဗတ္ထ ဥပဇ္ဈာယကိတ္တနဿ ကတတ္တာ ဝုတ္တံ။
(ဝိနယာလင်္ကာရာ၊ ပ၊ ၂၆၈)

အနုပဇ္ဈာယတာဒီနံ ဥပသမ္ပဒံကမ္မံဝိယ၊ ဥပဇ္ဈာယဏ အဘာ ဝေပိ အဘဗ္ဗတ္ထေပိ ကမ္မဝါစာယ ပုဂ္ဂလေ ပရာမဇ္ဇေ ကမ္မဿ သိဇ္ဈနတော။
(ဝိ၊ တိ၊ ဒု၊ ၁၃၀)

တသ္မာ ဥပဇ္ဈာယဿ အသန္နိဟိတဘာယပိ တပုရာမသန မတ္ထေနေပ ကမ္မသိဒ္ဓိတော ဣဿာတိ နိဒ္ဓိသိတုံ နဝန္တတိ။
(ဝိမထိ၊ ဒု၊ ၁၃၄)

၂။ (ခ) ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ။

အန္တရာယိဟူသည် ကာရကသံသယ အာပတ္တဒီအန္တရာယ
ဟေတုတယ အန္တရာယိကာတိ ဝုစ္ဆန္တိ။

ဟူသော (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၅)နှင့်အညီ... ရဟန်းပြုပေးသော ကာရက
သံ သာတော်တို့အား အာပတ်သင့်ခြင်း စသော အကြောင်း ပြစ်သော
ကြောင့် အန္တရာယိမည်၏။

ထိုအန္တရာယိသည်—

ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိအကေဟိ ဓမ္မေဟိတိ အာဗ္ဗဘာဒီကေဟိ
ဥပသမ္ပဒါယ အဝတ္ထုကရေဟိစ ပဉ္စာဗာဓဟုတ္ထိစ္ဆန္ဒာဒီ ဟိစ
အာပတ္တိမတ္တကရေဟိ သဘာဝေဟိ ပရိမုတ္တာ။

ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိတိ။ ဟူသည်ကား။ အာဗ္ဗဘာ-
ဒီကေဟိ၊ အာဗ္ဗအဖြစ် အရရှိကုန်သော။ ဥပသမ္ပဒါယ၊ ဥပသမ္ပဒကံ၏။
အဝတ္ထုကရေဟိ၊ ဝတ္ထုမဟုတ်သည်ကို ပြုတတ်ကုန်သော။ အန္တရာယိကေ-
ဟိ၊ သဘာဝေဟိစေ။ အန္တရာယိကို ပြုတတ်သော သဘော တို့မှလည်း
ကောင်း။ ပဉ္စာဗာဓဟုတ္ထိစ္ဆန္ဒာဒီဟိ၊ အနာငါးပါးရှိသောသူ လက်ပြတ်
သောသူ အရရှိကုန်သော။ အာပတ္တိမတ္တကရေဟိ၊ အာပတ်မျှကိုပြုတတ်ကုန်
သော။ အန္တရာယိကေဟိ-သဘာဝေဟိစ၊ အန္တရာယိကိုပြုတတ်ကုန်သော
သဘောတို့မှလည်းကောင်း။ ပရိမုတ္တာ၊ လွှတ်၏။

ဟူသော(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၄)အရ—

- ၁။ ရဟန်းမဖြစ်ခြင်းကိုပြုတတ်သော အဝတ္ထုက အန္တရာယိ။
- ၂။ ရဟန်းပြုပေးသော ကာရကသံသံတော်တို့အား ဒုက္ခနှင့်
အာပတ် သင့်ခြင်းတည်းဟူသော အာပတ္တိမတ္တ အန္တရာယိ-
ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိလေသည်။

ထိုနှစ်ပါးတွင်....

ဥပသမ္ပဒါ ကမ္မဿ၊ အဘဗ္ဗာ ပဉ္စ ဝိသတိ။

အဇာနိတော ကဏောစသပိ၊ ဩသာဓရာ နာသနာရဟော။
ဟူသော(ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၅၄၀ ဂါထာ)

ပဉ္စဝိသတိတိ စတုဝိသတိပါရာဇိကာ ဥနိဝိသတိဝသော
စာတိ ပဉ္စဝိသတိ။

ဟူသော(၎င်း ဋီ၊ ဒု၊ ၁၇၂) တို့အရ-

၁။ ရှစ်ပါး-ပါရာ၊ ဘဗ္ဗာဓရာသုတ်၊ လူဝတ်သည့်နိ၊ လမ္မိ-မုဒ္ဒ
ရွှေရူထိုင်ဝဲ၊ စုတ်ပြန်ခဲ့၊ နှစ်ဆယ်လေးပါး-ဟူ သည်နှင့်အညီ၊
ပါရာဇိက (၂၄)ပါးနှင့် အသက်နှစ်ဆယ်မပြည့်သေးသောသူ
ဤ (၂၅) ပါးတို့သည် ရဟန်းမဖြစ်ခြင်းကို ပြုတတ်သော
အဝတ္ထုကရ အန္တရာယ်မည်၏။

၂။ ဟတ္ထစိန္နာဒိ ဗာတ္ထိံ သ၊ ကုဋ္ဌိအာဒိစ တေရသ။

အပတ္တော တေသမောသာဓရာ၊ ကတော စေ ပန ရဟတိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၅၄၃) ဂါထာအရ ဟတ္ထစိန္န-စသော
(၃၂)ပါး၊ ကုဋ္ဌ-စသော (၁၃)ပါး၊ ပေါင်း (၄၅)ပါးတို့သည်
ရဟန်းပြုပေးသော ကာရကသံဃာတော်တို့အား အာပတ်သင့်ခြင်းကို
ပြုတတ်သော အာပတ္တိမတ္တ အန္တရာယ်မည်၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

ဟတ္ထစိန္နာဒိ ဗာတ္ထိံ သ-အရ (၃၂) ပါးကို မဟာဝါ ပါဠိတော်
နပဗ္ဗာ ဇေတဗ္ဗ ဒုတ္တိံ သံဝါရ (၁၂၆) ခွဲလည်းကောင်း၊ စမ္ပေယျက္ခန္ဓက
ဒွေန်ဿရဏကထာ (၄၄၄) ခွဲလည်းကောင်း၊ ဟောတော်မူထားသည်။

ဤ၌ကား-ကဲ့ကဲ့ပြားပြား ခြားခြား နားနား သိရှိနိုင်စေရန်
(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၂၈၀)မှ အစပြုကာ ဆောင်၍ပြပေအံ့။

ဗာတ္ထိံသ-အရ-

၁။ ဟတ္ထစိန္ဒောတိ-ယဿ ဟတ္ထတလေဝါ မဏိဗန္ဓဝါ ကပ္ပရေဝါ
ယတ္ထကတ္ထစိ ကောဝါ ဒွေဝါ ဟတ္ထာ ဆိန္ဒာ
ဟောန္တိ။

လက်ဖဝါးအပြင် လက်ကောက်ဝတ် တတောင်ဆစ် အမှတ်မရှိ တနေရာရာက တဘက်ဖြစ်စေ နှစ်ဘက်လုံးဖြစ်စေ ပြတ်နေသောသူ။

၂။ ပါဒစိန္ဒောတိ-အဂ္ဂပါဒေဝါ ဂေါပုကေသုဝါ ဇောယဝါ
ယတ္ထကတ္ထစိ ကောဝါ ဒွေဝါ ပါဒါ ဆိန္ဒာ
ဟောန္တိ။

ခြေဖျား၊ ခြေဖမိုး၊ ခြေသလုံး အမှတ်မရှိ တနေရာရာက တဘက်ဖြစ်စေ နှစ်ဘက်လုံးဖြစ်စေ ပြတ်နေသောသူ။

၃။ ဟတ္ထဝါဒစိန္ဒောတိ-ယဿ ဝုတ္တပကာရေနေဝ စတုသု ဟတ္ထပါ
ဒေသု ဒွေဝါ တယောဝါ သဗ္ဗေဝါ ဟတ္ထ
ပါဒါ ဆိန္ဒာ ဟောန္တိ။

အထက်ပါ လက်ခြေလေးဘက်တို့တွင် လက်တဘက် ခြေတဘက်ဖြစ်စေ နှစ်ဘက်ဖြစ်စေ သုံးဘက်ဖြစ်စေ လေးဘက်လုံးဖြစ်စေ ပြတ်နေသောသူ။

၄။ ကဏ္ဍစိန္ဒောတိ-ယဿ ကဏ္ဍမူလေဝါ ကဏ္ဍသက္ခလိကာယဝါ
ကောဝါ ဒွေဝါ ကဏ္ဍာ ဆိန္ဒာ ဟောန္တိ။ ယဿ
ပန ကဏ္ဍာ ဝိဒ္ဓေ ဆိဇ္ဇန္တိ။ သက္ကာစ ဟောန္တိ
သင်္ခါဋေတုံ၊ သော ကဏ္ဍံ သင်္ခါဋေတုံ၊
ပဗ္ဗဇေတဗ္ဗော။

နားရွက်အရင်းကဖြစ်စေ နားရွက်ဘဘက်ဖြစ်စေ နှစ်ဘက်လုံးဖြစ်စေ စုတ်ပဲ့ရှဲနေသောသူ (နားအတွင်းကပြတ်သောသူအား ဆေးကုသ၍ ဆက်စပ်ပျောက်ကင်းသွားသည်ဖြစ်အံ့) ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

၅။ နသတ္ထိန္ဒောတိ-ယဿ အဗပဒကေ ဝါ အဂ္ဂေဝါ ကေယုဇ္ဇေဝါ
ယတ္ထကတ္ထမိ နာသာ ဆိန္ဒာ ဟောတိ။ ယဿ
ပန နာသိကာ သက္ကာသန္ဓေတုံ၊ သော တံ
ဖာသံကံ ကတော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

ဆိတ်ခွာ သက္ကာန်ရှိသော နှာခေါင်းရိုး၏အစဉ်း နှာခေါင်းဖျား
နှာခေါင်းဖုအမှတ်မရှိ တနေရာရာက ပြတ်နေသောသူ (အကယ်၍ အပြတ်
အပဲ ကို ဆေးကု၍ ဆက်စပ်သွားသူဖြစ်အံ့) ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

၆။ ကဏ္ဍနာသိတ္ထိန္ဒောတိ-ဥဘယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

အထက်ပါ (၄+၅) တို့အတိုင်း နားရွက်-နှာခေါင်း နှစ်မျိုးလုံး ပြတ်
နေသောသူ။

၇။ အင်္ဂုလိတ္ထိန္ဒောတိ-ယဿ နသေသံ အဒသေတော ကောဝါ
ဗဟုဝါ အင်္ဂုလိယော ဆိန္ဒာ ဟောန္တိ။ ယဿ
ပန သုတ္တတန္တုမတ္တမ္ပိ နသေသံ ပညာယတံ၊
တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဇ္ဇတိ။

လက်ချောင်း ခြေချောင်း နှစ်ဆယ်တို့တွင် တချောင်း နှစ်ချောင်း
စသည်ဖြစ်စေ၊ အကုန်လုံးဖြစ်စေ အရင်း-အဖျား-အလယ် တနေရာရာက
ခြေသည်း-လက်သည်း ချည်မျှင်တခုစားမျှ မကြွင်းကျန်မူ၍ ပြတ်နေသော
သူ အကယ်၍ ချည်မျှင်တခုစားမျှ ခြေသည်း-လက်သည်း ထင်ရှားရှိနေ
ပါက ထိုသူကို ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။)

၈။ အဠတ္ထိန္ဒောတိ-ယဿ စတုသု အင်္ဂုဠကသု အင်္ဂုလိယံ ဝုတ္တ
နယေ နေဝ ကောဝါ ဗဟုဝါ အင်္ဂုဠကံ ဆိန္ဒာ
ဟောန္တိ။

ခြေချောင်း-လက်ချောင်းတို့၌ ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း လက်မ-ခြေမ
တုချောင်းဖြစ်စေ အဖျားဖြစ်စေ အလုံးဖြစ်စေ ပြတ်နေသောသူ။

၉။ ကဏ္ဍရစ္ဆိန္ဒောတိ-ယဿ ကဏ္ဍရနာမကာမဟာနာရပုရတောဝါ
 ပစ္စတောဝါ ဆိန္ဒာ ဟောန္တိ။ တေသု ကေ-
 သပိ ဆိန္ဒတ္တာ အဂ္ဂပါဒေနဝါ စက်တေ၊ မူလေ
 နဝါ စက်မတိ၊ န ဝါ ပါဒံ ပတိဋ္ဌာပေတုံ
 သက္ကောတိ။

ဖနောင့်ကြောစသည့် ခြေထောက်၏ရှေ့ဖြစ်သောအကြောမ နောက်
 ဖြစ်သောအကြောမတခုပြတ်နေသည်ဖြစ်၍ ခြေဖျားထောက်ကာ သွား
 နေရသူ၊ ဖနောင့်ဖြင့် နင်း၍သွားနေရသူ။

၁၀။ ဖဏဟတ္ထကောတိ-ယဿ ဝဂ္ဂုလိပက္ခကာ ဝိယ အဂ္ဂုလိယော
 သမ္ပဒ္ဒါ ဟောန္တိ။ တေ ပဗ္ဗာဇေတုကာမေန
 အဂ္ဂုသန္တရိကာယော ဖာလေတုာ သဗ္ဗံ အန္တ-
 ရမမ္ပံ အပနေတုာ ဖာသုကံ ကတုာ ပဗ္ဗာ-
 ဇေတဗ္ဗော။ ယဿပိ ဆအဂ္ဂုလိယာ ဟောန္တိ၊
 တံ ပဗ္ဗာဇေတုကာမေန အဓိကံ အဂ္ဂုလိ-
 ဆိန္ဒိတုာ ဖာသုကံ ကတုာ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

လင်းနို့ တောင်ကဲ့သို့ လက်ချောင်း ခြေချောင်းများ တချောင်းနှင့်
 တချောင်း အရေပြားတို့ဖြင့် ပူးတွဲစပ်၍နေသောသူ။ (ဤသူကို လက်
 ပါးပြင်း-ခြေပါးပြင်းရှိသူ-ဟုခေါ်၏)။

ထိုသူကို လက်ချောင်း ခြေချောင်းများကို တချောင်းစီဖြစ်
 အောင်ခွဲပြီးလက်ချောင်း ခြေချောင်းမှ ပိုသောအရေတို့ကို ကိုက်ဖြတ်ခါ
 ကုစား၍ အနာပျောက်လျှင် ရဟန်း ပြုပေးကောင်း၏။ လက်(၆)
 ချောင်း ခြေ(၆)ချောင်းရှိသူတို့၌ ပိုနေသော လက်ချောင်း ခြေချောင်း
 တို့ကိုဖြတ်၍ ရဟန်းပြုပေး အပ်၏။

၁၁။ ခုဇ္ဇေတိ - ယော ဥရဿဝါ ပိဋ္ဌိယာဝါ ပဿဿဝါ
နိက္ခန္တတ္တာ ခုဇ္ဇေသရိယော။ ယဿ ပန ကံဉ္စိကံဉ္စိ
အဂံပစ္စဂံ ဤသကံ ဝကံ။ တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဌ-
တိ။ မဟာပုရိသောဇေဟိ မြဟ္မုဇ္ဈဂတ္တော။
အဝသေသာ အခုဇ္ဇောနာမ နတ္ထိ။

ရင်ဘတ် ကျောကုန်း နံဘေးသုံးခုတို့တွင် တခုခု စုထွက်နေ၍ ရွှေသို့
ကုန်းနေသောသူ ဘေးသို့ စောင်းနေသောသူ။

မြတ်စွာဘုရားသည်သာလျှင် မြဟ္မာဒင်းတို့၏ ကိုယ်ကဲ့သို့ ဖြောင့်မတ်
သောကိုယ်ရှိ၏ ဘုရားမှတစ်ပါး ကိုယ်မကိုင်းညွတ်သော သူမည်သည်မရှိ
သောကြောင့် ကိုယ်အင်္ဂါကြီးငယ် အနည်းငယ်မျှ ကောက်သောသူကို
ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

၁၂။ ဝါမနောတိ - ဇဿံဝါမနောဝါ ကဋ္ဌိဝါမနောဝါ ဥဘယ-
ဝါမနောဝါ။ ဇဿံဝါမနဿ ကဋ္ဌိတော ပဋ္ဌာ-
ယ ဟေဋ္ဌိမကာယော ရသော ဟောတိ။ ဥပရိ-
မကာယော ပရိပုဏ္ဏော။ ကဋ္ဌိဝါမနဿ ကဋ္ဌိ-
တော ပဋ္ဌာယ ဥပရိမကာယော ရသော
ဟောတိ။ ဟေဋ္ဌိမကာယော ပရိပုဏ္ဏော။
ဥဘယဝါမနဿ ဥဘောပိ ကာယော ရဿာ
ဟောန္တိ။ ယေသံ ရဿတ္တာ ဘူတာနံငိယ ပရိ
ဝဋ္ဌုမော မဟာကုဏ္ဍိဗုဒ္ဓသဒိသော အတ္တဘာ-
ဝေါ ဟောတိ။ တံ တံဝိမ္ဗေပဗ္ဗာဇေတုံ နဝဋ္ဌတိ။

- (က) ခြေသလုံးမြင်းခေါင်းတို့သောသူ။ (ခ) ခါးတို့သောသူ။
- (ဂ) နှစ်ပါးစုံတို့သောသူ။
- (က) ခြေသလုံးမြင်းခေါင်းတို့သောသူသည် ခါးအောက်ပိုင်းတို့၏
ခါးအောက်ပိုင်းကား ပြည့်မြို့၏။

- (ခ) ခါးတိုသောသူသည် ခါးမှစ၍ အထက်ပိုင်း တို၏။ ခါးအောက်ပိုင်း ပြည့်ဖြိုး၏။
- (ဂ) နှစ်ပါးစုံ တိုသောသူသည် အထက်အောက်တကိုယ်လုံး တို၏။ ဘုတ်ပြိတ္တာ၏ ကိုယ်ကဲ့သို့ ဝမ်းဗိုက်ကြီးသော အိုးနှင့်တူသော လုံးသောကိုယ်ရှိ၏။

၁၃။ ဂလဂဏ္ဍိတိ-ယဿ ကမ္မဏ္ဍိယ ဂလေ ဂဏ္ဍေ ဟောတိ။
 ဒေသနာမတ္တ မေဝဇေတံ၊ ယသ္မိံ ကိသ္မိံ ဥပန
 မဒေသေ ဂဏ္ဍေ သတိ နပဗ္ဗာဇေတဗျော၊
 တတ္ထ ဝိနိစ္ဆယော န ဘိက္ခဝေ ဝဉ္ဇဟိ အာဗာ-
 ဓေဟိ ဖုဋ္ဌော ပဗ္ဗာဇေတဗျောတိတ္ထေ ဝုတ္တနယေ-
 နေဝ ဝေဒိတဗျော။

လည်းပင်း၌ မြင်းဖုရိသောသူ။ ဤစကားသည် လည်းပင်းကို အဦးပြု၍ ဆိုသောစကားမျှသာ ခန္ဓာကိုယ် ကနေနေရာရာ၌ မြင်းဖုရိသူအားလုံးကို ဆိုသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။ အနာကြီး ငါးမျိုး၌ ဆိုအပ်သည့်အတိုင်ပင် မှတ်အပ်၏။

၁၄။ လက္ခဏာဟတော ကတဒဏ္ဍကမ္မောတိ တ္ထေ ကတဒဏ္ဍကမ္မဘာ-
 ဝေါ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗျော။ ယဿ
 ပန နလာဋ္ဌေဝါ ဥရုအာဒိသုဝါ တတ္ထေန
 လောဟေန လက္ခဏံ အာဟတံ ဟောတိ၊ သော
 သစေ ဘုဇိဿော၊ ယာဝ အလ္လပဏော
 ဟောတိ၊ တာဝ နပဗ္ဗာဇေတဗျော။ သဇေပိဿ
 ဝဏာ ရုဋ္ဌော ဟောန္တိ ဆဝိယာ သမပရိစ္ဆေဒါ၊
 လက္ခဏံ နပညာယတိ၊ တိဏ္ဍေလဿ ဝတ္ထဿ
 ဥတ္တရာသင်္ဂေ ကတေ ပဋိစ္ဆန္နာကာသေ ဇေ-
 ဟောတိ၊ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ အပဋိစ္ဆန္နာ-
 ကာသေ စေ၊ န ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိ၊ ဋီ၊ ၂၊ ၂၀၀)

အခွန်အတုတ်စသော တစ်စုံတစ်ခုကိုယူ၍ စားသုံးမိသည်ကို မပေးနိုင်
 ၍ တူရှင်းပူကပ်သည်ကို လက္ခဏာဟု ကတဒဏ္ဍကမ္မ-ဟုဆိုသည်။
 ထိုသို့ကပ်ရာ၌ နှုတ်ပြင်၍လည်းကောင်း၊ ပေါင်အစရှိသည်တို့၌လည်း
 ကောင်း၊ ရဲငြီးသောသံပူပြားဖြင့် ကပ်သည်ဖြင့်၍ အကြင်မျှလောက်
 အနာမပြေးကံသေး၊ ထိုမျှလောက် ထိုသူအား ရဟန်းပြုမပေးအပ်၊
 ထိုအနာသည် ပကတိသောအရေနှင့် ညီမျှသည်ဖြင့်၍ အမာရွတ်မထင်
 သည်ဖြစ်စေ၊ အမာရွတ်ထင်သော်လည်း သုံးပါးသောအဝန်းဖြင့်
 သင်္ကန်းဝတ်ရုံသောအခါ၌ ဖုံးလွှမ်းမိသည်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ရုံ ကေသီကို
 လက်ကတော့တင်ထားသောအခါ၌ ဖုံးလွှမ်းမိသည်ဖြစ်စေ၊ ထိုသူအား
 ရဟန်းပြုပေးခြင်းငှားအပ်၏။

၁၅။ ကသာဟတော ကတဒဏ္ဍကမ္မောတိ ဣတ္ထ ယော ဝစနပေသ-
 နာဒီနိ အကဗျောန္တော ဟညတိ န သော ကတ
 ဒဏ္ဍကမ္မော။ ယော ပနကေဏိယာဝါ အည
 သာဝါ ကိဉ္စိဂဟေတွာ ခါဒိတွာ ပုန ဒါတုံ
 အသက္ကောန္တော အယမေဝ တေ ဒက္ကောဟော-
 တူတိ ကသာဟံ ဟညတိ၊ အယံ ကသာဟ-
 တော ကတဒဏ္ဍကမ္မော။

သောစ ကသာဟံဝါ ဟတော ဟောတု၊
 အဒ္ဓဒဏ္ဍကာဒီနံဝါ အညတရေန ယာဝ အလ္လ-
 ဝဏော ဟောတိ၊ တာဝ နပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။
 ဝဏေ ပန ပါကတိကေ ကတွာ ပဗ္ဗာဇေ
 တဗ္ဗော။ သစေ ပန ဇာဏ္ဍတိဝါ ကပ္ပရေ
 ဟိဝါ နာဠိကေရပါသာဏာဒီဟိဝါ သာဇေ-
 တွာ မုတ္တော ဟောတိ၊ သရီရေဓယ ဂဏ္ဍိ
 ယော ပညာယန္တိ၊ နပဗ္ဗာ ဇေတဗ္ဗော၊
 ဟာသုကံ ကတွာဝေ ဂဏ္ဍိယု သန္ဓိသိန္နာယု
 ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

ဤ၌ပြောဆိုခြင်း၊ ခိုင်းစေခြင်းစသည်တို့ကို မလိုက်နာသည်ဖြစ်၍ ဒဏ်ပေးခံရသည်ကို ကသာဟတ ဒဏ္ဍကမ္မ ဟု မဆိုအပ်။ အခွန်အတုတ် စသော တစုံတခုကိုယူ၍ စားသုံးမိသည်ကို မပေးနိုင်သောကြောင့် ကြိမ် ဒဏ်ပေးခံရသူကိုသာ ကသာဟတ ဒဏ္ဍကမ္မ ဟုဆိုအပ်၏။

ထိုသို့ကြိမ်ဒဏ်ပေးခံရ၍ စိုစွတ်သော အနားရှိမှု ရဟန်းပြုမပေးအပ် အနာပျောက်ကင်းမှု ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။

သို့မဟုတ်-အုန်းသီး ကျောက်ခဲတို့ဖြင့်လှိမ့်၍လည်းကောင်း၊ တတောင်း တို့ဖြင့် ထောင်းထု၍လည်းကောင်း၊ ဒဏ်ပေးသည်ဖြစ်အံ့၊ အဖုအပိမ့် ထ ခဲ့သော် ရဟန်းပြုမပေးအပ်။ အဖုအပိမ့်ပျောက်ကင်းသွားသော် ရဟန်း ပြုပေးအပ်၏။

၁၆။ န ဘိက္ခဝေ လိခိတကောတိ ဧတ္ထ လိခိတကော နာမ နကေဝ လံ ယတ္ထ ဗဿတိ တတ္ထ ဟန္တပဗ္ဗာတိ၊ အထခေါ ယောကောစိ စောရိကံဝါ အညံဝါ ဂရံ ရာဇာ ပရာဓံ ကတော ပလာတော၊ ရာဇာစ နံ ပဏ္ဏေဝါ ပေါတ္ထကေဝါ ဣတ္ထန္ဒာမော ယတ္ထ ဒိဿတိ၊ တတ္ထ ဂဟေတွာ မာရေတဗ္ဗာတိဝါ ဟတ္ထပါဒါနိဿ ဆိန္ဒိတဗ္ဗာနိတိဝါ ဧတ္ထကံနာမ ဒဏ္ဍံ အာဟရာပေ တဗ္ဗာတိဝါ လိခါပေတိ။ အယံ လိခိတကော နာမ သော နပဗ္ဗာဇေ တဗ္ဗာ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၀၀)

ကြီးမားသော ခိုးမှု၊ မြေတိုက်မှု၊ မင်းပြစ်မင်းဒဏ်တို့ကို ကျူးလွန် ၍ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသောသူ (ဝရမ်းပြေး)ကို ပြည်ပိုင်အစိုးရ မင်းတို့က တွေ့ရာအရပ်၌ ဖမ်း၍သတ်စေ၊ (မာရယ်လော)လက်ခြေတို့ကို ဖြစ်စေ၊ ဤ၍ဤမျှ ဒဏ်ငွေပေးဆောင် စေ-ဟု ကြော်ငြာဝရမ်းထုတ်ထား သေးသူသည်-လိခိတက (ရာဇဝတ်သား) မည်၏။ ထိုသူကို ရဟန်းပြု မပေးအပ်။

၁၇။ သီပဒိတိ-ဘာရပါဒေါ ဝုစ္စဘိ။ ယဿ ပါဒေါ ထူလော
 ဟောတိ သဉ္ဇာဘ ပိဋ္ဌဒကာ ခရော၊ သော နပဗ္ဗာ-
 ဇေတဗ္ဗော။ ယဿ ဝန န တာဝ ခရဘာဝံ ဂဏှာ-
 တိ၊ သက္ကာ ဟောတိ ဥပနာဟံ ဗန္ဓိတော ဥဒကအာ-
 ဝါဘေ ပဝေသေဘော ဥဒကဝါလိကာယ ပုရေ-
 တော ယထာ သိရာ ပညာယန္တိ ဇဿံစ ဘေဋ္ဌနာလိ-
 ကာဝိယံ ဟောတိ၊ ဧဝံ မိလာ ပေတုံ သက္ကာ၊ တဿ
 ပါဒံ ဤဒိသံ ကတော တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဌတိ။ သဒေစ
 ပုန ဝဋ္ဌတိ၊ ဥပသမ္မာဒေန္တေ နာပိ တထာ ကတောဝ
 ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော။

ခြေဆိုင်သောသူ၊ ဝါ-ခြေထောက်လေးလံ၍ ခြေမြောက်-ခြေ
 မသွမ်းနိုင်သူ၊ ခြေဒရက်ဆွဲနေသူ၊ ဝါ-အင်ခြေထောက်ထောဂါရှိသော
 သူ၊ (၎င်းသူမှာ ခြေထောက်ဖောရောင်လျှတ် အရေမာကျော နေ
 တတ်သည်။)

• အဋ္ဌကထာလာ ကုသနည်း။

ခြေသလုံး ခြေထောက် အရေများ မာကျော၍မနေပေးလျှင် ခြေ
 သလုံး ခြေထောက်ကို အဝတ်ပတ်တီးထူဆူစည်းပါ။ မြေကြီးကို တ
 စောင်အကျယ် နှစ်စောင်ခန့်အနက်တူးပြီး မြေတွင်းထဲ၌ ခြေထောက်
 ဝဲလောင်းချထိုင်ပါ။ ၎င်းတွင်းထဲသို့ ခံနိုင်လောက်သော အပူဓာတ်ရှိ
 သော ရေနွေး သို့ ဟုတ် သဲကိုအပြည့်လောင်းထည့်ပါ။ တနင်္ဂနွေလောက်
 သည်းခံ၍နေပါ။ တနင်္ဂနွေလျှင် တကြိမ် ရက်ဆက်ပြုလုပ်ပေးပါ။ ရော
 ဂါမဖြစ်ခင်ကလို အကြောများပေါ်လာပါလိမ့်မည်။ ဝါးကျည်တောက်
 ပမာ အရောင်လျော့၍ သေးငယ်လာပါလိမ့်မည်။ ဤသို့ပြုလုပ်ပေး၍
 ပျောက်ကင်းသွားလျှင် ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

၁၈။ ပါပရောဒီတိ-အရိသဘဂန္ဓရ ပိတ္တ သေမှ ကံသသောသံဒီသု
ယေ နကေနစိ နောဒေန နိစ္စာတုဒရာ အတေကိစ္ဆ
ရောဂေါ ဇေဂုစ္ဆော အမနာပေါ။ အယံ န ပဗ္ဗာ-
ဇေတဗ္ဗော။

မြင်းသရိုက်နာ (အရည်တစက်စက်ယိုသောအနာ) ဘဂန္ဓါနာ၊ သည်း
ခြေနာ၊ သလိပ်နာ၊ ချောင်းဆိုးနာ၊ ခရယုတ်နာ၊ စသော အနာတို့ဖြင့်
အမြဲခံစားနေရသူ၊ ဆေးကုခက်၍ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်ဖြစ်သော အနာ
အရာဂါရှိသူ၊ ထိုသူအား ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

၁၉။ ပရိသဒ္ဓသကောတိ-ယော အတ္တနော ဝိရူပဘာယ ပရိသံ
ဒ္ဓသေတိ။

ဇာတိတင့်တယ်တယ် သပ္ပာယ်ခြင်းမရှိ၊ မိမိ၏ဖောက်ပြန်ယိုယွင်း ကိုယ်
ကာယ အဆင်းသဏ္ဍာန်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပရိသတ်အလယ် ရှံရှာ
ဖွယ်ရာ၊ ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ရာ၊ ထိတ်လန့်ဖွယ်ရာ ရုပ်အဆင်းရှိသောသူ။

ဤ-ပရိသဒ္ဓသကပုဂ္ဂိုလ်၏ သရုပ်ကို (ဝိ၊ ဋ၊ ၂၊ ၃၀၉) ၌ (၁၀၆)
ယောက် အရေအတွက်ဖြင့် ဖွင့်ပြထားပေသည်။ များပြားလှသဖြင့်
ကျယ်အံ့စိုး၍ ဤ၌မပြတော့ပြီ။

အလိဂ္ဂိကြသော သုတေသီတို့ ၎င်းအဋ္ဌကထာ၌ ကြည့်ရှုကြပါကုန်။
၂၀။ ကာဏောတိ-ပသန္ဓေန္ဓာဝါ ဟောတု ပုပ္ဖာဒီဟိဝါ ဥပဟတ
ပသာဒေါ။ ယော ဒွိဟိဝါ ဧကေနဝါ အက္ခိနာ
န ပဿာဘိ၊ သော နပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ဟော-
ပစ္စရိယံ ပန ဧကက္ခိကာဏော ကာဏောတိ
ဝုတ္တော၊ ဒွိအက္ခိကာဏော အန္ဓေန သင်္ဂဟိတော။
မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဇစ္စန္ဓော အန္ဓောတိ ဝုတ္တော။
တသ္မာ ဥဘယမ္ပိ ပရိယာယေန ယုဇ္ဇာဘိ။

ပြက်ပြက်ထင်ထင် မမြင်သည်မှလည်းဖြစ်စေ၊ တိမ်သလှဖုံးသော
ကြောင့် မမြင်သည်မှလည်းဖြစ်စေ၊ တဘက်ကန်းသောသူ၊ နှစ်ဘက်ကန်း
သောသူကို ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

ဤ၌မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာအလို-တဖက်မြင်သောသူသည် ကဏ-
(တဘက်ကန်း)
နှစ်ဘက်မမြင်သောသူသည်-အန္ဓ-
(အကန်း)

မဟာအဋ္ဌကထာအလို-ပဝတ္တိအခါမှ တဘက်ဖြစ်စေ၊ နှစ်ဘက်ဖြစ်စေ
မြင်သောသူသည် (ကဏ)အကန်း။
ဣဒ္ဓိသန္ဓေအခါမှစ၍ တဘက်ဖြစ်စေ၊ နှစ်ဘက်ဖြစ်
စေ မမြင်သောသူသည် အန္ဓ(အကန်း)

၂၁။ ကုဏီတိ-ဟတ္ထကုဏီဝါ ပါဒကုဏီဝါ အင်္ဂုလိကုဏီဝါ။ ယံဿ
ဧတေသု ဟတ္ထဒီသု ယံ ကိဉ္စ ဝကံ ပညာယတိ၊ သော
ကုဏီနာမ။

လက်-ခြေ-လက်ချောင်း-ခြေချောင်း မသည်တို့တွင် တခုဖြစ်စေ၊
နှစ်ခုသည်ဖြစ်စေ၊ အကုန်လုံးဖြစ်စေ ကောက်နေသောသူကို ရဟန်း
ပြုမပေးအပ်။

၂၂။ ခဉ္စောတိ-နတဇာဏုကောဝါ ဆိန္ဒဇသံဘဝါ မဇ္ဈေ သင်္ကုဋ္ဌိ
တ ပါဒတ္တာ ကုဏ္ဍပါဒ ကောဝါ ပိဋ္ဌိပါဒ မဇ္ဈေန
ကံမန္တော အဂ္ဂေ သင်္ကုဋ္ဌိတ ပါဒတ္တာ ကုဏ္ဍပါဒ
ကောဝါ ပိဋ္ဌိပါဒဂ္ဂေန ကံမန္တော အဂ္ဂပါဒေ နေဝ
ကံမနေခဉ္စောဝါ ငဏိကာယ ကံမနေခဉ္စောဝါ ပါ-
ဒဿ အဗ္ဘန္တရန္တေန ကံမနေခဉ္စောဝါ ပါဒဿ ဗာဟိ
ရန္တေန ကံမနေခဉ္စောဝါ ဂေါပုကာနံ ဥပရိ အဂ္ဂတ္တာ
သကလေန ပိဋ္ဌိပါဒေန ကံမနေခဉ္စောဝါ။ သဗ္ဗော
ပေသ ခဉ္စောဝေဝ။ သော နပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

- (က) ပုဆစ်ခူး ညွတ်သောသူ၊
- (ခ) ခူးကျိုးနေသောသူ၊
- (ဂ) ခြေဖဝါးအလယ် လိမ်ကောက်နေသောကြောင့် ခြေဖမိုး အလယ်ဖြင့် နင်း၍ သွားရသောသူ၊
- (ဃ) ခြေဖဝါးအဖျား လိမ်ကောက်နေသောကြောင့် ခြေဖမိုး အဖျားဖြင့် နင်း၍ သွားရသောသူ၊
- (င) ခြေဖဝါးအဖျားကောက်၍ သွားရသောသူ၊
- (စ) ခြေဖနောင်ထောက်၍ သွားရသောသူ၊
- (ဆ) အပြင်ဖဝါးစောင်းဖြင့် နင်း၍ သွားရသောသူ၊
- (ဇ) အတွင်းဖဝါးစောင်းဖြင့် နင်း၍ သွားရသောသူ၊
- (ဈ) ခြေမျက်စိအထက်ကကျိုးနေသောကြောင့် ခြေဖမိုးဖြင့် နင်း၍ သွားရသောသူ၊

ဤကိုးမျိုးလုံးသည် ခဉ့်-ခွင်သောသူမည်၏။ ရဟန်းပြု၍ မပေးအပ်။

၂၃။ ပက္ခဟတောတိ-ယဿ ဧကော ယဒတ္ထာဝါ ပါဒေါဝါ အခု-
သရီရံဝါ သုခံ နဝဟုတိ။

လက်တဘက်သေသောသူ၊ နှစ်ဘက်သေသောသူ၊ ခြေတဘက်သေ
သောသူ၊ နှစ်ဘက်သေသောသူ၊ ကိုယ်ဘခြမ်းသေသောသူ ဤသူတို့ကို
ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

၂၄။ ဆိန္ဒူရိယာပထောတိ-ပိဋ္ဌသပ္ပိ ဝုစ္စတိ။

လက်ခြေ တုံတုံခိုက်ခိုက်ဖြစ်၍ မသွားတတ်သောသူ (သုက္ခပါဒ
လေငန်းရောဂါ စွဲကပ်နေသောသူဟု ဆိုလိုသည်။)

၂၅။ ဇရာဒုဗ္ဗလောတိ-ဇိဏ္ဏဘာဝေန ဒုဗ္ဗလော အတ္တနော စိဝရရဇာ
 နာဒိ ကမ္မံ ကာတုဗ္ဗိ အသမတ္ထော၊ ယော ပန
 မဟိလ္လာကောပိ ဗလဝါ ဟောတိ အတ္တာနံ ပဋိ
 ဇဂ္ဂိတုံ သက္ကောတိ၊ သော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။
 အရှယ်ကြီး၍ ခွန်အားနည်းသောသူကို ဇရာ
 ဒုဗ္ဗလဟု ဆိုသည်။ မိမိ၏ သင်္ကန်း သျှော်
 ခြင်း၊ သင်္ကန်းဆုံးခြင်းစသော အမှုကိုစွဲတို့ကို
 ပြုလုပ်နိုင်သေးလျှင် ရဟန်း ပြုပေးအပ်၏။
 သို့မဟုတ်လျှင် ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

၂၆။ အန္ဓောတိ-ဇစ္စန္ဓော ဝုစ္စတိ။
 ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် အမိဝမ်းတွင်းမှ ကန်းလာသော
 သူကို ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

၂၇။ မူဂေါတိ-ယဿ ဝစီဘေဒေါ နပ္ပဝတ္တတိ၊ ယဿ ပိ
 ဝတ္တတိ၊ သရဏဂမနံ ပန ပရိပုဏ္ဏံ ဘာသိတုံ
 နသက္ကောတိ၊ တာဒိသံ မမ္မနမ္ပိ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ။
 ယောပန သရဏဂမနမတ္တံ ပရိပုဏ္ဏံဘာသိတုံ
 သက္ကောတိ၊ တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

အက္ခရာတလုံး ရွတ်ဆိုရမည်ကို သုံးလေးကြိမ်ထပ်၍ ဆိုသောသူ
 (စကားထစ်သောသူ) ကို မမ္မသင့်သောသူဟု ဆိုသည်။ ထိုမမ္မသင့်သော
 သူသည် သရဏကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရွတ်ဆိုနိုင်ငြားအံ့- ရဟန်းပြုပေး
 အပ်၏။ ထိုသို့မဟုတ်မူ ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

၂၈။ ဗမိရောတိ-ယော သဗ္ဗေနသဗ္ဗံ နသုဏာတိ၊ ယော ပန
 မဟာသဒ္ဓံ သုဏာတိ၊ တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

အကြင်သူသည်အခြင်းခပ်သိမ်း နားမကြား ထိုသူကို ရဟန်းပြု
မပေးအပ်။ အကြင်သူကား ကျယ်စွာသော အသံကိုကြား၏။ ထိုသူကို
ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။

၂၉။ အန္ဓမူဂါဒယော ဥဘယ ဒေါသဝသေန ဝိတ္တာ။

၃၀။ အန္ဓပဓိရ၊

၃၁။ မူဂပဓိရ၊

၃၂။ အန္ဓမူဂပဓိရ၊

အကန်း၊ အဆုံ၊ အအ စသည်တို့ကို ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်ကို အစဉ်မှီး
၍ သိကြကုန်ရာသည်။

ကုဋ္ဌိအာဒိစတေရသ- ကုဋ္ဌစသော (၁၃)ပါးကား

ကုဋ္ဌိံ ဂဏ္ဍိံ ကိလသိံစ၊ သောသိံစ အပမာရိကံ။
တထာ ရာဇဘဋ္ဌိံ စောရံ၊ လိခိတံ ကာရဘေဒကံ။ ။

ကသာဟတံ နရဉ္ဇေဝ၊ ပုရိသံ သက္ခဏာဟတံ။
ဣကာယိကဉ္စ ဒါသဉ္စ၊ ဗဗ္ဗာဒဇန္တယ ဒုက္ခဋ္ဌိံ။ ။

ဗျာဓာ (ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ဒု၊ ၁၇၃) အရ-

၁။ ကုဋ္ဌ၊	၇။ စောရ၊
၂။ ဂဏ္ဍ၊	၈။ လိခိတက၊
၃။ ကိလသ၊	၉။ ကာရဘေဒက၊
၄။ သောသ၊	၁၀။ ကသာဟတ၊
၅။ အပမာရ၊	၁၁။ သက္ခဏာဟတ၊
၆။ ရာဇဘဋ္ဌ၊	၁၂။ ဣကာယိက၊
	၁၃။ ဒါသ။

ထို (၁၃) ပါးတို့၏ အကျယ်။

၁။ (က) တတ္ထကုဋ္ဌန္တိ--ရတ္ထကုဋ္ဌံဝါ ဟောတု ကာဠကုဋ္ဌံဝါ။
ယံကိဉ္စိ ကိဋ္ဌိဘဒဒ္ဒု၊ ကစ္ဆုအာဒိပ္ပဘောဒပ္ပိ၊
သပ္ပံ ကုဋ္ဌ မေဝါတံ ဝုတ္တံ။

(ခ) တဉ္စေနုခပိဋ္ဌပုမာဏမ္ပိ ဝဗ္ဗနကပက္ခေ ဌိတံ ဟောတိ၊ န
ပဗ္ဗာဇေတဗျော။

(ဂ) သစေ ပန နိဝါသနပါရူပနေဟိ ပကတိ၊ ဣစ္ဆန္တေန
ဌာနေ နခပိဋ္ဌပ မာဏံအဝဗ္ဗနပက္ခေ ဌိတံ ဟောတိ၊
ဝဋ္ဋတိ။

(ဃ) မုခေ ပန ဟတ္ထပါဒပိဋ္ဌေသုဝါ သဇေပိ အဝဗ္ဗနကပက္ခေ
ဌိတံ နခ ပိဋ္ဌိတောစ ခုဒ္ဒဏတရမ္ပိ နဝဋ္ဋတိယောဝါတိ
ကုရုဋ္ဌိယံ ဝုတ္တံ။

(င) တိကိစ္ဆာပေတွာ ပဗ္ဗဇေန္တေနပိ ပကတိဝဏ္ဏေ
ဇာတေယေဝ ပဗ္ဗာဇေတဗျော။ ဂေါဏပိဋ္ဌိသဒိသ
စုဏ္ဏဩကိရဏက သရီရမ္ပိ ပဗ္ဗာဇေတုံ နဝဋ္ဋတိ။

(ဝိ၊ ဌ၊ ၂၊ ၂၇၇)

(က) နူနာသံညံ နူနိ နူနက် ဟူ၍ နှင်မျိုးရှိ၏။ နူနိဆိုသည် အရည်
တစို့စို့ထွက်သော အနာတည်း။ နူနက်ဆိုသည် အရည်
မထွက် ခြောက်ကပ်သော အနာတည်း။ ထိုမှတစ်ပါး ဆိတ်
လည်နာဟု ဆိုအပ်သော သမင်ရက်နာ ပွေးနာ ဝဲနာ
စသော အနာအားလုံးကို ကုဋ္ဌ (နူနာ)ဟု ဆိုအပ်၏။

(ခ) ထိုအနာသည် လက်သန်း၏ လက်သည်းခွံ ပမာဏရှိ၍ တိုး
ပွားလောက်သော အခြေအနေရှိမှ ထိုသို့ကို ရဟန်းပြု၍
မပေးအပ်။

(ဂ) ထိုအနာသည် လက်သန်း၏ လက်သည်းခွံ ပမာဏထက်
တိုးပွားလောက်သော အခြေအနေ မရှိသဖြင့် ပကတိ

ဝတ်ရုံအပ်သော သင်္ကန်းတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အရပ်
၌ တည်ရှိသည် ဖြစ်အံ့၊ ရဟန်းပြု၍ပေး ကောင်း၏။

(ဆ) ထိုအနာသည် လက်သန်း၏ လက်သည်းခံ ပမာဏအောက်
ငယ်၍ မတိုးပွားလောက်သော အခြေအနေ ရှိသော်လည်း
မျက်နှာ၌လည်းကောင်း၊ လက်ဖမိုး၌လည်းကောင်း၊ ခြေဖ
မိုး၌လည်းကောင်း တည်ရှိအံ့။ ရဟန်းမပြုပေးအပ်ဟု-ကုရုန္တိ
အဋ္ဌကထာ၌ ဆိုပေး၏။

(င) ထိုအနာကို ဆေးကုသ၍ ပျောက်ကင်းနေပါသည်ဟု ဆိုရ
သော်လည်း ပဏာတိပင်ကို အရေးအဆင်း ရှိမှသာလျှင်ရဟန်း
ပြုပေးအပ်၏။ ဖုတ်ကျောကုန်းနှင့်တူသော အမှုန်တို့ဖြင့်ရော
ပြွမ်းသောကိုယ်ရှိသောသူ (ပွေးညှင်းရှိသောသူ) ကိုလည်း
ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

၂။ (က) ဂဏ္ဍောတိ-မေဒဂဏ္ဍောဝါ ဟောတု အညောဝါ၊
ယောကောစိ ကောလဋ္ဌိမတ္တကောပိ စေ
ဝဗ္ဗနကပက္ခေ ဌိတော ဂဏ္ဍော ဟောတိ၊
န ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

(ခ) ပဋိစ္ဆန္ဒဌာနေပန ကောလဋ္ဌိမတ္တ အဝဗ္ဗနကပက္ခေ
ဌိကော ဝဋ္ဋတိ။

(ဂ) မုခါဒိကေ အပုဋိစ္ဆန္ဒဌာနေ အဝဗ္ဗနကပက္ခေ ဌိတောပိ
နဝဋ္ဋတိ။

(ဃ) တိကိစ္ဆာပေတွာ ပဗ္ဗာဇေန္တေနံပိ သရီရံ သဗ္ဗဝိ
ကာရေတွာဝ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

(င) ဥဏ္ဍိဂဏ္ဍာနာမ ဟောန္တိ ဂေါတနာဝိယ အင်္ဂုလိကာဝိယစ
တတ္တ တတ္တ လမ္ဗန္တိ၊ ဧတေပိ ဂဏ္ဍာယေဝ။ တေသု
သတိ ပဗ္ဗာဇေတုံ နဝဋ္ဋတိ။

- (စ) ဒုဟရကာလေ ခီရပိဋ္ဌကာ ယောဗ္ဗနကာလေစ မုခေ ခရပိဋ္ဌကာနာမ ဟောန္တိ၊ မဟလ္လကကာလေ နယန္တိ၊ န တာ ဂဏ္ဍသင်္ချိ ဂစ္ဆန္တိ၊ တာသု သတိ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ။
- (ဆ) အညေ ပန သရီရေ ခရပိဋ္ဌကာနာမ အပရာ ပဒုမကဏ္ဍိ ကာနာမ ဟောန္တိ၊ အညာ သာသပဗီဇတာနာမ သာသပမတ္တာဝေ သကလသရီရံ ဖရန္တိ၊ ဘာ သဗ္ဗာ ကုဋ္ဌဇာတိ ဘာဝေ၊ ဟာသု သတိ နပဗ္ဗာ ဇေသဗ္ဗော။
(ဝိဇ္ဇာ ၂၊ ၂၇၇)
- (က) ဆတ်ဆံသည်သောထွတ်မြင်းနာ အခြားသော ထွတ်မြင်းနာကို ဂဏ္ဍ-ဟု ခေါ်ဆိုသော် (ယခုခေတ် အလို ကင်ဆာ-ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။) ထိုအနာသည် ဇီးစေ့လောက် ကလောစေ့လောက်မင် ရှိသော်လည်း တိုးပွားလာမည့် အခြေအနေ ရှိခဲ့ပါလျှင်ရဟန်းပြု၍ မပေးအပ်။
- (ခ) ထိုအနာသည် ဇီးစေ့ ကလောစေ့ မျှဖြစ်၍ တိုးပွားလာလောက်သော အခြေအနေလည်းမရှိ၊ ပကတိဝတ်ရုံအပ်သော သင်္ကန်းတို့ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အရပ်၌ တည်ရှိသည် ဖြစ်အံ့၊ ထိုအနာရှိသူကို ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။
- (ဃ) ဆေးကုသ၍ ပျောက်ကင်းသွားပါသည်ဟု ဆိုရစေကာမူ နဂိုကတိ အသားအရေ ရှိစေ၍သာလျှင် ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။
- (င) နွားမတို့၏ နို့ကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လက်ညှိုးဖျားကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ထိုသို့သော ကိုယ်အင်္ဂါတို့မှ တွဲ၍ကျ ကုန်သော ကြက်နို့ (အသားပွားသဖန်းသီး-ဟူ၍လည်း

ဆိုကြသည်) တို့သည် ဂဏ္ဍ- ထွားမြင်းအနာမည်ကုန်
၏။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့သော အနာရှိသူကို ရဟန်းပြု
မပေးအပ်။

(စ) ကလေးအရွယ်၌ နို့ ဝက်သက်ခေါ်သော (မိတ်ဖုလည်း
ကြသည်) အပျိုလူပျို အရွယ်၌ ဝက်ခြံဟု ခေါ်သော
အနာတို့သည် အရွယ်ကြီးသောအခါ၌ ပျောက်သွားကြ
ကုန်၏။ ထို နို့ ဝက်သက်နာ ဝက်ခြံတို့သည် ထွတ်မြင်း
အနာ မမည်ကုန်။ ထို့ကြောင့် ထိုအနာရှိသူကို ရဟန်း
ပြုပေးအပ်၏။

(ဆ) ထိုမှတစ်ပါး ကြမ်းသောအိုင်းအနာတို့သည်လည်းကောင်း၊
ဤအဋ္ဌကထာပါ၌ ရှေးမှ၌ (ခီရပိဋက- ဟုရှိ၏။
ကြက်နို့ဟု ပေးလေး) တင်းတိုပ်မည်သော အနာတို့
သည်လည်းကောင်း အစကံအပျောက်မျှဖြစ်သော ညှင်း
သေးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုအနာတို့သည် မှ ညှင်း၊
စေ့ပမာဏဖြင့် တက်ယလုံး အနွံအပြား တည်ကုန်၏။
အနွံမျိုးတို့ဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအနာရှိသူကို ရဟန်းပြုပေး
အပ်၏။

၃။ ကိလာ သောတိ-နဘိဇ္ဇနကံ နပဉ္စရဏံ ပဒုမပုဏ္ဏရိကသတ္တဝဏ္ဏံ
ကုဋ္ဌံ၊ ယေန ဂုန္နံ ဝိယ သဗလံ သရီရံ ဟောတံ၊
တသ္မိံ ကုဋ္ဌေ ဝုတ္တနယေနော ဝိနိစ္ဆယော
ဝေဒိတဗျော။

မပေါက်မကွဲ အရည်ယိုပဲ ပဒုမ္မာ ပုဏ္ဏရိကံ
ကြွရွက်အဆင်းရှိသော ဆင်ညှင်းကြီး ရောဂါ
မျိုးကို ကိလာသ-ဟုဆိုသည် (သမင်နီ-သမင်ဖြူ
အကွက်-ခရုသင်းရောဂါမျိုးကိုလည်း ကိလာ
သဟုပင် ခေါ်ဆိုကြသည်) ထိုအနာစွဲကပ်သော

သူသည် နှားပြောက်-နှားကြားကဲ့သို့ ဘက်ိယလုံး အပြောက်အကွက်တွေ ရှိနေပေသည်။ ထို့ညှင်း နှာမျိုးရှိသူကို ကုဋ္ဌ-ခန်း၌ ဆိုခဲ့သော အဆုံး အဖြတ်အဘိုင်း သိအပ်၏။

၄။ သောသောတိ သောသဗျာဓိ၊ ဟသ္မိံသတိ နပဗ္ဗာဇောဗျော။

ခယရုပ်ချောင်းဆိုး ရောဂါ- ပန်းနှာရောဂါ (ယခု ခေတ်-တီဗီ-ချောင်းဆိုးသွေးပါ အဆုတ်နှာရောဂါ) များကို သောသ-ဟုဆိုသည် (မြစ်ခြောက်နှာကို သည်း သောသ-ဟုဆိုကြသေး၏) ထိုအနာရှိသူကို ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

၅။ (က) အပမာရောဂါ-ပိတ္တမြွှာရောဂါ၊ ယက္ခမြွှာရောဂါ၊ တတ္ထပုဗ္ဗဒေဝရိကေန အမနုဿေန ဂဟိဘော ဒုတ္တိကိစ္ဆော ဟောတိ။

(ခ) အပွဒတ္တကေပိ ပန အပ္ပမာရေ သတိ နပဗ္ဗာဇောဗျော။

(က) သည်းခြေပျက်သဖြင့် ရူးသောရောဂါ၊ ဘီလူးဖမ်းစားသဖြင့် ရူးသောရောဂါ၊ ဝဏ်းနှာ-ကြက်ရူးနှာ ရောဂါ တို့နှင့်တကွ အရူးရောဂါဟူသမျှကို အပမာရ-ဟုခေါ်ဆိုကြ၏။ သည်းခြေရူး-ဘီလူးဖမ်းသောအရူးတို့တွင် ရှေးအခါက ရန်ငြိုးရှိခဲ့၍ ဘီလူးဖမ်းစားသော အရူးရောဂါသည် ဆေးကုခက်၏။

(ခ) အနည်းငယ်မျှ ရူးသွပ်နေစေကာမူ ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

၆။ (က) နဘိက္ခဝေ ဓုဇောဇော ပဗ္ဗဇောဗျောတိ ဣတ္ထ အမစ္စော ဝါ ဟောဘု မဟာမတ္တော ဝါ သေဝကော ဝါ ကိဉ္ဇိဌာနန္တရံ ပတ္တော ဝါ အပတ္တော ဝါ၊ ယောကောစိ ရညော အတ္ထပတနဘဇော၊ သဗ္ဗော ဓုဇောဇောတိ သချိ ဂစ္ဆတိ၊ သော နပဗ္ဗာဇောဗျော။

(ခ) တဿ ပန ပုတ္တ နတ္တဘာတုကာ ယေ ရာဇတော ဘတ္တ
ဝေတနံ နဂဏ္ဍိန္နိ၊ တေ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

(ဂ) ယော ပန ရာဇတော လဒ္ဓံ နိဗဒ္ဓဘောဂံဝါ မာသသံဝစ္ဆရ
ပရိဗ္ဗယံ ဝါ ရညောယေဝ နိယျာတေတိ၊ ပုတ္တဘာတု
ကေဝါ တံ ဌာနံ သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒြာပေတော ရာဇာနံ နဒါနာဟံ
ဒေဝဿ ဘဋ္ဌောတံ အာပုဋ္ဌတိ၊ ယေန ဝါ ယံ ကမ္မက
ရဏာဝေတနံ ဂဟိတံ၊ တံ ကမ္မံ ကတံ ဟောတိ၊ ယော
ဝါ ပဗ္ဗဇဿတိ ရညာ အနုညာတော ဟောတိ၊ တမ္ပိ
ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၇၀)

(က) အမတ်ငယ်ပင်ဖြစ်စေ၊ အမတ်ကြီး (ဝန်ကြီး) ပင်ဖြစ်စေ၊
အမြဲခစားရသည့် (သက်တော်စောင့်၊ အပါးတော်မြဲ) သူပင်
ဖြစ်စေ၊ တခုခုသော ရာထူးဌာနန္တရရှိသူပင်ဖြစ်စေ၊ ပြန်တမ်းဝင်
အရာရှိပင်ဖြစ်စေ၊ မင်း၏ (တိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်သောသူ၏)
ထမင်း ရိက္ခာ လစာကို စားသုံးသောသူသည် ရာဇတဋ္ဌ-မင်းခ
စားမည်၏၊ ထိုသူကို ရဟန်းပြု၍မပေးအပ်။

(ခ) မင်း၏ ထမင်းရိက္ခာ လစာကို မယူကုန်သော ထိုသူတို့၏သား
မြေး၊ ညီအစ်ကိုဖြစ်သော သူတို့ကိုကား ရဟန်းပြု၍ ပေးအပ်
ကုန်၏။

(ဂ) အမြဲတမ်းရသော လစာ ရိက္ခာကိုလည်းကောင်း၊ နှစ် လ
အလုပ်တာဝန်အရ ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ပေးအပ်သော လခ
ရိက္ခာကို လည်းကောင်း၊ မယူပဲ မင်းအား ပြန်လည်အပ်နှံပြီး
သောသူ၊ မိမိ၏ ရာထူး တာဝန်ကို သား မြေးစသည်တို့အား
တဆင့်လွှဲပြောင်း ပေးအပ်ပြီးသောသူ၊ သို့မဟုတ် အရေးပေါ်
ကိစ္စအတွက် အလုပ်တာဝန် ပြီးဆုံးပြီးဖြစ်၍ ရာထူးရိက္ခာ ပြတ်
စဲသွားသောသူ၊ သို့မဟုတ် တဿ နှစ်လ စသည်အလုပ်တာဝန်မှ

အခွင့်ယူထားသောသူ၊ မင်း (သက်ဆိုင်ရာအရာရှိထံမှ) ရဟန်း ပြုစောဟု အခွင့်ပြုထားသောသူ၊ ဤသူတို့ကိုကား ရဟန်းပြု ပေးအပ်၏။

၇။ (က) တတ္ထ ဓဇံ ဗန္ဓိတော ဝိယ ဝိစရတီတိ ဓဇပန္နော။

(ခ) တသ္မာ ယော ဂါမဃာတံဝါ ပန္နဒုဟနံဝါ နဂရေ သန္ဓိစ္ဆေဒါဒိကမ္ပံဝါ ကရောန္တော ဝိစရတိ၊ ပညာယတိစ အသုကောနာမ ဣဒံ ဣဒံ ကရောတီတိ၊ သော နပဗ္ဗာ ဇေတဗ္ဗော။

(ဂ) ယော ပန ရာဇပုတ္တော ရဇ္ဇံ ပတ္တေန္တော ဂါမဃာတကာဒိနိ ကရောတိ သော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

(ဃ) ပုဗ္ဗေ မဟာဇနေ ပါကဠော စောရော ပစ္စာ စောရ ကမ္ပံ ပဟာယံ ပဉ္စသိလာနိ သမာဒိယတိ၊ တဉ္စေ မနုဿာ ဧဝံ ဇာယန္တိ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

(င) ယေ ပန အမ္ပလဗုဇာဒိစောရကာ သန္ဓိစ္ဆေရာဒိစောရာ ဧဝံဝါ အဒိဿမာနာ ထေယျံ ကရောန္တိ၊ ပစ္စာပိ ဣမိနာ နာမ ဣဒံ ကတန္တိ န ပညာယန္တိ၊ တေပိ ပဗ္ဗာဇေတံ ဝဋ္ဋတိ။

(က) တံခွန်အလံထူကာ သွားလာ လှည့်လည်နေသကဲ့သို့ တိုင်းပြည်မြို့ရွာအတွင်း ကျော်ကြားနေသောသူခိုး၊ ဒမြ ကို ဓဇပန္န-ဟု ခေါ်သည်။

(ခ) လူအများတို့၏အထံ၌ ဤသူကား တိုင်းပြည် မြို့ရွာကို ခိုးယူတိုက်ခိုက်နေသောသူ၊ လမ်းခရီးမှစောင့်၍ ခိုးယူ တိုက်ခိုက်နေသောသူ၊ တိုက်အိမ်တို့ကို ဖောက်တိုက်ခိုးယူ နေသောသူ-ဟု နာမည်ကြီးနေသောသူဖြစ်အံ့၊ ထိုသူကို ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

(ဂ) အကြင်သူကား မင်းအဖြစ်ကို ရယူလို၍ ပုန်ကန်သောင်း ကျန်းကာ တိုင်းပြည်မြို့ရွာကို ခိုးယူ တိုက်ခိုက်နေ၏။

ထိုသူကို မင်းက နှစ်သက်ပါမူ ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။
မနှစ်သက်ပါမူ ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

(ဆ) အကြင်သူကား ရှေးအခါက နာမည်ကြီးသော သူခိုး
ဒမြင်ဖြစ်၏။ နောင်အခါ၌ သင်္ဃာတင်၍ အမြင်မှန်
ရရှိ၍ ထိုအမှုတို့ကို ပယ်စွန့်ပြီးလျှင် ငါးပါးပဉ္စသီ
ဆောက်တည်ကျင့်သုံး၍နေ၏။ ထိုသို့နေသည်ကို လူအများ
လည်း သိ၏။ ထိုသူကို ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။

(ဂ) ဤသူ ခိုးတူးပဲဟု လူအများက သိကြသော သရက်၊
ပူးသီးစသော သစ်သီးဝလံ ခိုးသောသူနှင့် ခြံတွင်း၊
အိမ်တွင်းသို့ဝင်၍ ခိုးသော သူခိုးဝယ်ကလေးများကို
ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။

၈။ န ဘိက္ခုဝေ ကာရဘေဒကော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗောတိ ကာရော
ဝုစ္စတိ ဗန္ဓနာကာရံ ဣမ ပန အဒ္ဓု ဗန္ဓနံဝါ ဟောတု သင်္ခလိကာ
ဗန္ဓနံဝါ ရဇ္ဇုဗန္ဓနံ ဝါ ဂါမဗန္ဓနံဝါ နိဂမဗန္ဓနံဝါ နဂရ
ဗန္ဓနံဝါ ပုရိသဂုတ္တိ ဝါ ဇနပဒဗန္ဓနံဝါ ဒီပဗန္ဓနံဝါ။ ယော
ဇေတသု ယံကိုဉ္စိ ဗန္ဓနံ သိန္ဓိတောဝါ မုဉ္စိတောဝါ ဝိဝရိတောဝါ
ပဿ မာနံဝါ အပဿမာနံဝါ လောယတိ။ သော ကာရ
ဘေဒကောတိ သင်္ချိ ဝုစ္စတိ။

(ခ) တသ္မာ ဤဒီသော ကာရဘေဒကော ဇောရော ဒီပဗန္ဓနံ
ဘိန္ဒိတော ဒီပန္တရံ ဂေတပိ နပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။

(ဂ) ယောပနနဇောရော ကေဝလံ ဟတ္ထကမ္ပံ အကရောန္တော
ဝေ နော အပလာယန္တော ကင်္ဂဿတိတံ ရာဇ ယုတ္တာဒီဟိ
ဗဒ္ဓေါ။ သော ကာရံ ဘိန္ဒိတော ပလာ တောပိ ပဗ္ဗာဇေ
တဗ္ဗော။

(ဆ) ယော ပနဂါမနိဂမပဋ္ဌနာဒီနိ ကေကိယာ ဂဟေတွာ တံ အသမ္ပာဒေန္တော ဗန္ဓနာဂါရံ ပဝေသိတော ဟောတိ။
သော ပလာယိတွာ အာဂဇော နပဗ္ဗာဇေတဗျော။

(င) ယောပိကသိကမ္မာဒီဟိ ဓနံ သမ္ပာဒေတွာ ဇီဝန္တော နိဓာနံ
ဣမိနာ လဒ္ဓန္တိ ပေသုညံ ဥပသံဟရိတွာ ကေနစိ
ဗန္ဓာစိတော ဟောတိ။ တံ တတ္ထေဝ ပဗ္ဗာဇေတံ
နပဋ္ဌတိ။ ပလာယိတွာ ဂတံပန ဂတဌာနေ ပဗ္ဗာ-
ဇေတံ ဝဋ္ဌတိ။

(က) ထိပ်တုံးအနှောင်အဖွဲ့၊ လက်ထိပ် သံခြေကျင်း အနှောင်
အဖွဲ့၊ ကြိုးအနှောင်အဖွဲ့ ဒီဋ္ဌာအတွင်းမှာသာ နေရမည်
ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့၊ ဒီနိဂုံးအတွင်းမှာသာ နေရမည်ဟူ
သော အနှောင်အဖွဲ့၊ ဒီမြို့အတွင်းမှာသာ နေရမည်ဟူသော
အနှောင်အဖွဲ့၊ အစောင့်ထားသော အနှောင်အဖွဲ့၊ ဒီဇနပုဒ်
အတွင်းမှာသာ နေရမည်ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့၊ ဒီကျွန်းမှာ
သာ နေရမည်ဟူသော အနှောင်အဖွဲ့တို့ကို ချိုးဖောက်
ဖျက်ဆီး၍ ထွက်ပြေးလာသောသူကို ကာရဘေဒက(အချုပ်
ပြေး-ထောင်ပြေး-ဝရမ်းပြေး)ဟု ခေါ်သည်။ ၎င်းသူတို့ကို
ရဟန်းပြု၍မပေးအပ်။

(ခ) ဟကျွန်းကျသောသူသည် ထိုကျွန်းမှထွက်ပြေးလာ၍ အခြား
ကျွန်းသို့ ရောက်၍ နေသော်လည်း ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

(ဂ) တစုံတခု ခိုးယူမှုအပြစ်မရှိပါပဲ မင်းမှုတာဝန်မကျေသည်
ဖြင့်၍ ဤသူကိုနှောင်ဖွဲ့ထားလျှင် မင်းမှုတာဝန် ကျေပေ
လိမ့်မည်ဟု ယူဆပြီး သက်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိ မင်းမှုထမ်းတို့က
ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားရာမှ အချုပ်ထောင်မှ ထွက်ပြေး
လာသောသူကို ကား ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။

- (ဆ) လယ်ခွန်-ယာခွန်-ဆိပ်ကမ်းခွန် စသည်တို့ မဒကျ၍ ထောင့်တွင်းအကျဉ်းထားရာမှ ထွက်ပြေးလာသောသူကို ရဟန်းပြုမပေးအပ်။
- (င) ကောင်းမွန်စွာ လယ်ယာစသည် လုပ်ကိုင်စားသောက် နေသောသူကို ရွှေအိုးရသည် စသည်ဖြင့် သူတပါးတို့က မတရားတိုင်တန်းမှုကြောင့် ထောင်ချထားရာမှ ထွက်ပြေးလာသောသူကို ထိုသူနေထိုင်ရာအရပ်၌ကား ရဟန်းပြုမပေးအပ်။ အခြားဒေသ ရောက်ရာ အရပ်၌ကား ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

၉။ လိခိတက-

၁၀။ ကသာဟတ-

၁၁။ လက္ခဏာဟတ-ဤသုံးပါးတို့ကို ဟတ္ထစိန္တဝေဒိ (၃၂)ပါး၌ ဆိုခွဲပြီးဖြစ်သည်။

၁၂။ ဣဏာယိက-

(က) န တိက္ခဒေဝ ဣဏာယိကောတိ ဧတ္ထ ဣဏာယိကောနာမ ယဿပိတံ ပိဘာမဒဟာဘိ ဝါ ဣဏံ ဂဟိတံ ဟောတိ။

(ခ) သယံ ဝါ ဣဏံ ဂဟိတံ ဟောတိ။

(ဂ) ယံ ဝါ အာထပေဘူာ မာတာပိဘူဟိ ကိဉ္စိ ဂဟိတံ ဟောတိ၊ သော တံ ဣဏံ ပဒေသံ ခာဒေတိဘိ ဣဏာယိကော။

(ဃ) ယံ ပန အညေ ဉာဘာ အာထပေဘူာ ကိဉ္စိဂဏ္ဍိန္နိ၊ န ဣဏာယိကော၊ နဟိ တေ တံ အာထပေဘူံ ဣဿရာ၊ တသ္မာ တံ ပဗ္ဗာဇေတု ဝဇ္ဇာဘိ၊ ဣဘရံ နဝဇ္ဇတိ။

- (က) မိဘတိုးဘွားတို့က ချေးငှားသုံးစွဲထားသော ကြေးမြီ
- (ခ) ကိုယ်တိုင် ချေးငှားသုံးစွဲထားသော ကြေးမြီ။
- (ဂ) မိဘတို့က သားသမီးတို့ကို ပေါင်နှံ၍ ချေးငှားသုံးစွဲ ထားသော ကြေးမြီ။

ထိုသုံးပါးတို့တွင် (ဒါယဇ္ဇံ ငဋ္ဌိပဇ္ဇာမိ ဟူသော (ဒီ၊ ၃၊ ၁၅၄)နှင့် အညီ၊ မိဘတို့၏ကောင်းမွန်ဆိုးမွန်ကို သားသမီးတို့က ခံယူထိုက်သူ များဖြစ်သောကြောင့် မိဘတို့၏ကြေးမြီများကို ပေးဆပ်ကြရမည်သာ ဖြစ်၍ ဣဏာယိက-ကြေးမြီရှိသူ-ဟု ဆိုရပေသည်) ထို့ကြောင့် အထက် ပါ ကြေးမြီတခုခုရှိနေသူကို ရဟန်းပြု၍မပေးအပ်။

- (ဃ) ဆွေမျိုးသားချင်းတဦးဦးက ဝိဇိကို ပေါင်နှံ၍ ချေးငှား သုံးစွဲရာ၌ကား ကြေးမြီရှိသူဟု မဆိုရပေ။ အကြောင်း ကား- သားသမီးတို့ကို မိဘရင်းကသာ ပိုင်ဆိုင်၍ ဆွေ မျိုးညာတိတို့က မပိုင်ဆိုင်သောကြောင့်တည်း။

မှာထားချက်။ ကျန်သော အဋ္ဌကထာပါဠိများ ကျယ်လွန်၍ထုတ်ဖော် ပြောတော့ပြီ။ အစဉ်အားဖြင့် မြန်မာပြန်ကိုသာ ဖော်ပြ ပါတော့အံ့။ အလို့ရှိက (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၀၁) မှစ၍ ရှုကြ ပါကုန်။

- (င) ထိုသူ၏ဆွေမျိုးများက တင်ရှိသောကြေးမြီကို တပည့် တော်များပေးဆပ်ပါမည်။ ဤသူကို ရဟန်းပြုပေးတော် မူကြပါဟု တာဝန်ခံ လျှောက်ထားလျှင်သော် လည်း ကောင်း။
- (စ) ဆွေမျိုးမတော်ပေသော်လည်း ထိုသူ၏အကျင့်စာရိတ္တကို သိမြင်၍ သဒ္ဓါတရားပေါ်ပေါက်သူတဦးဦးက အထက် ပါအတိုင်း တာဝန်ခံ လျှောက်ထားလျှင်သော် လည်း ကောင်း။ ထိုကြေးရှိသောသူကို ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

- (စ) ထိုသို့ တာဝန်ခံပေးဆပ်မည့်သူမရှိခဲ့လျှင် ရဟန်းပြုပေးသည့်ဆရာရဟန်းကကြွေးဆပ်နိုင်မည့် မိမိဒယကာဘဦးဦးကို ဒကာအကြောင်းပါရမီပြည့်စုံညီသည့် သူ့ယယောက်ကြွေးမြီတင်ရှိနေ၍ ရဟန်းပြုခွင့် မရရှာပါဟု ပြောကြားရမည်။ ထိုသို့ ပြောကြား၍ ထိုဒကာက ထိုသူ၏ ကြွေးမြီကို ပေးဆပ်ငြားအံ့။ ထိုကြွေး ရှိသောသူကို ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။
- (ဆ) သို့မဟုတ်-ဆရာရဟန်းကပင် မိမိ၏သင်္ကန်းစသောကပ္ပိယ ဝတ္ထုတို့ကို အပ်သောနည်းဖြင့် ပေးဆပ်အံ့-ဟု နှလုံးပြု၍ ရဟန်းခံပေးအပ်၏။
- (ဇ) ဆရာရဟန်းမှလည်း ပေးဆပ်ရန် ဥစ္စာပစ္စည်း မရှိခဲ့လျှင် ရဟန်းပြုပြီးမှ ဆွမ်းခံလှည့်သည့်ယင်း အလှူခံ၍ ဆပ်မည်ဟု ကြံစည်မှုကား ရဟန်းပြုမပေးအပ်။
- (ဈ) အကယ်၍ ရဟန်းပြုပေးထားအံ့။ ထိုရဟန်းသည်ကြွေးရှင်လာသည်ဟု ကြားသိသဖြင့် အရပ်တပါးသို့ ထွက်ပြေးငြားအံ့၊ ဆရာရဟန်းက ထိုရဟန်းကို ခေါ်၍ပေးရမည်။ ခေါ်မပေးနိုင်က ဆရာရဟန်းမှာ (ဂီဝါ) ထိုသူအစား ကြွေးအားလုံး ပေးဆပ်ရမည်။ မပေးဆပ်ပါက ဝိနယနယူပဒေသအရ အာပတ်သင့်၏။
- (ည) အကြင်ဆရာရဟန်းသည် ကြွေးမြီရှိသူကို ကြွေးမြီရှိသူဟု မသိရသဖြင့် ရဟန်းပြုပေးငြားအံ့၊ ထိုဆရာရဟန်းအား အပြစ်မရှိ။ ရဟန်းပြုပေးပြီးနောက်မှ ကြွေးမြီရှိသူမှန်း သိခဲ့လျှင် ထိုရဟန်းကို မြီရှင်ထံသို့ခေါ်ဆောင်၍ပြုအပ်၏။ ကြွေးမြီရှိသူ မသိလျှင်ကား (ဂီဝါ) မဖြစ်၊ ဝါ-အစားပေးစရာမလို။
- (ဋ) ကြွေးမြီရှိသောသူသည် အရပ်တပါးသို့ သွားရောက်၍ ရဟန်းပြုပေးပါရန် လျှောက်ထားသဖြင့် သူတပါးတို့

ကြေးရှိမရှိ မေးသောအခါ၌ စတုတယောဂ်သေးသူ၏ အထံမှ စာစုံတခုသော ကြေးမြီကို မချေးယူဖူးပါဟု လျှောက်ထားချက်အရ ရဟန်း ပြုပေးထားခြင်းအံ့။ ကြေးရှင်တို့သည် ထိုသူကို ရှာဖွေစုံစမ်း၍ ထိုအရပ်သို့ ရောက်လာ၏။ ကြေးရှိသူ ရဟန်းငယ်သည် ကြေးရှင်တို့ လိုက်လာသည်ကို သိမြင်တွေ့ရှိ၍ တိမ်းရှောင်ထွက်ပြေး ၏။ လိုက်လာသော ကြေးရှင်က ရဟန်းပြုသော ဆရာ ထံ ချဉ်းကပ်၍ အရှင်ဘုရား ဤရဟန်းငယ်ကို အဘယ် သူသည် ရဟန်းပြုပေးပါသနည်း၊ တပည့်တော်၏ ဤမျှ လောက်သော ဥစ္စာကို ချေးယူ၍ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် နေသူ ဖြစ်ပါသည်ဟု လျှောက်ထားခြင်းအံ့။ ဒါယကာ တပည့်တော် ကြေးမြီ မရှိပါဟု လျှောက်ထားသော ကြောင့် ငါ့ရဟန်း ပြုပေးမိ၏။ ယခုအခါ ဒါယကာ ဘယ်လို ပြုနိုင်ပါသနည်း။ ဒါယကာ ကြည့်သလုပ် ပါတော့၊ ငါ့မှာတော့ သပိတ်သင်္ကန်းမျှသာ ရှိပါသည်ဟု ပြောကြားအပ်၏။

ဤသို့ ပြောကြားမှုသည် ကြေး မြီ ရှိ သော သူ ကို ရဟန်းပြုပေးမိသော ရဟန်း၏ ပြောကြားရသော ဝတ္တရားဟည်း။

ထိုသို့ ပြောကြားခြင်းဖြင့် ရဟန်းငယ် ထွက်ပြေးသော်လည်း ဆရာ ရဟန်းအား (ဂီဝါ) ဖြစ်တော့ ငါ့ အစားပေးခပ်ရော မလိုတော့။

- (၅) အကယ်၍ မြီရှင်သည် ရဟန်းပြုပေးသော ဆရာရဟန်း၏ ရှေ့၌ပစ်လျှစ် မြီတင်သော ရဟန်းကိုမြင်၍ ဤသူသည် တပည့်တော်၏ ကြေးမြီ ဖင်ရှီသူပါသည်ဟု

လျှောက်ထားငြားအံ့၊ ဒါယကာ သင်သည်သာလျှင် သိပါလော့ဟု ပြောကြားအပ်၏။

ဤသို့ပြောကြားလျှင် ထိုကြွေးရှိသောရဟန်း ထွက်ပြေးသော်လည်း ဆရာရဟန်းမှာ (ဂီဝါ) မဖြစ်၊ ဝါ အစားပေးစရာမလို။

(၃) ထိုမြီရှင် ဒါယကာသည် ရဟန်းပြုပြီးသော ဤသူသည် ယခုအခါ ဘယ်အရပ်သို့ သွားနိုင်ပါသလဲ ဘုရားဟုလျှောက်ထားမေးမြန်းခဲ့အံ့၊ ဒါယကာ သင်သာလျှင် သိပါလော့ဟု ပြောကြားအပ်၏။

ဤသို့ ပြောကြားလျှင် ထိုကြွေးမြီရှိသော ရဟန်း ထွက်ပြေးသော်လည်း ဆရာရဟန်းမှာ (ဂီဝါ) မဖြစ်။ အစားပေးစရာမလို။

(၁) အကယ်၍ ဆရာရဟန်းက ဒါယကာ ဤသူသည် ရဟန်းဘဝ ရောက်မှတော့ ဘယ်အရပ်သို့ သွားနိုင်ဦးမှာလဲ၊ ဤအရပ်၌သာ နေပါစေဟု ပြောဆိုငြားအံ့၊ ရဟန်းငယ်ထွက်ပြေးခဲ့သော် ဆရာရဟန်း(ဂီဝါ) ဖြစ်၏။ အစားပေးဆပ်ရမည်။ မပေးဆပ်က ဝိနယနယူပဒေသ အရ အာပတ်သင့်တော့၏။

(က) အကယ်၍ ထိုသူသည် အကြောင်းပါရမီ၊ ပြည့်စုံညီညွှန် ဝတ်အကျင့်နှင့်ပြည့်စုံသူ ဖြစ်အံ့၊ ဆရာရဟန်းက ဒါယကာ ဤသူသည် အကြောင်းပါရမီ ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ပါသည်။ ဝတ်အကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ပါသည်ဟု တရားဓမ္မပြောဟောပြုသည်ဖြစ်၍ မြီရှင်က ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ သာသနာ့ခေါ်၍ ကြွေးမြီများကို လျှော်ပစ်ငြားအံ့၊ ဤသို့ လျှော်ပစ်ခြင်းသည် အပြစ်မရှိ ကောင်း၏။

- (တ) အကယ်၍ အကုန်မလျှော်ပဲ တခက်တော့ ပေးပါဟု ဆိုငြားအံ့၊ (ကြေးမြီရှိသူ ရဟန်းငယ်က သော်လည်းကောင်း၊ ဆရာရဟန်းကသော်လည်းကောင်း ပေးဆပ်အပ်၏)။
- (ထ) နောက်အခါ၌ ဆရာအပေါ်ဝယ် ဝတ္တရား ကျေပွန် သဖြင့် ဆရာက သဘောကျ နှစ်သက်သူဖြစ်အံ့၊ မြီရှင်က ကြေးအကုန်လုံး ပေးပါဟု ဆိုသောသော်လည်း အထက်ပါအတိုင်း ပေးဆပ်အပ်၏။
- (ဒ) ထိုကြေးမြီရှိသော ရဟန်းငယ်သည် ပုဂ္ဂို အဋ္ဌကထာ သင်ခြင်းတို့၌ လိမ္မာသူ ရဟန်းသံဃာတို့အား ကျေးဇူးများသူ ဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် အတူနဲ့ ရဟန်းအားလုံးကပင် သိက္ခာစာရဝတ်ဖြင့် ရှာမှီး၍ ကြေးဆပ်ကြရမည်။

၁၃။ (ဒါသ)

- (က) နဘိက္ခဝေ ဒါသောတိ ဧတ္ထ စတ္တာရော ဒါသာ အန္တောဇာတော ဓနက္ခိတော ကရမရာနိတော သာမံ ဒါသဗျံ ဥပဂတောတိ။
- (ခ) တတ္ထ အန္တောဇာတောနာမ ဇာတိဒါသော ယရဒါ- သိယာ ပုတ္တော။
- (ဂ) ဓနက္ခိတောနာမ မာတာပိတုနံ သန္တိကာ ပုတ္တောဝါ သာမိကာနံ သန္တိကော ဒါသောဝါ ဓနံ စတ္တာ ဒါသ- စာရိတ္တံ အာရောပေတွာ ကိတော။
- (ဃ) ဧတေ ဒွေံ နပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။ ပဗ္ဗာဇေန္တေန တတ္ထ တတ္ထ စာရိတ္တံ သေန အဒါသံ ကတွာ ပဗ္ဗာ ဇေတဗ္ဗော။
(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၀၂)

(က) ကရမရာနိတကျွန်

တိုင်းတပါးကို တိုက်ခိုက် လုယက်ဖျက်ဆီးခြင်းကို ပြု၍ လည်းကောင်း၊ ဖျားယောင်းသွေးဆောင်၍ သေလည်းကောင်း၊ တိုင်းတပါးမှ ကျွန်မဟုတ်သောသူတို့ကို ခေါ်ဆောင်၍ ကျွန်ပြုထားသော (ကျွန်အပြုခံရသော) သူတို့သည်လည်းကောင်း။

(ခ) မိမိနိုင်ငံအတွင်းမှာပင် ပုန်ကန်ထကြွသောင်းကျန်းသောကြောင့် အပြစ်ရှိသော ရွာကို အုပ်ချုပ်သူမင်းတို့က ဤရွာကို လုယက်ဖျက်ဆီးကြကုန်လော့ဟု စေခိုင်းသဖြင့် ထိုရွာကို တိုက်ခိုက်နှိမ်နင်း၍ ထိုရွာနေလူများကို (သို့ ပန်း) အမြစ်ဖြင့် ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်လာကြကုန်၏။ ထိုအလုံးစုံသော လူတို့သည်လည်းကောင်း ကရမရာနိတကျွန်တို့ မည်ကုန်၏။

(ဂ) ထိုသို့ ပန်းကျွန်တို့တွင် ဖမ်းဆီးလာသော သူတို့၏ အထံ၌ နေဆဲဖြစ်သောသူကိုလည်းကောင်း၊ နှောင်အိမ်၌ ချုပ်နှောင်ထားဆဲဖြစ်သောသူကိုလည်းကောင်း၊ အစောင့်အကြပ်တို့ဖြင့် စောင့်ကြပ်ခံနေရဆဲဖြစ်သောသူကို လည်းကောင်း ရဟန်းပြုပေးအပ်။

(ဃ) ထိုအရပ်မှ ထွက်ပြေးလွတ်လာသူကိုကား ရောက်ရာအရပ်၌ ရဟန်းပြုပေးပေးကောင်း၏။

(င) မင်း (အုပ်ချုပ်သူ-အစိုးရတို့)က နှစ်သက်ကျေနပ်ပြီဖြစ်သဖြင့် သို့ ပန်းတို့ကိုလွတ်ကြွ ကုန်လော့ဟု အမိန့်ချမှတ်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အဘိသိက်ခံခြင်းစသော နေ့ထူးရက်မြတ်တို့၌ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးသော်လည်းကောင်း သို့ ပန်းအဖြစ်မှ လွတ်မြောက်ပြီဖြစ်၍ ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

• ကိုယ်တိုင်ကျွန်ခံသူ

- (က) သာမံ ဒါသဗျံ ဥပဂတောနာမ ဇီဝိတဟေတုဂါ အာရက္ခဟေတုဂါ အဟံ တေ ဒါသောတံ သယမေဝ ဒါသဘာဝံ ဥပဂတော ရာဇုနံ ဟတ္ထိအဿ ဂေါမဟိံသ ဂေါပကာဒယောဝိယ၊ တာဒိသော ဒါသော နပဗ္ဗာ-ဇေတဗျော။
- (ခ) ရညော ဝဏ္ဏဒါသိနံ ပုတ္တာ ဟောန္တိ၊ အမစ္စပုတ္တသဒိသာ၊ တေပိ နပဗ္ဗာဇေတဗျော။
- (ဂ) ဘုဇိတ္ထိသိဟော အသံယတာ ဝဏ္ဏဒါသိဟိ သဒ္ဓိံ ဝိစရန္တိ၊ တာသံ ပုတ္တေ ပဗ္ဗာဇေတံ ဝဋ္ဋဟိ။
- (ဃ) သစေ သယမေဝ ပဏ္ဏံ အာရောပေန္တိ၊ န ဝဋ္ဋဟိ။
- (င) ဘုဋ္ဌိပုတ္တက ဂဏာဒိနံ ဒါသာပိ အဒိန္နာ န ပဗ္ဗာ-ဇေတဗျော။
- (စ) ဝိဟာရေသု ရာဇုဟိ အာရာမိကဒါသာနာမ ဒိန္နာ ဟောန္တိ၊ တေပိ ပဗ္ဗာဇေတံ နဝဋ္ဋဟိ။ ဘုဇိဿေ ပန ကတွာ ပဗ္ဗာဇေတံ ဝဋ္ဋဟိ။
- (ဆ) မဟာပစ္စရိယံ အန္တောဇာတ ဓနက္ခိတကေ အာနေတွာ တိက္ခသံဃဿ အာရာမိကေ ဒေမာတံ ဒေန္တိ၊ တက္ကံ သိဿေ အာသိတ္တက သဒိသာဝ ဟောန္တိ၊ တေ ပဗ္ဗာဇေတံ ဝဋ္ဋဟိတံ ဝုတ္တံ။
- (ဇ) ကုရုန္တိယံ ပန အာရာမိကံ ဒေမာတံ ကပ္ပိယ ဝေါဟာရေန ဒေန္တိ၊ ယေန ကေနစိ ဝေါဟာရေန ဒိန္နာ ဟောတု၊ နေဝ ပဗ္ဗာဇေတဗျောတံ ဝုတ္တံ။

ရတနာသီခ အရှင်ပဏ္ဍဝ၏

- (စု) ဒုဂ္ဂတမနုဿာ သံဃံ နိဿာယ ဇီဝိဿာမာတိ ဝိဟာနေ ကပ္ပိယကာရကာ ဟောန္တိ၊ ဧတေပိ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ။
- (ည) ယဿ မာတာပိတရော ဒါသ၊ မာတာဝေဝါ ဒါသိ၊ ပိတာ အဒါသော၊ တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ နဝဋ္ဋတိ။ ယဿ ပန မာတာ အဒါသိ၊ ပိတာ ဒါသော၊ တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ။
- (ဋ) ဘိက္ခုဿ ဉတကာဝါ ဥပဋ္ဌိကာဝါ ဒါသံ ဒေန္တိ-ဣဒိနာ ပဗ္ဗာဇေထ၊ တုမ္ဟာကံ ဝေယျာဝေစ္စံ ကရိဿတီတိ၊ အတ္တနောဝါသ၊ ဒါသော အတ္တိ၊ ဘုဇိဿောကတောဝ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။
- (ဌ) သာမိကာ ဒါသံ ဒေန္တိ-ဣမံ ပဗ္ဗာဇေထ၊ သစေ အဘိ-ရမိဿတိအဒါသော၊ ဝိဗ္ဗမိဿတိ စေ အမ္မာကံ ဒါသောဝ၊ ဘဝိဿတီတိ၊ အယံ တာဝ ကာလိကောနာမ၊ တံ ပဗ္ဗာဇေတုံ နဝဋ္ဋတိ ကုရုန္တိယံ ဝုတ္တိ။
- (ဍ) နိဿာမိကဒါသော ဟောတိ၊ သောပိ ဘုဇိဿောကတောဝ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။
- (ဎ) အ ဇာနန္တော ပဗ္ဗာဇေတွာဝါ ဥပသမ္မာ ဒေတွာဝါ ပစ္ဆာ ဇာနာတိ ဘုဇိဿံ ကာတုမေဝ ဝဋ္ဋတိ။

(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၀၃)

ကိုယ်တိုင်ကျန်ခံသူ

(က) အသက်ဘေးမှ လွတ်မြောက်လိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အစောင့်အရှောက် မှီခိုရာကိုလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ မှီခိုအားကိုးလောက်သော သူ၏ အထံ၌ အကျန်ပံသည် အရှင်၏ကျန်ပါအည်း-ဟု ကိုယ်တိုင် ကျန်အဖြစ်ပြုသောသူသည် သာမိဒါသဗျ- ကိုယ်တိုင် ကျန်ခံသူ မည်၏။

(ဥပမာ-မင်းတို့၏ ဆင်ထိန်း၊ ငြင်းထိန်း၊ နွားထိန်း၊ ကျွဲထိန်း စသော သူတို့ကဲ့သို့တည်း) ထိုသူတို့ကို ရဟန်း ပြုမပေးအပ်။

- (ခ) မင်း၏ ကိုယ်လုပ်မောင်းမခေါ် ပြည့်တန်ဆာမတို့၏ သားတို့သည် အမတ်တို့၏သားတို့နှင့်တူကုန်၏။ ထိုသူတို့ကို လည်း ရဟန်းပြုမပေးအပ်။
- (ဂ) ပစ္စတိ ပင်ကိုက မင်း၏ကျေးကျွန်၊ သို့မဟုတ်၊ ကိုယ် အမှုအရာ နှုတ် အမှုအရာတို့ကို မစောင့်စည်း ကြကုန် မှု၍ မင်းတို့၏ကိုယ်လုပ်မောင်းမခေါ် ပြည့်တန်ဆာမ တို့နှင့်အတူတကွသွားလာနေထိုင်ကြကုန်၏။ ထိုမိန်းမတို့၏ သားတို့ကိုမကား ရဟန်းပြုမပေးအပ်ကုန်၏။
- (ဃ) အကယ်၍ ထို မိန်းမတို့ကိုယ်တိုင်က မင်းထံ၌ ကျွန်ုပ် စာရင်းသွင်းထားပါမူ သူမတို့၏ သားတို့ကို ရဟန်းပြု မပေးအပ်။

ဂိုဏ်းပိုင် အသင်းအဖွဲ့ပိုင် ကျွန်

- (င) ဝိဿနိုး၊ မဟာပိန္နဲစသောနတ်တို့ကို ကိုးကွယ်ဆည်းကပ် သော ဂိုဏ်းအသင်းအဖွဲ့ပိုင်ဖြစ်သော ကျွန်တို့ကိုလည်း ထိုဂိုဏ်းသား အသင်းသားအားလုံးက ကျေကျေနပ်နပ် ခွင့်မပေးပဲ ရဟန်းပြုမပေးအပ်။

အာရာမိစောင့်နှင့်ကျောင်း ကျွန်

- (စ) မင်းတို့သည်ကျောင်းတို့ကိုစောင့်ရှောက်ပြုစုရန် အာရာမိ စောင့်ကို ပေးလှူထားကြကုန်၏။ ထိုသူတို့ကို ရဟန်း ပြုမပေးအပ်။
(လှူသောကျောင်းတိုက်နေ သံဃာကို သိစေ၍ အစီး အပွားကို ပြုသဖြင့် ဥစ္စာကိုပေး ပြီးလျှင် ကျွန်အဖြစ်ကို လွှတ် နင်းအောင်ပြုပြီးမှကား ရဟန်းပြုပေးအပ်၏)

ဘုဇိဿေ ပန ကတွာ ပဗ္ဗာဇေတု ဝဇ္ဇတိတိ။
 ယဿ ဝိဟာရဿ တေ အာရာမိကာ ဒိန္နာ၊ တသ္မိံ-
 ဝိဟာရေ သံဃံ ဉာပေတွာ ဇာတိကမ္မေန ဓနာနိ ဒတွာ
 ဘုဇိဿေ ကတွာ ပဗ္ဗာဇေတု ဝဇ္ဇတိ။
 (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၁၁)

မှာထားချက်။ ။ ဒေဝဒါသာပိ ဒါသာဇေ။ တေဟိ ကတ္ထမိ ဒေသေ
 ရာဇဒါသာ ဟောန္တိ၊ ကတ္ထမိ ဝိဟာရဒါသာ၊ တသ္မာ
 ပဗ္ဗာဇေတု န ဝဇ္ဇတိ။ ဟု (ဝိမတိ၊ ဒု ၁၁၁)၌
 နတ်ကျွန်၊ မင်းကျွန်၊ ကျောင်းကျွန်တို့ကိုသာ ရဟန်း
 ပြုမပေးအပ်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆို၏။ အဋ္ဌကထာ
 (၂၈၃)၌လည်း နည်းတူပင်၊ သို့ပင် မဖွင့်ဆိုကြသော်
 လည်း ဘုရားကျွန်ကို ကျောင်းကျွန်နှင့် အလားတူပင်
 မှတ်ယူသင့်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ဝါဒန္တရပျား

(ဆ) မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ-

အိမ်ပေါက်ကျွန် ငွေဝယ်ကျွန်တို့ကို ခေါ်ဆောင်
 လာ၍ ရဟန်းသံဃာအား အာရာမစောင့်တို့ကို လှူပါ
 ကုန်၏ဟု ဆို၍ လှူဒါန်းရာ၌ ရက် တက် ရည် တို့ကို
 ဦးခေါင်း၌ သွန်းလောင်းအပ်သည်နှင့် တူသည်ဖြစ်၍
 ထိုအိမ်ပေါက်ကျွန် ငွေဝယ်ကျွန်တို့ကို ရဟန်းပြုပေး
 ကောင်း၏။

ဆိုလိုရင်းကား- ကျွန်တို့ကို ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်လိုသော သိဟိဋ္ဌကျွန်းနေ
 သူတို့သည် ရက်တက်ရည်ဖြင့် ၎င်းကျွန်၏ ကျွန်ဦးခေါင်း
 ကိုဆေး၍ လွတ်သကဲ့သို့ အာရာမစောင့်အဖြစ်ဖြင့် လှူပါ၏။
 ဟုဆို၍ လှူရာ၌လည်း (လှူဆိုသော စကားသည်) ဦးခေါင်း

ကို ရက်တက်ရည်လောင်းကံ ကျန်အဖြစ်မှ လွတ်သည် နှင့်တူသောကြောင့် အာရာမ်စောင့်အဖြစ်ဖြင့် ပေးလှ ခံရသော ကျန်သည် အလိုလိုကျန်အဖြစ်မှ လွတ်ကင်းမှု ရရှိသွားပြီး အာရာမ်စောင့်မျှသာ ဖြစ်သွားတော့၏။ ထို့ကြောင့်ထိုအာရာမ်စောင့်ကိုရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

တက္ကံ သိသေ အာသိတ္တကသဒိသာဝ ဟောန္တိတိ ကေသုပဇနပဒေသု အဒါသေကရောန္တော တက္ကံ သိသေ အာသိဉ္စန္တိ၊ တေန ကိရ တေ အဒါသာ ဟောန္တိ၊ ဝေမိဒမ္ပိ အာရာမိကဝစနေန ဒါနမ္ပိတိအဓိပ္ပာယော။
(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၁၁)

(ဇ) ကုရုန္တိအဋ္ဌကထာ-

အာရာမ်စောင့်ကို လူပါ၏ဟု ဆိုအပ်သော ကပ္ပိယ ဝေါဟာရဖြင့် လူသည်ဖြစ်စေ၊ တစုံတခုသော မအပ် သော ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် ပေးလှသည်ဖြစ်စေ၊ ရဟန်း ပြုမပေးအပ်-ဟု ဆို၏။

ဆိုလိုချင်းကား-အပ်သောအသုံးအနှုန်း ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် ပေးလှ သော်လည်း သံဃာ၏ အာရာမ်စောင့် ကျန်ဖြစ်နေသော ကြောင့် ရဟန်းပြုမပေးအပ်ဟု ဆိုလို၏။
(ယထာ ဒိန္နေပိ သံဃဿ အာရာမိကဒါသော ဝေါတိ နေဝ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တံ)
(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၁၁)

စလင်းဂဏ္ဍိသစ် (၉၁)၌ကား-

ကျန်အဖြစ်မှ တော်လှန်သည်၏အဖြစ်ကို မပြုသော ကြောင့် ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် လူသည်ဖြစ်စေ၊ အကပ္ပိယ ဝေါဟာရဖြင့် လူသည်ဖြစ်စေ၊ ရဟန်းပြုမပေးအပ်ဟု အကြောင်းနှင့်တကွ ဆိုထား၏။

(စု) ကပ္ပိယ-

ဆင်းရဲနွမ်းပါးသောလူတို့သည် သံဃာကို အမှီပြု၍ အသက်မွေးကုန်အံ့-ဟု ကျောင်း၌ ကပ္ပိယပြု၍ နေကြကုန်၏။ ကျွန်မဟုတ်သောကြောင့် ထိုကျောင်းနေ ကပ္ပိယတို့ကို ရဟန်းပြုပေးအပ်ကုန်၏။

အမှား ။ (ဤ-ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊၂၈၃) အဖွင့်ကို ထောက်၍ အချို့သော သူတို့သည် ကပ္ပိယဟူသော ဝေါဟာရကို မနှစ်သက်ကြသောကြောင့် ဥပထမ္မက-ဟု စကားတမျိုးအစားထိုးကာ အသုံးပြုကြလေသည်)

(ည) အဖေကျွန်-အမေကျွန်-

(ဓမ္မပဒအဋ္ဌကထာ ပ၊ ၂၂၂) ၌ ပိတုဂေါတ္တမေဝ ပမာဏံ-ဟု ဆိုသော်လည်း ဝိနည်းအရာ၌ အမိမျိုးသည် သာ ပဓာနထား၍ ဟောကြားထားလေသည်။ ထို့ကြောင့်-

- (၁) အမေကလည်း ကျွန်၊ အဖေကလည်း ကျွန်ဖြစ်သော သား မှာ ကျွန်ဖြစ်၍ ရဟန်းပြုပေးအပ်။
- (၂) အမေကား ကျွန်၊ အဖေကား ကျွန်မဟုတ်သော်လည်း သားမှာ ကျွန်ဖြစ်၍ ရဟန်းပြုပေးအပ်။
- (၃) အမေကား ကျွန်မဟုတ်၊ အဖေကား ကျွန်ဖြစ်ငြားသော် လည်း သားမှာကျွန်မဟုတ်၍ ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။

(၄) ရဟန်းတပါးအား သူ၏ဆွမ်းကဖြစ်စေ၊ အလုပ်အကျွေး ဒါယကာ တဦးဦးက ဖြစ်စေ ဤသူကို ရဟန်းပြုပေးပါ

ဘုရား၊ အရှင်ဘုရားတို့၏ ဝေယျာဝစ္စတို့ကို ပြုလုပ်ပေးပါ
လိမ့်မည်ဟု ဆို၍ သူတို့ပိုင်သောကျွန်ကို ပေးလှူငြားအံ့၊
ကျွန်အဖြစ်မှလွတ်ကင်းအောင် ပြု၍သာလျှင် ရဟန်းပြုပေး
အပ်၏။

(ရွှေဥမင်အဋ္ဌကထာ နိသာယ ၁၃၅)၌ ဤအလိုကား
ထိုကျွန်သည် မိမိ ကျွန်အဆင့်ရှိမှုကား ထိုကျွန်အဆင့်ကို
အရာတည်စေပြီးမှ ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏ ဟုလိုသတည်း။
ဟု မှာထားတော်မူသည်။

ဆိုလိုရင်းကား - ရဟန်းတပါးပါးမှာ မိမိပိုင်သည့် ကျေးကျွန်ကို
ရဟန်းပြုပေးလိုလျှင်လည်း ကျွန်အဖြစ်မှကင်းလွတ်
ခွင့်ပေးပြီးမှသာ ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။ ကိုယ်ပိုင်
ကျွန်ပင် ဖြစ်ငြားသော်လည်း လောက စည်းကမ်း
အရ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

(င) တာဝကလိက ကျွန်

ကျွန်ပိုင်ရှင်တို့သည် ဤကျွန်ကို ရဟန်းပြုပေးတော် မူကြပါ
ကုန်။ အကယ်၍ ဤသူသည် ရဟန်းဘဝ၌ ပျော်မွေ့ခဲ့ပါလျှင်
ကျွန် မဟုတ်တော့ပဲ။ ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်ကင်းသူဖြစ်ပါစေ၊
ရဟန်းဘဝ၌ မပျော်မွေ့ပဲ လူထွက်လာပဲ လျှင် တပည့်တော်
တို့၏ ကျွန်ဖြစ်မြဲ ဖြစ်ပါစေဟု လျှောက်ထား၍ လှူငြားအံ့။
ရဟန်းပြုနေစဉ်ကားလည်း သာ ကျွန်အဖြစ်မှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရသည်
ဖြစ်၍ တာဝကလိက ကျွန်မည်၏။ ထိုကျွန်မျိုးကို ရဟန်းပြု
မပေးအပ်ဟု ကုရုန္ဒီအဋ္ဌကထာ၌ ဆို၏။

တာဝကလိကော နာမာတိ ဝုတ္တတ္တာ ကာလံပရိစ္ဆေဒံ
ကတာဝါ ပစ္စာပိ ဂဟေတုကာမတာယဝါ ဒိန္နံ သဗ္ဗံ
တာဝကလိကမေဝါတိ။

(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၁၁)

(၃) ပိုင်ရှင်မဲ့ကျွန်-

အကြင်ကျွန်ကို ပိုင်ဆိုင်သူ အားလုံး သေဆုံးကုန်ကြ၏။
၎င်းကျွန်ပိုင်ဆိုင်သူတို့၏ အမွေခံဆွေမျိုးဆက်တို့လည်း မရှိကြ
ကုန်။ ထိုကျွန်မျိုးကို ပိုင်ရှင်မဲ့ ကျွန်ဟု ဆိုအပ်၏။

၎င်းပိုင်ရှင်မဲ့ကျွန်ကို - ကျွန်ပိုင်ခဲ့သူတို့နှင့် ဇာတ်တူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့က
သော်လည်းကောင်း၊ မိမိနေထိုင်သော မြို့ပြ
ရွာသူ လူတို့ကသော် လည်းကောင်း၊ ထိုမြို့ရွာ
ဒေသကို အုပ်ချုပ်သော အစိုးရတို့က သော်
လည်းကောင်း၊ ကျွန်အဖြစ်မှ ကင်းလွတ်ပြီးဖြစ်
ကြောင်း အမိန့်ပြန်တမ်း ကြေငြာစာတမ်း
ထုတ်၍ ကျွန်အဖြစ်မှ ကင်းလွတ်အောင် တော်
လှန်မှု ပြုရမည်။ ဤသို့ ပြုပြီးမှ ထိုပိုင်ရှင်မဲ့
ကျွန်ကို ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

နိဿမိက ဒါသော နာမ ယဿ သာမိ ကုလံ
အညာ-ဘိကံ မရဏေန ပရိက္ခိဏံ၊ န ကောစိ တဿ
ဒါယာဒေါ၊ သော ပန သမာနဇောဝိကေဟိ ဝါ
နိဝါသဂါမဝါသိဟိ ဝါ ဣဿဇေဟိဝါ ဘုဇိသော
ကတောဝ ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။
(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၁၁)

(ရှေ့ဥမင် အဋ္ဌကထာနိဿယ၊ ၁၃၆) ၌ ထိုသူသည်
ရဟန်းပြုလိုသည်ရှိသော် မိမိသည်ပင် မိမိကိုယ်ကို တော်
လှန်အပ်ဟု မှာထားတော်မူသေး၏)

(၁) သူတပါး တို့၏ ကျေးကျွန်မှန်း မသိသောကြောင့် ရဟန်းပြုပေးခဲ့မိ၍ နောက်အခါမှ သိရှိခဲ့ပါလျှင် ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်ကင်းအောင် တော်လှန်ခြင်းကို ပြုရမည်သာ။

(ဤ၌ ရဟန်းကား ဖြစ်၏၊ ကျွန်အဖြစ်မှကား မလွတ်မြောက်ပေ။) ထို့ကြောင့် တော်လှန်ရမည်ဟု ဆိုသည်။ ဤအရာ၌ သီဟိုဠ်ကျွန်းမှ ရဟန်းတပါး၏ သနားစရာ အဖြစ်အပျက်ကို (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၀၃) ၌ ဖွင့်ပြထား၏။ ရှုကြလေ။

မှာထားချက်။

။ ဟုတ္တစ္ဆိန္ဒာဒိ ဗဒတ္ထိံသ၊ ကုဋ္ဌိအာဒိစ တေရသ ဟူသော (ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၂၅၄၃-ဂါထာ) နှင့် အညိအာပတ္တိမတ္တ အန္တရာယ်(၄၅)ပါးတို့တွင် ကသာဟတ-လိခိတက-လက္ခဏာဟတ သုံးပါးတို့သည် ဟတ္တစ္ဆိန္ဒာဒိ (၃၂) ပါး၌ သော်လည်းကောင်း၊ ကုဋ္ဌိအာဒိ(၁၃)ပါး၌လည်းကောင်း၊ နှစ်ဌာနသုံး၌ ပါဝင်နေရကား ယူအပ်ပြီးသည်ကို မယူသော အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏနည်း အားဖြင့် အာပတ္တိမတ္တအန္တရာယ်(၄၂)ပါးကိုသာ မှတ်ယူအပ်၏။

ဝေမေတေ ပဉ္စစတ္တာလီသစုတ္တာ။ တေသု ကသာဟတ လက္ခဏာဟတ လိခိတကာနံ တိဏ္ဏံ ဥဘယတ္ထ အာဂ-တတ္တာ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ဒွါစတ္တာလီသေဝဓဋ္ဌဗ္ဗာ။ (ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ဒု၊ ၁၇၃)

ဤ အန္တရာယ်ကေဟိ ဓမ္မေဟိ၌

ဆိုခဲ့ပြီး အန္တရာယ်ကဓမ္မတို့မှ စင်ကြယ်သူပင်ဖြစ်စေ၊ မစင်ကြယ်သူပင် ဖြစ်စေ ကမ္မဝါစာကို ယုတ်လျော့စေ၍ မရွတ်ဖတ်အပ်၊ ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယ်ကေဟိ ဓမ္မေဟိ ဟု အပြည့်အစုံပင် ရွတ်ဖတ်ရမည်။

ရဟန်းမဖြစ်နိုင်သော အဝတ္ထုက အန္တရာယ်ရှိသူများ၌ကား ပြည့်
ပြည့်စုံစုံ ရွတ်ဖတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မရွတ်ဖတ်သည်ဖြစ်စေ ရဟန်းမဖြစ်သာ
ဖြစ်သောကြောင့် တစုံတရာ အကျိုးမရှိပေ။

အာပတ္တိမတ္တ အန္တရာယ်မျှ ရှိသူများအဖို့၌မူ ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယ်
ကေဟိ ဓမ္မေဟိ ဟု မရွတ်ဖတ်သဖြင့် အနုဿာဝန ဟာပနဖြစ်၍ ကံ
ပျက်၏ ရဟန်းမဖြစ်စော့။ ထို့ကြောင့် အပြည့်အစုံပင် ရွတ်ဖတ်သင့်၏။

ရွတ်ဖတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌ကား မစင်ကြယ်သူကို မစင်ကြယ်မှုန်း မသိ
၍ ရွတ်ဖတ်လျှင် သော်လည်းကောင်း၊ အသက်အန္တရာယ် စသည်တို့
ကြောင့် မနှစ်သက်ပဲ ကာယသာမဂ္ဂိပေးလျှင်သော်လည်းကောင်း အပြစ်
မရှိ အာပတ်မသင့်။ မစင်ကြယ်သောသူဟု သိပါလျက် ရွတ်ဖတ်ခဲ့လျှင်
အပြစ်အာပတ်သင့်၏။

ကာရက သံသော ပန အာ စရိယုပဇ္ဈာယာစ အာပတ္တိတော
နမုစ္ဆိ။

(ဝိဠာ ၂၊ ၃၁၃)

အာပတ္တိယာ နမုစ္ဆတိတိ ဥတှာ ကဇ္ဇေန္တေ နမုစ္ဆတိ၊
ဇိဝိတန္တရာယာဒိ အာပဒါသု အရုစိယာ ကာယသာ
မဂ္ဂိ ဒေန္တဿ အနာပတ္တိ။

(ဝိမတီ၊ ဒု၊ ၁၂၈)

၂။ (ဂ) ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ-

ကိုယ်ပိုင် သပိတ်သင်္ကန်းရှိသည့် ရဟန်းလောင်းကိုသာ
လျှင် ရဟန်းပြုပေးအပ်၏။ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်သော သပိတ်
သင်္ကန်းမရှိသည့် ရဟန်းလောင်းကို ရဟန်းပြုပေးလျှင် ရဟန်းပြုပေး
သောသူအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။

ကိုယ်ပိုင် သပိတ်သင်္ကန်း မပြည့်စုံ၍ အငှားသပိတ်သင်္ကန်းဖြင့် ရဟန်း
ပြုပေးသော်လည်း ဥတ်ကမ္မဝါစာ၌ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံဟု ရွတ်ဖတ်

ခဲ့သော် ဥတ္တိပရာမာသ၊ ကမ္မဝါစာ ပရာမာသဖြစ်၍ ရဟန်းဖြစ်၏။
ပတ္တစီဝရနံ အဘာဝေပိ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရန္တိ ကမ္မ
ဝါစာယ သာဝိတတ္တာ ကမ္မကောပံ အဝတှာ ဒုက္ကဋ္ဌ
မေဝ ဝုတ္တံ။ ဣတရထာ သာဝနာယ ဟာပနတော
ကမ္မကောပေါ ဧဝ သိယာ။

(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၂၆)

၂။ (ဃ) သံဃာတော်အား ရဟန်းပြုပေးပါဟု တောင်းပန်မှု
သာလျှင် ရဟန်း ပြုပေးအပ်၏။ မတောင်းပန်လျှင်
ရဟန်းပြုမပေးအပ်။ ပြုပေးလျှင် ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်၏။

ထိုသို့သံဃာတော်အား ရဟန်းပြုပေးရန် မတောင်းပန်သော်လည်း
ဥပသမ္ပဒံယာစတိ ဟူ၍ ဥတ်ကမ္မဝါစာ၌ ရှိတ်ဖတ်သည်ရှိသော် ဥတ္တိ
သမ္ပတ္တိ ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိဖြစ်၍ ကံမပျက် ရဟန်းဖြစ်၏။ ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်
ကား မလွတ်ပေ။

ဥပသမ္ပဒံ ယာစတီတိ သံဃံ ဘန္တေ ဥပသမ္ပဒံ ယာ
စာမိတိအာဒိနာ ယာစိတဘဝံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ
တေန သံဃေ အယာစိတေပိ ဣတ္ထန္နာမေဝ သံဃံ ဥပ
သမ္ပဒံ ယာစတီတိဝုတ္တေဝေ ကမ္မံ အဝိပန္နံ ဟောတိ။
နာညထာ။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၂၄)

၃။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။

ပတ္တော ကာလော ဣမဿာတိ ပတ္တကလ္လံ။
ပတ္တကာလောဿေဝ ပတ္တကလ္လံ။

ရောက်သောအခါရှိသော ဥပသမ္ပဒကံသည် ပတ္တကလ္လမည်၏။ ဤ၌
ပတ္တကလ္လ အရကား ဥပုသ် ပဝါရဏာပြုရာ ပတ္တကလ္လလေးပါးနှင့် မဟူ
အသီးအခြားသာ ဖြစ်ပေသည်။

ဤ၌ ပတ္တကလ္လကား-

- ၁။ ဝတ္ထုသမ္ပဒါ၊
- ၂။ အန္တရာယိကဓမ္မ ပရိသုဒ္ဓတာ၊
- ၃။ သီမာသမ္ပဒါ၊
- ၄။ ပရိသာသမ္ပဒါ၊
- ၅။ ပုဗ္ဗကိစ္စနိဋ္ဌာပန ဟူ၍ ဥပသမ္ပဒအရာ၌ ပတ္တကလ္လ အင်္ဂါး
ငါးပါး ဖြစ်ပေသည်။

တံပနေတံ ပတ္တကလ္လံ ဝတ္ထုသမ္ပဒါ အန္တရာယိကဓမ္မဟိ ဓမ္မေဟိ
စသ ပရိသုဒ္ဓတာ သီမာသမ္ပဒါ ပုဗ္ဗကိစ္စနိဋ္ဌာပနန္တိ ဣမေဟိ။
ပဉ္စဟိ အင်္ဂဟိ သင်္ဂဟိတံ။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၅)

၁။ ဝတ္ထုသမ္ပဒါအရ ယခင်ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့်အတိုင်း ဥပသမ္ပဒါ
ပေက္ခယ၊ အတဗ္ဗာ ပဉ္စဝိသုတို့ ဟူသော (ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ) နှင့်အညီ ပါရာ
ဇိက (၂၄) ပါး လွတ်၍ အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်ပြီးသောသူဖြစ်ခြင်း။

အမှာ။ ။ ယခုအခါ၌ ဘိက္ခုနီမပျား မရှိတော့ပြီး ဖြစ်ရကား ပါရာဇိက
(၂၄) ပါးတို့တွင် ဘိက္ခုနီနှင့် ဆက်စပ်သော ပါရာဇိက
တို့ကို နုတ်ပယ်၍ ရဟန်းယောကျ်ားတို့နှင့် လျော်သော ပါရာ
ဇိက တို့ကိုသာ ယူအပ်၏။

၂။ အန္တရာယိက ဓမ္မပရိသုဒ္ဓတာ အရ ယခင် ဆိုအပ်ပြီးသော
အဝတ္ထုက အန္တရာယ် အာပတ္တိမတ္တ အန္တရာယ်တို့မှ စင်ကြယ်သူ
ဖြစ်ခြင်း။

၃။ သီမာသမ္ပဒါအရ ကောသလ ဝိပတ္တိသီမာယော အတိက္ကမိတွာ
သမ္ပတာဟူသော (ကင်္ခါဋ္ဌ၊ ၈၈) အရ သိမ်ပျက် ၁၁ လုံးကို လွန်
မြောက်၍ ခပ်သိမ်းသော အပြင်တို့မှ ကင်းသော ဗဒ္ဓ အဗဒ္ဓ သိမ်း
ဖြစ်ခြင်း။

၄။ ပရိသ သမ္ပဒါ အရ-

(က) ပါရာဇိကလည်းမကျ၊ ဥက္ခိတ္တက ရဟန်းလည်း ဟုတ်သော မဇ္ဈိမ ဒေသ၌ (၁၀) ပါး၊ ဇေတဝန် (၅) ပါး ထိုထက် အလွန်ဖြစ်သော ပကတတ် ရဟန်းတို့၏ တင်မိဘည်း၌

၂ တောင်ထွာ ဟတ္ထပါသ်ကို ဇေတဝန်မျှ တည်ရှိခြင်း။

(ခ) ဆန္ဒ ဆောင်ယူထိုက်သော ရဟန်းတို့၏ ဆန္ဒကို ဆောင်ယူခြင်း။

(ဂ) ရဟန်းခံရာ သိမ်အတွင်းရှိ မျက်ခမ္ဘာနှင့် ရဟန်းတို့၏ ကန်ကွက် မှုမရှိ သဘောတူညီမှု ရှိရခြင်း။

(ဃ) ရဟန်းလောင်းမှ တပါး သံဃာ၏ ၂ တောင်ထွာ ဟတ္ထပါသ် အတွင်း၌ လူစသော ဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂိုလ်တို့ မရှိရခြင်း။

၅။ ပုဗ္ဗကိစ္စနိဋ္ဌာပန-အရ ရဟန်း ပြုမလေ မီ ရှေးဦးစွာ ပြုလုပ်နှင့် ရသော ဥပဇ္ဈာယ် ယူစေခြင်းစသော ပုဗ္ဗကိစ္စ (၈) ပါးကို ပြုလုပ်ပြီးစီးရခြင်း။

ဤ ပတ္တကလ္လ အင်္ဂါငါးပါးတို့တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော ပုဗ္ဗကိစ္စနိဋ္ဌာပန အင်္ဂါကို မပြုလုပ်သော်လည်း ဝါ-ပုဗ္ဗကိစ္စ (၈) ပါးကို မပြုလုပ်ပဲ ရဟန်းခံပေးသော်လည်း ဝတ်ဥတ် ကမ္မဝါ သိမ် ပရိသာ၊ ငါးဖြာ သမ္ပတ္တိဟု ဆိုသောကြောင့် ကံပျက် ရဟန်း ဖြစ်သည်သာဟု မှတ်အပ်၏။

ဧတေသု ပန ပုဗ္ဗကမ္ပေသု ဒကတောပုပိ ကတံ ကမ္မံ ယထာ ဝုတ္တ ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိအာဒိသု ဝိဇ္ဇမာနေသု အကုပ္ပမေဝ ဟောတိ) (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၆။

ပရိသာသမ္ပဒါအရ အင်္ဂါ (၄) ပါးတို့တွင်လည်း-

ရှေးဖြစ်သော (က-ခ-ဂ) အမှတ် အင်္ဂါသုံးပါး မရှိသောကြောင့် သာလျှင် ကံပျက်၏။ (ဃ) အမှတ်ဖြစ်သော ဝိဇ္ဇနိယ ဗုဒ္ဓိလိတို့ရှိခြင်းကြောင့် ဤ ဥပသမ္ပဒကံ အရာ၌ ကံမပျက်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်အပ်၏။

တတ္ထ ပုရိမာနံ တိဏ္ဏံ အင်္ဂါနံ အညတရသာပိ အဘာဇေ-
ကတံ ကမ္မံ ဝိပဇ္ဇတိ၊ န ပစ္ဆိမဿ။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၆)

ဆောင်ပုဒ်

ပကတတ္ထ ငါးပါးစလျှင်း တသိမ်ထွင်း စပ်ချင်း ဟတ္ထပါသ်။
ဆန္ဒဆောင်လစ် မတားမြစ် ဝိဇ္ဇနိယကင်း။
ပရိသ သမ္ပဒါ အင်္ဂါလေးဖြာ ဌီကာ မိန့်ဆိုလင်း။
ဝိဇ္ဇနိယအတွက် ကံပပျက် မှတ်ချက် ဆုံးဖြတ်ခြင်း။

ဝိ၊ သံခိပ်ဌီကာ-

- (၄၂၅) ငါးပါး ပကတတ်၊ ဂိုဏ် ပြည့်လတ်၊ ကမ္မပတ္တ သိ။
- (၄၂၆) ဂိုဏ်းမပြည့်လာ၊ ဝိပတ်သာ၊ ပြည့်လာ သမ္ပတ္တိ။
- (၄၂၇) ထိုမှ ကြွင်းထွေ၊ သိမ်တွင်းနေ၊ ထိုက်လေ ဆန္ဒ သိ။
- (၄၂၈) ဆန္ဒ မလာ၊ ဝိပတ်သာ၊ လာလျှင် သမ္ပတ္တိ။
- (၄၂၉) မျက်မှောက် တားမြစ်၊ ဝိပတ်ဖြစ်၊ မမြစ် သမ္ပတ္တိငြား။
ဟူ၍ မိန့်သတည်း။ ။

၅။ ပုဗ္ဗကိစ္စ (၈) ပါး

ပုဗ္ဗကိစ္စ နိဋ္ဌာပနံနာမ-

- ၁။ ပဌမံ ဥပဇ္ဈိံ ဂါဟာပေတဗ္ဗေတိအာဒိနာ ပါဠိယံ စုတ္တာနိ၊
ဥပဇ္ဈိံ ဂါဟာပနံ။
- ၂။ ပတ္တစိဝရာဇိက္ခနံ။

- ၃။ တတော တံ ဟတ္ထပါသဘော ဗဟိ ဌပေတွာ အနုသာသက သမ္မုတိကမ္မကရဏံ။
- ၄။ သမ္ပဒတိနစ ဂန္ဓာ အနုသာသနံ။
- ၅။ တေနစ ပဌမံ အာဂန္ဓာ သံဃဿ ဉပေတွာ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခံ အာဂစ္ဆာဟိတိ ဟတ္ထပါသေ ဝေ အပ္ပာနံ။
- ၆။ တေနစ ဘိက္ခုနံ ပါဒေ ဝန္ဓာပေတွာ ဥပသမ္ပဒါ ယာစနံ။
- ၇။ တတော အန္တရာယိကံ ဓမ္မပုစ္ဆကသမ္မုတိကရဏံ။
- ၈။ သမ္ပတေနစ ပုစ္ဆနန္တိ ဣဒါနိ အဋ္ဌပုပ္ဖကိစ္စာနိ။ ဟူသော (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၆) နှင့်အညီ-

- ၁။ ဥပဇ္ဈာယ်ယူစေခြင်း။
- ၂။ သပိတ်သင်္ကန်းကို ပြောကြားခြင်း။
- ၃။ ရဟန်းလောင်းကို ဟတ္ထပါသ်မှ အပသ္မိစေလွှတ်၍ အနုသာသနသမ္မုတိကို ပြုခြင်း။
- ၄။ ပြင်ပသို့သွား၍ ရဟန်းလောင်းကို ဆုံးမခြင်း။
- ၅။ ဆုံးမသော ရဟန်းသည် ရှေးဦးစွာသာ၍ သံဃာကို သိစေ၍ ရဟန်းလောင်းကို သံဃာ၏ ဟတ္ထပါသ် အတွင်းသို့ လာရန် ခေါ်ယူခြင်း။
- ၆။ ရဟန်းလောင်းအား သံဃာတော်ဘို့၏ ခြေကို ရှိခိုးစေ၍ ရဟန်း ပြုပေးပါရန် တောင်းပန်စေခြင်း။
- ၇။ အန္တရာယိကဓမ္မကို မေးရန် သမ္မုတိကံကို ပြုခြင်း ဝါ-ပုစ္ဆက ဉတ်ထားခြင်း။
- ၈။ သမ္မုတိရသော ရဟန်းက ရဟန်းလောင်းအား အန္တရာယိက ဓမ္မတို့ကို မေးစိစစ်ခြင်း။

ဆောင်ပုဒ်။

။ ဥပဇ္ဈာယ ပတ္တ စီဝရာ၊
သမုဘ်ခြင်းပြု အနုသာသနာ၊
အတွင်းခေါ်မှု တောင်းပြု ယာစနာ၊
ပုစ္ဆာ သမုတ် မေထုတ် ရှေးကိစ္စာ။ ။

မှတ်ချက်။

။ ပုဗ္ဗကိစ္စသည် ဥပဇ္ဈာယဒါနကိစ္စ-ဗဟိနိဟရဏကိစ္စအား
ဖြင့် (၁၀) ပါးရှိသည် ဖြစ်ပါလျက် ဥပဇ္ဈာယဒါန
ကိစ္စ၏ ဥပဇ္ဈာယ-ဂဟဏကိစ္စ၌ အကျုံး ဝင်သော
ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ဗဟိနိဟရဏကိစ္စ၏ အန့်
သာသက သမုတိ ဥတ္တိထပနကိစ္စ၌ အကျုံးဝင်သော
ကြောင့် လည်းကောင်း ဝိမတိဒီကာ၌ (၈) ပါးကိုသာ
ဖွင့်ပြတော်မူသည်။

(ပဒုက္က၊ ဆရာတော် ဦးပညာ၏ သီခဝိနိစ္ဆယ-၇၉)

၁။ ဥပဇ္ဈာယ

ဂါဟနု ဤ၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာရှိသည်ဖြစ်စေ၊ ရှိပါသော်
လည်း သံသာ၏မျက်မှောက်၌ မတည်သည်ဖြစ်
စေ၊ လူထွက်သည်ဖြစ်စေ၊ သေသည်ဖြစ်စေ၊ မူလ
ကောင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမရှိသည်ဖြစ်စေ (အာယသ္မ
တော တိဿထာ ဥပ-သမ္ပဒါပေက္ခော၊ အာယသ္မ
တာ တိဿေနဥပဇ္ဈာယေနာဟု ဥတ်ကမ္မဝါစာ၌
ဥပဇ္ဈာယ်၏ အမည်ကို ဖတ်ကြားခြင်းကို ပြု၍
ရဟန်းပြုပေးလျှင် ဥပသမ္ပဒကံ ပြည့်စုံတော့၏။
(ရဟန်းဖြစ်၏)

ဥပဇ္ဈာယ်မရှိ၍ ဥပဇ္ဈာယ်၏အမည်ကို ဥတ်၌
လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစာ၌ လည်းကောင်း
ရှက်ဖတ်၍မကြားခဲ့သော် ပုဂ္ဂိုလ်ကို မသုံးသပ်
ခြင်းကြောင့် ကံပျက်၏။ (ရဟန်းမဖြစ်)

အကယ်၍ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ မရှိမှန်းသိလျက်
ရဟန်းပြုပေးခဲ့သော်—

နု ဘိက္ခုဝေ အနုပဇ္ဈာယကော ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊
ယော ဥပသမ္ပာဒေယျ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။

ဟု (ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၄)၌ ဟောတော် မူသောကြောင့်
ဒုက္ကဋ္ဌအာပတ်သင့်လေ၏။ အချို့ကား ကံပျက်၏ဟု
ဆို၏။ ထိုစကားကို အဋ္ဌကထာ၌ပယူအပ်ဟု ဆို၏။ ဤ၌-

- ၁။ သံဆာကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၂။ ဂိုဏ်းကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ -
- ၃။ ဗဏ္ဍုတ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၄။ တိတ္ထိယပက္ကန္တကကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၅။ လူယောင်ဆောင်၍ နေသော နဂါးဂဠုန် စသည်ကို
ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၆။ အမိသတ်သူ မာတုဃာတကပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၇။ အဖသတ်သူ ပိတုဃာတကပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၈။ ရဟန္တာကိုသတ်သူ အရဟန္တဃာတကပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်
ပြု၍-
- ၉။ ဘုရားကို သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုသော လောဟိတုပ္ပါဒက
ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၁၀။ သံဆာကို သင်းကွဲအောင်ပြုသော သံဆာဘေဒကပုဂ္ဂိုလ်ကို
ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၁၁။ ဘိက္ခုနီမကို ဖျက်ဆီးသော ဘိက္ခုနီဒုက္ခက ပုဂ္ဂိုလ်ကို
ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၁၂။ ဥဘကောဗျည်း ပုဂ္ဂိုလ်က ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍-
- ၁၃။ တေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းပြုမပေး
အပ်။ အကယ်၍ ရဟန်းပြုပေးခဲ့သော် ရဟန်းပြုပေးသော

သံဃာအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ ထိုဥပဇ္ဈာယ်ကို ချန်စား
၍ ဂိုဏ်းပြည့်လျှင်မူကား ဥပသမ္မာဒကံမြောက်၏။ ရဟန်း
လောင်းလည်း ရဟန်းဖြစ်၏။

ဆောင်။

။ ပဏ်-ထေ-ပက်-ဆန်၊ ပဉ္စာနန်၊ ဒုသံ ဥဒဘာဝါ၊
ဂဏ-သံဃာ၊ ဘေရသာ၊ ပြုရာ ဥပဇ္ဈာ၊
ရဟန်းခံလစ်၊ ဒုက္ကဋ်ပြစ်၊ ဖြစ်၏ ရဟန်းမှာ၊
မဟာဝါ ပါဠိ၊ လာအရုံ၊ ရှုကြည့်ကြလေရာ၊

နဘိက္ခဝေ သံဃေန ဥပဇ္ဈာယေန ဥပသမ္မာဒေ
တဗ္ဗော- ပ-န ဘိက္ခဝေ ဥဒဘာဝါဗျဉ္စနက္ခဏေ ဝေယနံ
ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော။ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ အာပတ္တိ
ဒုက္ကဋ်ဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၄)

ယော ဥပသမ္မာဒေယျ အာပတ္တိဒုက္ကဋ်ဿ ဘိသိ ဣဒါဒ
ပညတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ဧဝံ ဥပသမ္မာဒေန္တဿ အာပတ္တိ
ဟောတိ။ ကမ္မံ ပန နက္ခပုတိ၊ ကေစိ ကုပ္ပတိတိ ဝဒန္တိ၊
တံ န ဂဗောတဗ္ဗံ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၃၀၇)

ကမ္မံ ပန န ကုပ္ပတိတိ ဣဒံ ဥပဇ္ဈာယာဘာဝေပိ
ဣတ္တန္နာမဿ ဥပသမ္မာဒါပေက္ခာ ဣတ္တန္နာမေန ဥပဇ္ဈာ
ယေနာတိ မတဿဝါ ဝိဗန္တဿဝါ ပုရာဏ ဥပဇ္ဈာယဿ
အညဿဝါ ယဿ ကဿစိ အဝိဇ္ဇမာန သပိ နာမေန
သဗ္ဗတ္ထဥပဇ္ဈာယ ကိတ္တနဿ ကဘတ္တာ ဝုတ္တံ၊ ယဒိဟိ
ဥပဇ္ဈာယ ကိတ္တနံ နကဓေယျ။ ပုဂ္ဂလံ နပရာမသတိတိ
ဝုတ္တကမ္မဝိပုတ္တိဝေ သိယာ၊ တေနေဝပါဠိယံ အနုပဇ္ဈာယ
ကန္တိ ဝုတ္တံ။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၂၅)

ဒိဋ္ဌာနံဂတိမှာမူကား-

သက္ကရာဇ် ၁၂၃၃ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလတွင် စစ်ကိုင်း
ချောင်း ဗန်းမော်ဆရာတော်ကြီး တိုက်မှာ
ထွဋ်ခေါင် ဆရာတော်ကြီး၏ တပည့် ရဟန်း
လောင်းကို ဗန်းမော်ဆရာတော်ကြီး သင်္ဂဇာ
ဆရာတော်ကြီးတို့ကြီးကြွင်း၍ ဥပသမ္ပဒကံ ရှက်
ဆောင်တော်မူကြစဉ်အခါ ထွဋ်ခေါင် ဆရာ
တော်ကြီး မကြာလခိုင်ရှိသည်နှင့်ရဟန်းလောင်း
ကို စေလွှတ်၍ ထွဋ်ခေါင်ဆရာတော်ကြီးထံမှာ
ဥပဇ္ဈာယ်ယူစေ၍ ပြန်ရောက်မှ ဗန်းမော်တိုက်
တွင်းရှိ ခဏ္ဍာသိမ်မှာ ဥပသမ္ပဒကံကို ရှက်ဆောင်
တော်မူကြလေသည်ကို တွေ့ကြုံဖူးရသည်ဟု
လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သာသနာ့
ဝိသေသဓနီကျမ်း ဒုတိယတွဲ (၄၃)၌ မှာထား
သည်ကို တွေ့ရှိရပေသည်။

၃။ ပတ္တစိဝရာစိက္ခန-

ကိုယ်ပိုင်သပိတ်သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းလောင်း
ကို ဖြစ်စေ၊ အငှားဖြစ်သော သပိတ်သင်္ကန်းရှိ
သော ရဟန်းလောင်းကိုဖြစ်စေ ကမ္မဝါစာ၌
လည်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာန်လည်းကောင်း (ပရိပုဏ္ဏသ
ပတ္တစိဝရာ) ဟု ရှုတ်ဖတ်ခဲ့သော် ဥပသမ္ပဒကံ
ပြည့်စုံတော့၏။ ဝါ ရဟန်း ဖြစ်တော့၏။
အကယ်၍ အငှားသပိတ် သင်္ကန်း ဖြစ်သော
ကြောင့် ယင်းပုဒ်ကိုရှုတ်ဖတ်၍ မကြားခဲ့သော်
အနုဿာဝန ဟာပနဖြစ်၍ ကံပျက်၏။

အပတ္တစိဝရာဝတ္ထုသုပိ ပတ္တစိဝရာနံ အဘာ
ဝေပိ ပရိပုဏ္ဏသ ပတ္တစိဝရာနံ ကမ္မဝါစာယ

သဘဝိတတ္တာ ကမ္မကောပံ အဝံတွာ ဒုက္ခဋ္ဌမေဝ
စုတ္တံ၊ ဣဘရထာ သဘဝနာယ ယာပနတော
ကမ္မကောပေါဝေ သိယာ။ (ဝိမတီ၊ ဒု၊ ၁၂၆)

လူ၏အသွင်၌ တည်ရှိသူ ရဟန်းဖြစ်သလော

လူ၏အသွင်၌တည်သော ရသေ့ ပရမိုဇ် သာမဏေရဟန်းမည်သည်
မရှိသည်ဖြစ်၍ လူ၏အသွင်မှ ကင်းခြင်းသည်ပင်လျှင် ရသေ့ ပရမိုဇ်
သာမဏေ ရဟန်းတို့၏ အင်္ဂါဖြစ်သောကြောင့် လူ၏အသွင်မှကင်းမှသာ
လျှင် ရသေ့ ပရမိုဇ် သာမဏေရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သကဲ့သို့ ဥတ္တိပတုတ္တ
ကဖြင့် ရဟန်းပြုရာ၌လည်း လူ၏အသွင်ကင်းမှသာလျှင် ရဟန်းအဖြစ်သို့
ရောက်သည်ဟူ၍ မှတ်ရမည်။

ဤအရာ၌-

ဥပဇ္ဈာယော စေ ကေသမယုဩရောပနာဒိနိ အကတွာ
ပဗ္ဗဇ္ဇတ္တံ သရဏာနိ ဒေတိ၊ န ရူဟတံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။ ကမ္မစါစံ သာ
ဝေတွာ ဥပသမ္ပာဒေတိ၊ ရူဟတံ ဥပသမ္ပဒါ။ အပတ္တစိပရာနံ
ဥပသမ္ပဒါသိဒ္ဓိဒဿနတော ဂမ္မပိပတ္တိယာ အဘာဝေတော စေတံ
ယုဇ္ဇတေဝါတိ ဧကေ၊ ဟောတံ စေတ္ထ-

သလိင်္ဂံဿေဝ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ဝိလိင်္ဂံဿာပိ စေ တရာ။
အပေတပုဗ္ဗ ဝေသဿ၊ တံ ဒွယံ ဣတိစာပရေတိ။ ။

ဟူသော ဧကေဝါဒ။

အာဒိန္နပုဗ္ဗလိင်္ဂံဿ၊ နဂ္ဂဿာပိ ဒွယံ ဘဝေ။
နေတရဿာတိ နော ခန္တိ၊ သဒ္ဓါပိဋ္ဌာနုလောမတောတိ။ ။

ဟူသော အာစရိယဝါဒ-ဟူ၍ (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ၄၁၁)၌ ၂-ဝါဒ်ပြဆိုထား
ပေသည်။

ကေဝါဒ-အနက်။

ဥပဇ္ဈာယော၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည်။ ကေသမဿုဩရောပနာဒိနိ၊ ဆံမုတ်ဆိတ်ကို ပယ်ချခြင်းစသည်တို့ကို။ အကတွာ၊ မပြုမရှိ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇတ္တိ၊ ရှင်ဖြစ်စိမ့်သောငှာ။ သရဏာနိ၊ သရဏဂုံတို့ကို။ စေဒေတိ၊ အကယ်၍ ပေးသည့် ဖြစ်အံ့။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ရှင်သာမဏေအဖြစ်သည်။ နရုဟာဘိ၊ မရောက်။

ကမ္မဝါစံ၊ ကမ္မဝါစာကို။ သာဝေတွာ၊ ဖတ်ကြား၍။ စေဥပသမ္ပဒ ဒေတိ၊ အကယ်၍ ပဉ္စင်းခံသည်ဖြစ်အံ့။ ဥပသမ္ပဒါ၊ ပဉ္စင်း၏အဖြစ်သည်။ ရုဟတိ၊ ရောက်၏။

ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။ ဥပသမ္ပဒါ၊ ပဉ္စင်း၏အဖြစ်သည်။ ရုဟတိ၊ ရောက်လေသနည်း။ အပတ္တစိဝရာနံ၊ သပိတ်သင်္ကန်းမရှိသောသူတို့၏။ ဥပသမ္ပဒါသိဒ္ဓိဗ္ဗာတော၊ ပဉ္စင်း၏အဖြစ်ပြီးခြင်းကို မြင်သောကြောင့် လည်းကောင်း။ ကမ္မဝိပတ္တိယာ၊ ကံပျက်စီးခြင်း၏။ အဘဝတောစ၊ မရှိခြင်းကြောင့်လည်းကောင်း။ ဥပသမ္ပဒါ၊ ပဉ္စင်း၏အဖြစ်သည်။ ရုဟတိ၊ ရောက်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ တေအတ္ထံ၊ ထိုသပိတ်သင်္ကန်းမရှိပဲ ပဉ္စင်းခံသော် ပဉ္စင်းအဖြစ်သည် ရောက်၏ဟူသောအနက်သည်။ ယုဇ္ဇတေဝ၊ သင့်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဧကေ၊ အချို့သော ဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။

တ္ထေ၊ ဤကေဝါဒဆရာတို့အဆို၌။ သင်္ဂဟဂါထာ၊ သင်္ဂဟဂါထာသည်။ ဟောတိစ၊ ဖြစ်သည်သာလျှင်ဟည်း။

သလိင်္ဂဿဝ၊ ရှင်သာမဏေအသွင်ရှိသောသူအားသာလျှင်။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ၊ ရှင်အဖြစ်သည်။ ရုဟတိ၊ ရောက်၏။ ဝိလိင်္ဂဿပိစ၊ ရဟန်းအသွင်မရှိသောသူအားပင်သော်လည်း။ ဣအရာ-ဥပသမ္ပဒါ၊ ရဟန်းအဖြစ်သည်။ ရုဟတိ၊ ရောက်၏။ အပေတပုဗ္ဗဝေသဿ၊ ကင်းသောရှေးလူအသွင် ရှိသောသူအား။ ဝါ၊ ရှေးလူအသွင်ကင်းပြီးသောသူအား။ တံဒွယံ၊ ထိုအရှင်အဖြစ် ရဟန်းအဖြစ်သည်။ ရုဟတိ၊ ရောက်၏။

အာစရိယဝါဒအနက် - အာဒိန္နပုဗ္ဗလိင်္ဂံသာ၊ ရှေးဦးသာမဏေ၏အသွင်ကို ယူဘူးသော။ နဂ္ဂဿပိ၊ သင်္ကန်းကိုဝတ်အံ့ဟု သင်္ကန်းဦး အားထုတ်ခြင်းရှိလျက် အဝတ်မစည်း အချီးနှီးနေသော နဂ္ဂအားလည်း။ ဒွယံ၊ သာမဏေ၏အဖြစ် ရဟန်း၏ အဖြစ် နှစ်ပါးစုံသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

ဣတရဿ၊ ရှေးဦးသာမဏေ၏အသွင်ကို မယူဘူးသော။ နဂ္ဂဿ၊ အဝတ်မစည်း အချီးနှီးနေသော နဂ္ဂအား။ ဒွယံ၊ သာမဏေ၏အဖြစ် ရဟန်း၏အဖြစ်နှစ်ပါးစုံသည်။ နဘဝေ၊ မဖြစ်၊ တသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့် နည်းဟူမကား။ သဗ္ဗပါဌာနုလောမတော၊ အလုံးစုံသောပါဠိတို့နှင့် လျော်သောကြောင့်တည်း။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား။ နော၊ ဝါတို့၏။ ခန္တိ၊ အလိုတည်း။ ဝါ၊ နှစ်သက်ခြင်းတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ အာစရိယော၊ ဆရာသည်။ ဝဒတိ၊ ဆိုတော်မူ၏။

ထိုနှစ်ဝါဒတို့တွင် - သာမဏေရံ ဥပသမ္မာဒေန္တိ-ဟူ၍ (ဝိ၊ဌ၊ ၃၊ ၁၃၆) ဦးလာရှိသောကြောင့် ရှေးဖြစ်သော ကေစိဝါဒကို မသင့်ဟူ၍ မှတ်ရမည်။

အာစရိယဝါဒ်လည်း

- နဂ္ဂ-သည် (၁) ရှေးဦး သာမဏေ၏အသွင်ကို ယူဘူးသော နဂ္ဂ၊
- (၂) ရှေးဦး သာမဏေ၏အသွင်ကိုမယူဘူးသော နဂ္ဂ၊ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

- ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်** - (၂) အရ ရှေးဦး သာမဏေ၏အသွင်ကို မယူဘူးသော နဂ္ဂအား ကမ္မဝါစာဖတ်၍ ပဉ္စင်းခံပေးသော်လည်း ရဟန်းမဖြစ်ဟုမှတ်။
- (၁) အရ ရှေးဦး သာမဏေ၏အသွင်ကို ယူဘူးသော နဂ္ဂသည်လည်း

- (က) သင်္ကန်းကိုဝတ်အံ့ဟုသင်္ကန်း၌အားထုတ်ခြင်းရှိသော နဂ္ဂ၊
- (ခ) သင်္ကန်းကိုဝတ်အံ့ဟုသင်္ကန်း၌အားထုတ်ခြင်းမရှိသော နဂ္ဂ၊ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

ထို့နစ်ပါးတို့တွင်

- (က) အရ သင်္ကန်းကိုဝတ်အံ့ဟုသင်္ကန်း၌အားထုတ်ခြင်းရှိသော နဂ္ဂသည် သာမဏေ၏အသွင်၌ တည်သည်မည်သောကြောင့် ရဟန်းသာမဏေပြုသော် ရဟန်းအဖြစ် သာမဏေအဖြစ်သို့ ရောက်၏။
- (ခ) အရ သင်္ကန်းကိုဝတ်အံ့ဟု သင်္ကန်း၌ အားထုတ်ခြင်းမရှိသော နဂ္ဂသည်ကား သာမဏေ၏အသွင်၌တည်သည် မမည်သောကြောင့် ရဟန်းသာမဏေ ပြုသော်လည်း ရဟန်းအဖြစ် သာမဏေအဖြစ်သို့ မရောက်ဟူ၍မှတ်။

ဥပမာ

သင်္ကန်းကို ပယ်ချွတ်၍ မေထုန်မှီဝဲရာ၌ သင်္ကန်းကို ဝတ်အံ့ဟု သင်္ကန်း၌ အားထုတ်ခြင်းရှိသော သာမဏေသည် သာမဏေ၏ အသွင်၌ တည်သည်မည်သောကြောင့် နောက်အခါ မိမိ အလိုလို သင်္ကန်းကို ဝတ်သော်လည်း လိင်ထေရ်က မဖြစ်။

သင်္ကန်းကို ဝတ်အံ့ဟု အားထုတ်ခြင်း မရှိသည်ဖြစ်၍ သင်္ကန်းကို ပယ်ချွတ်၍ မေထုန်မှီဝဲသော သာမဏေသည် ကား နောက်အခါ မိမိ အလိုလို သင်္ကန်းကို ဝတ်သည် ရှိသော် လိင်ထေရ်က ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

သာမဏေရာ သလိင်္ဂ ဌိတော မေထုနာဒိအံသာဏေ ရာဏဓမ္မံ အာပဇ္ဇိတံသိ ထေယျသံဝါသကော န ဟောတိ၊ သစေပိ ကာသာယေသဉ္စာယာဘေဟဝံ ကာသာယာနိ အပနေတံ။

မေထုန် ပဋိသေဝိတော ပုန ကာသာယာနိ နိဝါသေတိ၊ နေဝ
ထေယျသံဝါသကော ဟောတိ၊ သစေ ပနာကာသာယေဓုရံ
နိက္ခိပိတော နဂေါဝါ သြဒါတနိဝတ္ထောဝါ မေထုနာသေဝနာ
ဒီဟိ အသမဏော ဟုတော ကာသာယာနိ နိဝါသေတိ၊ ထေယျ
သံဝါသကော ဟောတိ။ (ဓိ၊ ဋ၊ ၂၊ ၃၀၁-၂)

အကျယ်ကို သိလိုပါမူ - မိုးနံကုန်း ဆရာတော်၏ တိပိဋက ပဏိဏ္ဍက
ဒီပနီ (၁၃၄၅ ခု၊ ပြည်ကြီး ဧပြီလ၊
၂၇၇-၈) ၌ ရှုကြပါကုန်။

၄။ ဗဟိနိဟရဏ- “ဂစ္ဆ အမုမိ သြကာသေ တိဋ္ဌဟိ”

ဤ မုဗ္ဗကိစ္စကို မပညတ်မီ ရှေးကာလက ရဟန်းလောင်းကို သံဃာ
အလယ်၌ ဆုံးမကြသည်ရှိသော် သံဃာကို ကြောက်ရွံ့သဖြင့် ရဟန်း
လောင်းက မဖြေဝံ့ မကြားဝံ့ ရှိနေသောကြောင့်-

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကေမန္တံ အနုသာသိတော သံဃမဇ္ဈေး
အန္တရာယိကေ ဓမ္မေ ပုစ္ဆိတုံ
ဟု (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၀) ၌ ပညတ်တော်မူသည်။

ဟတ္ထပါသ-

၁။ ဟတ္ထပါသောနာမ ဒီဃခုဟတ္ထပမာဏော (ကင်္ခါ ဋီကာသစ်-
၁၃၆) အရ တတောင်ထူး ဟတ္ထပါသ်။

ယင်းဟတ္ထပါသ်ကို- ယတ္ထ ယတ္ထပါသံ အဝိဇဟိတော ဋီတာ ကမ္မပတ္တာ
နာမ ဟောန္တိတိ အနုယောဂံ သန္ဓာယ သီမံ
ဒဿန္တော ဝိဘာဂဝန္တာနံ သဘာဝ ဝိဘာဝနံ
ဝိဘာဂဒဿနမုခေနေဝ ဟောတိတိ သီမာစ နာဓမ
သာတိ အာဒိမာဟံ ဟူသော ယင်းဋီကာ စကားအရ
သိမ်နုတ်ရာ သိမ်သမုတ်ရာ၌ ညွှန်ပြ ထားပေသည်။

၂။ ဟတ္ထပါသေတိ ဣဒံ ဒွါဒသဟတ္ထံ သန္ဓာယ စုတ္တံ။ တသ္မာ ဒွါဒသဟတ္ထဗိန္ဒုရေ ဌိတံ ဣမန္တိ ဝတှာ အဓိဋ္ဌာနတဗ္ဗံ ဟူသော (သာရတ္ထ ဋီ၊ ဒု၊ ၃၀၀)အရ ၁၂ တောင်ထွာ ဟတ္ထပါသ်။

ယင်းဟတ္ထပါသ်ကို- သင်္ကန်းကို အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ ပစ္စုဒ္ဓါရံ ပြုရာတို့၌ ညွှန်ပြထားပေသည်။

၃။ ပါဠိယံ အဋ္ဌကထာယဉ္ဇ သဗ္ဗတ္ထ ဟတ္ထပါသေတိ အစုတေယျ ဟတ္ထောတိ စုစ္စတံ။ ဟူသော(သာရတ္ထဋီ၊ ဒု၊ ၃၀၀)အရ ၂ တောင်ထွာဟတ္ထပါသ်။

ထိုသုံးမျိုးတို့တွင် - သံဃာ၏ အပြင်ပနေရာ၌ သင်ကြားနေသော ကိစ္စ ဖြစ်၍ (အမုမ္ဘိ သြကာသေ)အရ သံဃာ့ ဥပစာမှ လွတ်ကင်းရာဖြစ်သော (၁၂) တောင် ဟတ္ထပါသ် ကို ယူသင့်ရာ၏။

လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးသည်လည်း သဒ္ဓမ္မနိသေဒဓနီ (၅၉) ၌

အမုမ္ဘိ သြကာသေ တိဋ္ဌာဟိ-ဟုသာမညဖြင့် ဟောတော် မူပါသော်လည်း သံဃာ့ဥပစာ လွတ်လေအောင် သံဃာ့မုမ္ဘိ (၁၂) တောင်ထက် အလွန် ကွဲဝေးသာ အရပ်၌ နေလင့် ခြင်းသည် သင့်မြတ်ရာသတည်းဟု မိန့်ထားတော်မူသည်။

ပစ္စုဒ္ဓါရံ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ ညောင်ဦး ဆရာတော် ရေးသားအပ်သော ကမ္မဝါစာနိဿယ၌ ကား-

အမုမ္ဘိ သြကာသေ ၊ သံဃာများစွာ စည်းဝေးရာမှ နှစ် တောင်ထွာဟတ္ထပါသ် လွတ်လောက်ရာ ထိုအရပ်၌-ဟူ ရေးသား တော်မူသည်။

ပဉ္စမသံဂါယနာတင် ဘဝရှင် မင်းတရားကြီး၏ ဆရာတော်
တံဆိပ်တော်ရ ပဌမ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ကမ္မ
ဝါစာ နိဿယ၌လည်း “အမုမ္မိ ဩကာသေ၊ သံဃာ့ဘောင်မှ
နှစ်တောင်ထွာ ဟတ္ထပါသ် လွတ်လေသက်ရာ ထိုအရပ်၌” ဟု
ရေးသားတော် မူပေသည်။

မည်သည့် ဟတ္ထပါသ် သင့်သည်ဟု မဆိုသာ နှစ်သက်ရာကို
အသုံးပြုကြပါကုန် အရှင်ကောင်းတို့။

ဤ၌ ဌာ ဂတိ နိဝတ္တိယံ၊ ဂတိနိဝတ္တိ ဂမနဿ ပစ္စေဒေါ
ဟူသော ကျမ်းစကားနှင့်အညီ တိဋ္ဌာဟိဖြင့် သွားခြင်း ကြံယာ
ကိုသာ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုင်ခြင်း လျောင်းခြင်း ကြံယာကို
မမြစ်ပေ။ ထို့ကြောင့် သင့်တင့်ရာ အရပ်၌ ရဟန်းနေရန်
ကမ္မဝါ ဆရာတို့နေရန် ခင်းကျင်း စီမံ၍ ထားနှင့်ပြီးလျှင်
ရဟန်းလောင်းက ကမ္မဝါ ဆရာတို့အား ရှိခိုး၍ ကမ္မဝါစာ
ဆရာတို့က ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ခြင်း ထက်ဝယ် ဖွဲ့ခွဲခြင်းတို့ဖြင့်
ချမ်းသာစွာ နေထိုင်၍ ဆုံးခြင်းသည်သာလျှင် နေရာတို့လည်း
ချမ်းသာသည်။ မြင်ရသူတို့လည်း ကြည်ညိုဖွယ်ရှိသည်။ ပါဠိ
တော်နှင့်လည်း သင့်လျော်သည်။ သင်္ကန်း ပရိက္ခရာကို လွယ်
စေ၍ ထွက်စေရမည်ဟု ကျမ်းဂန်အရိပ်မျှ မထင် အကျိုး
လည်းမထင်ဟု သာသနဝိသောဓနီ (၆၀) ၌ လယ်တီဆရာတော်
မူထားတော်မူသေး၏။

၅။ အနုသာသန သမ္မုတိ-အနုဇာနဿ ဘိက္ခုဝေ ပဌမံ အနုသာ-
သိတာ ပဏ္ဍာ အန္တရာယိကေ ဓမ္မေ
ပုစ္ဆိတုံ၊

ဟု (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၀) နိဟောတော်မူသောကြောင့် ရှေးဦးစွာ ရဟန်း
လောင်းကို သွန်သင်ဆုံးပြီးမှ အန္တရာယ်စသည်တို့ကို စိစစ်မေးမြန်း
ရမည်။

ထိုသို့ဆုံးမရာ၌လည်း-

န တိက္ခာဒေ ဗာလေန အဗျတ္တေန အနိဿာသိကဗျော
ယော အနုသာသေယျ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ အနုဇာနာမိ
တိက္ခာဒေ ဗျတ္တေန တိက္ခာနာ ပဋိပလေန အနုသာသိတုံ၊
ဟု (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၀) ၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် ဗျတ္တ ပဋိပလ ဖြစ်
သော ပုဂ္ဂိုလ်သာ ရဟန်းလောင်းကိုဆုံးမသွန်သင်ရမည်။ ထိုသို့ ဗျတ္တ-
ပဋိပလပင် ဖြစ်ပါသော်လည်း သမ္မုတိရသော ရဟန်းမှသာ ဆုံးမရ
မည်၊ သမ္မုတိ မရသော ရဟန်းတို့က မဆုံးမရပေ။

ထိုသမ္မုတိသည်-

- ၁။ မိမိကိုယ်ကို သမုတ်ခြင်း (အတ္တနာဝ အတ္တသမ္ပန္နိကဗျ)
 - ၂။ တပါးသောသူကို သမုတ်ခြင်း (ပရသမ္ပန္နိကဗျ)
- ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိရာ-

၁။ အရ မိမိကိုယ်ကို သမုတ်ပုံ-

သုဏာတု မေ ဘန္တ သံဃာ၊ နာဂေါ အာယသ္မတော
တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊
အဟံ နာဂံ အနုသာသေယျံ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)

ရှင်းပါဠိကော်၌ကား ဣတ္ထန္နာပော ဣတ္ထန္နာမဿ ဟု သာမညသဒ္ဓါ
ဖြင့် လာရုံ၏။ ဤ၌ အယ် သဒ္ဓါ ဟောတော်မူသည်ကို သတိပြုကြ
ပါကုန်၊ ရှေး၌ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

၂။ သူတပါးကို သမုတ်ပုံ-

သုဏာတု မေ ဘန္တ သံဃာ၊ နာဂေါ အာယသ္မတော
တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊
သုမနော နာဂံ အနုသာသေယျံ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)

၆။ အနုသာသန-တေန သမ္မတေန ဘိက္ခုနာ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ
 ဥပသင်္ကမိတာ ဝေမဿ ဝစနိယော။
 ဟူသော (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)၌ ညွှန်ကြားချက်နှင့် အညီ-

သမ္မုတိကို ရရှိပြီးသော ရဟန်းသည် ရဟန်းလောင်းရှိရာ ပြင်ပ
 အရပ်သို့ သွား၍ ယခင်ပြဆိုအပ်ပြီးသော ပုဗ္ဗကိစ္စရှစ်ပါးကိုမေးသော
 အခါ၌ ဖြေကြားတတ်အောင် သင်ကြားပေးရပါသည်။

ထိုသို့သင်ကြားပေးရာ၌-

တံ သံသမဇ္ဈေ ပုစ္ဆန္တေ သန္တံ အတ္တိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ...ဧဝံ တံ ပုစ္ဆိယန္တိ
 ဟူသောပါဠိတော်တို့ကို ထောက်၍ အပသို့ဆုံးမရန် သွားသောရဟန်း
 သည် မေးမြန်းမှုနှင့် မသက်ဆိုင်သေးရကား- အာဗာဓာ၊ အနာကြီး
 ငါးမျိုးတို့သည်၊ သန္တိ၊ ရှိကုန်သလော စသည်မေးမြန်းသော အနေအား
 ဖြင့် သင်ကြားကြခြင်းသည် မသင့်လျော်ကြပေ၊ အသီးသီးသောစကား
 ဝါကျ၌ဖြစ်စေ၊ အဆုံးဖြစ်သော စကားဝါကျ၌ဖြစ်စေ၊ ဧဝံ ပုစ္ဆိယန္တိ
 ဟူသော အနာဂတ်ဝိဘတ်နှင့်ယှဉ်၍ သွန်သင်ကြမှုသာ သင့်မြတ်ပေ
 မည်။

သံဃာ့အလယ်၌ ရဟန်းလောင်း ကိုယ်တိုင်ပင် တကယ်သဘောကျ
 ၍ ဖြေကြားဘတ်ရန် အရေးကြီးပေသည်။ သဲကဲ့စွာ မဖြေတတ်သေး
 ပါမူ သဲကဲ့စွာ ဖြေတတ်အောင် သင်ကြားပေးရမည်။ သံဃာ့အလယ်
 မေးစိစစ်သောအခါ၌ အခြားရဟန်းတပါးက အာမ ဘန္တေဟု ဖြေဆို
 ပါ၊ နတ္ထိံဘန္တေ-ဟု ဖြေဆိုပါ စသည်ဖြင့် ပြောကြားမှု ချပေးမှုမျိုး
 ရှိတတ်ပါသည်။ ဤသို့ ဖြစ်သော် ရဟန်းလောင်း ဖြေဆိုရာ မခရောက်
 အခြားတပါးက ဖြေဆိုသည့်သဘော သက်ရောက်နိုင်သည်ဖြစ်၍ သတိ
 ပြုကြပါကုန် အရှင်ကောင်းတို့။

၇။ ဟတ္ထပါသ အဗ္ဗာန ဥတ္တိတ္ထပန သံသယ ဉာပန

န ဘိက္ခုဝေ ဧကတော အာဂန္တဗ္ဗံ၊ အနံသာသကေန
ပဌမတရံ အာဂန္တာ သံဃော ဉာပေတဗ္ဗော။

ဟု(ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် သံဃာ၏ပြင်ပအရပ်၌
ရဟန်းလောင်းကို ဆုံးမသင်ကြားပြီးသောရဟန်းသည်-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ နာဂေါ အာယသ္မတော
တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊ အနုသိဋ္ဌော သော မယာ၊ ယဒိ
သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ နာဂေါ အာဂစ္ဆေယျ။

ဟူသော (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁) နှင့်ညီစွာ ရဟန်းလောင်းကို ဆုံးမပြီးပါပြီ၊
သံဃာအား လျှောက်ပတ်သောအခါ ရှိပါမူ ထိုရဟန်းလောင်းကို
သံဃာအလယ်သို့ လာပါစေဟု ရဟန်းလောင်းနှင့် အတူတကွ
သံဃာဘောင်သို့ မလာမူ၍ ရှေးဦးစွာ တပါးတည်းလာပြီး ပြော
ကြားရပါမည်။

၈။ ဥပသမ္ပဒ ယာစန

ဧကံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကာရာပေတွာ ဘိက္ခုနံ ပါဒေ ဝန္ဒာ-
ပေတွာ ဥက္ကဋ္ဌိကံ နိသီဒါပေတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂဏှာပေတွာ
ဥပသမ္ပဒံ ယာစာပေတဗ္ဗော။

ဟု (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)၌ ဟောတော်မူသောကြောင့် ရဟန်းလောင်းကို
ကိုယ်ရုံကေသိကို လက်ခဲကဘက် ပခုံးသက်ဘက်စေ၍ ရဟန်းတို့၏ခြေကို
ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကာ လက်အုပ် ချီ၍ ရှိခိုးစေပြီးလျှင်-

သံဃံ ဘန္တေ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ၊ ဥလ္လိမ္မေတု မံ ဘန္တေ
သံဃော အနုကမ္ပံ ဥပပါဒါယ။

ဟု သုံးကြိမ်သုံးခါ စောင်းပန်စေရမည်။

ဤစကားရပ်၌

- (က) ဥလ္လမ္ပတု မန္တိ ဥဒ္ဓရတုမံ။
- (ခ) အကုသလာ ဝုဋ္ဌာပေတွာ ကုသလေ ပတိဋ္ဌပေတု။
- (ဂ) သာမဏေရတာဝါ ဝါ ဥဒ္ဓရိတွာ ဘိက္ခုဘာဝေ ပတိဋ္ဌပေတု။

(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၆၅)

ရှေ့ဥမင်နိဿယအနက်

- (က) ဥလ္လမ္ပတုမန္တိ၊ ဟူသည်ကား။ မံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓရတု၊ ကယ်စေချင်၏။
- (ခ) အကုသလာ၊ အကုသိုလ်တရားမှ။ ဝုဋ္ဌာပေတွာ၊ ထမြောက်စေ၍။ ကုသလေ၊ ကုသိုလ်တရား၌။ ပတိဋ္ဌပေတု၊ တည်စေချင်၏။
- (ဂ) သာမဏေရတာဝါ၊ သာမဏေအဖြစ်မှသော်လည်း။ ဥဒ္ဓရိတွာ၊ ထုတ်၍။ ဘိက္ခုဘာဝေ၊ ရဟန်းပဉ္စင်းအဖြစ်၌။ ပတိဋ္ဌပေတု၊ တည်စေချင်၏။

သုတေသီတို့အတွက် လယ်တီဆရာထော်ဘုရား၏အနက်

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ သံဃံ၊ သံဃာတော်ကို။ ဥပသမ္ပဒံ၊ ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို။ ယာစာမံ၊ တောင်းပန်ပါ၏။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ သံဃော၊ သံဃာတော်သည်။ မံ၊ အကျွန်ုပ်ကို။ အနုကမ္ပံ၊ သနားစောင့်ရှောက် ချီးမြှောက်ကယ်မခြင်းကို။ ဥပါဒါယ၊ အစွဲပြု၍။ ဥလ္လမ္ပတု၊ သီပသိက္ခာသေးငယ်စွာသော လာမဏေအဖြစ်မှ နှစ်ရာ့နှစ်ဆယ် ခုနှစ်ဘယ်သိက္ခာ ကြီးမြတ်စွာသော သာသနာထမ်း ရဟန်းတော်အဖြစ်သို့ ထုတ်ဆယ်ကယ်ကင်တော်မူပါလော့။

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့၊ ဒုတိယမ္ပိ၊ လည်း.....ပ... ဥလ္လုမ္ပတု၊ ကိုလေ သာဟု တဏှာမြေးရစ် မြူအညင်မှ အသင်စဲစဲ ပုလဲအသွင် ဖြူစင်သန့်ရှင်း သော ကုသိုလ်အဖို့သို့ ထုတ်ဆယ်ကယ်တင်တော်မူပါလော့။

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ တတိယမ္ပိ၊ လည်း.....ပ... ဥလ္လုမ္ပတု၊ သံသရာ သမုဒ္ဓိ ဝဲဇလုပ်မှ ဝိမုတ္တိခေါ် သောင်ကျန်းပေါ်သို့ ထုတ်ဆယ်ကယ်တင် တော်မူပါလော့။

အမှာ

ထိုသို့ မတေခင်းပန်ပဲ ရဟန်းပြုပေးရာ၌ ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

၉။ ပုစ္ဆာ ဥတ္တိဋ္ဌပန

ဗျတ္တေန တိက္ခနာ ပဋိပလေန သံသော ဉာပတဗ္ဗော- ဟူသည်နှင့်အညီ ဗျတ္တပဋိပလဖြစ်သော သမ္မုတိ ရရှိပြီးသော ရဟန်း သည်....

သုကာတု မေ ဘန္တေ သံသော၊ အယံ နာဂေါအာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ အဟံ နာဂံ အန္တရာယိကေ ဓမ္မေ ပုစ္ဆေယျံး

ဟု (ဝိ၊ ၄၊ ၁၁၂)လာ ပုစ္ဆကဉာတ်ကို ရွတ်ဖတ်ရပါသည်။

ဤသမုတ်ခြင်းဟူသော ပုဗ္ဗကိစ္စကို ပြုလုပ်ရသည်မှာ အမှတ်မရှိ သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန်းလောင်းအား အန္တရာယိက မွေကို မေးမြန်း ခွင့် မေးခြင်းငှာ ပြုလုပ်ရသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ဤပုစ္ဆကဉာတ်ကို ခံယူသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သလျှင် မေးမြန်းထိုက် မေးမြန်းခွင့်ရှိပေသည် ဟု မှတ်ကြပါကုန်။

၁၀။ အန္တရာယိက ဓမ္မ ပုစ္ဆာ-

အန္တရာယိကံ သိက္ခဝေ ပဋိပ အနုသဝသိတာ ပစ္ဆာ အန္တရာယိ ကေ ဓမ္မ ပုစ္ဆိတုံ။

ဟူသော (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၀) အရ ရဟန်းလောင်းအား သွန်သင်ဆုံးမပြီး၍ -

- ၁။ ကုဋ် အတ္ထိ = နှုတ် ရှိသလား၊
- ၂။ ဂဏ္ဍော အတ္ထိ = အိုင်းအနာရှိသလား၊
- ၃။ ကိလာသော အတ္ထိ = ဖွေး၊ ညှင်း၊ တင်းတိတ် စသော အနာရှိသလား၊
- ၄။ သောသော = ခယရုပ် ချောင်းဆိုး အနာမျိုး ရှိသလား၊
- ၅။ အပမာရော = ဝက်ရှူးနာ ကြက်ရှူးနာ ရှိသလား၊
- ၆။ မနုဿောသိ = လူသားစင်စစ် ဟုတ်ပါရဲ့လား၊
- ၇။ ပုရိသောသိ = ယောက်ျားစင်စစ် ဟုတ်ပါရဲ့လား၊
- ၈။ ဘုဇိသောသိ = သူ့ကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်ပါရဲ့လား၊
- ၉။ အနုနောသိ = သူတပါး၏ကြွေး ကင်းပါရဲ့လား၊
- ၁၀။ နသိ ရာဇဘဋ္ဌော = မင်းခယောကျ်ား လခစားဘဝမှ လွတ်ပါရဲ့လား၊
- ၁၁။ အနုညာတောသိ = ရဟန်းပြုလေတော့ဟု မိဘနှစ်ပါး မာတာပိတူဟိ တို့က ခွင့်လွှတ်ပါရဲ့လား၊
- ၁၂။ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသောသိ = အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်ပါပြီလား၊
- ၁၃။ ပရိပုဏ္ဏံ တေ ပတ္တစီရံ = သပိတ်သက်နှိပ်ပြည့်စုံပါပြီလား၊
- ၁၄။ ကိံ နာမောသိ = သင်ရဲ့ အမည် ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲ၊
- ၁၅။ ကောနာမော တေ = သင်၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ဘယ်လိုခေါ် ပါသလဲ၊
ဥပဇ္ဈာယော

ဟူသော(၁၅)ချက်တို့ကို မေးစိစစ်ရပါမည်။

၁၇။ (ဇေတိ။)

ကတ္တုရုပ်-ကမ္မရုပ်-

ပါဠိတော်အလို-

တေ တံ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏိတာ တေသံ ဓမ္မာနံ ပညာယ
အတ္တံ န ဥပပရိက္ခန္တိ၊ တေသံ တေဓမ္မာ ပညာယ အတ္တံ အနုပ
ပရိက္ခတံ နနိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ။ (မူလပံ၊ ၁၈၆)

ဤပါဠိတော်၌-

ခမတိ-ဟူသော ဗဟုဝုဏ်ကြိယာ၏ ကတ္တာကို တေဓမ္မာ-ဟု ဝုတ္တ
ကတ္တာအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ခမု-ဓာတ်၏ ကံကို နိဇ္ဈာနံ-ဟု ကေဝုဏ်
အဝုတ္တကံ၏ အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း ဟောတော်မူသောကြောင့် ခမန္တိ-
ဟူသော ပုဒ်သည် သုဒ္ဓကတ္တုရုပ် အဖြစ် ပေါ်လွင် ထင်ရှားလေတော့
သည်။

အဋ္ဌကထာ အလို-

တေသံ တေ ဓမ္မာ ပညာယ အတ္တံ အနုပပရိက္ခတံ န
နိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၁၉။ ဒီ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၂)

တေမောဃပုရိသာ၊ ထို ဖက်ငိုလ်မီး အချည်းနှီးဖြစ်သော ယောကျ်ား
တို့သည်။ တံ-ဓမ္မံ၊ ထိုတရားကို။ ပရိယာပုဏိတာ၊ သင်၍။ တေသံ
ဓမ္မာနံ၊ ထိုတရားတို့၏။ အတ္တံ၊ အနက်ကို။ ပညာယ၊ ပညာဖြင့်။ န
ဥပပရိက္ခန္တိ၊ မဆင်ခြင်ကုန်။ အနုပ ပရိက္ခတံ-အနုပပရိက္ခန္တိနံ၊ မဆင်
ခြင်ကုန်သော။ တေသံ-မောဃပုရိသာနံ၊ တို့အား။ တေဓမ္မာ၊ တို့သည်။
န နိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ၊ ပညာဖြင့် ဆင်ခြင်၍ ယူခြင်းငှါ မခံ့ကုန်။

ဤအဋ္ဌကထာတို့၌လည်း-

ခမန္တိ-ဟူသော ဗဟုဝုဏ်ကြိယာ၏ ကတ္တာကို တေဓမ္မာ-ဟု ဝုတ္တ
ကတ္တာဖြင့် ဖွင့်ပုံ၊ ခမု-ဓာတ်၏ ကံကို နိဇ္ဈာနံ-ဟု ဒုတိယ အဝုတ္တကံဖြင့်

ဖွင့်ထားပုံတို့ကို ထောက်ဆ၍ ခမန္တိဟူသော ပုဒ်သည် သုဒ္ဓကတ္တုရုပ် အဖြစ် ထင်ရှားလေ့တော့သည်။

ထို့ကြောင့်-

အာယသ္မတော၊ သေ၊ ယသ၊ အကြင်ဟုန်းအား။ နာဂဿ၊ နာဂမည်သော ပဉ္စင်းလောင်း၏။ ဥပသမ္ပဒါ၊ မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်း ဖြစ်ခြင်းသည်။ ခမတိ၊ နှစ်သက်တတ်၏။ ဝါ-နှစ်သက်စေ၏-ဟု အနက် ပေးရမည်။

ကမ္မ-ရုပ်-

ယဿာ ယသ္မတော ခမတိ-၌ ယဿ-ဟူသော အနိယပုဒ်၏ နိယတ်ကို သော တုဏှာဿ-၌ သော-ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ဥပသမ္ပဒါ- ပုဒ်သည် ကတ္တား မဖြစ်သင့်၊ ယဿ-ပုဒ်သည်သာ ကတ္တား ဖြစ်သင့် ပေသည်။

ထို့ကြောင့်-

အာယသ္မတော၊ ရှည်သော သက်တော်ရှိသော။ ယသ၊ အကြင် ရဟန်းသည်။ နာဂဿ၊ နာဂ၏။ ဥပသမ္ပဒါ၊ မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်း ဖြစ်ခြင်းကို။ ခမတိ၊ နှစ်သက်အပ်၏-ဟု အနက်ပေးရမည်။

ဤ၌-

ယဿ-သည် အဝုတ္တကတ္တား၊
ဥပသမ္ပဒါ-သည် ဝုတ္တကံ၊
ခမတိ-သည် ကံဟော ကမ္မရုပ်တည်း။

မှာထားချက်။ ။ ခမတိ-ပုဒ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဤ၌ သိသာရုံမျှသာ ညွှန်ပြ ပါသည်။ ကတ္တုရုပ်၏ အဖြစ်ကို မိုင်းခိုင်ဆရာတော်၏ (တိပိဋကဓိနိစ္ဆယ၊ ပ၊ ၂၀၈) ၌ လည်းကောင်း၊ ကျန်း-

ရွာဆရာတော်၏ (သိမ်မျိုးစုံ မဟာဋီကာ-၁၆၆+
၁၈၇)၌ လည်းကောင်း အကျယ်ဖြစ်သော ဝိနိစ္ဆယကို
ကြည့်ရှုကြပါကုန်။

ကမ္မရုပ်၏ အဖြစ်ကို-

ပဏ္ဍိတမြို့ ဆရာတော် ဦးပခန်း၏ (ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိဒီပနိကျမ်း ၇၂⁺
၅)၌-အကျယ် ကြည့်ရှုကြပါကုန်။

ခမတိ-ခမ္မတိ

ကမ္မနိ ယ-ကာရလောပေါ။ ဒိဿတေ၊ ဒိဿန္တေ၊ ဒိဿတိ၊
ဒိဿန္တိ-ဟူသော ဒိဿ ပဿ ဒိဿ ဒက္ခာဝါ-သုတ်အဖွင့်
ရူပသိဒ္ဓိ။

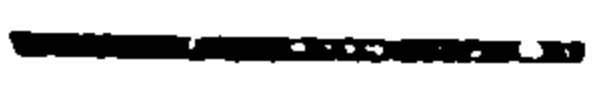
ဥပါဒိန္နကေန ဖုသထိတိ ဥပါဒိန္နကေန ဖုသိယံတိ ဘဒ္ဒိယ
တိတံ ဧဝံ ကမ္မနိ ယ-ကာရလောပေန အတ္ထော ဧဝဒိတဗ္ဗော။
(သာရတ္ထ၊ ဒု၊ ၉၂)

ဤသည်တို့ကို ထောက်၍ ခမတိ-ပုဒ်သည် ကမ္မရုပ်ပင်ဖြစ်စေဦးတော့
ကံ-အနက်၌ ယ-ပစ္စည်းကျေသော ပြယုဂ်သာကေရုံသောကြောင့် လည်း
ကောင်း၊ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ စသော ကျမ်းဂန်တို့၌ မ-သံယုဂ်
စင်းသော ဇေတိ-ပုဒ် အဋ္ဌမ္ပာသောကြောင့် လည်းကောင်း မ-
သံယုဂ်ကင်းသော ခမတိ-ပုဒ်သာ ရှိသင့်၏ဟု ဆရာတော် ဦးပခန်း
ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

မိုင်းခိုင် ဆရာတော်လည်း (တိပိဋကဝိနိစ္ဆယ၊ ပ၊ ၂၈၈)၌ အကျယ်
၍ ယင်းသဒ္ဓါကျမ်းတို့နှင့် မညီကောမူ ဆရာတော်ကြီးများ အလို
ကမ္မရုပ်သက်သက် အထင်ရှိ၍ သမ္မန်သည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ ခမတိ-ပုဒ်ဝယ်
ဘာဝကဗေဒယော-သုတ်ဖြင့် ကံအနက်၌သွက်သော ယ-ပစ္စည်းအကျေ

ကိုသာ မှတ်အပ်၏။ ယ-ပစ္စည်းမကျေပဲ ခမ္ပတိ-ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
ခမ္ပတိ-ဟူ၍ လည်းကောင်း ကမ္မဝါပါဠိ၌ ရှိကောင်းသည်ဟု မယူအပ်-
ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

မာန်လည် ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ သတပဒိကပုစ္ဆာ (၇၆) ၌ကား
ကမ္မဝါပါဠိ၌ ခမ္ပတိ-ပုဒ်နေ၊ စာတေ့က လွန်များ။
မ-ဒွေဘော်ရှိမှပင် လျော်မည်ဟု ရှေ့မြှိုတော် သဒ္ဒါ
တတ်ကယ် ဆုံးဖြတ်ကြသား-ဟုမိန့်ဆိုတော်မူသေး၏။

တုဏှိတုဏှိ

ဝတ္ထိတန္တိ ယံ ပရပဒေန အသမ္ပန္နံ ကတော တုဏှိ အဿာ
တိဝါ တုဏှိ အဿာတိဝါ ဝုစ္စတိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၄၇)

ဒီဃေ ဝတ္ထဗ္ဗေ ရဿန္တိ သော တုဏှိ အဿာတိ ဝတ္ထဗ္ဗေ
သော တုဏှိ အဿာတိ ဝစနံ။ (ဝဇီရပုဒ္ဓိ၊ ၅၇၉)

ဤအဋ္ဌကထာ-ဋီကာတို့ကို ထောက်၍ တုဏှိ-ဟု ဒီဃနှင့် ရှိသင့်
သည်။

ထို တုဏှိ-သဒ္ဒါသည်

နိန္ဒန္တိ တုဏှိမာသိနန္တိ ကိံ သော မူဂေါဝိယ ဗမိရောဝိယ
ကိဉ္စိ အဇာနန္တောဝိယ တုဏှိ ဟုတွာ နိသိန္တောတိ နိန္ဒန္တိ။

ဟူသော (ဓမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၁၁)ကို ထောက်၍ ကေပုဏ်ဝိဘတ်အဆုံး
ရှိသော ပုဒ်တည်း။

စာတုဒ္ဒသေ ပန္နရသေ အဋ္ဌမိယာစ ပက္ခဿ သန္နိပတိတွာ
တုဏှိ နိသိဒန္တိ။ (ဝိ၊ပ၊ ၁၄၀)

အရိယောဝါ တုဏှိဘာဝေါ နုတိံ ညိတဗျာတိ အရိယာ
တုဏှိ နိသိဒန္တာ န ဗာလပုထုဇ္ဇနာဝိယ နိသိဒန္တိ။

(ဝိဠာရ၊ ၂၀၅)

ဤပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့ကိုထောက်၍ ဗဟုဝုဏ် ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော
ပုဒ်တည်း။

ထိုသို့-တပုဒ်တည်းဖြင့်လျက် ကေဝုဏ်ဝိဘတ် ဗဟုဝုဏ်ဝိဘတ် အဆုံး
ရှိသောကြောင့်-

တ္ထေ သမ္မ သမ္မာ မာရိသ မာရိသတံ ဝုဋ္ဌမာဝိတတ္ထိ-
ယုတ္တာနံ ကေဝစန ပုထုဝစနာနန္တာနံ အာမန္တန ပဒါနံ
ဒိဋ္ဌတ္တာ ဒုတိယာ တတိယဒိ ဝိဘတ္တိယုတ္တ ဘာဝေန တေသံ
ပဒ နံ အဒိဋ္ဌတ္တာစ တာနိ ပဒါနိ နိပါတပဒေသု သင်္ဂဟံ
ဂစ္ဆန္တိ ဝေဒိတဗျာနိ။ (နိတိသုတ္တ၊ ၁၈၂)

တုဏှိတိစ အကထနတ္ထေ နိပါတော၊ အကထနကော အသ
ဘဇေယျာတိ အတ္ထော။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၇)

သဒိသံ တီသု လိဂေသု၊ သဗ္ဗသုစ ဝိဘတ္တိသု။
ဂစနေသုစ သဗ္ဗေသု၊ ဟေ နိပါတာတံ ကိတ္တိတာ။
(ဇာလိနိ၊ ၄၆၁-ဂါထာ)

တို့၌ ပွင့်ဆိုအပ်သည်နှင့်အညီ နိပါတ်ပုဒ်တည်း။

တုဏှိ ဘဝိတဗ္ဗန္တိတ္ထေ တုဏှိဣတိ ဒီသသရန္တဝသေနဝါ
တုဏှိဣတိရသသရန္တဝသေနဝါ ဒွိဓာပိ ပဋ္ဌန္တိ လိဒန္တိစ။

ဟူသော ပါတိမောက္ခလေခနယ အလိုမူ တုဏှိ-တုဏှိ-ဟူ၍ ဒီသရသ
နှစ်ချက်ပင်ရှိသင့်သည်။

ထိုသို့နှစ်ချက်သင့်ရာ၌လည်း-

- (က) တေသု ယဒိ တုဏှိသဒ္ဓေါ ပါတိမေက္ခန္ဓဂ္ဂဏှိပဒေ ဝုတ္တနယေန အကထနတ္ထေ နိပါတော သိယာ၊ ဒွိဓံပိ ယုဇ္ဇေယျ။
- (ခ) ယဒိပိ အဘိဓာနပုဒိပိကာယံ တုဏှော မောန မေတဿ အတ္တိတိ တုဏှိ။

တဿ ဘာဇဝါ တုဏှိဘာဇဝါ အထဝါ တော ဟတိတိ တုဏှိ၊ တုဟ-အဒနေ၊ အဒနံ ဟိ သာ၊ ဣစ္စယော၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယာယောတိ ဝုတ္တနယေန တဒ္ဓိတ ပဒံ ကိတပဒဉ္စ သိယာ၊ ဒီဃသရန္တမေဝ ယုဇ္ဇေယျ။ တဉ္စ တုဏှိ အဟော သိတျာဒိသု ဝိယ ကတ္တုပါစကကြိယာပေက္ခေ ယေဝ။

- (ဂ) ကမ္မဝါစကာဒိ ကြိယာပေက္ခေ ပန သတိ ကတ္တရိ နာဝိဘတ္တိလောပဿ အသမ္ဘဝတော၊ မုနိတျာဒိသု ယထာ ရုတဒိဋ္ဌပဒေသု ဝိယံ တုဏှိ နာ-ပဒေ နာလောပံ ကတော တုဏှိ ဣတိ ရဿသရန္တမိ သမ္ဘဝတိ။

ဟူသော ပါတိမေက္ခန္ဓသခနယ အလိုမူ-

- (က) နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်မှု တုဏှိ-တုဏှိ နှစ်ထွေ ရှိသင့်သည်။
- (ခ) အဘိဓာန်ဋီကာ (၂၉၆) ၌ ဆိုသည့်အတိုင်း ကတ္တုပါစက ကြိယာကို ဝဲသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်-ကိတ်ပုဒ်ဖြစ်မှု ဣ-ဟု ဒီဃ ဖြင့်သာ ရှိသင့်သည်။
- (ဂ) ကမ္မဝါစက ကြိယာကို ဝဲသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်-ကိတ်ပုဒ်ဖြစ်မှု နာ-ဝိဘတ်ကို ချေ၍ မုနိ-ဟူသော ပြယုဂ်ကဲ့သို့ ဣ-ဟု ရဿ ဖြင့်သာ ရှိသင့်သည်။

၁၈။ ကမ္မဝါ ဘယ်မှာဆုံးသလဲ-

ဥတ္တိပရိယောသာနေ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ နိဟိ ကမ္မဝါဘဟိ ဒေထုလ္လ-
စူယာ၊ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျာတိ ဧဝံ ယျကာရ
ပတ္တာယ တကိယ ကမ္မဝါစာယ တဉ္စ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ တေစ ထုလ္လစူ
ယာ ပဋိပဿန္တိ သံသာဒိသသောဝ။

ဟူသော (ကင်္ခါဋ္ဌ၊ ၁၄၂)ကို ထောက်၍ ရှေးရှေးသော ဗန်းမော်
ဆရာတော်၊ ကျိဝန် ဆရာတော် အစရှိသော ရာဇဂုရု ဆရာတော်
ဘုရားကြီးများသည် သော ဘာသေယျ-၌ ယျ-အက္ခရာတွင် ကမ္မဝါစာ
ဆုံး၏-ဟု ယူဆတော်မူကြသည်။

ဝိသုဒ္ဓါရုံဝိနိစ္ဆယ (၄၄၀) ၌-

ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ သောဘာသေယျ-တွင် ရဟန်းဖြစ်၏-ဟူ၍
လည်းကောင်း၊

ဝိနယသံဃိပိဋိ-

လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးသည်လည်း ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ
တွင် သော-ဘာသေယျ-၌ ယျ-အက္ခရာကို ရှက်ဆို၍ ပြီးဆုံးသည်နှင့်
တပြိုင်နက် မြစ်စွာဘုရား၏ အမွေခံသား အဖြစ်သို့ ရောက်လ၏-ဟူ၍
လည်းကောင်း မိန့်ဆိုတော် မူကြပါသည်။

မိုင်းခိုင် ဆရာတော်ကား-

ခမတိ သံဃာဏ တသ္မာ တုဏှိ၊ ဧဝ မေတံ ဓာရယာမိတိ
ကမ္မဝါစံ ကဏ္ဍာ မာနန္တံ ဒါတဗ္ဗံ။ (သာရတ္ထ၊ တ၊ ၃၇၂)

ပစ္ဆာဝါ ဥတ္တိ' ဌပေတိတိ ပဌမံ ကမ္မဝါစာယ အနုဿာ
ဝနကမ္ပံ ကဏ္ဍာ သော ဥတ္တိတိ ဝတော ခမတိ သံဃာဏ၊ တသ္မာ

တုဏှိ၊ ဝေ မေတံ ဓာရယာမိတိ ပဒတိ၊ ဝေံ ပစ္စာ ဥတ္တိ
ဌမေဘိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၂၄ ဒံ။ ဝိ-သင်္ဂဟ ဌ၊ ၃၉၆)

ကမ္မဝါစာ ပရိယောသာနန္တိ ကတံ သံသေန ဣတ္ထန္တာမဿ
ဘိက္ခုနော တဇ္ဇနိယကမ္ပံ၊ ခမတိ သံသဿ၊ တဿှာ တုဏှိ၊ ဝေ
မေတံ ဓာရယာမိတိ၊ ဝေံ တဿာ တဿာ ကမ္မဝါစာယ အဝ
သာနဝစနံ ပရိယောသာနံ။ (ဝိ၊ ဌ၊ ၃၊ ၁၈၅)

ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူကြသောကြောင့် သောဘာသေယျ-၌ ယျ-
အက္ခရာဆုံးလျှင် သံသာဒိသိသ် သင့်၏။ ရဟန်းဖြစ်၏-ဆိုသော စကား
သည် ကမ္မဝါစာဆုံးရာကို ပြသောစကားမဟုတ်၊ အာပတ် သင့်ရာ၊
ရဟန်းဖြစ်ရာ ကာလကိုသာ ပြသောစကားဖြစ်သောကြောင့် ဝေ
မေတံ ဓာရယာမိ-တွင် မိ-ဟူသော အက္ခရာ၌ ကမ္မဝါစာ ဆုံးသည်ဟု
မှတ်ယူရမည်-ဟု အမိန့်ရှိ ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓါဒိဒိပနီ (၁၃၁) ၌ ဆရာတော် ဦးပခန်းကား။

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၁၈၅) ၌ ဓာရယာမိ-သည် ကမ္မဝါစာ အဆုံး
ဟု မိန့်၏။

တတ္ထဉ္ဇတ္တိယာ ဒုက္ကဋ္ဌံ၊ ဒွိဟိ ကမ္မဝါစာဟိ ထုလ္လစ္စယာ
ပဋိပဿမ္ဘန္တိတိ၊ ယဉ္ဇ ဉ္ဇတ္တိယာ ပရိယောသာနေ ဒုက္ကဋ္ဌံ အာ
ပဇ္ဇော။ ယေစ ဒွိဟိ ကမ္မဝါစာဟိ ထုလ္လစ္စယေ၊ တာ
တိဿောပိ အာပတ္တိယော ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျာ
တိ ဝေံ ယျ၊ ကာရပုတ္တမတ္တာယ တတိယ ကမ္မဝါစာယ ပဋိပ-
ဿမ္ဘန္တိ၊ သံသာဒိသေသော တိဋ္ဌတိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ဌ၊ ၁၊ ဒု၊ ၁၉၄)၌ သောဘာသေယျ-၌ ယျ-သည်
ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံးဖြစ်သကဲ့သို့မိန့်၏။ ယခင် (ဝိ၊ ဌ၊ ၃၊ ၁၈၅) နှင့်
ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေ၏။

မဆိန်ကျင်ပါ-

ယျ-အက္ခရာသို့ ရောက်ခါမျှဖြစ်သော တတိယ ကမ္မဝါစာ၌ သုံးပါး
သော အာပတ်တို့သည် ငြိမ်းကုန်၏။ သံသဒိသေသ်အာပတ်သာ သင့်
၏ဟု မိန့်တော်မူခြင်း ဖြစ်သည်။ ယျ-အက္ခရာသို့ ရောက်ခါမျှဖြစ်သော
တတိယ ကမ္မဝါစာသည် ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံးဖြစ်၏ဟု ပြလိုသော
ကြောင့် မိန့်တော်မူသည် မဟုတ်။ အာပတ်ငြိမ်းရာ အာပတ်သင့်ရာ
ဌာန ခေတ်သမယကို ပြလိုသောကြောင့် မိန့်ဆိုသည်ဖြစ်ရကား ဂင်္ဂါ-
ဒကံ ယမုနောဒကေန သဒမတိ သံသန္ဓတိဝိယ-ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်
အညီ ဂင်္ဂါမြစ်ခုခုသည် ယမုနာမြစ်ခုခုနှင့် အညီအညွတ် တပေါင်း
တည်း စီးသွားသကဲ့သို့ ညီညွတ်လှပါပေသည်။ ယင်း (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊
၁၀၅) ဆိုတိုင်းပင် ခပ်သိမ်းသော ဥတ္တိဒုတိယ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါ
စာတို့၌ ဓာရယာမိ-တွင် မိ-အက္ခရာ၌ ကမ္မဝါစာဆုံး၏-ဟု ၁ နိဋ္ဌာန်ကျ
သိမြင် မှတ်ယူရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

၁၉။ နိဂမဝါဒန္တရံ

သိမာဝိနိစ္ဆယ (၁၉) မဂ္ဂကုမ္ဘိ-မဟာဝိသုတာရာမ ညောင်ဦး
ဆရာတော်အလို-

ဥပသံမ္ပဒေနာ-စသော အပ္ပနာ နိဂုံး ဝါကျကိုလည်း သုံးကြိမ်
ဖတ်ရမည်။ သုံးကြိမ်ဖတ်မှ အာစန္ဈ ဖြစ်သည်-ဟု အချို့က
ဆိုကြ၏။ အချို့ကလည်း ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာများမှာ
ကမ္မဝါစာ ဟုကြံမသာ ဖတ်ရသောကြောင့် နိဂုံး ဝ ကြိမ်သာ
ဖတ်ရသည်။ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာများ၌ကား ကမ္မဝါစာ
သုံးကြိမ် ဖတ်ရသောကြောင့် နိဂုံး လည်း သုံးကြိမ် ဖတ်ရမည်-
ဟု ဆိုကြ၏။ ထိုစကားမျှ သည့် လျှို့ဝှက်ကိုးစား ကားထား
လောကသော အထောက်သာဓကမဂ္ဂိ၊ ကြံမိသာ ဖတ်ရမည်။
တကြိမ်ဖတ်လျှင်ပင် ကိစ္စပြီးမြောက် အောင်မြင်နိုင်၏။

ဝိသုဒ္ဓါရုံ-ဝိနိစ္ဆယ (၄၄၁) ရာဇဂုရု-မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ ဆရာတော် အလို-

ဥပသမ္ပန္နော သံဃေန-စသည်ကား အတီတ ကရဏနိဂုံး၊
၎င်းကို သုံးကြိမ် ရှုတ်ကြသည်ကား အပို။

မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အလို ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာမ္ပ-

ဥပသမ္ပန္နော သံဃေန နာဂေါ-အစရှိသော နိဂုံးစကားကို မြန်မာပြည်၌ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းဝင် ပခုက္ကူ မဟာဝိသုတာရာမဂိုဏ်း ဝင်စသော အချို့သောဆရာတော်များက တကြိမ်သာရှုတ်ဖတ် ကြ၏။ အခြားဆရာတော်များက အစဉ်အလာအရ သုံးကြိမ် ရှုတ်ဖတ်ကြ၏။ တတိယအကြိမ် အနုသာဝန ကမ္မဝါစာ၏ အဆုံးဖြစ်သော သောဘာသေယျ ဟူသောစကားအဆုံး၌ပင် ရာနန်းသောင်းသည် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သွားလေပြီ။ ထို နိဂုံးစကားကို သုံးကြိမ်ရှုတ်ဖတ်၍ အတုအတိုက်လည်း အကျိုးထူး ဖြစ်ဖွယ်ခရှိ။ သုံးကြိမ်ရှုတ်ဖတ်သောကြောင့်လည်း အကျိုးမဲ့ ဖြစ်ဖွယ် တစုံတခုမျှမရှိပေ။ တကြိမ်မျှရှုတ်ဆိုလျှင်ပင် နိဂုံးသတ် ခြင်းကိစ္စ ပြီးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သုံးကြိမ်ရှုတ်ဆို ရန် ပဋ္ဌ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ အဆိုရှိသောကြောင့် လည်း ကောင်း၊ ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာတို့၌ နိဂုံးစကားကိုတကြိမ်မျှ ရှုတ်ဆိုကြသကဲ့သို့ ဤဥတ္တိ စတုတ္ထ ကမ္မဝါစာ၌လည်း နိဂုံး စကားကို တကြိမ်မျှ ရှုတ်ဆိုခြင်းသည်သာလျှင် လိုရင်းဖြစ်သည် တံမှတ်အပ်၏။

မင်းကွန်း တံပိဋကဓရ ရဋ္ဌဂုရုဆရာတော်၏ ကမ္မဝါစာ (၃၇)ခန်း တွင်ကား-

သစေ ဥတ္တိ ဒုတိယကမ္မံ ဘဝယျ၊ ကမ္ပနိဋ္ဌာနဝါကျံ သကံ အနုသာဝိတပ္ပံ။ သစေ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ ဘဝယျ

တိက္ခတ္တံ အနုဿာဝိတဗ္ဗန္တိ အာစရိယေဟိဝုတ္တံ ဟု မှာထားတော်
မူသည်။

၂၀။ ပါရာဇိကကျသုနှင့် ထေယျသံဝါသက ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်က
ရဟန်းဖြစ်သလော။

ပျတ္တ ပဋိဗလဖြစ်သော ထေယျသံဝါသကနှင့် ပါရာဇိကကျနေ
သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရဟန်းမဟုတ်သောကြောင့် ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်
သော်လည်း ကံမမြောက်၊ ရဟန်းမဖြစ် ဆိုသောစကားကို မယူအပ်။
ကံမြောက်၏။ ရဟန်းဖြစ်၏။

အကြောင်းကား—

ဥပသမ္ပဒ စသော ထိုထိုသို့သော ကံတို့၏ ပြည့်စုံခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်း
အကြောင်းကို (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၀)၌ ဝတ္ထုတောဝါ ဥတ္တိတောဝါ
အနုဿာဝနတောဝါ သီမတောဝါ ပရိသတောဝါ-ဟု ငါးပါးသာ
ဟောတော်မူသည်။ ဥပဇ္ဈာယတောဝါ အာစရိယတောဝါ-ဟု ခုနစ်ပါး
ဟောတော်မူသောကြောင့် ကံမပျက် ရဟန်းဖြစ်၏။

(ကမ္မဝါစာ ဆရာကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကြောင့်
လည်းကောင်း ကံမပျက်ပ။ ရဟန်းဖြစ်ပါ၏-ဟုဆိုလိုသည်။)

တဏှာ ဗျဟ္ဇေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန သံဃော ဉာပေ
တဗ္ဗာဟံ ဝစနတော ထေယျသံဝါသကောဒိ အာစရိယေဟိ
အနုဿာဝနာယ ကတာယ ဥပသမ္ပဒါ န ရဟတံ။ တေသံ
အဘိက္ခကတ္တာတိ ဝစနမ္ပိ န ဝဟေတဗ္ဗံ။

ကိဉ္စဘိယျော ဣမာနိ စတ္တာရိ ကမ္မာနိ ပဉ္စဘာကာရေဟိ
ဝိပုဇ္ဇန္တိတိ အာဒိသာနာနယေန ကမ္မာနံ သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိယာ
ကထိယမာနာယ သတ္တဟိ အာကာရေဟိ ကမ္မာနိ ဝိပုဇ္ဇန္တိ။

ဝတ္ထုတောဝါ ဥတ္တိတောဝါ အနုဿာဝနတောဝါ သိမ
တောဝါ ပရိသတောဝါ ဥပဇ္ဈာယတောဝါ အာစရိယတော
ဝါတိ အကထိတတ္တာ န ဂဟေတဗ္ဗံ။

(ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ပ၊ ၂၇၂)

ဤစကားသည်-

အသက်နှစ်ဆယ် မပြည့်သေးပါပဲလျက် အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီး
ပြီ-ဟူသော အမှတ်ဖြင့် ရဟန်းပြုပေးကြရာ၌ ရဟန်းပြုပေးသေးပုဂ္ဂိုလ်
တို့အား အာပတ်မသင့်။ ရဟန်းလောင်းကား ရဟန်းမဖြစ်။ ထိုသို့
ရဟန်းမဖြစ်ပါသော်လည်း ရဟန်းဖြစ်၏-ဟူသောအမှတ်ဖြင့် နေထိုင်
ခဲ့ရာ ဆယ်ဝါလွန်ပြီး၍ မိမိကိုယ်တိုင် ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ တပါးသော
ရဟန်းလောင်းအား ရဟန်းပြုပေးရာ၌ ထိုဥပဇ္ဈာယ်ကြောင့် ဂိုဏ်းပြည့်
ပါမူ ရဟန်း ဖြစ်၏ ဟူသော ...

အနာပတ္တိ ဦးနှစ်သတိဝဿံ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝဿ သညီ
တိ ဧတ္ထ- ကိဉ္စာပိ ဥပသမ္ပာဒေန္တဿ အနာပတ္တိ၊ ပုဂ္ဂလော ပန
အနုပသမ္ပာဒေန္တာဝ ဟောတိ။ သစေ ပန သော ဒသဝဿစ္စယေန
အညံ ဥပသမ္ပာဒေတိ။ တဉ္စေ မုဉ္စိတာ ဂဏော ပုရတိ၊ သူပ
ပန္နော။

ဟူသော (ဝိ၊ ၅၊ ၂၊ ၁၃၆) နှင့်လည်းကောင်း-

ထေယျသံဝါသကကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းပြုပေးရာ၌လည်း
ရဟန်းမဖြစ်ဘဲ ဟောတော်မူ၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏ ဟူ၍သာ ဟော
တော်မူသော-

န ထေယျသံဝါသကုပဇ္ဈာယေန ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊
ယော ဥပသမ္ပာဒေယျ၊ အာပတ္တိဒုက္ကဋဿ။

ဟူသော (ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၄) နှင့်လည်းကောင်း ညီညွတ်ပေသည်-
ဟု စလင်းဂဏှိသစ် ဆရာတော် မိန့်ဆိုတော်မူ၏။

သို့သော်လည်း-

(က) ဗျတ္တ-ပဋိပသဖြစ်သော ရဟန်းအသွင်၌ ဖည်ရှိသော ပါရာဇိက ကျနေသူက ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်သည်လည်း ဖြစ်စေ။

(ခ) ထိုပုဂ္ဂိုလ်၌ သံဃာဟောင်းတို့က ရဟန်းဟု အမှတ်ရှိသည် လည်း ဖြစ်စေ။

ဤအင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ ကံပြည့်စုံ၏ ရဟန်းဖြစ်၏။

ဆိုလိုရင်းကား ရဟန်းဟု အမှတ်ရှိသည်ဖြစ်ပါမှ သံဃာ၌ အကျုံးဝင်၏။ သံဃာ၌ အကျုံးဝင်မှ ပါရာဇိကကျနေသူ ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်သည်ရှိသော် သံဃာသည်ပင် ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်သည်-ည်သောကြောင့် ရဟန်းဖြစ်၏။ ကံမြောက်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ဥပသမ္ပဒပုဗ္ဗောဓေ စေ ကမ္မဝါစာ သာဝေတိ၊ သံဃောစ တသ္မိံ ဥပသမ္ပဒ သညိ၊ ဝေဉ္ဇေ ကမ္မံ ရဟတိ၊ န အညယတိ နော ခန္တိတိ အာစရိယော၊ (ဝဇီရ၊ ၁၀၉)

၎င်းအနက်-

ဥပသမ္ပဒပုဗ္ဗောဓေ၊ ပဉ္စင်၊ ဖြစ်သော သူသည် သာလျှင်။ ကမ္မဝါစာ၊ ကမ္မဝါစာကို။ စေသာဝေတိ၊ အကယ်၍ ရွတ်ဖတ်အံ့၊ သံဃောစ၊ သံဃာတော်သည်လည်း။ တသ္မိံ၊ ထိုကမ္မဝါစာဖတ်သော သူ၌။ ဥပသမ္ပဒ သညိ၊ ပဉ္စင်းဟူသော အမှတ်ရှိအံ့။ ဝေဉ္ဇေ၊ ဤသို့အမှတ် ရှိသော်သာလျှင်။ ကမ္မံ၊ ကံသည်။ ရဟတိ၊ ရောက်၏။ အညယတိ၊ တပါးသောအခြင်းအရာအားဖြင့်။ န ရဟတိ၊ မငရောက်။ ဣတိ၊ ဤသည် လျှင်။ နော၊ ငါတို့၏။ ခန္တိ၊ အယူတည်း။ အာစရိယော၊ အာစရိယော၊ ဆရာသည်။ ဝဒတိ၊ ဆို၏။

သတပဒိကပုစ္ဆာ ၁၆-

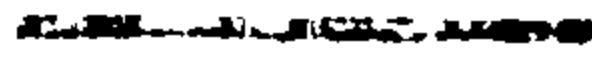
ကမ္မဝါ ရှုတ်မူ၌ ဘိက္ခုမ္မ ပြည့်စုံ၊ ဆိုပုံက လွန်များ။
 လူဖြစ်သူ မှန်မှန်ရှုတ်က ကံချွတ်မည်လား။
 ကမ္မဝါ ရှုတ်မူ၌ ဘိက္ခုမ္မပြည့်စုံ၊ ဆိုပုံက လွန်များ။
 လူ့ အသွင် သမဏသညာဇင်လို့၊ ထိုသူလျှင် မှန်မှန်ရှုတ်သော်လဲ
 ကံချွတ်လောက်သား။

လူတို့ထို့ ပဏ္ဍုက် ကမ္မဝါစာဖတ်ရာ၌-

ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် သံဃော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ သံဃော ဥပသမ္မာဒေတိ၊ ဥပသမ္မာဒေယျ နှင့် သံဃေန-ဟူ၍ ဟောတော်မူသည်နှင့် မကိုက်ညီ၊ သံဃာ၌ အကျုံးမဝင်ရကား သံဃာသည် ကမ္မဝါစာ ရှုတ်ဖတ်သည် မမည်သောကြောင့် ကံမမြောက်၊ ရဟန်း၊ ဖြစ်ဟူမှတ်။

ဂဟဋ္ဌောဝါ တိတ္ထိယောဝါ ပဏ္ဍကောဝါ အနုပသမ္မန္တ သညီ ကမ္မဝါစာ သာဇေတိ၊ သံဃေန ကမ္မဝါစာ န ဝုတ္တာ ဟောတိ၊ သံဃော ဥပသမ္မာဒေယျ သံဃော ဥပသမ္မာဒေတိ၊ ဥပသမ္မာဒေယျ သံဃေနတိ ဟိ ဝစနတော သံဃေန ကမ္မဝါစာယ ဝတ္တဗ္ဗာယ သံသပရိယာပန္နေန သံသပရိယာပန္နသညီ တေနဝါ ဧကေန ဝုတ္တာ သံဃေန ဝုတ္တာဝ ဟောတိဘိ ဝေဒိတဗ္ဗော။
 (ဝဇီရာ ၁၀၉)

စါနန္တရ-

ယခင် (ဝိနယာလင်္ကာဋီ၊ ပ၊ ၂၇၂)၌ ဆိုအပ်သော အာစရိယ တောဝါ ကမ္မဝါစာဆရာကြောင့် ကံပျက် ရဟန်းဖြစ်၏- ဟူသော စကားရပ်၌-

အာစရိယတောဝဂါ- ဟု ဟောကြားတော် မူသောကြောင့် ပါရာဇိက ကျနေသူ စသည်တို့ ကမ္မဝါစာနှုတ်ဖတ်ကြရာ၌ အာစရိယ တောဝဂါ-အရ ကံပျက်စေကားမူ အနုဿာဝနတောဝဂါ-အရ ကံပျက် ၏။ ရဟန်းမဖြစ်။

ထိုစကား သင့်မြတ်လှပေသည်-

ပရိသတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ကံပျက်ကြောင်း (၁၂)ပါးကို (ဝိ၊ ဝိ ဝိနိစ္ဆယ- ၃၀၂၄+၅+၆+၇+၈)၌ ငါးဂါထာတို့ဖြင့် နိဗ္ဗိဒ္ဓိဖြင့် ပြ ထားပေသည်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- စတုဂ္ဂေနေ ကာဝဗ္ဗာ၊ ကမ္မပတ္တာ အနာဂဘာ- စသည်ဖြင့်ဆိုသောကြောင့် စတုဂ္ဂင်သံဃာ စသည်တို့တွင် ပကတတ် ရဟန်းက ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်၍ ပြုအပ်သောကံသည် ကံအားလျော် သော ရဟန်းပြုအပ်သော ကံဖြစ်သောကြောင့် အနုဿာဝနဒေဝါသမ္ပ လွတ်ကင်းသည်ဖြစ်၍ ထမြောက်အောင်မြင်သော ဓမ္မကံဖြစ်သည်။

ပကတတ်ရဟန်း တပါးပါးနှင့်မျှ မတူမဖက်ပဲ အပကတတ်ရဟန်း တပါတည်း ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်၍ ပြုအပ်သောကံသည် အနုဿာဝန ဒေဝါသသင့်သည်ဖြစ်၍ အယမမြောက် မအောင်မြင်သော အဓမ္မကံဖြစ်၏။

အကြောင်းကား-

ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်သော ပကတတ်မဟုတ်သော ရဟန်း၏ ကမ္မပတ္တလက္ခဏာပျက်ယွင်းနေသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ကံအား လျော်သော ကမ္မပတ္တဖြစ်သော ပကတတ်ရဟန်းတပါးပါးမျှ ကမ္မဝါ စာကို ရွတ်ဖတ်ခြင်း မပြုသောကြောင့် လည်းကောင်း ကံမမြောက်၊ မအောင်မြင် ပျက်စီး၏။ ရဟန်းမဖြစ်-ဟူ၍ သိအပ်၏။

ဧတ္ထ စ စတုဂ္ဂါဒိဗရဏိယေသု ကမ္မေသု ပကတတ္ထေန ကမ္မဝါစံ သာပေတော ကတမေဝ ကမ္မံ ကမ္မပတ္တေန ကတံ

ဟောတိ။ ကမ္မပတ္တေ ဌပေတွာ အပကတတ္တေန ကေနစိ ကေဝ
လေနေဝ ကမ္မဝါစံ သာဝေတွာ ကတံ အပကတတ္တ ကမ္မ
လက္ခဏာဘာဝါ ကမ္မပတ္တေနစ ကမ္မဝါစာယ အသာဝိတတ္တာ
အနုဿာဝန ဒေါသေန ဝိပန္နံ ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ဒု၊ ၃၅၀)

၎င်းအနက်-

စ၊ မပြတ်ဆက်လာ လီနတ္တာကို ဆက်ကာပြပါဦးအံ့။ ဧတ္ထ၊ ဤကမ္မ
ဝိပတ္တိံ ဒေါသကိုဖြင့်ပြရာ စကားပုပ်၌၊ ဝေ၊ ဤဆိုလတ္တံ့ သောနည်းကို။
ဝေဒိတဗ္ဗံ ၊ သိအပ်၏။

စတုဝဂ္ဂါဒိကဏီယေ သု၊ စတုဝဂ် စသော သံဃာသည် ငြိသင့်
ပြုထိုက်ကုန်သော။ ကမ္မေသု၊ ဥပပါသထ စသောကံတို့တွင်။ ပကတတ္တ
န၊ ပကတတ်ရဟန်းသည်။ ကမ္မဝါစံ၊ ကမ္မဝါစာကို။ အနုဿာဝေ
တွာ၊ ကြားစေ၍။ ဝါ-ရွတ်ဖတ်စေ၍။ ကတမေဝ၊ ပြုအပ်သည်သာလျှင်
ဖြစ်သော။ ကမ္မံ၊ ကံသည်။ ကမ္မပတ္တေန ကံအားလျော်သော ရဟန်း
သည်။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော။ (ကမ္မံ၊ ဓမ္မကံသည်။) ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ကမ္မပတ္တေ၊ ကံအားလျော်ကုန်သော။ ပကတတ္တေ၊ ပကတတ်
ရဟန်းတို့ကို။ ဌပေတွာ၊ ကမ္မဝါစာ မဖတ်မကြား ချန်ထားခဲ့ကုန်၍။
ကေဝလေနေဝ၊ ပကတတ်ရဟန်းမဖက် သက်သက်သာလျှင်ဖြစ်သော။
ကေနစိ၊ တစုံတယောက်သော၊ အပကတတ္တေန၊ ပကတတ် မဟုတ်
သော ရဟန်းသည်။ ကမ္မဝါစံ၊ ကို။ သာဝေတွာ၊ ကြားစေ၍။ ဝါ၊
ရွတ်ဖတ်၍။ ကတံ၊ ပြုအပ်သော (ကမ္မံ၊ ကံသည်။) အနုဿာဝနဒေါ
သေန၊ အနုဿာဝန ဒေါသဖြင့်။ ဝိပန္နံ၊ ပျက်စီးသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။

ကသွား၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူကား။ အပက. ဝ. တ္တက. မ္မုပတ္တ လက္ခဏာ ဘာဝါစ၊ ပကတတ်ရဟန်းမဟုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ကမ္မပတ္တ ရဟန်း၏ လက္ခဏာမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ ကမ္မပတ္တောန၊ ကံအစားလျော်သော ရဟန်းသည်။ ကမ္မဝါစာယ၊ ကမ္မဝါစာကို။ အသာဝိတတ္တာစ၊ မကြားအပ်။ ဝါ- ရွတ်ဖတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ အနုသာဝန ဒေါသေန၊ အနုသာဝန ဒေါသကြောင့်။ ကမ္မံ၊ ကံသည်။ ဝိသန္ဓံ၊ ပျက်စီးသည်။ ဟောစတိုး ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

၂၁။ အနုသာသန နယျာဒေသ

အမှာ။ ဤရဟန်းလောင်း ဆုံးမခန်းကို နည်းရှေ့မျှသာ ရေးသားပေးမည်။ တတ္ထံကြောင်းပြ လက်သွား စသည်တို့ကို အလိမ္မာကြပါမူ ဆီးဝန်းနီ-မ၊ ပရက္ခမ၊ ဝိသုဒ္ဓါရုံမ စသည်တို့ကိုလေ့လာ ဆည်းပူးကြည့်ရှုကြပါကုန်။

န ဘိက္ခုဝေ အနုဇဇ္ဈာယကော ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ အာပတ္တိဒုက္ခဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၄)

၁။ ပဌမံ ဥပဇ္ဈံ ဂါဟာပေတဗ္ဗော။

ပဌမံ၊ ကမ္မဝါဉာဏ် မရွတ်ဖတ်မီ ရှေးဦးစွာ။ ဥပဇ္ဈံ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ကို ဂါဟာပေတဗ္ဗော၊ ယူစေးအပ်၏။ ဣတိ ဝစနတော၊ ဤသို့ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားစောင့်မူသောကြောင့်။ တံ၊ သင်ခန်း။ ဥပဇ္ဈံ၊ အပြစ်ကြီးအပြစ်ငယ် အသွယ်သွယ်ကို ကပ်၍ဆုံးမတတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ကို။ ဂဏှာဟိ၊ ကြည်ကြည်နူးနူး ဂါရဝအထူးဖြင့်ယူဦးလော့။

ပုတ်ချက်။ သိမ်တင်းမရောက်မီက ယူပြီးဖြစ်ပါမူ ယူစရာမလို။

န ဘိက္ခုဝေ အာတ္တစိဝရကော ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ အာပတ္တိဒုက္ခဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၅)

၂။ ဥပဇ္ဈိ ဂါဟာပေတွာ ပတ္တစီဝရံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ။

ဥပဇ္ဈိ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ကို။ ဂါဟာပေတွာ၊ ယူစေပြီး၍။ ပတ္တစီဝရံ ကိုယ်ပိုင်အမှုန် အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာလောက်သော သပိတ်တလုံး သုံးထည် သော သင်္ကန်းကို။ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ၊ ပြောကြားအပ်၏။ ဣတိဝစနတော၊ ကြောင့်။ တေ၊ သင်ရဟန်းလောင်းအား။ ပတ္တစီဝရံ၊ သပိတ်သင်္ကန်းကို။ အာစိက္ခိယာမိ၊ ပြောကြားပေအံ့။

၃။ အယံ တေ ပတ္တော။

အယံ၊ မည်းနက်ရောင်ချိပ် ဤသပိတ်သည်။ တေ၊ ၏။ ပတ္တော၊ လိုတိုင်းပြုနိုင် များမဆိုင်သော ကိုယ်ပိုင်သပိတ်တည်း။ ဝါ-ကိုယ်ပိုင် သပိတ်ဟူ၍ မှတ်။

၄။ အယံ သံဃာဋီ။

အယံ၊ နှင်လွှာနှစ်ထပ် ချုပ်စပ်အပ်သော ဤ ဒုက္ခဋီ သင်္ကန်း သည်။ တေ၊ သင်၏။ သံဃာဋီ၊ လိုတိုင်းပြုနိုင် များမဆိုင်သော ကိုယ်ပိုင် ဒုက္ခဋီသင်္ကန်းတည်း။ ဝါ-ကိုယ်ပိုင် ဒုက္ခဋီသင်္ကန်းဟူ၍ မှတ်။

၅။ အယံ ဥတ္တရာသံဂေါ။

အယံ၊ အထက်သတ်မှတ် ငရုံးရပ်၌ ရစ်ပတ်လွှမ်းခြုံအပ်သော ဤ ကေသီသည်။ တေ၊ သင်၏။ ဥတ္တရာသံဂေါ၊ လိုတိုင်းပြုနိုင် များ မဆိုင်သော ကိုယ်ပိုင် ကေသီတည်း။ ဝါ-ကိုယ်ပိုင် ကေသီဟူ၍မှတ်။

၆။ အယံ အန္တရဝါသကော။

အယံ၊ ခါးလယ်သတ်မှတ် ထိုအရပ်၌ ဝတ်အပ်သော ဤသင်းပိုဒွ သည်။ တေ၊ သင်၏။ အန္တရဝါသကော၊ လိုတိုင်းပြုနိုင် များမဆိုင်သော ကိုယ်ပိုင်သင်းပိုင်တည်း။ ဝါ-ကိုယ်ပိုင်သင်းပိုင်ဟူ၍မှတ်။

ယခုအခါ၌-

ကမ္မဝါဠတ် ရွတ်ဖတ်၍ လွယ်စိမ့်သောငှာ ရဟန်းလောင်း၏ အမည်ဟောင်းကိုဖျောက်၍ နာဂ-ဟူ၍မည်ပါ၏။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ အမည်ဟောင်းကိုဖျောက်၍ တဿ-ဟူ၍ မည်ပါ၏။ ရဟန်းလောင်း နှင့်တကွ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ သံဃာတော်အပေါင်းတို့က ရဟန်းလောင်းကို နာဂ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို တိဿ ဟူ၍မှတ်တမ်းမူကြပါကုန် ဘုရား။

မှတ်ချက်။ ။ အမည်သစ်မည်လိုပါမူ အနိဿာသကသမ္ပတိဥတ်မထားမိ ဤနေရာ၌ ရပ်၍အမည်မည်ရမည်။

ရဟန်းလောင်းအား မိမိဥစ္စာဖြစ်သော အမည်ကိုကြည့်၍ တပါးသောအမည်ဖြင့် ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်သည်ရှိသော် ကံပျက်၏။ ရဟန်းမဖြစ်-ဟု ဝိမတိ ဋီကာဖွင့်ပြုရကား ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ရဟန်းလောင်းတို့၏ ရှိရင်း အမည်အတိုင်း ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ပါမူ အမည်သစ် မည်နေလိမ့်တော့ပေ။

ဥပသမ္ပဒါပေက္ခယံ ပန ယထာသကံ ဝိနာ အညေန နာမေနအနိဿာဝိတေကမ္မံ ကုပ္ပတိသော အနုပသမ္ပဒော။
(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၀)

ဤ၌ ယထာသကံ နာမံ-ဟူသော စကားကို အမည်သစ်မမည် ပါမူ မူလရှိရင်း အမည်သည်ပင် ယထာသကနာမမည်၏။ အမည်သစ် မည်ပါမူ ထို နာဂ တိဿ-ဟူသော အမည်သည်ပင် ယထာသက မည်၏ ဟူ၍မှတ်။

ယုံကြောင်း-

ကဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခယံ ပကတိနာမံ ပရိဝေတ္တတော အာပုဗ္ဗေန နာဂ ဒိနာပေန အနိဿာဝေတုကာလေန ပဋိ ကဇ္ဇေဝ တွံ နာဂေါတိ အာဒိနာ ဝိညာပေတွံ အနုသာသန

အန္တရာယိက ဓမ္မ ပုစ္ဆနက္ခနေသုပိ တဿစ သံဃဿစ ယကာ
ပါကဋ္ဌံ ဟောတိ၊ တထာ ပကာသေတွာဝ နာဂါဒိနာမေန
အနုဿာဝေတဗ္ဗံ။ (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၁)

အနက်။ ။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခဿ၊ ပဉ္စင်းလောင်း
၏။ ပကတိနာမံ၊ မူလရှိရင်း ပြုကတေသော အမည်ကို။
ပရိဝတ္တေတွာ၊ ဖလှယ်၍။ ဝါ-ပြောင်း၍။ အနုပုဗ္ဗနနာ
ဂါဒိနာမေန၊ အသစ်မှည့်အပ်သော နာဂ အစရှိသော
နာမည်ဖြင့်။ အနုဿာဝိတုကာမေန၊ ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်
လိုသော ရဟန်းသည်။ ပဋိကစ္ဆေဝ၊ ရှေးဦးကလျှင်။ တု၊
သင်သည်။ နာဂေါ၊ နာဂမည်၏။ ဣတိအာဒိနာ၊ ဤသို့
အစရှိသည်ဖြင့်။ ဝိညာပေတွာ၊ သိရေ၍။ အနုဿာသန
အန္တရာယိက ဓမ္မပုစ္ဆနက္ခနေသုပိ၊ ဆုံးမသောခဏ အန္တရာ
ယိကဓမ္မကို မေးသော ခဏတို့၌လည်း။ တဿစ၊ ထိုပဉ္စင်း
လောင်းအား လည်းကောင်း။ သံဃဿစ၊ ကာရကသံဃာ
အား လည်းကောင်း။ ယထာ၊ အကြင်သို့သော အခြင်း
အရာအားဖြင့်။ ပါကဋ္ဌံ၊ ထင်ရှားသည်။ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ တထာ၊ ဖြင့်။ ပကာသေတွာဝ၊ ပြု၍သလျှင်။
နာဂါဒိနာမေန၊ နာဂစသော အမည်ဖြင့်။ အနုဿာဝေတဗ္ဗံ၊
ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်အပ်၏။

ထို့ကြောင့်-

အနုဿာသက သမ္မုတိဉာတ် ထားစဉ်က မူလရှိရင်း အမည်
အတိုင်း ရဟန်းလောင်းနှင့် ဥပဇ္ဈာယ် အမည်ကို ရွတ်ဖတ်
ပြီး၍ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာကမ္မ နာဂ-တိဿ-စသည် အမည်
မှည့်၍ ရွတ်ဖတ်ခြင်း။ အနုဿာသန သမ္မုတိဉာတ် ရွတ်ဖတ်
စဉ်က နာဂတိဿ အမည်သစ် မှည့်၍ ရွတ်ဖတ်ပြီးလျှင် ဥတ္တိ

စတုတ္ထ ကမ္မဝါစာကျမ္မ မူလရှိရင်း အမည်အတိုင်း ရှုတ်ဖတ်
ခြင်းတို့ကို သတိမူကြပါကုန် အရှင်ကောင်းတို့။

သစေ ပန တသ္မိံခဏေ ပကတိနာမေန ဝတှာ ဗစ္ဆာ
လိယနာမဒိ အပုဗ္ဗနာမေန အနုဿာဝေတိ၊ န ဝဇ္ဇတိ။
(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၀)

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကေမန္တံ အနုဿာသိတွာ။
(ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၀)

၃။ ဂစ္ဆ အမုမိ ဩကာသေ တိဋ္ဌာဟိ။

ဂစ္ဆ၊ လက်အုပ်ချီကာ မျက်နှာရှေ့ထား နောက်ဆုတ်သွားလော့။
အမုမိ ဩကာသေ၊ သံဃာတို့ဘာင် နှစ်တောင်ထွာ ဟတ္ထပါသ်
လူတ်လောက်ရာ ထိုအရပ်၌။ တိဋ္ဌာဟိ၊ သမ္မုတိဉာတ်ပြီး ဆုံးလတ်
အောင် ဆိုင်းငံ့မသွေ ရပ်တည်၍ နေချေဦးလော့။ အဟံ၊ ငါသည်။
အနုဿာသိတွံ၊ သွန်ပင်ဆုံးမ နည်းလမ်းပြန် အလို့ငှါ။ တတ္ထ၊ ထို
ပြင်ပအရပ်သို့။ အာဂစ္ဆေယျံ၊ သမ္မုတိဉာတ် ပြီးဆုံးလတ်သော်
ထက်ကြပ်မသွေ လိုက်လာခဲ့ပေအံ့။

န ဘိက္ခဝေ အသမ္ပတေန အနုဿာသိတဗ္ဗေ၊ ယော အနု-
ဿာသေယျ၊ အာပတ္တိဒုက္ခဋ္ဌဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)

၄။ အနုဿာသက သမ္မုတိဉာတ်-

သုဏာတု ဝေ ဘဏ္ဍေ သံဃော၊ နာပေါ အာယသ္မတော
တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခေ။ ဟဒိ သံဃဿ ဗတ္တကလ္လံ၊ အဟံ
နာဂံ အနုဿာသေယျ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)

ယင်းညဉ့်ကို အနက်ပေလို့မူ-

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ သံဃော၊ သံဃာတော်သည်။ မေ၊ တပည့်
တော်၏။ ဝစနံ၊ စကားကို၊ သုဏာတု၊ နာတော်မူလော့။ နာဂေ၊
နာဂအမည်ရှိသော ပဉ္စင်းလောင်းသည်။ အာယသ္မတော-တိဿဿ၊
အရှင်တိဿအား၊ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊ ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို ငဲ့၏။ သံဃဿ၊
သံဃာ၏။ ကမ္မံ၊ အနုသာသက-သမ္ပုတိကံသည်။ ပတ္တကလ္လံ၊ လျှောက်
ပတ်သောအခါ ရှိသည်။ ယဒိသိယာ၊ အကယ်၍ ဖြစ်ငြားအံ့။ ဝေသတိ၊
ဤသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ နာဂံ၊ နာဂအမည်
ရှိသော ပဉ္စင်းလောင်းကို။ အနုသာသေယျံ၊ သန်သင်ဆိုးမ နည်းလမ်း
ပြရာ၏။

၅။ အနုသာသန-

နာဂ၊ သံသရာစက် ဝဲဃရက်မှ ခဲထွက်လိုကြောင်း ရဟန်းလောင်း။
သုဏာသိ၊ အာရုံတပါး စိတ်မသွားပဲ နားစေ့စေ့ထောင်။ အယံ
ကာလော၊ ဤအခါကာလ သမယသည်ကား။ တေ၊ သင်ရဟန်း
လောင်း၏။ သစ္စကာလော၊ မထိန်မချန် အမှန်ကိုသာ ဆိုရမည့်အခါ
ပေတည်း။ ဘူဘကာလော၊ ဟန်ဆောင်မလုပ် ဟိုတ်သည်ကိုသာ ဆိုရ
မည့်အခါပေတည်း။ ယံ၊ အကြင် ရဟန်းပြုခြင်း၏ အန္တရာယ်၊ ရဟန်း
ပြုပေးသော သံဃာတော် အရှင်မြတ်တို့၏ အာပတ် သင့်ခြင်းတည်း
ဟူသော အန္တရာယ်သည်။ ဇာတ၊ ထင်ရှားမသွေ ရှိခဲ့ချေငြားအံ့။

တံ၊ ထိုရှိရှိသမျှ သဘာဝကို။ သံဃမဇ္ဈေ၊ ရဟန်းခံမှ စည်းဝေး
ပြုသည့် သမ္ပုတိဝယ် သံသ့လယ်၌။ ပုစ္ဆန္တေ၊ အညစ်အကြေး ကင်းစင်
ရေးကု စစ်ဆေး မေးမြန်းကြကုန်သည်ရှိသော်။ ဇန္တံ၊ ကိုယ်တွင်
ထင်ရှား ရှိသည်များကို။ အတ္တိတံ၊ အတ္တိ ဘန္တေ-ဟူ၍။ ဝါ-ရှုပ၊
သည် ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ လျှောက်ထား ပြောဆိုရမည်။ အသန္တံ၊
ကိုယ်တွင် ထင်ရှား မရှိသည်များကို၊ နုတ္တိတံ၊ နုတ္တိ ဘန္တေဟူ၍။ ဝါ-
မရှုပ၊ ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ လျှောက်ထားပြောဆိုရမည်။

မာခေါဝိတ္တာသိ၊ ကြောက်သလိုလို မလျှောက်ဆိုပဲ ရှုတီးရှုတုန် မရှိလင့်။ မာခေါ မကံအဟောသိ၊ မေးရမည့်လား မျက်မာန်ပွား၍ စိတ်ထားမကြည် မအိမသာ မရှိလင့်။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ပုစ္ဆိသန္တိ၊ မိန့်ဆို စစ်ဆေး အပြစ်ဘေးကို မေးမြန်းကြကုန်လတ္တံ့။ ကံ ပုစ္ဆိသန္တိ၊ ဘယ်သို့ ဘယ်ပုံ မေးမြန်းကြကုန်မည်နည်းဟူမူကား-

န ဘိက္ခဝေ ပဉ္စဟိ အာဗာဓေဟိ ဖဋ္ဌော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော။
ယော ပဗ္ဗာဇေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၀၁)
သန္တိ တေ ဝေရူပါ အာဗာဓာ-

နာဂ၊ နာဂမည်ရှောင်း ရဟန်းလောင်း။ တေ၊ သင်အား။ ဝေရူပါ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သော သဘောရှိကုန်သော။ အာဗာဓာ၊ ပရိသတ်ထဲ မဝင်ရဲအောင် ရှက်ခွဲဘိလား အနာကြီး ငါးပါးတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်သလော။ ဝေံ၊ ဤသို့။ ပုစ္ဆိသန္တိ၊ စုံစမ်း စစ်ဆေး မေးမြန်း ကြကုန်လတ္တံ့။ ဝေံ-ပုစ္ဆန္တေ၊ ဤသို့ စစ်ဆေး မေးမြန်းကြကုန်သည် ရှိသော်။ သန္တိ၊ ထင်ရှား ရှိသည်ကို။ အတ္တိတံ၊ အတ္တိဘုန္တေ-ဟူ၍ ဝါ၊ ရှိပါသည်ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ လျှောက်ထား ပြောဆိုရမည်။ အသန္တိ၊ ထင်ရှား မရှိသည်ကို။ နတ္တိတံ၊ နတ္တိဘုန္တေဟူ၍။ ဝါ၊ မရှိပါ ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ လျှောက်ထား ပြောဆိုရမည်။

(က) ကုဋ္ဌံ၊ လက်သည်း ပမာဏ ကုမရသည် ကုဋ္ဌရောဂါ အနု နာသည်။ အတ္တိ၊ ရှိလေသလော။ ဝေံပံ၊ ဤသို့လည်း။ ပုစ္ဆိသန္တိ၊ စုံစမ်း စစ်ဆေး မေးမြန်းကြကုန်လတ္တံ့။ ဝေံပုစ္ဆန္တေ၊ ရှိသော်။ သန္တိ၊ ကို။ အတ္တိတံ၊ ဟူ၍။ ဝါ-ရှိပါသည် ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ အသန္တိ၊ ကို။ နတ္တိတံ၊ ဟူ၍။ ဝါ-မရှိပါ ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

အမှာ။ ။ ထိုမှတစ်ပါး မြန်မာသက်သက်အားဖြင့် နှုနာရှိသလားလို့ မေးလျှင် မရှိပါဘုရားဟု ပြောပါ။ ဤသို့လည်း သင်ကြား ပေးနိုင်သည်။ လိုရင်းကား သံဃာ့အလယ်၌ စစ်ဆေး

မေးမြန်းနေသည် မဟုတ်ဘေး၊ ဖြေကြားတတ်ရန် သင်ကြား
ပေးနေသည့်ဖြစ်၍ ဖြေကြားတတ်ဖို့ရာသာ အဓိက ဖြစ်ပေ
သည်။

(ခ) ဂဏ္ဍော-မဖုံးကွယ်ဝှက် မျက်နှာ စသည် ဆပ်ဆံတည်သော
ထွက်မြင်းအနာ အိုင်းအမာသည်။ အတ္တိ၊ ရှိလောသလော။ ဝေပိ၊ လည်း။
ပုစ္ဆိယန္တိ။ တိ။ ဝေပုစ္ဆန္တိ၊ သော်။ သန္တိ၊ ကိ။ အတ္တိတိ၊ ဟူ၍။
ဝါး-ဟူ၍။ ပတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ အသန္တိ၊ ကိ။ နတ္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ
ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

(ဂ) ကိလ္လာသော-ခရုသင်းနှင့် ဆင်ညှင်းတမူ သမင်ဖြူ သမင်နီ
စသော မကွဲမအက် ပျောက်ကြားသော အနုကွက်သည်။ အတ္တိ၊
လော။ ဝေပိ၊ လည်း။ ပုစ္ဆိယန္တိ၊ တိ။ ဝေပုစ္ဆန္တိ၊ သော်။ သန္တိ။
ကိ။ အတ္တိတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ အသန္တိ၊ ကိ။ နတ္တိတိ၊ ဟူ၍။
ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

(ဃ) သောသော-သည်း၊ ခြလေလှုပ် သလိပ်ပုတ်ကြောင့်ဖြစ်သော
ခယရုပ် ချောင်းဆိုး အနာမျိုးသည်။ ဝါ-ချောင်းဆိုးသွေးပ၊ အဆုတ်
နာသည်။ အတ္တိ၊ လော။ ဝေပိ၊ လည်း။ ပုစ္ဆိယန္တိ။ တိ။ ဝေပုစ္ဆန္တိ၊
သော်။ သန္တိ။ အတ္တိတိ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အသန္တိ၊ နတ္တိတိ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ။

(င) အပမာရာ-ဝက်ရူး ကြက်ရူး သည်းခြေရူးနှင့် ဘီလူးဖမ်းစား
အနာများသည်။ အတ္တိ၊ ဝေပိ၊ ပုစ္ဆိယန္တိ။ ဝေပုစ္ဆန္တိ၊ သန္တိ၊ အတ္တိတိ၊
ဝတ္တဗ္ဗံ၊ အသန္တိ၊ နတ္တိတိ၊ ဝတ္တဗ္ဗံ။

တိရစ္ဆာန်ဂတော ဘိက္ခဝေ အနုပသမ္ပန္နော နဥပသမ္ပာ
ဒောဗ္ဗော ဥပသမ္ပန္နော နာသေတာဗ္ဗော။ (ငါ ၃၊ ၁၂၁)

(စ) မနုဿောသိ-လူ့အလား ဖန်ဆင်းထားသည့် နဂါး ဂဠုန်
ဂုမ္ဘန်ယက္ခ ဂန္ဓဗ္ဗစသော ဟိရစ္ဆာန်မဖြစ် လူသားစင်စစ်သည်။ အသိ၊
ဖြစ်ပါ၏လော။ ဝေပိ၊ ဤသို့လည်း။ ပုစ္ဆိယန္တိ။ တိ။ ဝေပုစ္ဆန္တိ၊

သော်။ မနုဿော၊ လူသားစင်စစ်သည်။ သစေအသိ၊ အကယ်၍များ
ဖြစ်ခဲ့ငြားအံ့။ အာမတန္တေတိ၊ ဟူ၍၊ ဝါ-လူသားစင်စစ် ဖြစ်ပါ၏
ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ မနုဿော၊ သည်။ သစေ နအသိ၊
အကယ်၍များ မဖြစ်ခဲ့ငြားအံ့။ နအမိ တန္တေတိ၊ ဟူ၍-ဝါ လူသား
စင်စစ် မဟုတ်ပါ ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

ပုဏ္ဏကော ဘိက္ခုဝေ အနုပသမ္ပဒန္တာ နဥပသမ္ပဒာဒေတဗ္ဗော။
ဥပသမ္ပဒန္တာ နာသေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၁၉)

(ဆ) ပုရိသောသိ-အာ-ဥ-ဩ-ပက်၊ နဖုံးစွက်ဟု ဟောမြက်ပဉ္စ ပဏ္ဏ
ကတွင် နဖုံး ဩ-ပက် သုံးချက်မဖြစ် ယောကျ်ား စင်စစ်သည်။ အသိ၊
လော။ ဝေပိ၊ လည်း။ ပုစ္ဆိသန္တိ၊ တိ။ ဝေပုစ္ဆန္တိ၊ သော်။ ပုရိသော၊
သည်။ သစေအသိ၊ အံ့။ အာမတန္တေတိ၊ ဟူ၍၊ ဝါ-ယောကျ်ား
စင်စစ် ဖြစ်ပါသည် ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ ပုရိသော၊ သည်။
သစေ နအသိ။ အံ့။ န အာမတန္တေတိ၊ ဟူ၍-ဝါ ယောကျ်ားစင်စစ်
မဟုတ်ပါ ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

န ဘိက္ခုဝေ ဒါသော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊ ယော ပဗ္ဗာဇေယျ။
အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၀၇)

(ဇ) ဘုဇိဿောသိ-

ဘုဇိဿော၊ အန္တောဇာတ ဓနိက္ကံတ ကရာမရာ သာမံဒါသဗျ
ကျန်လေးဝတွင် မပါဝင်သော အဘလှန်စင်စစ် ကေနဖြစ်သည်။ အသိ၊
ဖြစ်ပါ၏လော။ ဝေပိ၊ လည်း။ ပုစ္ဆိသန္တိ၊ အံ့။ ဝေပုစ္ဆန္တိ၊ သော်။ ဘုဇိ-
ဿော၊ ဖြစ်သည်။ သစေအသိ၊ အံ့။ အာမတန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ- ကျန်
လေးမျိုးမှ လွတ်ပါသည်ဘုရား ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ ဘုဇိဿော၊

ဖြစ်သည်။ သစေနအသိအံ။ န-အာမဘန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ-ကျန်လေး မျိုးမှ
မလွတ်ပါဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

န ဘိက္ခဝေ ဣဏာယိကော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊ ယောပဗ္ဗာ-
ဇေယျ၊ အာပတ္တိဒုက္ခဋ္ဌာယ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၀၇)

(၈၅) အဏဏောသိ၊

အဏဏော၊ မိဘဘိုးဘွား ပေါင်နှံထား၍ ချေးငှားမိမိ ကြေးတင်
ဘိမှ မရှိသန့်ရှင်း ကြေးမြီကင်းသည်။ အဘိ၊ ဖြစ်ပါ၏လော။ ဧဝံပိ၊
လည်း။ ပုစ္ဆိယန္တိ၊ တိ။ ဧဝံပုစ္ဆန္တေ၊ သော်။ အဏဏော၊ သူ့ကြေးမတင်
လွန်ကင်းစင်သည်။ သစေအသိ၊ အံ။ အာမဘန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ-ကြေးမြီ
ကင်းပါသည်ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ အဏဏော၊ သည်။ သစေနအသိ၊
အံ။ နအာမဘန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

န ဘိက္ခဝေ ရာဇဘဋ္ဌော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊ ယောပဗ္ဗာဇေယျ၊
အာပတ္တိ ဒုက္ခဋ္ဌာယ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၀၄)

(ည) နသိ ရာဇသဋ္ဌော။

ရာဇဘဋ္ဌော၊ မင်းဘို့ထံမှ အခွင့်မရသော မင်းခယောကျ်ား လခစား
သည်။ နအသိ၊ မဖြစ်ပဲရှိပါ၏လော။ ဧဝံပိ၊ လည်း။ ပုစ္ဆိယန္တိ၊ တိ။
ဧဝံပုစ္ဆန္တေ၊ သော်။ ရာဇဘဋ္ဌော၊ မင်းခယောကျ်ား လခစားသည်။
သစေနအသိ၊ အံ။ အာမဘန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝါ-မင်းခယောကျ်ား လခစား
မဟုတ်ပါဘုရား ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ ရာဇဘဋ္ဌော၊ သည်။ သစေ
အသိ၊ အံ။ န အမှီဘန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

န ဘိက္ခုဝေ အနုညာတော မာတာပိတူဟိ ပုတ္တော ပဗ္ဗာ
ဇေတဗ္ဗော။ ယော ပဗ္ဗာ ဇယျ၊ အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿ။

(ဝိ၊ ၃၊ ၁၀၆)

(၄) အနုညာတောသိ မာတာပိတူဟိ။

မာတာပိတူဟိ၊ မြင်းမိုရ်တောင်ဦး မကကျူးသည့် ကျေးဇူးကြီးလှ
မိနှင့်ဖတို့သည်။ အနုညာတော၊ ရဟန်းပြုဖို့အရေး အနူးအညွတ်အခွင့်
ပေးသည်။ အသိ၊ လော။ ဝေ ပိ၊ လည်း။ ပုစ္ဆိယန္တိ၊ တံ။ ဝေ ပုစ္ဆန္တေ၊
သော်။ မာတာပိတူဟိ၊ မိခင်ဖခင် ကျေးဇူးရှင်တို့သည်။ အနုညာတော၊
အပ်သည်။ သဓေအသိ၊ အံ။ အာမာဇန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ သဓေန
အသိ၊ န အမှီဘန္တေတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

န ဘိက္ခုဝေ ဇာနံ ဦးနဝိသတိဝသော ပုဂ္ဂလော ဥပသမ္ပာ
ဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္ပာဒေယျ၊ ယထာဓမ္မော ကာရေ-
တဗ္ဗော။

(ဝိ၊ ၃၊ ၁၀၉)

(၅) ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသောသိ။

ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသော၊ ပဌမံ ကလလ ဝိညာဏမ္မ စ၍ ရေတွက်
အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်ဖြိုးကြွယ်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်ပါ၏လော။ ဝေ ပိ၊
လည်း။ ပုစ္ဆိယန္တိ၊ တံ။ ဝေ ပုစ္ဆန္တေ၊ သော်။ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသော၊
အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်ဖြိုးကြွယ်သည်။ သဓေအသိ၊ အံ။ အာမာဇန္တေတိ၊
ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသော၊ သည်။ သဓေနအသိ၊ အံ။
န အမှီဘန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

န ဘိက္ခုဝေ အပတ္တစိဝရဏော ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊ ယော
ဥပသမ္ပာဒေယျ၊ အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿ။

(ဝိ၊ ၁၊ ၃၂၅)

(၃) ပရိပုဏ္ဏံ တေ ပတ္တစီဝရံ-

ပတ္တစီဝရံ၊ ဓိဋ္ဌာန်ဝိကပ် လျောက်ပတ်၍ ကိုယ်ပိုင်ဖြစ်သော သပိတ်
တလုံး သုံးကည်သောသင်္ကန်းသည်။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည့်စုံပြီလော။ ဧဝံပိ၊
လည်း။ ပုစ္ဆိယန္တိ၊ တံ။ ဧဝံပုစ္ဆေန္တေ၊ သော်။ ပတ္တစီဝရံ၊ သပိတ်တလုံး
သုံးထည်သောသင်္ကန်းသည်။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ သည်။ သဇေအသိ၊ အံ။ အာမ
ဘန္တေတိ၊ ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။ သဇေ နအသိ၊ အံ။ နအမှိဘန္တေတိ၊ ဟူ၍။
ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

ဥပသမ္ပုဒါပေက္ခယ ပန ဃာထာသကံ နာမံ စိနာ အညေန
နာမေန အနုသဘင်္ဂတေ ကမ္မံ ကုပ္ပတိ၊ သော အနုပသမ္ပုဒောဝ
ဟောတိ။

(ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၀)

(၁) ကိံနာမောသိ၊

နာဂ၊ သံသရာဘေး လွတ်လပ်ရေးကို မျှော်တွေးကြံဆ
မောင်နာဂ။ တံ၊ သင်သည်။ ကိန္နာမော၊ သံဃာ့ပေ၊ ဟိယ်
သိမ်ပြင်လယ်၌ အဘယ်အမည်ရှိလေသနည်း။ ဧဝံပိ၊ လည်း။
ပုစ္ဆိယန္တိ၊ တံ။ ဧဝံပုစ္ဆေန္တေ၊ သော်။ အဟံဘန္တေ နာဂေါ နာမာတိ၊
အဟံဘန္တေ နာဂေါ နာမ-ဟူ၍။ ဝါ၊ ဘုရားတပည့်တော်၏
အမည်သည် နာဂမည်ပါ၏ဘုရားဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

နဘိက္ခဝေ အနုပဇ္ဈိယကော ဥပသမ္ပုဒေတဗျော၊ ယော
ဥပသမ္ပုဒေယျ၊ အာပတ္တိဒက္ခဏဿ။

(ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၄)

(က) ကော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော။

တေ၊ သင်၏။ ဥပဇ္ဈာယော၊ အပြစ်ကြီး အပြင်ငယ် အသွယ်သွယ်ကို ကပ်၍ ရှုထုတ်သော ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည်။ ကော နာမော၊ အဘယ်သို့သော အမည်ရှိသနည်း။ ဧဝံပိ၊ လည်း။ ပုစ္ဆိဿန္တိ၊ တို့။ ဧဝံပုစ္ဆန္တေ၊ သော်။ ဥပဇ္ဈာယော မေဘန္တေ အာယသ္မာ တိဿတ္ထေရောနာမာတိ၊ ဥပဇ္ဈာယောမေဘန္တေ အာယသ္မာ တိဿတ္ထေရောနာမာယူ၍။ ဝါ၊ တပည့်တော်၏ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာသည် တိဿအမည်ရှိပါ၏ ဘုရားဟူ၍။ ငတ္တဗ္ဗံ၊ မည်။

နဘိက္ခဝေ ကေတော အာဂန္တဗ္ဗံ၊ အနုသာသကေန ဗဂ္ဂမ တရံ အာဂန္တော သံသော ဉပပေဟဗ္ဗော။

(ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)

အဆုံးသတ်ရန်။ ။နာဂ၊ သံသရာဝန် တဏှာကျွန်ကို လွတ်ရန်မျှော်ဆ မောင်နာဂ။ ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ မယာ၊ ငါ့သည်။ တယာ၊ သင်နှင့်။ ကေတော၊ အတူတကွ။ ဝါ၊ တပေါင်းတည်း။ သံသဗေဇ္ဇ၊ သံသာအလယ်သို့။ နအာဂန္တဗ္ဗံ၊ သွားအပ်။ ဣတိဝစနတော၊ ဤသို့ ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော်မူသောကြောင့်။ တံ၊ သင်သည်။ ဣဓေဝ၊ ဤအရပ်၌သာလျှင်။ တိဋ္ဌဟိ၊ အတ္တနုညတ် ပြီးဆုံးလတ်အောင် ဆိုင်းရပ် မသွေ နေရစ်ချေဦးလော့။ အဟံ၊ ငါသည်။ အာမန္တိတောယေဝ၊ အတ္တနုညတ် ပိန်တော်မြတ်ဖြင့် ဆင်ယပ်ခေါ်သော် သာလျှင်။ အာဂန္တဗ္ဗတိ၊ နဖူး အပြင် ဦးတင်ပိုဆိုး လက်စုံမိုးပြီး ရိုကျိုး၍သာ လာခဲ့ရမည်။

၅။ အပ္ပာန ဥတ္တိတ္တပန။

သုဏ္ဍာတုမေ တန္တေ သံဗော၊ နာဂေါ အာယသ္မတော
တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊ အနုသိဋ္ဌော သောယော၊ ယဒိ
သံဗဿ ပတ္တကလ္လံ နာဂေါ အာဂစ္ဆေယျ။

(ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၁)

အနက်ပေးလိုက်....

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ သံဗော၊ သည်။ မေ၊ ၏။ ဝဇနံ၊ ကို။
သုဏ္ဍာတု၊ နာတော်မူလော့။ နာဂေါ၊ နာဂအမည်ရှိသော ပဉ္စင်း
လောင်းသည်။ အာယသ္မတော တိဿဿ၊ အရှင်တိဿအား။ ဥပသမ္ပဒါ
ပေက္ခော၊ ပဉ္စင်းအဖြစ်ကို၎င်း။ သော၊ ထိုနာဂအမည်ရှိသော ပဉ္စင်း
လောင်းကို။ မယာ၊ တပည့်တော်သည်။ အနုသိဋ္ဌော၊ သွန်သင်ဆုံးမ
နည်းလမ်းပြအပ်ပါပြီ။ သံဗဿ၊ ၏။ ဂမ္ပံ၊ အပ္ပာနသမ္ပုတိကံသည်။
ပတ္တကလ္လံ၊ လျှောက်ဖတ်သောအခါရှိသည်။ ယဒိသိယာ၊ ဖြစ်ငြားအံ့။
ဝေံသတံ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်။ နာဂေါ၊ နာဂအမည်ရှိသောရဟန်း
လောင်းသည်။ အာဂစ္ဆေယျ၊ လာရာ၏။

ကေံသံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကာရာပေတွာ ဘိက္ခုနံ ပါဒေ ဝန္ဓာ-
ပေတွာ ဥက္ကဋ္ဌိကံ နိသိဒါပေတွာ အဉ္စလီ ပဂ္ဂဏှာပေတွာ
ဥပသမ္ပဒံ ယာစာပေတဗ္ဗော။

(ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၀)

၆။ ဥပသမ္ပဒ ယာစန၊

သံဗံ ဘန္တေ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ၊ ဥလ္လမ္ပတု မံ ဘန္တေ
သံဗော အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။

ဒုတိယမ္ပိ...

တတိယမ္ပိ....

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရားတို့။ အဟံ၊ အကျွန်ုပ်သည်။ သံသံ၊ သံသံတော်
ကို။ ဥပသမ္ပဒံ၊ မြင့်မြတ်သောပဉ္စင်းအဖြစ်ကို။ ယာစဒမိ၊ တောင်းပန်ပါ
၏။ ဘန္တေ၊ တို့။ သံသော၊ သည်။ မံ၊ ကို။ အနုကမ္ပံ၊ အစဉ်သနားသည်ကို။
ဥပါဒါယ၊ အကြောင်းပြု၍။ ဥလ္လမ္ပတု၊ ယုတ်နိမ့်သော ရှင်သာမဏေ
အဖြစ်မှ ထုတ်နှုတ်၍ မြင့်မြတ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်၌ တည်ပါစေလော့။

ဒုတိယမ္ပိ၊ လည်း...ပ...ဥလ္လမ္ပတု၊ မည်းညစ်သော အကုသိုလ်အဖို့မှ
ထုတ်နှုတ်၍ ဖြူစင်သော ကုသိုလ်အဖို့၌ တည်ပါစေလော့။

တတိယမ္ပိ၊ လည်း။ ...ပ... ဥလ္လမ္ပတု၊ သံသရာတည်းဟူသော ရေ
အလျဉ်မှ ထုတ်နှုတ်၍ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ကြည်း ကုန်း ထက်၌
တည်ပါစေလော့။

၇။ ပုစ္ဆာ ဥတိတ္ထပန၊

သုဏ္ဍတုမေ ဘန္တေ သံသော၊ အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော
တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊ ယဒိ သံသယ ဝတ္ထကလ္လံ၊ အဟံ
နာဂံ အန္တရာယိကေ ဓမ္မေ ပုစ္ဆယျံ။

(ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၂)

(အနက်၊ သိသး ပြီ)

၈။ ပုစ္ဆာ-

နာဂ၊ သံသရာစက် ဝဲဆရက်မှ ခွဲထွက်လိုကြောင်း ရဟန်းလောင်း။
သုဏ္ဍသိ၊ အာရုံတပါး စိတ်မသွားပဲ နားစေ့စေ့ထောင်။ အယံ
ကာလော၊ ဤအခါကာလ သမယသည်ကား။ တေ၊ သင်ရဟန်း
လောင်း၏။ သစ္စကာလော၊ ထိန်ချေန် အပျက်ကိုသာ ဆိုရမည့် အခါ
ပေတည်း။ ဘူတကာလော၊ ပန်ဆောင်မလုပ် အဟုတ်ကိုသာ ဆိုရမည့်
အခါပေတည်း။

ယံ၊ အကြင်ရဟန်းပြုခြင်း၏ အန္တရာယ် ရဟန်းပြုပေးသော သံဃာ
တော် အရှင်မြတ်တို့၏ အာပတ်သင့်ခြင်းတည်း ဟူသော အန္တရာယ်
သည်။ ဇာတံ၊ ထင်ရှားမသွေ ရှိခဲ့ချေငြားအံ့။ တံ၊ ထိုရှိသမျှ သဘာ
ဝကို။ သံဃမဇ္ဈေ၊ ရဟန်းခံမှု စည်းဝေးပြုသည့် အမှတ်တံဝယ် သံဃာ
အလယ်၌။ ပုစ္ဆန္တေ၊ အညစ်အကြေး ကင်းစင်ရေးကို စစ်ဆေးမေးမြန်း
ကြကုန်သည်ရှိသော်-

သန္တံ၊ ကိုယ်တွင်ထင်ရှား ရှိသည်များကို၊ အတ္ထိတိ၊ အတ္ထိ-ဘန္တေ-
ဟူ၍ ဝါ ရှိပါသည်ဘုရား ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ လျှောက်ထား ပြောဆို
ရမည်။ အသန္တံ၊ ကိုယ်တွင်ထင်ရှား မရှိသည်များကို။ နတ္ထိတိ၊ နတ္ထိ
ဘန္တေဟူ၍၊ ဝါ-မရှိပါဘုရား ဟူ၍။ ဝတ္တဗ္ဗံ၊ လျှောက်ထား ပြောဆို
ရမည်။

မာခေါဝိတ္တာသိ၊ ကြောက်သလိုလို မလျှောက်ဆိုပဲ ရှံတီး ရှံတွန့်
မရှိလင့်။ မာခေါမံကုအဟောသိ၊ မေးရမည်လား မျက်မာန်ပွား၍
စိတ်ထားမကြည် အိမ်သာ ဖြစ်လင့်။ ဧဝံ၊ ဤသို့။ ဝတ္ထိသန္တံ၊ ငိုဆို
စစ်ဆေး အပြစ်ဘေးကို မေးမြန်းကြကုန်လတ္တံ့။ ကိံ ပုစ္ဆိသန္တံ၊ ဘယ်သို့
ဘယ်ပုံ မေးမြန်းကြကုန်သနည်း ဟူမကား-

အမှာ။ ။ ပါဠိ မြန်မာ နှစ်မျိုးတို့တွင် နှစ်သက်သလို မေးမြန်း
နိုင်သည်။

မေး။ ။ ကုဋ္ဌံ၊ နှုနာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိလေသလော- (နတ္ထိဘန္တေ)
နှုနာရှိသလား- (မရှိပါဘုရား)

မေး။ ။ ဂဏ္ဍော၊ ထွတ်မြင်းအနာသည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော-
(နတ္ထိဘန္တေ)
ထွတ်မြင်းအနာ ရှိသလား- (မရှိပါဘုရား)

မေး။ ။ ကိလသော၊ မကွဲမအက် ပြောက်ကြားသော
အနုကွက်သည်။ အတ္ထိ၊ ရှိသလော- (နတ္ထိဘန္တေ)

မက္ခမအက် ပြောက်ကြားသော အနုကွက်ရှိသလား-
(မရှိပါဘုရား)

မေး။ ။ သောသေဝါ ယေရုဇံ ချောင်းဆိုးအနာမျိုးသည်၊
အတ္တိ၊ ရှိလေသလော- (အတ္တိတန္တေ)
ဓယရုပ် ချောင်းဆိုး အနာမျိုးရှိသလား- (မရှိပါဘုရား)

မေး။ ။ အပမာဇော၊ ဝက်မွှား ကြက်ရူး နာသည်။ အတ္တိ၊
ရှိလေသလော- (အတ္တိတန္တေ)
ဝက်ရူးနာ ကြက်ရူးနာ ရှိသလား- (မရှိပါဘုရား)

မေး။ ။ မနုဿော လူသားစင်စစ် ကေနိဖြစ်သည်။
အသိ၊ ဖြစ်ပါ၏လော- (အာမတန္တေ)
လူသားစင်စစ် ဟုတ်ပါရဲ့လား- (ဟုတ်ပါသည်ဘုရား)

မေး။ ။ ပုဂ္ဂိဒသ၊ ယောကျ်ားစင်စစ် ကေနိဖြစ်သည်။
အသိ၊ ဖြစ်ပါ၏လော- (အာမတန္တေ)
ကောကျ်ားစင်စစ် ဟုတ်ပါရဲ့လား- (ဟုတ်ပါသည်ဘုရား)

မေး။ ။ အဇိဿော၊ ကျွန်လေးမျိုးတွင် မပါဝင်ပဲ တော်လှန်စင်စစ်
ကေနိဖြစ်သည်။ အသိ၊ ဖြစ်ပါ၏လော- (အာမတန္တေ)
ကျွန်လေးမျိုးမှ လွတ်ပါရဲ့လား- (လွတ်ပါသည်ဘုရား)

မေး။ ။ အဏနော သူ့ကြွေးမတင် လွတ်ကင်းစင်သည်။
အသိ၊ ဖြစ်ပါ၏လော- (အာမတန္တေ)
ကြွေးကင်းပါရဲ့လား- (ကင်းပါသည်ဘုရား)

မေး။ ။ ရာဇဘဋ္ဌော၊ မင်းခယောကျ်ား လစားသည်။
နအသိ၊ မဖြစ်ပဲ ရှိပါ၏လော- (အာမတန္တေ)
မင်းခယောကျ်ား လစားမှ လွတ်ကင်းပါရဲ့လား-
(လွတ်ကင်းပါသည်ဘုရား)

မေး။ ။ ပရိပုဏ္ဏဝီသတိဝသော၊ အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်ပြီးကြွယ်သည်၊
အသိ၊ ဖြစ်ပါ၏လော- (အာမဘန္တေ)
အသက်နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီးပါပြီလား- (ပြည့်ပြီးပ ပြီဘုရား)

မေး။ ။ တေ၊ ဘင်အား၊ ပတ္တစီဝရံ၊ သပိတ်သင်္ကန်းသည်။
ပုရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည့်စုံပါပြီလား- (အာမဘန္တေ)
သပိတ်သင်္ကန်း ပြည့်စုံပါပြီလော- (ပြည့်စုံပါပြီဘုရား)

မေး။ ။ တံ၊ သင်သည်၊ ကိံနာမော၊ အဘယ်အမည်
ရှိသနည်း၊ (အဟံဘန္တေ နာဂေါနာမ)
သင့်နာမည် ဘယ်လိုခေါ်သလဲ-
(နာဂလို့ ခေါ်ပါသည်ဘုရား)

မေး။ ။ တေ၊ သင်၏။ ဥပဇ္ဈာယော၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည်။ ကောနာ
မော၊ အဘယ်အမည်ရှိလေသနည်း-
(ဥပဇ္ဈာယောပေ ဘန္တေအာယသ္မာတိဿတ္ထေရောနာမ)
သင့်ရဲ့ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ နာမည် ဘယ်လို ခေါ်ပါသလဲ-
(တိဿလို့ ခေါ်ပါသည်ဘုရား)

အဆုံးသတ်ရန်-

ကိံနာမောသိ-ဟူသော ပါဠိဖြင့် ရဟန်းလောင်း၏ အမည်သည်
အဘယ်အမည် ရှိသနည်းဟု ငါတို့က မေးမြန်း စိစစ်ကြသည်ရှိသော်-
အဟံဘန္တေ နာဂေါနာမ-ဟူ၍ သင် လျှောက်ထားချက်အရ နာဂေါ
နာဂံ နာဂဿ-ဟူ၍ ကမ္မဝါစာ၌ ရွတ်ဖတ်အပ်သည်ရှိသော် သင်၏
အမည်ကို ရွတ်ဖတ်သည်ဟုမှတ်။

ကောနာမောတေ ဥပဇ္ဈာယော-ဟူသော ပါဠိဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏
အမည်သည် အဘယ်အမည် ရှိသနည်းဟု ငါတို့က မေးမြန်း စိစစ်
ကြကုန်သည်ရှိသော် ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ အာယသ္မာ တိဿတ္ထေ-

ရောနာမ-ဟူ၍ သင် လျှောက်ထားချက်အရ-အာယသ္မတော-တိဿဿ-
အာယသ္မတာ တိဿေန-ဟု ကမ္မဝါစာ၌ ရှုတ်ဖတ်အပ်သည်ရှိသော်
သင်၏ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ၏ အမည်ကို ရှုတ်ဖတ်သည်ဟူ၍မှတ်။

၂၂။ ဒွေ ဥပသမ္ပဒ ဝိဓိ၊

ဒွေဥပသမ္ပဒ အစီအရင်ဖြစ်ပေါ်လားပုံ-

အခါတပါး အရှင်မဟာကဿပမထေရ်အား နှင်ဦးသော ရဟန်း
လောင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာရာတွင် ငါ အရင်ရဟန်းပြုအံ့၊ ငါ အရင်
ရဟန်းပြုအံ့ဟု ငါ ဦးနှင့်တဦး ငြင်းခုံနေကြသဖြင့် အရှင်မဟာကဿပ
မထေရ်က မြတ်စွာဘုရားအား လျှောက်ထားမှုကို အကြောင်းပြု၍-

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒွေ ကောနုဿဝနေ ကာတုံ

ဟု (ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၉) တပြိုင်နက် ရဟန်းလောင်းနှစ်ပါးတို့၍ ရဟန်း
ပြုပေးခြင်းကို ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့လေသည်။

ထိုမှ နောက်အခါကာလ၌ များစွာသော မထေရ်တို့အား များစွာ
သော ရဟန်းလောင်းတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာကြပြန်ကုန်သော် ထို့အတူ
ပင် ငါတို့သည် အရင်ရဟန်းပြုကြကုန်အံ့။ ငါတို့သည် အရင် ရဟန်း
ပြုကြကုန်အံ့-ဟု ငြင်းခုံကြပြန်သဖြင့် ငါရှင်တို့ ဆိုင်းငံ့ကြပါဦး၊
အလုံးစုံသော ရဟန်းလောင်းတို့အား တပြိုင်နက် ရဟန်းပြုပေးကြပါ
မည်ဟု ပြောဆို၍ ရှင်တော်ဘုရားအား ထိုအကြောင်းကိုလျှောက်ထား
မှုကို အကြောင်းပြု၍-

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒွေ တယော ထောနုဿဝနေ ကာတုံ

ဟု (ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၉) ရဟန်းလောင်း ၂-ဦး ၃-ဦးတို့ကို တပြိုင်နက်ရဟန်း
ပြုပေးကြရမည်ဟု ကန့်သတ်ချက်ဖြင့် တဖန်ခွင့်ပြုတော် မူခဲ့လေသည်။

ထိုသို့ ၂-ပါး ၃-ပါး ရဟန်းပြုပေးရာ၌-

- ၁။ ကျေပဇ္ဈာယ ကောစရိယနည်း
- ၂။ ကျေပဇ္ဈာယ နာနာစရိယနည်း
- ၃။ နာနုပဇ္ဈာယ ကောစရိယနည်း
- ၄။ နာနုပဇ္ဈာယ နာနာစရိယနည်း-

ဟူ၍ လေးပါးလာရှိ၏။

ကျေပဇ္ဈာယပညာပုဒ်နာမ	ပဇ္ဈာယ်ဆရာ	ရဟန်းလောင်း	ကမ္မဝါဆရာ
၁ ကျေပဇ္ဈာယ ကောစရိယ	၁-ပါး	၂-ပါး ၃-ပါး	၁-ပါး
၂ ကျေပဇ္ဈာယ နာနာစရိယ	၁-ပါး	၂-ပါး ၃-ပါး	၂-ပါး ၃-ပါး
၃ နာနုပဇ္ဈာယ ကောစရိယ	၂-ပါး ၃-ပါး	၂-ပါး ၃-ပါး	၁-ပါး
၄ နာနုပဇ္ဈာယ နာနာစရိယ	၂-ပါး ၃-ပါး	၂-ပါး ၃-ပါး	၂-ပါး ၃-ပါး

ထိုလေးပါးတို့တွင်-

န တွေဝ နာနုပဇ္ဈာယန။ (ဝိ၊ ၁၊ ၁၂၉)

သစေ ပန နာနုပဇ္ဈာယာ ဟောန္တိ၊ ကော အာစရိယော
ဟောတိ၊ န တွေဝ နာနုပဇ္ဈာယနာတိ ငြိက္ခိတ္တာ နဝဋ္ဋတိ။

ဟူ၍ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၉။ ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၁၅)တို့၌ မိန့်ဆိုသောကြောင့်
(၃)နံပါတ်အရဖြစ်သော နာနုပဇ္ဈာယ ကောစရိယနည်းဖြင့် ရဟန်း
ပြုပေးခြင်းငှါ မအပ်ပေ။

ထိုရဟန်းပြုပေးနည်း သုံးပါးတို့ကို အဋ္ဌကထာနှင့်စပ်၍ ပြုပေအံ့--

- (က) တသ္မာ ဧကေန အာစရိယေန ဒွေဝါ တယောဝါ အနုဿာ ဝေတဗ္ဗာ။
- (ခ) ဒွိဟိဝါ တိဟိဝါ အာစရိယေဟိ ဝိသုဝိသု ဧကေန ဧကဿာ တိ ဧဝံ ဧကပ္ပဟာရေနော ဒွေ ဟိဿောဝါ ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။
- (ဂ) သစေ ပန နာနာစရိယာ နာနုပဇ္ဈာယာ ဟောန္တိ၊ တိဿ-
တ္ထေရော သုမနတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ သုမနတ္ထေရော
တိဿတ္ထေရဿ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ အနုဿာဝေတိ၊ အညမညဉ္စ
ဂဏပူဇနာ ဟောန္တိ ဝဇ္ဇတိ။

၁။ ကေုပဇ္ဈာယ ကောစရိယနည်း

(က) ဧကေန အာစရိယေန၊ တဦးသောကမ္မဝါစာ ဆရာသည်။ ဒွေဝါ၊ နှစ်ယောက်သောရဟန်းလောင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ တယောဝါ၊ သုံးယောက်သောရဟန်းလောင်းတို့ကို လည်းကောင်း။ အနုဿာဝေတဗ္ဗာ၊ တပြိုင်နက် ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်အပ်ကုန်၏။

နှစ်ပါးသုံးပါးသော ရဟန်းလောင်းတို့ကို တပြိုင်နက်တည်း ရဟန်းပြုပေးရာ၌ ကမ္မဝါစာဆရာ တပါးတည်းက ဝပြိုင်တည်း ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်၍ ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။

ထိုသို့ပြုပေးရာ၌ ကမ္မဝါစာဆရာတပါးတည်းကသာ ရွတ်ဖတ်အပ်သောကြောင့် ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်သောအခါ ရဟန်းလောင်းအမည်တို့ကို ဒွန်တဲရွဲ ရွတ်ဖတ်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုသို့ ဒွန်တဲရွဲရွတ်ဖတ်ရာ၌လည်း-

တဉ္စေခေါ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေနာတိ ဒွေဝါ တယောဝါ ဇနေ ပုရိမနယေနော ဧကတော အနုဿာဝနေ ကတံ၊

အနုဇာနာမိ။ တဉ္စခေါ အနုဿာဝနကိရိယံ ဧကေန ဥပဇ္ဈာ
ယေန အနုဇာနာမိတိအတ္ထော။
ဟူသော (ဝိဇ္ဇာ ၃၊ ၃၁၅) နှင့်အညီ-

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို တပါးတည်းသာထားရ၏။ ကမ္မဝါဆရာသည်
လည်း တပါးတည်းဖတ်ရ၏။

သို့သော်လည်း-

ယခုအခါ၌ ရဟန်းလောင်းတပါးတည်းကို ရဟန်းပြုရာ၌ပင်သုံးပါး
သော ကမ္မဝါစာဆရာတို့ ဖတ်ကြကုန်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ဒွန်ကမ္မဝါစာ
ဖတ်ရာ၌လည်း ၂-ပါး ၃-ပါးစုပေါင်း၍ တပြိုင်တည်းဖတ်ရာ၌အပ်၏ဟု
မှတ်အပ်၏။

ပဓာနအားဖြင့်ကား ကမ္မဝါစာဆရာ တပါးတည်းဟူ၍သာ မှတ်ယူ
အပ်၏။ ကြွင်းသော ကမ္မဝါစာဖတ် ရဟန်းတို့ကိုကား ကံပျက်စီးခြင်း၌
လင်းပါးခြင်းကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းငှာ- ဝါ- ကံမပျက်စီးအောင် စောင့်
ရှောက် ကူညီကြသော ကမ္မဝါစာဆရာတို့ဟူ၍သာ မှတ်ရမည်။

ထို့ကြောင့်....

ပေါရာဏက ဝိနယဓရထေရာ ကမ္မဝိပွတ္တိသင်္ကာပရိဟာရတ္ထံ
ဒွိဟိ တိဟိ ဧကဘော ကမ္မဝါစံ သာဝယန္တိ။
ဟူ၍ (ဝိ၊ဝိနိစ္ဆယ၊ဋီ၊ဒု၊ ၃၅၀)၌ မိန့်အပ်ပြီ။

၂။ ကေုပဇ္ဈာယ နာနာစရိယနည်း-

(၁) ဒွိဟိဝါအာရိယေဟိ၊ နှစ်ယောက်ကုန်သော ဆရာတို့သည်
လည်းကောင်း၊ တိဟိဝါ အာစရိယေဟိ၊ သုံးယောက်ကုန်သော ဆရာတို့
သည်လည်းကောင်း။ ဝိသုဝိသု၊ အသီးအသီး။ ဧကေန အာစရိယေန၊

တံယောက်ဆောဆရာသည်။ ကေဇနာယ၊ပဉ္စင်းလောင်းတယောက်အား။
ဣတိဝေ၊ ဤသို့။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော ကမ္မဝါစာပါ။ ကမ္မဝါစာ
တို့ကို လည်းကောင်း။ တိဿော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ကမ္မဝါစာစါ၊
ကမ္မဝါစာတို့ကိုလည်းကောင်း။ ကာတဗ္ဗ၊ ပြုအပ်ကုန်၏။

ဥပဇ္ဈာယ်တပါး ရဟန်းလောင်းနှစ်ပါး ကမ္မဝါစာ ဆရာနှစ်ပါးရှိ
သည်တို့တွင် (က)-ကမ္မဝါစာဆရာက (က) ရဟန်းလောင်းအတွက်။
(ခ) ကမ္မဝါစာဆရာက (ခ) ရဟန်းလောင်းအတွက် အသီးသီးတပြိုင်
နက် ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်၍ ရဟန်းပြုပေးလျှင်အပ်၏ဟု ဖွင့်ပြတော်
မူသည်။

၄။ နာနုပဇ္ဈာယ နာနာစရိယနည်း-

(ဂ) ပုန၊ အဖို့တပါးကို ဆိုဦးအံ့။ နာနာစရိယာ၊ အသီးသီးသော
ကမ္မဝါစာဆရာတို့သည်။ နာနုပဇ္ဈာယာ၊ အသီးသီးသော ဥပဇ္ဈာယ်တို့
သည်။ သစေဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်ငြားအံ့။ တိဿတ္ထေရောစ၊ ကမ္မဝါစာ
ဆရာဖြစ်သော တိဿထေရ်သည်လည်း။ သုမနတ္ထေရဿ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်
သော သုမနထေရ်၏။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ၊ အတူနေတပည့်ကို။ သစေ
အနုဿာဝေတိ၊ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်သည် ဖြစ်ငြားအံ့။ သုမနတ္ထေရောစ၊
ကမ္မဝါစာဆရာဖြစ်သော သုမနထေရ်သည်လည်း။ တိဿတ္ထေရဿ၊
ဥပဇ္ဈာယ်ဖြစ်သော တိဿထေရ်၏။ သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ၊ အတူနေ
တပည့်ကို။ သစေအနုဿာဝေတိ၊ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်သည်ဖြစ်ငြားအံ့။
အညမညံ၊ အချင်းချင်း၊ ဝါ-တပါးသည် တပါးအား။ ဂဏပူရကာစ၊
ဂိုဏ်းကိုပြည့်စေတတ်ကုန်သည်လည်း။ သစေဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်ငြားအံ့။
ဝဋ္ဋတိ၊ အပ်၏။

ဥပဇ္ဈာယ်က နှစ်ပါး ရဟန်းလောင်းက နှစ်ပါးရှိသည်တို့တွင်
ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာနှစ်ပါးကိုယ်တိုင် ကမ္မဝါစာဆရာပြုလုပ်၍ ရဟန်းပြုပေး
ကြရာ၌...

၃။ (က) တိဿထေရ်က ကမ္မဝါစာဆရာ၊ သုမနထေရ်က
ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ သုမနထေရ်၏ တပည့်ရဟန်းလောင်းကို-

(ခ) သုမနမထေရ်က ကမ္မဝါစာဆရာ၊ တိဿမထေရ်က ဥပဇ္ဈာယ် ပြုလုပ်၍ တိဿမထေရ်၏ တပည့်ရဟန်းလောင်းကဲ့-

ဤသို့ အမှတ်သင်္ကေတ မနသီကာရပြုလျက် တိဿမထေရ်နှင့် သုမန ထေရ်တို့ တပြိုင်တည်း ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ကြကုန်အံ့။ အချင်းချင်း ဂိုဏ်းကုံးပြည့်စေ၍ ရဟန်းလောင်းနှစ်ပါးလုံး ရဟန်းဖြစ်၏။ အပ်၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုသို့မဟုတ်....

ဥပဇ္ဈာယ်နှစ်ပါး ရဟန်းလောင်း နှစ်ပါး ကမ္မဝါစာနှစ်ပါး ရှိသည်တို့တွင် (က) ဥပဇ္ဈာယ်၊ (က) ရဟန်းလောင်း၊ (က) ကမ္မဝါ စာဆရာ ဤသို့တစုံ။ (ခ) ဥပဇ္ဈာယ်၊ (ခ) ရဟန်းလောင်း၊ (ခ) ကမ္မဝါစာ ဆရာ ဤသို့တစုံပြု၍ အသီးသီးခွဲကြကုန်လျက် တပြိုင်နက် ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ကြကုန်၍ ရဟန်းပြုပေးလျှင်လည်း အပ်ပါ၏ဟု ဆိုလိုသည်။

ပုံစံ။

ပထမနည်း-

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ	ရဟန်းလောင်း	ကမ္မဝါစာဆရာ
သုမနမထေရ်	နာဂ	တိဿမထေရ်
တိဿမထေရ်	ဒတ္တ	သုမနထေရ်

ဒုတိယနည်း....

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ	ရဟန်းလောင်း	ကမ္မဝါစာ-ဆရာ
သုမနမထေရ်	နာဂ	ပဒုမမထေရ်
တိဿမထေရ်	ဒတ္တ	ရေဝတမထေရ်

အမှာ။ ဤဒုတိယနည်း၌ ကမ္မဝါစာဆရာတို့မှာ ဝ. ပြိုင်နက်ဖတ်ရမည့် ဥပဇ္ဈာယ်သုံးပါး၊ ရဟန်းလောင်းသုံးပါး၊ ကမ္မဝါစာဆရာသုံးပါး။ ရှိသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ရဟန်းပြုပေးလျှင် အပ်၏ဟု မှတ်ယူကြပါအရှင်ကောင်းတို့။

၂၃။ ဒန္တ ဥပအမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ

သမုစ္စယော သမာဟာရော၊ တထာအန္တာစ ယောစ။
 ဣဘရိဘရယောဂေါ၊ ဒန္တောနာမ စတုပ္ပိဓော။
 (ဇာလိနိ၊ ၄၁၈-၈၂၀)

သောပန အတ္ထပသေန ကေဝလသမုစ္စယော အန္တာစယော
 ဣဘရိဘရ ယောဂေါ သမာဟာရောစာတိ စတုပ္ပိဓော။
 (နိတိ၊ သုတ္ထ၊ ၂၁၂)

ဒုန့်လေးမျိုး။ ။ ၁။ သမုစ္စယဒုန့်
 ၂။ အန္တာစယဒုန့်။

၃။ သမာဟာရဒွန်၊

၄။ ဣတရိတရယောဂဒွန်၊

ထိုတွင်—

၁။ ကြိယာတခုတည်း၌ ကာရကအများကိုဆည်းသောဒွန်သည် သမုစ္စယဒွန်မည်၏။

ပုံစံ။ ။ သတ္တာစ သာရိပုတ္တေစ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

ဆောင်။ ။ ကြိယာတခု၊ ဗဟုကာရက၊ ဆည်းလေကြ၊ သမုစ္စယဒွန်။

၂။ ကြိယာကာရက အသီးသီးဆည်းသောဒွန်သည် အနွာယ ဒွန်မည်၏။

ပုံစံ။ ။ ဒါနဉ္စ ဒေတိ၊ သီလဉ္စ ရက္ခတိ။

ဆောင်။ ။ ကာရကကြိယာ၊ သီးသီးဗျာ၊ ဆည်းပါ နွာယဒွန်။

၃။ နပုံကေတ် မငဲ့သည်ဖြစ်၍ ဗဟုဝုတ်ဘတ် အဆုံးရှိသော ဒွန်သည် ဣတရိတရ ယောဂဒွန်မည်၏။

ပုံစံ။ ။ သမဏောစ ပြာဟ္မဏောစ သမဏဗြဟ္မဏံ။

ဆောင်။ ။ နပုံကေတ်၊ မငဲ့လတ်၊ မှတ်လေဣတရိတရဒွန်။

၄။ နပုံကေတ်ငဲ့သည်ဖြစ်၍ ကေဝုတ်ဘတ်အဆုံးရှိသောဒွန်သည် သမာဟာရဒွန်မည်၏။

ပုံစံ။ ။ စက္ခုစ သောတဉ္စ စက္ခုဆုသောတံ။

ဆောင်။ ။ နပုံကေတ်၊ ငဲ့လတ်က၊ သမာဟာရဒွန်။

ဝါကျဒွန်

(က) သမုစ္စယဒွန် အနာစယဒွန် နှစ်ပါးတို့သည် ကြိယာကို ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် နာပုဒ်တို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့အပ်စပ်အပ်သော အနက်မရှိရကား သမာသ်မဖြစ်ပေ။
ဝါကျဒွန်သာတည်း။

သမာသ်ဒွန်

(ခ) သမာဟာရဒွန်၊ ဣဘရိဘရယောဂဒွန် နှစ်ပါးတို့သည် ကား နာမပုဒ်တို့၏ အချင်းချင်းငဲ့အပ်သော အနက် ရှိရကား သမာသ်ဒွန်မည်၏။

တတ္ထ ကောဝလသမုစ္စယေ အနာစယေစ သမာသော နိဘဝတံ၊ ကြိယာပေက္ခတာယ နာမာနံ အညမညံ အယုတ္တတ္ထ တာဝတော။

(နိတိ၊ သုတ္တ၊ ၂၁၂)

ထိုနှစ်ပါးသော သမာသ်ဒွန်တို့တွင်လည်း

သုကာတု မေ အန္တေ သံဃော၊ ဣမေ ပဏ္ဍိကလေပဟိတကာ ဘိက္ခု၊ အတ္တနာ ဘဏ္ဍနကာရကာ ကလဟကာရကာ ဝိဝါဒ ကာရကာ ဘဿကာရကာ သံဃေ အဓိကရဏကာရဏေ၊ ယပိ စန္ဒေ ဘိက္ခု၊ ဘဏ္ဍနကာရကာ...ပ.. သံဃေ အဓိကရဏကာရကာ၊ တေ ဥပသင်္ကမိတ္တာ ဝဒန္တိ မာဂေါ တုမေ အနာယသ္မုန္တော သော အဇေသိ၊ ဗလဝါဗလဝံ ပဋိမန္တေထ၊ တုမေ တေန ပဏ္ဍိတတရာစ ဗျတ္တတရာစ ဗဟုဿုတတရာစ အလမတ္တတရာစ၊ မာစဿ ဘာယိတ္ထံ၊ မယမိ တုမှာကံ ပက္ခာ အဝိဿာမာတိ၊ တေန အနုပုန္နာနိစေဝ ဘဏ္ဍနာနိ ဥပဇန္တိ၊ ဥပန္နာနိစ ဘဏ္ဍနဒွန် ဘိယျောဘာဝါယ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တန္တိ။ ယဒိ သံဃဿ

ပတ္တကလ္လံ၊ သံသော ပဏ္ဍကလောဟိတကာနံ ဘိက္ခုနံ တဇ္ဇနိယံ
ကမ္မံ ကရေယျ၊ သော ဥတ္တိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ၄၊ ၃) ကမ္မဝါစာ၌ ပဏ္ဍက ကမ္မာရဟ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်
လောဟိတကာ ကမ္မာရဟ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပဏ္ဍကလောဟိတကာ-ဟု သမာသ်
တုံစပ်၍ သမာသဒ္ဓိန် ကမ္မဝါစာအဖြစ်ဖြင့် ဘုရားရှင်ဟောကြားတော်
မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဤဥပသမ္ပန္နဒန္တကမ္မဝါစာ၌ နာဂမည်သော
ရဟန်းလောင်း၊ ဒတ္တမည်သော ရဟန်းလောင်းတို့ကို နာဂ ဒတ္တာ-ဟု
သမာသ်တုံစပ်၍ ဗဟုဝစနဝိဘတ်ဖြင့် ယူသင့်ရကား နပုံကော် မင့်သော
ဣတရိတရယောဂ (သမာသ်) ဒ္ဓိန်ကိုသာ အလျှော်ဖြစ်၍ ယူအပ်ပေသည်။
နပုံကော်မင့်သော သမာဟာဒဒ္ဓိန်ကို မယူအပ်။

သို့ဖြစ်၍-

ဥပသမ္ပန္န ကမ္မဝါစာ အရာ၌-

- ၁။ ဣတရိတရယောဂ (သမာသ်) ဒ္ဓိန်၊
 - ၂။ သမုစ္စယ (ဝါကျ) ဒ္ဓိန်၊
 - ၃။ အန္တစယ (ဝါကျ) ဒ္ဓိန်၊
- သုံးပါးတို့ကို ရအပ်ပေသည်။

ထိုသုံးပါးတို့၌ (သင်္ချာ)

သမုစ္စယေ ကတေ ဒ္ဓန္တံ၊ ဗဟုနမ္ပိ ပတိယတေ။
စယင်္ဂါနုဂတာ သင်္ချာ၊ ဝါကျေဒ္ဓန္တာ နုသာရိနာ။
သတ္တာစ သာရိတ္တာစ၊ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ကေဝလံ။
ဇေယျေစ ဒဟာရေစ၊ ပိဏ္ဍာယ စရန္တိတိစ။

ဟု (ဇာလိနီ၊ ၇၉-၈၀) ဂါထာလာသည်နှင့်အညီ သင်္ချာသည် စယာ
သိဘသင်္ချာ အင်္ဂါသိဘသင်္ချာအားဖြင့် နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

(က) အပေါင်းကိုးသည်ဖြစ်၍ ကေတုဝိဘတ်အဆုံးရှိသော သင်္ချာသည် စယာသိတ သင်္ချာမည်၏။

ပုံစံ။ ။ သတ္တာစ သာရိပုတ္တောစ ဓမ္မံ ဒေသေတိ။

(ခ) အစိတ်ကိုးသည်ဖြစ်၍ ဗဟုတုစ ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော သင်္ချာသည် အင်္ဂါသိက သင်္ချာမည်၏။

ပုံစံ။ ။ ထေရောစ ဗဟုရောစ ဝိဇ္ဇာယ ဓမ္မန္တိ။

ထိုနှစ်ပါးတို့တွင်-

သမာသဒ္ဓန်မှာ၊ ကမ္မဝါ၊ သင်္ချာဗဟုတု

ဟူသည်နှင့်အညီ ဣတရိတရယောဂ သမာသဒ္ဓန်ကိုရအပ်၏။

ထို့ကြောင့်-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံသော၊ ဣမေ အသယိပုနဗ္ဗသုကာ
ဘိက္ခု။ ကုလဒ္ဓသကာ ပါပသမာစရော၊ ဣမသံ ပါပကာ
သမာစာရာ ဒိဿန္တိ စေဝ သုယုန္တိ။ ကုလဒ္ဓနိစ ဣမေဟိ
ဒုဋ္ဌာနိ ဒိဿန္တိစေဝ သုယုန္တိ။ ယဒိ သံဇယ ပတ္တကလ္လံ။
သံသော အသယိပုနဗ္ဗသုကာနံ ဘိက္ခု။ နံ ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မာ ပဗ္ဗာဇနိယ
ကမ္မံ ကရေယျ န အသယိ ပုနဗ္ဗသုကေဟိ ဘိက္ခု။ ဟိ ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မိ
ဝတ္ထဗ္ဗန္တိ။ ဧသော ဥတ္တိ။

ဟု (ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၉။ ဝိ၊ ၃၊ ၂၀) တို့၌ ဟေ ကြားတော်မူသော ပဗ္ဗာဇနိယ ဣတရိတရယောဂ ဒန္တကမ္မဝါစာနှင့်အညီ-

ဤ ဥတ္တိ စတုတ္ထ ဥပသမ္ပဒဒန္တ ကမ္မဝါစာကိုလည်း....

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံသော (ဣမေ နာဂဒတ္တာ)
အာယသုတော တိဿယ (ဥပသမ္ပဒါလောကော)။ ဗရိသုဒ္ဓါ

အန္တရာယိဂေဟိ ဓမ္မေဟိ။ ပရိပုဏ္ဏိဇေသံ ပတ္တစီဝရံ။ (နာဂဒတ္တာ) သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ (ယာစန္ဒိ) အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ ယဒိသံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံဃော (နာဂဒတ္တေ) ဥပသမ္ပဒေယျ အာယသ္မတာတိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ သော ဥတ္တိ။

၁။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။

၂။ (က) ဣမေ (နာဂဒတ္တန္တ) အာယသ္မတာ တိဿဿ (ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော)။

(ခ) (ပရိသုဒ္ဓါ) အန္တရာယိဂေဟိ ဓမ္မေဟိ။

(ဂ) ပရိပုဏ္ဏိဇေသံ ပတ္တစီဝရံ။

(ဃ) (နာဂဒတ္တာ) သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ (ယာစန္ဒိ) အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၃။ သံဃော (နာဂဒတ္တေ) ဥပသမ္ပဒာဒေတိ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၄။ ယဿဗသ္မတာ ခမတိ (နာဂဒတ္တာနံ) ဥပသမ္ပဒါ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ သောတုဏှဿ။ ယဿ နက္ခမတိ။ သော ဘာသေယျ။

ဒုတိယမ္ပိ တေမတ္ထံ ဝဒါမိ။ သုဏာတု မေ။ ပ။

တတိယမ္ပိ တေမတ္ထံ ဝဒါမိ။ သုဏာတုမေ။ ပ။

နိဂုံး။ (က) (ဥပသမ္ပဒာ) သံဃေန (နာဂဒတ္တာ) အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

(ခ) ခမတိ သံဃဿ။ တသ္မာ တုဏှိ ဝေမေတံ ဓာရယာမိ။

ဤသမာသဒ္ဓန္တံ ကမ္မဝါစာ၌--

- ၁။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။
- ၂။ (က) ဣမေ အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာ ဘိက္ခုန္တု ကုလုဒ္ဓသကာ ပါပသမာစာရာ။
 - (ခ) ဣသေံ ပါပကာ သမာစာရာ ဒိဿန္တိစေဝ သုယုန္တိစ။
 - (ဂ) ကုလုဒ္ဓနိစ ဣမေဟိ ဒုဋ္ဌာနိ ဒိဿန္တိစေဝ သုယုန္တိစ။
- ၃။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။
- ၄။ သံဃော အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာနံ ဘိက္ခုန္တုန္တံ ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မာ ပဗ္ဗာဇနီယ ကမ္မံ ကံရေယျ။ နအဿဇိ ပုနဗ္ဗသုဂေ ဟိ ဘိက္ခုဟိ ကိဋ္ဌာဂိရိသ္မိံ ဝတ္တဗ္ဗန္တိ။ သော ဥတ္တိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၉။ ဝိ၊ ၃၊ ၂၇)လာ ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မဝါစာ၌၊ အဿဇိကမ္မာရဟ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပုနဗ္ဗသုကာကမ္မာရဟ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို သမာသံတံစပ်၍ အဿဇိပုနဗ္ဗသုကာဟု သမာသဒ္ဓန္တကမ္မဝါစာ၏ အဖြစ်ဖြင့် မြက်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသကဲ့သို့...

ဤ ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ၌လည်း နာဂမည်သောရဟန်းလောင်းနှင့် ဒတ္တမည်သော ရဟန်းလောင်းတို့ကို သမာသံတံစပ်၍ နာဂဒတ္တာ-ဟု သမာသဒ္ဓန္တကမ္မဝါစာ၏အဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်ပေသည်။

အမှာ။ ။မင်းကွန်း တိပိဋက ရဋ္ဌဂုရုဆရာတော်၏ (ကမ္မဝါစာ ၃၇ ခန်း)၌ ဣန္ဒြိယကမ္မ ဝါဠိအနုလောမ ဒ္ဓန္တဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ-ဟု ညွှန်ပြတော်မူသည်။

ထိုညွှန်ပြချက်သည်-

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ဣမေ ပဏ္ဍုကလော-ဟိတကာ ဘိက္ခုန္တု အတ္တနာ ဘဏ္ဍနကာရကာ ကလဟကာရကာ

ဝိဝါဒကာရကာ ဘဿကာရကာ၊ သံဃေ အဓိကရဏကာရကာ
 ။ပ။ဘိက္ခုနံ တဇ္ဇနိယကမ္မံ ကရေယျ။ သော ဥတ္တိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ၄၊ ၃)လာ တဇ္ဇနိယကမ္မဝါစာနှင့် ညီညွတ်သော
 ကြောင့် လက္ခိတဗ္ဗနယူပဒေသ တရုပ်ပင်တည်း။

ဤသမာသဒ္ဓန္တ ကမ္မဝါစာ၌-

ကမ္မဝါစာ မူအများ၌ ၂ နံပါတ် (၈) ဝတ္ထု အကြောင်းပြဝါကျကို-

(က) ပရိပုဏ္ဏိမေသံ ပတ္တစီဝရံ ဟူ၍လည်းကောင်း၊

(ခ) ပရိပုဏ္ဏိ ဓတသံ ပတ္တစီဝရံ-ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

နှစ်မျိုးနှင့်ပါး ညွှန်ပြထားသည့် ကိုတွေ့ရှိရပေသည်။

ထို့တွင်—

(က) ပရိပုဏ္ဏိမေသံ ပတ္တစီဝရံ၊

အထက်ပါ (ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၉)လာ ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မဝါစာ၌ ဝတ္ထု
 အကြောင်းပြ ၃-ဝါကျပါရှိရာ (က) အကြောင်းပြဖြစ်သော ဝါကျ၌
 ဣမေ အဿဇိပုနုဗ္ဗသုကာ- ဟု ဣမ-သဒ္ဓါဖြင့် ဟောတော်မူပြီး၍
 နောက်နောက်သေခ ဒုတိယ တတိယ ဝတ္ထုအကြောင်းပြ ဝါကျတို့ကို
 ထပ်၍ ဟောတော်မူရာတွင် သဗ္ဗနံ (တ) သဒ္ဓါဖြင့် ဟောတော်မူပေ
 ရှေးဝါကျ၌ ဟောအပ်ပြီးသော ကမ္မာရဟ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုင့်၍ (ကန္တပိယ
 ဣမသဒ္ဓါဖြင့်ပင်လျှင် ဣမေသံ ဣမေဟံ-ဟု ဟောကြားတော်မူသကဲ့သို့-

ထို့ အတူဤဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ၌လည်း....

အယံနာဂေါ-ဟူသော (၄)မဝါကျ၌ အယံ-ဟုဆိုအပ်ပြီ သော အနက်
 ကိုပင် တတိယဝါကျ၌ အဿ-ဟု ထပ်၍ဆိုရာဝယ် ကမ္မာရဟပုဂ္ဂိုလ်၏
 ဣန္ဒြိယအင်္ဂါပြစ်ကားချည်းဖြစ်သောကြောင့် ရှေးဝါကျဝယ် ဆိုအပ်ပြီး

သော ကမ္မာရဟပုဂ္ဂိုလ်၌ ပက္ကန္တဝိသယ ဣမသဒ္ဓါဖြင့်ပင် ပြဆိုသည်ဟု မှတ်ယူသင့်၏။

ထိုသို့ မှတ်ယူသင့်သောကြောင့်-

အဿ-ဟူသောပုဒ်သည် ဣမသဒ္ဓါသစ္စ ဟူသော သုတ်ဖြင့်ပြီးသော ဣမသဒ္ဓါ၏ ကာရိယ(အ)တည်းဟု နှလုံးသွင်းတော်မူကြ၍ ထို(အဿ) ဟူသောပုဒ်၏ ဗဟုဝစန အရာ၌....

(ပရိပုဏ္ဏိမေသံ ပတ္တစီစရံ)....ဟု

- ၁။ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံ ဆရာတော်မူ၊
 - ၂။ အဘယာ ရာမ ဆရာတော်မူ၊
 - ၃။ ပဇုတ္တူ မဟာဝိသုတာရာမ ဆရာတော်မူ၊
 - ၄။ မဟာစည် ဆရာတော်မူ၊
 - ၅။ ကျောင်းကုန်း တောရ ဇေဒိနီ ဆရာတော်မူ။
- စသည်တို့၌ ညွှန်ပြတော်မူကြသည်။

(ခ) ပရိပုဏ္ဏိ တေသံ ပတ္တစီစရံ၊

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ဣတ္တန္တာမောစ ဣတ္တန္တာ
မော ဘိက္ခု။ ဣတ္တန္တာမာဘ ဘိက္ခုနော သံဃာပေဒါယ ပဇုတ္တ
မန္တယ ဘန္တပတ္တကာ ဝဂ္ဂ ဝါဒကာ တေတံ ဝတ္ထု နပဋိနိယဇ္ဇန္တိ။
ယဒိ သံဃဿ တ္တကလ္လံ။ သံဃာ ဣတ္တန္တာမဉ္ဇ ဣတ္တန္တာမဉ္ဇ
ဘိက္ခု။ သမနုဘာသေယျ တာဘာ ဝတ္ထုဿ ပဋိနိယဂ္ဂါယ။
သော ဥတ္တိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ၁၊ ၂၆၅) လာ သမနုဘာသန ကမ္မဝါစာ၌....

တေ-ဟူသော ပက္ကန္တဝိသယ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သက်၊ ရှေးဝါကျ၌ ဟော
အပ်ပြီးသော သံသံကို ကွဲပြားစေခြင်းငှာ လုံ့လပြုသောရဟန်း၏ အတု

လိုက်၍ ကျင့်သောရဟန်း။ ဝင်ဖြစ်သော စကားကိုဆိုတတ်သော ရဟန်း။
ဤဒါနပုဒ်တို့၏ အစိတ်ကိုငဲ့၍စွဲသော ဝိသယပုဒ်ဖြင့်ခြင်းကြောင့် ၎င်းပုဒ်
တို့ကို (တေ)ဟု ဗဟုဝုတ်ဘတ်ဖြင့် တချက်တည်း ဟောတော်မူသကဲ့သို့....

ထို့အတူ- ဤဥပသမ္ပဒသမာသဒ္ဓန္တ ကမ္မဝါစာ၌လည်း ရှေးဝါကျ၌
ဟောအပ်ပြီးသော ဣမေ နာဂဒတ္တာ ဟူသော ဒွန်ပုဒ်၏အစိတ်သင်္ချာကို
ငဲ့၍စွဲသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်လေသောကြောင့်လည်းကောင်း....

သုဏ္ဍာတု မေ ဘန္တေသံသော။ အယံ ဥဒါယိ ဘိက္ခု ကေ
အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိ သဉ္ဇေတနိကံ သုက္ကဝိသဋ္ဌိံ ကောဟပုဋ္ဌိစ္ဆန္ဒံ၊
သော သံသံ ကေဿာ အာပတ္တိယာ သဉ္ဇေတနိကာယ သုက္က
ဝိသဋ္ဌိယာ ကောဟပုဋ္ဌိစ္ဆန္ဒာယ ကောဟ ပရိဝါသံ ယာစိ၊
သံသော ဥဒါယိဿ ဘိက္ခုနော ကေဿာ အာပတ္တိယာ သဉ္ဇေတ
နိကာယ သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ ကောဟပုဋ္ဌိစ္ဆန္ဒာယ ကောဟပရိဝါသံ
အဒါသိ၊ သော (ရိဝုတ္ထပရိဝါသော သံသံ ကေဿာ အာပတ္တိယာ
သဉ္ဇေတနိကာယ သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ ကောဟပုဋ္ဌိစ္ဆန္ဒာယ ဆာရတ္ထံ
မာနတ္ထံ ယာစိ၊ သံသော ဥဒါယိဿ ဘိက္ခုနော ကေဿာ
အာပတ္တိယာ သဉ္ဇေတနိကာယ သုက္ကဝိသဋ္ဌိယာ ကောဟပုဋ္ဌိစ္ဆန္ဒာယ
ဆာရတ္ထံ မာနတ္ထံ အဒါသိ၊ သော စိဏ္ဏမာနတ္ထော သံသံ အပ္ပာနံ
ယာစတိ၊ ယဒိ သံသံဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံသော ဥဒါယိ ဘိက္ခု
အပ္ပေယျ။ သော ဥတ္တိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ၄၊ ၁၁၁)လာ အပ္ပာနကမ္မဝါစာ၌....

ဘုရားရှင်သည် အနီးမျက်မှောက်၌ရှိသော ကမ္မာရဟပုဂ္ဂိုလ်ကို သဗ္ဗ
နာမ်ပုဒ်ဖြင့် ဟောတော်မူသောအခါ အာသန္နတ္ထဝါစက ဣမသဒ္ဓါ၏
ကာရိယ အယံ-သဒ္ဓါဖြင့် ဟောတော်မူပြီး၍ နောက်နောက်သောဝါကျ
တို့၌ ပက္ကန္တဝိသယသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့ကို ရှေးဝါကျ၌ ဟောအပ်ပြီးသော
ကမ္မာရဟပုဂ္ဂိုလ်ကိုငဲ့၍ ဟ-သဒ္ဓါ၏ကာရိယဖြစ်သော (သော)သဒ္ဓါဖြင့်
ဟောကြားတော်မူသကဲ့သို့လည်းကောင်း....

ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ-ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ ဟူသောပုဒ်ဝယ် အဿ-၌ အ-သဒ္ဒါ-ည် သ သွာ သို့ သံသာသုတ္တံ ဟူသောသုတ်၏ အစီအရင်ဖြစ်သော ထ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ အဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူသင့်သည်။

ထိုသို့ မှတ်ယူသင့်သောကြောင့် ထိုအဿ-ဟူသောပုဒ်၏ ဗဟုဝစန-အရာ၌-

(ပရိပုဏ္ဏံ တေသံ ပတ္တစီဝရံ)....ဟု

မင်းကုန်း တိပိဋကဓရ ရဋ္ဌဂုဇ္ဈ ဆရာတော်မူ စသော ကမ္မဝါစာ မှတ်၌ ညွှန်ပြတော်မူကြသည်။

ဆင်တဲဆရာတော်၏ (ဝိ၊ ၃၊ နိသျှ၊ ပ၊ ၂၀၆) ၌လည်း....

အဿ၊ ထိုပဉ္စင်လောင်းအား၊ ပတ္တစီဝရံ၊ သ ပိတ်သင်္ကန်းသည်။ ပရိပုဏ္ဏံ၊ ပြည့်စုံပြီဟု အနက်သ မွန်၊ တော်မူသည်။

ထို့ကြောင့်-

ဤ-သမာသဒ္ဒန္တ ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ- ၂ နံပါတ် (ဂ) စဉ် အကြောင်းပြပါကျကို....

ပရိပုဏ္ဏံမသံ ပတ္တစီ ဝရံ...ဟူ၍လည်းကောင်း။

ပရိပုဏ္ဏံ တေသံ ပတ္တစီဝရံ...ဟူ၍လည်းကောင်း။

ရွက်ဖတ်အပ်သည်ဟု မှတ်တော်မူကြပါကုန် အရှင်ကောင်းတို့။

- ၂၄။ ဝါကျဒွန် အင်္ဂါသိတဒ္ဒန္တ ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ။
- ၁။ သုက္ကံ တု မေ တဇ္ဇေ ဝိသော။
- ၂။ (က) ဒ.ယံစ နာဂေါ အယံစ ဒတ္တေ၊ အာယသု၊ တာ တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါ ပေက္ခော။

- (ခ) ပရိသုဒ္ဓါ အန္တရာယ်ကော် ဓမ္မေဟိ။
- (ဂ) ပရိပုဏ္ဏိမေ သံ ပတ္တစီပရံ။
- (ဃ) နာဂေါစ ဒုတ္တောစ သံသံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစန္တိ
အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၃။ ယဒိ သံသယ ပတ္တကလ္လံ၊

၄။ သံသော နဂံစ ဒုတ္တံစ ဥပသမ္ပာဒေယျ အာယသ္မတာ တိဿေန
ဥပဇ္ဈာယေန။ သော ဥတ္တိ။

၁။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံသော။

၂။ (က) အသံစ နာဂေါ အယံစ ဒုတ္တော အာယသ္မတာ တိဿယ
ဥပသမ္ပဒါဂေက္ခာ။

- (ခ) ပရိသုဒ္ဓါ အန္တရာယ်ကော် ဓမ္မေဟိ။
- (ဂ) ပရိပုဏ္ဏိမေ သံ ပတ္တစီပရံ။
- (ဃ) နာဂေါစ ဒုတ္တောစ သံသံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစန္တိ အာ-
ယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၃။ သံသော နဂံစ ဒုတ္တံစ ဥပသမ္ပာဒေတိ အာယသ္မတာ တိဿေန
ဥပဇ္ဈာယေန။

၄။ ယသာယသ္မတာ ခမတိ နာဂဿစ ဒုတ္တဿစ ဥပသမ္ပဒါ
အာယဟ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ သော တုဏှဿ၊ ယဿ
နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။

ဒုတိယမ္ပိ တေမတ္ထံ ဂဒါမိ။ သုဏာတု မေ။ပ။

တတိယမ္ပိ ဟေမတ္ထံ ဂဒါမိ။ သုဏာတု မေ။ပ။

နိဂမ။ ။ (က) ဥပသမ္ပဒော သံသောန နာဂေါစ ဒုတ္တောစ အာ-
ယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

(ခ) ခမတိ သံဃဿ၊ ဟသ္မာတုဏှိ ဝေမေတံ ဓာရ
ယာမိ။

ဤ-ဝါကျဒွန် အင်္ဂါသိတ ဒွန် ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာသည်...

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃဿ။ ဣတ္ထန္ဓာမောစ ဣတ္ထန္ဓာ
မောစ ။ပ။ သော ဥတ္တိ။

နိဂမ။ ။သမနုဘဠာ သံဃဿ ဣတ္ထန္ဓာမောစ ဣတ္ထန္ဓာမောစ ဘိက္ခူ
တဿ ဝတ္ထုဿ ပဋိနိဿဂ္ဂါယ။ ခမတံ သံဃဿ၊ ဟသ္မာ
တုဏှိ၊ ဝေမေတံ ဓာရယာမိ။

ဟူသော(ဝိ၊ ၁၊ ၂၇၀)၌-

ဣတ္ထန္ဓာမောစ ဣတ္ထန္ဓာမောစ-ဟူသော ဒွန်ပုဒ်တို့၏ အစိတ်သင်္ချာကို
ငဲ့၍လည်းကောင်း။ ဗြဟ္မကိုငဲ့၍လည်းကောင်း။ သမနုဘဠာ-ဟူသော
ဒွန်ပေက္ခဝါစက အင်္ဂါသိတသင်္ချာ ကြိယာကို ရှင်တော်ဘုရား ဟော
ကြားတော်မူသကဲ့သို့ ...

ထို့အတူ ဤဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ၌လည်း....

အယံစ နာဂေါ အယံစ ဒတ္တော-ဟူသော ဒွန်ပုဒ်တို့၏ အစိတ်သင်္ချာ
ကို ငဲ့၍ဟောသော (ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ၊ ပရိသုဒ္ဓါ၊ ယာစန္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နာ)
ဟူသော ဒွန်ပေက္ခဝါစက ကြိယာတို့ကိုလည်း အင်္ဂါသိတသင်္ချာ
ဗဟုဝင်အဖြစ်ဖြင့် ပြဆိုရှုတ်ဖတ်ကြပေသည်။

ထိုသို့ရှုတ်ဖတ်ကြရာ၌-

နာဂေါ ဒတ္တောစ-ဟု တုလျှတ်-ကတ္တာ-အပူဓာနပုဒ်တို့က ဧ.၇.၄၀
ဖြစ်၍ ဥပသမ္ပဒါ၊ ပေက္ခာ၊ ပရိသုဒ္ဓါ၊ ပရိပုဏ္ဏိသေ၊ ယာစန္တိ၊ ဥပသမ္ပန္နာ-
ဟူသော လိင်္ဂာနတ္ထိ၊ ဝေမေတံဟူက ဗဟုဝင်ဖြစ်ကြသော်လည်း....

တေန ခေါ်ပန ဘမယေန အာယသ္မာစ အနုရုဒ္ဓါ အာ-
ယသ္မာစ နန္ဒိယော အာယသ္မာစ ကိမိယော ပါဏိနဝံသဒါယေ
ဝိဟရန္တိ။

ဟူသော(ဝိ၊၃၊၄၉၇)နှင့်အညီပင် ဖြစ်ရကား ပါဠိတော်နှင့် လျော်ကန်
သင့်မြတ်သော ရွတ်ဖတ်ခြင်းဖြစ်ပေသည်ဟု- ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်
ဆရာတော်ဘုရားကြီး အမိန့်ရှိဖူးလေသည်။

ဤ-ဝါကျဒွန် အင်္ဂါသိသ ဒွန္ဒုဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ၌လည်း-

ဆိုအပ်ပြီသော(ဝိ၊၁၊၂၇၉၊ဝိ၊၄၊၂၇)လာ ပဗ္ဗာဇနိယ ကမ္မဝါစာ
ကိုထောက်ဆ၍...ပရိပုဏ္ဏိတေသံ ပတ္တစီဝရံ... ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ဝိ၊၁၊၂၇၀)လာ-သမနုဘာသန ကမ္မဝါစာကိုထောက်ဆ၍-
ပရိပုဏ္ဏိ တေသံ ပတ္တစီဝရံ...ဟူ၍လည်းကောင်း သမဿဒွန္ဒု ဥပ
သမ္ပဒကမ္မဝါစာနည်းတူ ရွတ်ဖတ်အပ်သည်ဟု မှတ်ယူတော်မူကြပါကုန်
အရှင်ကောင်းတို့။

အမှား။ ။ဤ-ဝါကျဒွန် အင်္ဂါသိသ ဒွန္ဒုဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာကို
မင်းကွန်း တိပိဋကဓရ ရဋ္ဌဂုရုဆရာတော်၏ (ကမ္မဝါစာ
၃၇-ခန်း)၌ ကုဋိဝတ္ထု ဩလောကနာဒိ ပါဠိအနုလောမ
ဒွန္ဒုဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာဟု ညွှန်ပြတော်မူ၏။ ထိုသို့ညွှန်ပြခြင်း
သည်....

သမတာ သံသေန ဣတ္ထန္နာမောစ ဣတ္ထန္နာမောစ ဘိက္ခု
ဥဗ္ဗာဟိကာယ ဣမံ အဓိကရဏံ ဝူပသမေတုံ၊ ခမတုံ သံဃဿ၊
တသ္မာတုဏှိ၊ ဧ မေတံ ဓာရဟဿိ။

ဟူသော(ဝိ၊၄၊၂၂၄)လာ ဥဗ္ဗာဟိက ကမ္မဝါစာနှင့်အညီပင်ဖြစ်ရကား
လက္ခိယဗ္ဗ နယူ ဝဒေသ ဘရပ်ပင်တည်း။

ထို့၌...ပရိပုဏ္ဏိ တေသံ ပတ္တစီဝရံ-ဟု တွေ့ရ၏။ အကြောင်းပြ
အတူးအမှားအထားကား မတွေ့ရချေ။

ဝါကျနှင့် စာသိတဒ္ဒန္တ ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ

၁။ သုဏတု မေ ဘန္တေ သံဃော။

၂။ (က) အယံ နာဂေါ အယံ ဒတ္တော အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။

၃။ (ခ) ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ။

(ဂ) ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစိဝရံ။

(ဃ) နာဂေါ ဒတ္တောစ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစတိ အာယသ္မတတိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၃။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။

၄။ သံဃော နာဂံ ဒတ္တံ ဥပသမ္ပဒေယျ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ သောဥတ္တိ။

၁။ သုဏတု မေ ဘန္တေ သံဃော။

၂။ (က) အယံ နာဂေါ အယံ ဒတ္တော အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော။

(ခ) ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ။

(ဂ) ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစိဝရံ။

(ဃ) နာဂေါ ဒတ္တောစ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစတိ အာယသ္မတတိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၃။ သံဃော နာဂံ ဒတ္တံ ဥပသမ္ပဒေတိ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

၄။ ယဿ ယသ္မတော ခတေ၊ နာဂဿ ဒတ္တဿစ ဥပသမ္ပဒါ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။ သောတုဏ္ဍဿ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။

ဒုတိယမိ တေမတ္ထံ ဝဒါမိ။

တတိယမိ တေမတ္ထံ ဝဒါမိ။

နိဂမ။ (က) ဥပသမ္ပန္နော သံဃေန နာဂေါစ ဒတ္ထောစ အာယသ္မတာ တိဿေန ဥပဇ္ဈာယေန။

(ခ) ခမတိ သံဃဿ၊ ဟသ္မာ တုက္ကိ၊ ဝေမေတံ ဓာရယာမိ။
ဤ ဝါကျဒွန် စယာသိတ ဒန္တ ကမ္မဝါစာသည့်-

သုဏ္ဏတုမေ စာန္တေ သံဃော။ အမှာကံ ဣမသ္မိံ အဓိကရ
ဏေ ပိနိစ္ဆယမာမန အနန္တနိစေဝ ဇယာနိ ဇယန္တိ၊ န
စေကဿ ဘာသိဇယ အတ္ထော ပိညာယတိ။ ယဒိ သံဃဿ
ပတ္တကလ္လံ။ သံဃော ဣတ္တန္တာပဉ္စ ဣတ္တန္တာမဉ္စ ဘိက္ခု သမ္ပန္နောယု
ဥဗ္ဗာဟိကာယ ဣမံ အဓိကရဏံ ဝူပသမေတုံ။ သော ဥတ္တိ။

နိဂမ။ သမ္ပတာ သံဃေန ဣတ္တန္တာမောစ ဘိက္ခု ဥဗ္ဗာဟိကာယ ဣမံ
အဓိကရဏံ ဝူပသမေတုံ ခမတိ၊ သံဃဿ ဟသ္မာ တုက္ကိ ဝေ
မေတံ ဓာရယာမိ။

ဟူသော (ပိ၊ ၄၊ ၂၂၄)လာ ဥဗ္ဗာဟိက ကမ္မဝါစာ၌-

သမ္ပတော-ဟူသော ဒန္တပေက္ခဝါစက ကြိယာသည့် (ဣတ္တန္တာမောစ
ဣတ္တန္တာမောစ) ဟူသော ဒွန်ပုဒ်တို့၏အပေါင်းသင်္ချာကို ငဲ့၍ ဟော
တော်မူသော ကြိယာဖြစ်ခြင်းကြောင့် စယာသိတသင်္ချာ ကြိယာဖြစ်ရ
သကဲ့သို့လည်းကောင်း။

အယံ ဗုဒ္ဓုက္ခိတောစ အယံဓမ္မရက္ခိတောစ အာယသ္မတာ
သံဃရက္ခိတဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခေ တိ ဘဒိနာနယေန ဧကေန
အာစရိယေန ဒွိန္ဒ ဧသ္မိံ ခဏေ အနုဿာဝန နယော ဒဋ္ဌဗျော။

ဟူသော (ပိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃)၌လည်း ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ဟူသော
ဒန္တာပေက္ခဝါစက ကြိယာသည် (အယံ ဗုဒ္ဓုက္ခိတောစ အယံဓမ္မရက္ခိ
တောစ)ဟူသော ဒွန်ပုဒ်တို့၏ အပေါင်းသင်္ချာကိုငဲ့၍ ဟောသော
ကြိယာဖြစ်ခြင်းကြောင့် အာဒိဒိဝကနည်းအရ စယာသိတသင်္ချာကြိယာ
မည်သကဲ့သို့ လည်းကောင်း။

ဤ ဝါကျဒွန် ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာသည်လည်း (အယံစ နာဂေါ အယံ စဒတ္တော (ဟူသော ဒွန်ပုဒ်တို့၏ အပေါင်းသင်္ချာကို၎်၍ ဟောသော ကြိယာဖြစ်သောကြောင့် (ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော) ဟု စယာသိတသင်္ချာ ကြိယာဖြစ်ရလေသည်။

ထို့အတူ ဣတိအာဒိနာနယေန-ဟူသော ဋီကာပါဌ်ဖြင့်ပြအပ်သော အာဒိသဒ္ဒါ၏ အာဒိန္ဒ-ဖြစ်ကြကုန်သော (ပရိသုဒ္ဓေါ ယာစတိ ဥပသမ္ပဒော) ပုဒ်တို့သည်လည်း စယာသိတသင်္ချာ ကြိယာတို့သာ ဖြစ်ကြကုန်တော့သည်။

မှတ်ချက်။ ။ ဝိမတိဋီကာ၌ စယာသိတ ဒွန်ကမ္မဝါစာကိုသာပြဆိုခြင်းသည်ကား ထိုသို့သို့သော အရာဌာနတို့၌ အင်္ဂါသိတဒ္ဒန္တကမ္မဝါစာကို ရှင်တော်ဘုရား ဟောကြားတော်မူထားသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် သိလောက်ပြီဖြစ်၍ ဥပသမ္ပဒနည်းအားဖြင့် ဖွင့်ဆိုပြသည်ဟု မှတ်ယူတော်မူကြပုဂ္ဂိုလ်ကုန်အရှင်ကောင်းတို့။

ဝါကျဒွန်ဖြစ်သော-

စယာသိတ အင်္ဂါသိတ ဒွန် ကမ္မဝါစာတို့၌-

- (က) အယံစ နာဂေါ အယံ စဒတ္တော ဟူ၍လည်းကောင်း၊
- (ခ) အယညနာဂေါ အယညဒတ္တော ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
- (ဂ) အယံနာဂေါစ အယံဒတ္တောစ ဟူ၍ လည်းကောင်းရှိကြ၏။

ထို့တွင် ဝဂ္ဂန္တံဝါ ဝဂ္ဂေ-သုတ်အဖွင့်(ရှု)၌ ဓမ္မဉ္စရေ၊ ဓမ္မံ စရေ- ပြယုဂ် တို့ကိုထောက်၍ ဝဂ္ဂန္တံ စ-နှောင်းရာ၌ ရှေ့နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဥ-ပြုသော် အယညနာဂေါ၊ အယညဒတ္တော-ဟူ၍လည်းကောင်း။

ဝါ-သဒ္ဒါကြောင့်၊ ဥ-မပြုချေသော်၊ အယံစ နာဂေါ အယံစဒတ္တော ဟူ၍လည်းကောင်း။

သဒ္ဒါနိတိ သုတ္တံ၊ (၈)၌ -

ဝဂ္ဂန္တော သကဌာန နာသိကဌာနဇော၊ ဝဂ္ဂန္တော၊ ဝဂ်၏အဆုံး
ဖြစ်ကုန်သော ဝ-ည-က-န-မ-ဟု ဆိုအပ်ကုန်သော အက္ခရာတို့
သည်။ သကဌာန နာသိကဌာနဇော၊ လည်ချောင်းစသော မိမိ-
မိမိတို့၏ ဌာန်၊ နာသိကဌာန်၌ ဖြစ်ကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊
ဖြစ်ကုန်၏။

ဤသို့ သုတ်တည်တော်မူ၍ ဝဂ္ဂန္တ-အက္ခရာတို့၏ နာသိကဌာန်၌
ဖြစ်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆိုထားသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း။

ဣဒါနိစ ပန ဒဒမာနေန ဗုဒ္ဓံ သဏ္ဍမိတိ ဧဝံ ဧက
သမ္ပန္နာနိ အနုနာသိကန္တာနိ ဝ၊ ကတွာ ဒါတဗ္ဗာနိ၊ ဗုဒ္ဓမ်
သရဏမ် ဂစ္ဆာမိတိ ဧဝံ ဝိစ္ဆိန္ဒိဘ္ဗာ မကာရန္တာနိ ဝါ ကတွာ
ဒါတဗ္ဗာနိ။

ဟူသော (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၂၅၁။ ဝိနယသင်္ဂဟ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၅၉) တို့၌လည်း....

နိဂ္ဂဟိတန္တ မကာရန္တ နှစ်ပါးလုံးပင် ရွတ်ဖတ်သင့်ကြောင်းကို ဖွင့်ဆို
ထားသောကြောင့်လည်းကောင်း၊

အယံစ နာဂေါ အယံစဒတ္တော-ဟူ၍လည်းကောင်း၊

အယဉ္ဇနာဂေါ အယဉ္ဇဒတ္တော-ဟူ၍လည်းကောင်း၊

နိဂ္ဂဟိတန္တ မကာရန္တ နှစ်ပါးတို့တွင် တပါးပါးဖြင့် ရွတ်ဖတ်သင့်
သည် ချည်းပင်ဟူမှတ်။

အမှာ။ ။ အဝိပ္ပဝါသု သီမာသမ္ပုတိ ကမ္မဝါစာလာ-ဂါမ္ဘေ ဂါမူ
ပစာရဉ္စ-ဂါမံစ ဂါမူပစာရံစ တို့၌လည်း ဤနည်းတူပင်
မှတ်ယူတော်မူကြပါကုန်။

အယံဗုဒ္ဓရက္ခိတောစ အယံဓမ္မရက္ခိတောစ....ဟူသော ဝိမတိဋီကာအရ
အယံ နာဂေ စ အယံဒတ္တောစ-ဟုလည်း ဖြစ်သင့်ရွတ်ဖတ်သင့်ပေသည်။
ထိုရွတ်ဖတ်နည်းသည်....

ဘဂဝါစ သာရိပုတ္တ ဝိပဿိဘဂဝါစ သိဒ္ဓိဘဂဝါစ
ဝေသာဘူ ကိလာသုနော အဟေသံ သာဝကာနံ ဝိတ္ထာရေန
ဓမ္မံ ဒေသေတံ၊

ဟူသော (ဝိ၊ ၁၊ ၉) နှင့် လျော်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ရှုတ်ဖတ်သင့်သည်
ချည်းဟူ၍သာ မှတ်ကြကုန်ရာသည် အရှင်ကောင်းတို့။

ဤစယာသီတ ဒ္ဓန္တ ကမ္မဝါစာ၌-

ပခုက္ကူ-မဟာဝိသုတာရာမ ဆရာတော်မူ၌ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ၊
မန္တလေးမြို့ ဘုရားကြီးဆရာတော် ဦးနာရဒ-မူ၌ ပရိပုဏ္ဏဿစ အဿစ
ပတ္တစီဝရံ၊

မင်းကုန်း-တိပိဋကဓရ ရဋ္ဌဂုရု ဆရာတော်မူ၌ ပရိပုဏ္ဏဿစ အဿစ
ပတ္တစီဝရံ-ဟူ၍ နှစ်မူတွေရှိရပေသည်။

ထိုနှစ်မူတို့တွင်-
ပရိပုဏ္ဏဿပတ္တစီဝရံ၊

ဤ၌-(အဿ)ဟူသော ပက္ကန္တဝိသယ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ရှေးပဌမ
ဝါကျ၌ ဟောအပ်ပြီးသော နာဂေါစ ဒတ္တောစ ဟူသော ဒွန်ပုဒ်
တို့၏ အပေါင်းသင်္ချာကိုး၍ စွဲသောကြောင့်လည်းကောင်း။

ဧကေတ္တယေဝ ဗုတ္တမ္ပိ၊ ဧကေကမေဝ ဂယုတေ။
သမ္ပဟူလေ ဝိနေကဿ၊ သမ္ဘဝတောဝ သဗ္ဗဒါ။

ဟူသော (သမ္ပန္တစိန္တာဂဏ္ဍိ-၇၄) လာ ပရိဘာသုသံခိပ်နှင့်အညီ ရဟန်း
လောင်းတို့၏ ဗာတ်ကိုး၍စွဲသောကြောင့်လည်းကောင်း (အဿ)ဟု
တချက်တည်း မူလရှိရင်းအတိုင်း ရှိသင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း။

အယံဗုဒ္ဓရက္ခိတောစ အယံဓမ္မရက္ခိတောစ အာယသ္မတော သံဃ
ရက္ခိဘဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခေတိအာဒိနာ နယေန-စသော ဝိမတိ
ဋီကာပါဌ်အပေါင်းတို့တွင်....

အယံဗုဒ္ဓရက္ခိတောဝံ အယံဓမ္မရက္ခိတောဝံ-ဟူသောပါဠိဖြင့်....

ရှိရင်းစွဲ-ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ၌ အယံနာဂေါ-ဟူသောပုဒ်ကို ဒန္တကမ္မဝါစာသို့ ရောက်သောကာလ အယံနာဂေါစ အယံဒတ္တောဝံ-ဟု ပြင်၍ ရွတ်ဖတ်ရမည်ဟု ပြဆိုပေသည်။

ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ဟူသောပါဠိဖြင့် ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ဟူသော ပုဒ် သည်ဒန္တကမ္မဝါစာသို့ ရောက်သောကာလ၌ မပြုမပြင်ရ မူလပကတိ ရှိရင်းအတိုင်း ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ဟူ၍သာ ရွတ်ဖတ်ရမည်ဟု ပြဆိုပေသည်။

ဣတိအာဒိနာ နယေန-ဟူသောပါဠိဖြင့် အာဒိသဒ္ဓါ၏ အာဒိဝန္တဖြစ်သော ပရိသုဒ္ဓေါ၊ ယာစတံ၊ ဥပသမ္ပဒန္တော-ဟူသော ပုဒ်တို့သည်လည်း ဒန္တကမ္မဝါစာသို့ ရောက်သောကာလ မပြုမပြင်ရ မူလပကတိရှိရင်းအတိုင်း ဧကဝစနအဖြစ်ဖြင့်သာ ရွတ်ဖတ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ အာဒိဒီပကနည်းအားဖြင့် အာဒိသဒ္ဓါ၏ အာဒိဝန်၌ အကျုံးဝင်သော ပက္ခန္တိဝိသယ သုဗ္ဗနာမ်ပုဒ် အဿ-သဒ္ဓါ၏လည်း မပြုမပြင်ရ မူလပကတိရှိရင်းအတိုင်းသာ ရွတ်ဖတ်ရမည်ဟု ပြဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း-

(ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ)

ဟု အဿ-သဒ္ဓါ တကြိမ်တည်းဖြင့် ရှိသင့်သည်ဟု ယူဆ၍ ရွတ်ဖတ်တော်မူကြသည်။

ထိုသို့ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ-ဟု အဿ-သဒ္ဓါ တကြိမ်တည်းဖြင့် ရွတ်ဖတ်သင့်ကြောင်းကို....တိပိဋက ဝိနိစ္ဆယ၊ ဒု၊ ၄၄၉-၌....

မဟာဓမ္မိကာရာမတိုက်၊ စသင်းဆရာတော်ကား အဿ-သဒ္ဓါသည် လွန်ပြီးသော ရဟန်းလောင်း ၃-ယောက် ၃-ယောက်ကို စွဲနိုင် ဟောနိုင်ရကား (ပရိပုဏ္ဏဿ) ဟု အဿ-သဒ္ဓါ ဘချက်လည်း နှင့် ဖတ်သော်လည်း သင့်လျော်၏ဟု အမိန့်ရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားပေသည်။

ထိုမှတပါး....

မိုးနံကုန်းဆရာတော်၏ (တိပိဋက ဗဟိန္ဒက ဒီပနီ၊ ၁၉၈၄-ခု၊
ပြည်ကြီးမဏ္ဍိုင်ရိုက်-၂၀၀၂) ။

ဤတွင် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်ဖြစ်၍ နာဂေါ ၁ နာဂေါ ၁ ဟု သရုပ်အားဖြင့်
ပြအပ်ပြီးသည်ကို (သော-သဗ္ဗော) ဟု စွဲသင့်သောကြောင့် သောစ
သောစ-ဟု နှစ်ကြိမ်ဆိုမူ၍ ရှိသည့်အတိုင်း (သော) ဟု တစ်ကြိမ်ဆိုသော်
လည်း အပြစ်မရှိဟု မဟာဝင်ဇိတရာမ ဆရာတော်ဘုရားကြီး အမိန့်
တော်ရှိ၏။

ထိုစကားကို-

သာ စက္ခု သောစ ယသော တာနိစ ပါဒေသု စက္က
ရတနာနိ သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ။ နနုရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာ။
(ခု၊ ၄၊ ၃၂၃)

သာစက္ခု၊ ထိုဟန်ခိုး အဘိညာဉ် အပေါင်းသည် လည်းကောင်း။
သောစ ယသော၊ ထိုအခြံအရံ အပေါင်းသည်လည်းကောင်း။ ပါဒေသု၊
ခြေတော်တို့၌။ တာနိစ စက္ကနိ၊ ထိုစက်တော်တို့သည် လည်းကောင်း။
အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ သဗ္ဗံ။ အလုံးစုံသည်။ သမန္တရဟိတံ၊ ကွယ်ပျောက်တော်
မူပြီ။

ဤ အဋ္ဌကထာ၌ သာစ သောစ တာနိစ ဟု သရုပ်အားဖြင့်ပြအပ်
ပြီးသည်ကို သဗ္ဗ သဒ္ဓါဖြင့် စွဲသည်ကို မြင်သောကြောင့် ယုတ္တတရဟု
မှတ်ရာ၏ ဟူ၍ ပြထားလေသည်။
လင်းဂဏ္ဍိဒ (၁၅၉) ၌လည်း

အဿ ၌၊ တ သဒ္ဓါသည် လွန်ပြီးသော ရဟန်းလောင်း ဥယောကံ
ဥ ယောကံကို စွဲနိုင် ဟောနိုင်ရကား အဿ သဒ္ဓါ တချက်တည်းဖြင့်
ရွတ်ဖတ်သော်လည်း သင့်လျော်၏ဟု ပြဆိုထားပေသည်။

ထိုမှတစ်ပါး-

ဒွန်ပုဒ်တို့၏ အပေါင်း သင်္ချာကို ငဲ့၍ ကေဝုစိတတ်ဖြင့် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ် တချက်တည်း စွဲနည်းဖြင့်-

ယောဝေါ အာနန္တံ မယာ ဓမ္မောစ ဝိနယောစ ဒေသိတော
ပညတ္တော သော ဝေါ မဗ္ဗစယေန သတ္တာ။
ဟူသော (ဒီ၊ ၂၊ ၁၂၇) ၌ ဟောကြားထားပေသည်။

ယင်း၌ သော ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ရှေ့ဝါကျ၌ ဟောအပ် ပြီးသော ဓမ္မဝိနယ ဟူသော ဒွန်ပုဒ်တို့၏ အပေါင်းကို ငဲ့၍ ပဏ္ဍိတ ဝိသယ အဖြစ်ဖြင့် စွဲအပ်သော သော ဟူသော ကေဝစနန္တ တချက် တည်းဖြင့် ဟောကြားတော်မူထားသကဲ့သို့ ဤ ယောသိစ ဒွန္တ နပစ မ ဒကမ္မဝါစာ ၌လည်း နဂဝ ဒတ္တ ဟူသော ဒွန်ပုဒ်တို့၏ အပေါင်းကို ငဲ့၍ ပဏ္ဍိတဝိသယ အဖြစ်ဖြင့် စွဲအပ်သော (အဿ) ဟူသော ကေဝစနန္တ တချက်တည်းဖြင့် ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစိဝရံ ဟု ရွတ်ဖတ်ကြလေသည်။

ပရိပုဏ္ဏဿစ အဿစ ပတ္တစိဝရံ

ဤ၌ သုတေသီတို့ ဗဟုသုတအလို့ငှာ မန္တလေးမြို့ ကြီးကုတ်ရာမ ဘုရားကြီးတိုက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော် ဦးနုရဒ၏ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစိဝရံ ၌ အဿ ပုဒ်ကို သမုစ္စယဒွန်အရာ၌ အသီးသီး ရွတ်ဖတ်ပုံ ဝိနိစ္ဆယကို ဖော်ပြပါအံ့။

အယံ ပုဒ္ဓရက္ခိတောစ အယံ ဓမ္မရက္ခိတောစ အဿသ္မုတော
သံသရက္ခိတဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခောတိ အဒိနာနယေန-

ဟူသော (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၁) မိန့်အပ်သော ပဌမန္တကတ္ထုပဒ သမုစ္စယဒွန္တ ဥပလက္ခဏ အာဒိဒီပကနည်းပြကို မှီငြမ်းပြု၍ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစိဝရံ ဟူသော ဝါကျ၌ အဿ ဟူသော စတုတ္ထ၂ နှစ်သမ္ပဒါနပဒကို-

- ၁။ ပရိပုဏ္ဏဿစ အဿစ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
- ၂။ ပရိပုဏ္ဏံ အဿစ အဿစ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
- ၃။ ပရိပုဏ္ဏဿ အဿစ ဟူ၍ လည်းကောင်း၊
- ၄။ ပရိပုဏ္ဏဿစ ပရိပုဏ္ဏ ဿစ ဟူ၍ လည်းကောင်း ရှုတ်ဖတ်
ကြကုန်၏။

ထိုလေးပါးတို့တွင်-

၁။ ပရိပုဏ္ဏဿစ အဿာစ

ဥပသမ္ပဒ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာအရာ၌ ဒွန်သည် သမာသဒွန် အာမာသဒွန် အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် အာမာသဒွန်သာ ရသင့်သည်။

တနည်း... သမုစ္စယဒွန် အန္တာထယဒွန် သမာဟာရဒွန် ဣတရိတရ ယောဂဒွန်အားဖြင့် လေးပါးတို့တွင် သမာဟာရဒွန် ဣတရိတရယောဂ ဒွန် နှစ်ပါးတို့သည် သမာသ အရာမှသာ ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ မဖြစ် သင့်။ သမုစ္စယဒွန် အန္တာထယဒွန် တို့တွင်လည်း အန္တာထယဒွန်သည် ဒါနဉ္စ ဒေတိ သီလဉ္စ ရက္ခတိ ၌ကဲ့သို့ ကြိယာကရက အသီးသီး ဆည်းသောကြောင့် ဤ၌ မဖြစ်သင့်။

စင်စစ်မူကား သမဏောစ ပြာဟုဏော ဂစ္ဆတိ ဟူသော ဝါကျ ဝယ် ဂမနံ ကြိယာတခုတည်း၌ သမဏော ပြဟုဏောဟူသော ပဌမန္တတ္ထုကာရက အချင်းချင်းကို ဆည်းသော သမုစ္စယဒွန် ကဲ့သို့ လည်းကောင်း။

သမဏဉ္စ ပြာဟုဏ ဉ္စဂန္တတိ ဟူသော ဝါကျဝယ် ငန္ဒန ကြိယာ တခု တည်း၌ သမဏံ ပြဟုဏံ ဟူသော ဒုတိယန္တကမ္မကာရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယ ဒွန်ကဲ့သို့ လည်းကောင်း။

သမဏေနစ ပြ ဟုဏေနစ ဒါနံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဟူသော ဝါကျဝယ် ပဋိဂ္ဂဟဏ ကြိယာ တခုတည်း၌ သာမဏေန ပြာဟုဏေန ဟူသော

တတိယန္တကတ္တုကာရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယဒွန် ကဲ့သို့ လည်းကောင်း။

သမဏံဿစ ဗြဟ္မဏံဿစ ဒါနံ ဒေတီ ဟူသော ဝါကျဝယ် သမဏဿ ဗြဟ္မဏဿ ဟူသော စတုတ္ထျန္တသမ္ပဒါနကာရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယဒွန် ကဲ့သို့လည်းကောင်း။

ထို့အတူ ကြိယာတခုတည်း၌ ကာရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယဒွန်သာ ဖြစ်သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် (ဝိမတိဋ္ဌိ၌) -

အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတောစ အယံ ဓမ္မရက္ခိတောစ အာယသ္မတော
သံသရက္ခိဘဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော -

ဟု ဥပပက္ခန ကြိယာတခုတည်း၌ အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော အယံဓမ္မရက္ခိ တော ဟူသော ပဌမန္တကတ္တုကာရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယ ဒွန်ကို မိန့်တော်မူသည်။

ထို ဝိမတိဋ္ဌိကာ၌ အပေက္ခနကြိယာ တခုတည်း၌ ပဌမန္တကတ္တုကာ ရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယဒွန်ကဲ့သို့ ထို့အတူ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ ဟူသော ဝါကျကိုလည်း ပရိပုဏ္ဏကြိယာ တခုတည်း၌ (အဿ အဿ) ဟူသော စတုတ္ထျန္တ သမ္ပဒါနကာရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယဒွန် ဟူ၍ ကြံဆတော်မူကြလျက် -

ပရိပုဏ္ဏာ သစ အဿစ ပတ္တစီဝရံ

ဟု ရွက်ဖတ်တော်မူကြခြင်းသည် သဒ္ဓယုတ္တိ ဇာတ္တယုတ္တိ အာဂမယုတ္တိ ရှိရကား ဟောတော်မူရင်း ပါဠိလည်းမပျက် အနိဋ္ဌ ဒေါသလည်း မစွန့်မဖက် ကံအချက်လည်း ယမြောက်အောင်မြင်ရကား ကောင်းမြတ် သော ဝါဒဟု မှတ်ယူရမည်။

အကယ်၍-

ရှေ့ဝါကျက အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတောစ စသည်ဖြင့် သမုစ္စယဒွန်ကို ဖတ် ရှုတ်အပ်ခဲ့သည် ဖြစ်ပါလျက် ဤ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ ဟူသော နောက်ဝါကျသို့ ရောက်ခါမှ သမုစ္စယဒွန်ကို မဖတ်ရှုစိပဲ နေခဲ့ချေမူ ဖတ်ရှုတ်ခြင်းငှာ အားထုတ်အပ်သော သမုစ္စယဒွန် အစဉ်ပျက်ကွက်ခြင်း ကြောင့် ဘဂ္ဂရိတိဒေါသံ ရောက်သည့် အပြင် သမုစ္စယဒွန် အရာ၌ ရှုတ်အပ် ရှုတ်သင့် ရှုတ်ဆိုထိုက်သော စ-နိပါတ်ပုဒ် နှစ်ခုနှင့် အဿ ဗုဒ္ဓိ တို့ကို မရှုတ်ခြင်းကြောင့်-

ကမ္မဝါစာ အန္တရေ အက္ခရဿဝါ ပဒဿဝါ အနိစ္စာ
ရဏံဝါ ဒုရုစ္စာရဏံဝါ သာဝနာယ ဟာပနနာမ။
ဟူသော (ဣဒါ၊ဋ္ဌ၊ ၁၀၆)

အက္ခရဿရိဟိနေယေဝ ဟိ သဒေါသော အက္ခရာဓိကေပိ
နိဒ္ဒေါသော ပေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟူသော ဝဇီရ တို့နှင့် အညီ ပဒသာဝန ဟာပနဒေါသ တို့လည်း မချွတ်ကော်န် ရောက်တော့သည်၊ ရောက်လည်း မရောက်သင့်။ ထို့ကြောင့် ပရိပုဏ္ဏဿ အဿစ ပတ္တစီဝရံ-

ဟု သမုစ္စယဒွန်ပြင်၍ ဖတ်ရှုတ်ကြသော ဝါဒသည် အပြစ်ကင်းစင်၍ ကံအာရမ္ဘာရကား အလွန် ကောင်းမြတ်သော ဝါဒဟု မှတ်ယူ ရမည်။

၂။ ပရိပုဏ္ဏံ အဿစ အဿစ ပတ္တစီဝရံ၊

ဤသို့ ဖတ်ရှုတ်ကြသော ဝါဒသည် သဒ္ဓယုတ္တိ အတ္တယုတ္တိ အာဂမ ယုတ္တိကား ရှိပေ၏။ သို့ရာတွင် ပရိပုဏ္ဏဿ ဟု သမုစ္စနှင့် ဟောတော် ပူသည်ကို ပရိပုဏ္ဏံ အဿ ဟု ဝဂ္ဂတ္ထိ ဘပြု၍ ရှုတ်ဖတ် ခြင်းကြောင့် ပူလ ဟောခြင်းဖြစ်သော အေသနာပျက်စီးရကား ပရိဝါ ကမ္မဝဂ် အဋ္ဌကထာ လာဗျဉာဏ ဗုဒ္ဓိနှင့် မညီညွတ်ခြင်းကြောင့် မသင့်ထင်၏။

မှတ်ချက်။ ။ ပရိဝါ အဋ္ဌကထာ (၂၄၀)၌ ကား-

သမ္ပန္နော ပန ဝတ္တဗ္ဗေ ဝဝတ္ထိတံ၊ ဝဝတ္ထိတော
ဝတ္တဗ္ဗေ သမ္ပန္နံ ဝဒတိ၊ ဧဝံ ဝုတ္တေပိ ကမ္မဝါစာ နကုပ္ပတိ။
ဟုလာရိ၏။

၃။ ပရိပုဏ္ဏဿ အဿစ ပတ္တစီဝရံ၊

ဤသို့ သမုစ္စယဒ္ဓန်ပြု၍ ဖတ်ရှုတ်သော ဝါဒသည်-

တံတ္ထ တတ္ထ ဇောတကော စသဒ္ဓေါ ဧကောဝါ ဗဟုဝါ ယော
ဇေတုံ ဝဋ္ဌတိ။ ဟူသော နိဒ္ဒေသ ၌ သမုစ္စယဒ္ဓန် အရာငယ် သမုစ္စယတ္ထ
ဇောတက ဖြစ်သော စ သဒ္ဓါ တလုံးဖြစ်စေ အများဖြစ်စေ ယှဉ်ခြင်းငှာ
အပ်၏ဟု မိန့်သောကြောင့် သဒ္ဓယုတ္တိ အတ္တယုတ္တိ အာဂမယုတ္တိလည်း ရှိသည့်
အပြင် ဖောတော်မူရင်း ပါဠိလည်း မပျက်ငြားသော်လည်း ရှေးဝါကျ
၌ ပဌမန္တကတ္တုပဒ၌ စ သဒ္ဓါ အသီးသီး ဖတ်ရှုတ်ခဲ့သည် ဖြစ်ပါလျက်
ဤ စတုတ္ထုန္တသမ္ပဒါနကာရကပဒသို့ ရောက်ခါကျမှ နှစ်ပုဒ်လုံး ယှဉ်ပဲ
တပုဒ်တည်းသာ ယှဉ်၍ ဖတ်ရှုတ်ခြင်းသည် ရှုတ်ဆိုခြင်းငှာ အားထုတ်
အပ်သော သမုစ္စယဇောတက စ သဒ္ဓါ တလုံး ကျိုးပျက်ခြင်းကြောင့်
ဘဂ္ဂရီတိဒေါသသို့ ရောက်သည်။ ထို့ကြောင့် ဤ ဝါဒလည်း သင့်အံ့
မထင်။

၄။ ပရိပုဏ္ဏဿစ ပရိပုဏ္ဏဿစ ပတ္တစီဝရံ၊

ဤသို့ အန္ဓာစယဒ္ဓန်ပြု၍ ဖတ်ရှုတ်သော ဝါဒသည် ရှေးဝါကျက
ပဌမန္တကတ္တုကာရကပဒကို သမုစ္စယဒ္ဓန်ပြု၍ ဖတ်ရှုတ်ခဲ့သည် ဖြစ်ပါ
လျက် ဤ ဝါကျမှ စတုတ္ထုန္တ သမ္ပဒါနကာရကပဒသို့ ကျရောက်ခါမှ
အန္ဓာစယဒ္ဓန်ပြု၍ ဖတ်ရှုတ်ခြင်းကြောင့် ပုဗ္ဗပရဝိရောဓိဒေါသသင့်ရောက်
သည့် အပြင် ဘဂ္ဂရီတိဒေါသလည်း ရောက်ရကား အလွန် မနှစ်သက်
အပ်သော ဝါဒ ဟု မှတ်ယူရမည်။

အမှာ။ ကျယ်ပြန့်စွာ သိလိုပါမူ အင်္ဂုမဟာဇဏ္ဍိတ ဆရာတော်
ဦးနာရဒမူ ပဒေသာ (၂၉) ခန်း ကမ္မဝါစာ၌ ရှိကြ
ပါကုန်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့ ထုတ်ဖော်ပြဆိုခဲ့သည့် နယ များစွာ ရှိကြ
ရာတွင်—

တာဒိသံ ပါဠိအဋ္ဌကထာသု ဒိဋ္ဌပယောဂံ တဒန္တိယုပဉ္စ
ဝတ္ထု ဝဇ္ဇတိ၊ တတော အညံ နဝဇ္ဇတိ။ တေနာဟ အနုတ္တ
မာဂတံ ပဝေဏိံ အပိ နာသေန္တေနတိအာဒိ။

ဟူသော (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၃၁၅) ၌ မိန့်ဆိုသည့်အားလျော်စွာ ပါဠိ
အဋ္ဌကထာတို့၌ ဒိဋ္ဌ တွေမြင်အပ်သော ပြယုဂ်၊ ထိုပါဠိအဋ္ဌကထာ
အားလျော်သော ပြယုဂ် တို့ကို လေ့လာသုံးသပ် ထောက်ခံခြင်းကို
ပြုအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ရှေးအစဉ်အလာပဝေဏီထုံးတမ်းကို မပျက်စီး
စေပဲ ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်ကြကုန်ရာသည် အရှင်ကောသင်းတို့။

မှာထားချက်။ ။ ပရိယတ္တိဝိသာရဒ ဉာဏဂန္ထီရ မဟုတ်ဘူတို့
သတိမူကြရန်၊

- ၁။ သမာသဒ္ဓန္တကမ္မဝါစာ၌ (က) ပရိပုဏ္ဏိ မေသံ ပတ္တစီဝရံ၊
(ခ) ပရိပုဏ္ဏံ တေသံ ပတ္တစီဝရံ၊
- ၂။ ဝါကျဒွန်အင်္ဂါသိဘသင်္ချာ (က) ပရိပုဏ္ဏိ မေသံ ပတ္တစီဝရံ၊
ဒ္ဓန္တကမ္မဝါစာ၌ (ခ) ပရိပုဏ္ဏံ တေသံ ပတ္တစီဝရံ၊
- ၃။ ဝါကျဒွန် စယာသိဘသင်္ချာ (က) ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ၊
ဒ္ဓန္တကမ္မဝါစာ၌ (ခ) ပရိပုဏ္ဏဿစ အဿစ
ပတ္တစီဝရံ၊

ဤမျှလောက် လေ့လာမှတ်သားကြပြီးလျှင် ကမ္မဝါစာ၌ သဘောပေါက်၍ မိမိတို့ နှစ်သက်သည်ကို ရွတ်ဖတ်ကြပါကုန် အရှင်ကောင်းတို့။

၂၅။ ရဟန်းထောင်း ၇-ပါး ၅-ပါး

တပြိုင်နက် ရဟန်းခံအပ် မခံအပ်။

ပါပိစ္ဆေတိ ပါပုဂ္ဂလာနံ နိဂ္ဂဟကရဏေသု၊ လဇ္ဇီနံ ပဂ္ဂဟေသု၊ ဟူသော (ဝိမတိ၊ ဒု၊ ၁၃၉) နှင့်လျော်စွာ ပါပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်တို့အား နှိပ်ကွပ်အပ်သော နိဂ္ဂဟကံ လဇ္ဇီသမ္ပုန် သီလဝန်တို့အား ချီးမြှောက်အပ်သော ပဂ္ဂဟကံ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိ၏။

ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင်....

(က) ဥပသမ္ပဒကံသည် ပဂ္ဂဟကံဖြစ်၍-

န ဟိသံသော သံသဿ ဂမ္မံ ကရေတီတိ ဣဒံ နိဂ္ဂဟဝသေန ကတ္တဗ္ဗကမ္မံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဟူသော (သာရတ္ထ၊ ဒု၊ ၃၆၀) ၌ မိန့်ဆိုအပ်သောကြောင့် ရဟန်းလောင်းများစွာတို့ကိုလည်း တပြိုင်နက် ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ပြီး ရဟန်းပြုပေးနိုင်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း။

(ခ) ပေါဏ္ဍကဂဏ္ဍိပဒေပိ တထေဓ ဝတ္တာ တိဏ္ဍံ ဥဒ္ဓံ နကေစိ အာကာရေန ဧကေတော ဝဋ္ဋတီဓီ ဝုတ္တံ။ တံ ယုတ္တံ၊ န ဟိ သံသော သံသဿ ဂမ္မံ ကရေတီတိ အာစရိယာ။

ဣဒံ ပနေတ္ထ စိန္တေတဗ္ဗံ။ ကထံ စတ္တာရောဝါ အတိရေကာဝါ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ သံသဝေါဟာရံ နလဗ္ဗန္တိ။ ဘိက္ခုဘာဝံ အပုတ္တတာ။

ကေဝလံ ဘဂဝတာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတော တယောတိ ဝုတ္တတ္တာ၊
တတော ဥဒ္ဓံ နဝဇ္ဇတိတိ နောတတ္ထေတိ အာစရိယာ။
(ဝဇီရာ၊ ၄၄၁)

၎င်းအနက်။ ပေါရာဏဂဏ္ဍိပဒေပိ၊ ဥလည်း။ တထေဝ၊ ထိုအခြင်း
အရာဖြင့်ပင်လျှင်။ ဝတော၊ ရှိ။ တိတ္ထံ၊ သုံးပါးကုန်
သော။ ဝတ္ထု၊ (ရဟန်းလောင်းတို့)ထက်။ ဥဒ္ဓံ၊ အလွန်။ ကေနစိ
အာကာရေန၊ ဖြင့်။ ကေတော၊ တပေါင်းတည်း။ နဝဇ္ဇတိ၊
မအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ ဝုတ္တံ၊ ၏။ တံ၊ ထိုစကားသည်။ ယုတ္တံ၊
သင့်၏။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ သံသော၊ သည်။ သံသယ၊ ၏။ ကမ္မံ၊
ကံကို။ နကရောဟံ၊ မပြု။ ဣတိ၊ သို့။ အာစရိယာ၊ ဆရာသည်။
အာဟံ၊ ဆို၏။

တ္ထေ၊ ဤသို့ဆိုရာ၌။ ဣဒံကာရဏံ၊ ဤဆိုလတ္တံ့သောအကြောင်းကို
ကား။ စန္ဒတဗ္ဗံ၊ ကြံစည်အပ်၏။ စတ္တာရောဝါ၊ လေးယောက်မူလည်း
ဖြစ်ကုန်သော။ အတိရေကာဝါ၊ အလွန်မူလည်းဖြစ်ကုန်သော။ ဥပ
သမ္ပဒါပေက္ခာ၊ ပဉ္စင်းလောင်းတို့သည်။ သံသဝေ၊ ဟာရံ၊ သံသာဟံ
ခေါ်ဝေါ်ခြင်းကို။ ကထံလဘန္တိ၊ အသို့ရကုန်အံ့နည်း။ ကသ္မာ၊ အဘယ့်
ကြောင့်နည်းဟူမကား။ ဘိက္ခုဘာဝံ၊ ရဟန်း၏အဖြစ်သို့။ အပုတ္တတ္တာ၊
မရောက်သေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ကေဝလံ၊ သက်သက်။ ဝါ၊ အဘူးအားဖြင့်။ ဘဂဝတာ၊ သည်။
ပရိစ္ဆိန္ဒိတော၊ ပိုင်ခြား၍။ တယောတိ၊ တယောဟူ၍။ ဝုတ္တတ္တာ၊ ဆိုအပ်
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ တတော၊ ထိုသုံးယောက်ထက်။ ဥဒ္ဓံ၊ အလွန်။
နဝဇ္ဇတိ၊ မအပ်။ ဣတိ၊ သို့။ နော၊ ငါတို့၏။ တတ္ထေ၊ အယူတည်း။
ဣတံ၊ ဤသို့သည်။ အာစရိယာ၊ ဆရာသည်။ အာဟံ၊ ဆို၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား။ ။ များစွာသောရဟန်းလောင်းတို့သည် ရဟန်းအဖြစ်
သို့ မရောက်သေးသဖြင့် သံသာဟူသော ဧရတုက်

ခြင်းသို့ မရောက်သေးသောကြောင့်လည်းကောင်း။ များစွာ
သော ရဟန်းလောင်းတို့ကို ရဟန်းပြုပေးကောင်း၏။ ဟုဆိုကြ
သော ဝါဒလည်း ရှိ၏။

သို့သော်လည်း....

ဒွေ တယော ကောနုဿာဝနေ—ဟု ရှင်တော်ဘုရား ပိုင်း
ခြားသတ်မှတ်၍ ဟောတော်မူထားခြင်းကြောင့် သုံးပါးထက်
အလွန်ဖြစ်သော ရဟန်းလောင်းတို့ကို ရဟန်းပြုပေးအပ်-ဟု
ဝဇီဝဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာဆရာ၏ဆရာဖြစ်သော ရှင်အာနန္ဒာ ဆုံးဖြတ်တော်
မူသည်။ ။

(ကမ္မဝါစာ ဆင်တန်း ပြီး၏)

နိဋ္ဌာ ဂမန

ဧဝံ ကတာနုဘာဝေန၊ သံသရန္တော ဘဝါဘဝေ။
ယတ္ထ သန္တိ သပ္ပုရိသာ၊ တတ္ထေဝါဟံ ဘဝါမိစ။
သဒ္ဓမ္မံ ပဇာနိတံ၊ ဣဓာယတိံ ဘဝန္တူ။
ဗဟူဇနာ ဝိနောဝါဒံ၊ ဝသန္တု ဝရုဂါရဝါ။

ဧဝံ.ကတာနုဘာဝေန = ဤသို့ ရေးပြုကောင်းမှုရှိန်စေ အာနုဘော်
ကြောင့်။

အဟံ = သီတဂူဝိဟာရ မဟာထေရမည်တွင် ငါအရှင်
သည်။

ဘဝါဘဝေ = ဘဝကြီးငယ် အသွယ်သွယ်၌။

သံသရန္တော = ခန္ဓာမပြတ် လှည့်လည်ပတ်ရသည်ရှိသော်။

ယတ္ထ.ဘဝေ = သိုက်တိုဘဝ အကြင်ဘုံ၌။

သပ္ပုရိသာ = ဘုရားအကြိုက် နှစ်ချိုက်လေငြား စိတ်ထား
ဖြူလှင် သူတော်စင်တို့သည်။

- သန္တိ = ပေါဟယ်များထွေ ရှိကြပေကုန်၏။
- တတ္ထဝ-ဘဝေ = သူတော်ကောင်းတို့ ပျော်အောင်းလေကြ ထို သုဂတိဌာန ဘုံဘဝ၌သာလျှင်။
- ဘဝါမိ = မလွဲကေန အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ရလို၏။
- ဣဓေ = ယခုကြုံရ ပစ္စက္ခဘဝ၌လည်းကောင်း။
- အာယတိံ စ = ပဋိသန္ဓေဇနက ကံပြစ်ချ၍ နောက်ခါကာလ ဖြစ်ရသည့်ဘဝ၌လည်းကောင်း။
- သိဒ္ဓမ္မံ = သူတော်ကောင်းတို့တရားကို။ ဝါ၊ ဒုက္ခ- သမုဒယ-နိရောဓနှင့် မဂ္ဂသစ္စံ အမှန်လေးခုက် သဘောနက်ကံ။
- ပဇာနိတံနာ = ခြင်းရာဆယ့်နှစ်ပါးအပြားအားဖြင့် ပိုင်းခြား ယင်ထင် သိမြင်သည်ဖြစ်၍။
- ဘဝန္တူ = ရုပ်နာမ်နှစ်ချက် ဖြစ်ပျက်မှုသုံး ဘဝအဆုံးသို့ ရောက်သည်။
- ဘဝါမိ = မလွဲကေန အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ရလို၏။
- ဗဟူဇနာစ = များစွာသောင်းပြောင်း ရှင်လူအပေါင်းတို့ သည်လည်း။
- ဇိနာဝါဒံ၊ = အပယ်သံသရာ နှစ်ဖြာသောဘေး ကင်းဝေး မှုတို့ ဆုံးမချက်ကို။
- ဂရုါရပါ = အရေးတယူ အလေးမူကြံကုန်သည်ဖြစ်၍။
- ဝဘန္တိ = အပ္ပမာဒ လက်မူစွဲကိုင် နေနိုင်ကြပါစေကုန် သတည်း။

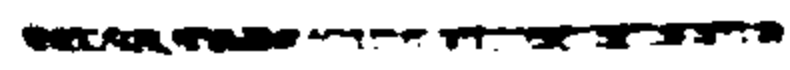

—ဆ·ဆ·ဂ-ကော၊ သရဒဒ၊ ဇနေ ဝေါဟာရီ။

—ဓနိဋ္ဌမာသေ၊ အတိတေျ၊ ဇုဏေ ပုဏ္ဏမိ။

—သုပပန္နာ၊ နိဗ္ဗယာ၊ သော ဘာရတီ။

လူတို့သည် ခေါ်ဝေါ်အပ်သော ၁၃၄၇-ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလပြည့်၊
တနင်္ဂနွေနေ့၌ ကမ္ဘဝါစာသင်တန်း ဤစာတမ်းသည် ဘေးမှရှိသဖြင့်
ကောင်းစွာပြည့်စုံပြီ။

JG